1570

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
37 C
25

Ex [illegible]liotheca
majori [illegible]oll. Rom.
Societ. Jesu

DE CHRISTI IMITATIONE

LIBELLVS VERE AVREVS,

Ex fontibus Sacræ Scripturæ totus excerptus, ab Authore D. Thomã Kempenſi olim conſcriptus:

Nunc autem varijs cum exemplaribus ſumma diligentia collatus, emendatuſq;, ac paſsim Scripturæ allegationibus adnotatus.

Acceſsit opuſculum Ioannis *Gerſonis de cordis meditatione, cum Speculo Euãgelici Sermonis* B. *Anſelmi.*

D. Paulus, 1. Cor. 11.

Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti.

Collegij Rom. Societ. Jesu

LOVANII,
Apud Ioannem Foulerum Anglum,
Cum Priuilegio. An. 1570.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

TYPOGRAPHVS Lectori.

*Habes hic (Pie Lector) Libellum hũc uere aureum, nunquam certe laudatum neque lectum ſatis, a multis mendis repurgatum ex diuerſorum codicum collatione. Lectiones aũt uariæ ſic notantur *, ac in margine adduntur. Quæ uero dictiones in aliquibus exemplaribus omittuntur prorſus, eæ notantur ſic †. Scripturarum autẽ allegationes tot erãt, ut locus plane nõ ſufficeret apponendis. Nulla enim erat ſententia, quin ex pluribus deduci poſſet. Nobis uero eas fere tantum addere uiſumeſt, quæ ipſis Scripturæ uerbis exprimerentur. Vale, ac fruere.*

DVLCISSIMI AC RELIGIOSISSIMI F. THOmæ de Kempis De Imitatione Chriſti Libelli quatuor planè diuini, qui falſo D. Ioanni Gerſoni Cancellario Pariſienſi vulgò adſcripti ſunt.

De contemptu omnium vanitatum mundi.

Cap. I.

QVI ſequitur me, non ambulat in tenebris, ſed habebit lumen vitæ, dicit Dominus. Hæc ſunt verba Chriſti, quibus admonemur, quatenus vitam eius & mores imitemur, ſi velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari. Summum igitur ſtudium noſtrum ſit, in vita Ieſu Chriſti meditari. Doctrina Chriſti omnes doctrinas Sanctorum præcellit: & qui Spiritum Chriſti haberet, abſconditum ibi manna inueniret. Sed contingit, quòd multi ex frequenti auditu Euangelij paruum deſideriũ ſentiunt, quia ſpiritum Chriſti non habẽt. *Ioan.8* *Io.1.12.13* *Epheſ.5.* *Apoc.2.*

Qui autem vult plenè & ſapidè Chriſti verba intelligere, oportet vt totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare. Quid prodeſt tibi alta de Trinitate diſputare, ſi careas humilitate, vnde diſpliceas Trinitati? Verè alta verba nō faciūt ſanctum & iuſtum, ſed virtuoſa vita efficit Deo charū. Opto magis ſentire compunctionem, quàm ſcire eius definitionem. Si teneres tota Biblia memoriter, & omnium Philoſophorū dicta: quid totum prodeſſet ſine cha-

1.Cor. 13. ritate Dei & gratia? Vanitas vanita-

Eccleſ. 1. tum, & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi ſoli ſeruire. Iſta ſumma eſt ſapientia, per contemptum mundi tendere ad cœleſtia regna. Vanitas igitur eſt diuitias perituras quęrere, & in illis ſperare. Vanitas quoq; eſt honores ambire, & in altum ſe extollere. Vanitas eſt carnis deſideria ſequi, & illud deſiderare, vnde poſtmodū grauiter oportet puniri. Vanitas eſt longam vitā optare, & de bona vita parū curare. Vanitas eſt præſentem vitam ſolùm attendere, & quæ futura ſunt nō

prouidere ★ præuidere. Vanitas eſt diligere quod cum omni celeritate tranſit, & illuc nō feſtinare, vbi ſempiternum gaudium manet.

manet. Memẽto illius frequenter Pro-
uerbij: quia non ſatiatur oculus viſu, Eccle.1.
nec auris impletur auditu Stude ergo
cor tuum ab amore viſibilium abſtra-
here,& ad inuiſibilia te trãsferre. Nam
ſequentes ſuam ſenſualitatem macu- Iacob.1.
lant conſcientiã,& perdũt Dei gratiã. Sap.2.

De contemptu & humili ſentire ſuijpſius. Cap. II.

OMnis homo naturaliter ſcire deſiderat: ſed ſcientia ſine timore Dei quid importat? Melior eſt profectò humilis ruſticus,qui Deo ſeruit,quàm ſuperbus philoſophus,qui ſe neglecto,curſum cœli conſiderat. Qui bene ſeipſum cognoſcit, ſibijpſi vileſcit,nec laudib' delectatur humanis. Si 1.Cor.13. ſcirẽ omnia quæ in mũdo ſunt,& non eſſem in charitate: quid mihi prodeſſet corã Deo,qui me iudicaturus eſt ex facto? Quieſce à nimio ſciẽdi deſiderio: quia magna ibi inuenitur diſtractio & Eccle.1. deceptio. Sciẽtes libẽter volũt videri & ſapiẽtes dici. Multa ergo ſunt,quę ſcire parũ vel nihil animæ proſunt. Et valde inſipiens eſt,qui alijs intendit,q̃ ijs quę Matth.6 ſaluti ſuę deſeruiunt. Multa verba non ſatiant animam: ſed bona vita refrigerat mẽtem,& pura conſcientia magnã

præſtat ad Deum confidentiam.
Luc.19. Quantò plus & melius ſcis, tantò grauius inde iudicaberis, niſi ſanctius vixeris. Noli ergo extolli de vlla arte vel ſcientia: ſed potius time de data tibi notitia. Si tibi videtur quòd multa ſcis, & ſatis bene intelligis: ſcito tamen, quòd ſunt multò plura quæ neſcis. Noli altum ſapere, ſed ignorantiam tuam magis fatêre. Quid vis te alicui præferre, quum plures doctiores te inueniantur & magis in lege periti? Si vis vtiliter aliquid ſcire & diſcere, ama neſciri, & pro nihilo reputari. Hæc eſt altiſſima ſcientia & vtiliſſima lectio, ſuijpſius vera cognitio & deſpectio. De ſeipſo nihil * tenere, & de alijs ſemper bene & altè ſentire, magna ſapiētia eſt & perfectio. Si videris aliquem apertè peccare, vel aliqua grauia perpetrare: nō debes te tamē meliorē æſtimare, quia neſcis, quàm diu poſſis in bono ſtare. Omnes fragiles ſumus, ſed tu neminē fragiliorem teipſo cenſebis.

** cenſere*

De doctrina veritatis CAP. III.

FElix quē veritas per ſe docet, nō per figuras & voces tranſeuntes, ſed ſicuti

cuti ſe habet. Noſtra opinio & noſter ſenſus ſæpè nos fallit, & modicum videt. Quid prodeſt magna cauillatio de occultis & obſcuris rebus, de quibus nec arguemur in iudicio, quia ignorauimus? Grandis inſipientia, quòd neglectis vtilibus & neceſſarijs, vltrò intendimus curioſis & damnoſis. Oculos habentes non videmus. Et quid curæ nobis de generibus & ſpeciebus? Cui æternum verbũ loquitur, à multis opinionibus expeditur: ex vno verbo omnia, & vnum loquuntur omnia, & hoc eſt principium quod & loquitur nobis. Nemo ſine illo intelligit aut rectè iudicat. Cui omnia vnum ſunt, & qui omnia ad vnum trahit, & omnia in vno videt, poteſt ſtabilis corde eſſe, & in Deo pacificus permanere. O veritas Deus, fac me vnum tecum in charitate perpetua. Tædet me ſæpe multa legere, & audire. In te eſt totum quod volo & deſidero. Taceant omnes Doctores, ſileant vniuerſæ creaturæ in conſpectu tuo: tu mihi loquere ſolus. Quantò aliquis magis vnitus ſibi, & interiùs ſimplificatus fuerit: tantò plura & altiora ſine labore intelligit, quia deſu-

Matth.7. 13.

Ioan.1. 6.

Ioan.8.

per lumen intelligentiæ accipit. Purus, ſimplex & ſtabilis ſpiritus in multis operibus nõ diſsipatur, quia omnia ad Dei honorem operatur, & in ſe otioſus ab omni propria exquiſitione eſſe nititur. * Quis te magis impedit & moleſtat, quàm * tua immortificata affectio cordis? Bonus & deuotus homo opera ſua prius intus diſponit, quæ foris agere debet. Nec illa trahunt eum ad deſideria vitioſæ inclinationis: ſed ipſe inflectit ea ad arbitriũ rectæ rationis. Quis habet fortius certamen, quàm qui nititur vincere ſeipſum? Et hoc deberet eſſe negotium * noſtrum? vincere videlicet ſeipſum, & quotidie ſeipſo fortiorem fieri, atq; in melius aliquid proficere. Omnis perfectio in hac vita quandam imperfectionem ſibi habet annexam, & omnis ſpeculatio noſtra quadã caligine non caret. Humilis tui cognitio certior via eſt ad Deũ, q̃ profundę ſciẽtiæ inquiſitio. Non eſt culpãda ſcientia, aut quęlibet ſimplex rei notitia, quę bona eſt in ſe conſiderata, & * à Deo ordinata: ſed pręferenda eſt ſemper bona conſcientia & virtuoſa vita. Quia verò plures magis ſtudẽt ſcire, q̃ bene

* *quid*
* *tui*
* *uniuſcuiuſque*
* *ad Deũ*

bene viuere : ideo ſæpe errant, & penè nullum vel modicum fructum ferunt. O ſi tantam adhiberent diligentiam ad extirpanda vitia, & virtutes inſerendas, ſicut ad mouendas quæſtiones: non fierent tanta mala & ſcãdala in populo, nec tanta diſſolutio in Cœnobijs. Certè adueniente die iudicij, non quæretur à nobis quid legimus, ſed quid fecimus: nec quàm bene diximus, ſed quàm religioſè viximus. Dic mihi, vbi ſunt modò omnes illi Domini & Magiſtri, quos bene nouiſti, dum adhuc viuerent, & in ſtudijs florerent? Iam eorum Præbendas alij poſſident, & neſcio vtrum de eis recogitent. In vita ſua aliquid videbantur, & modò de illis tacetur. O quàm citò tranſit gloria mundi? Vtinã vita eorũ ſcientiæ ipſorum cõcordaſſet: tunc bene ſtuduiſſent, & legiſſent. Quàm multi pereunt per vanam ſciẽtiam in + hoc ſæculo, qui parum curant de Dei ſeruitio? & quia magis eligunt magni eſſe quàm humiles, ideo euaneſcunt in cogitationibus ſuis. Verè magnus eſt, qui magnam habet charitatem. Verè magnus eſt, qui in ſe paruus eſt, & pro nihilo omne culmen

Mat. 25. *Eccle. 2.* *Rom. 7.* *Matth. 18 23.*

culmen honoris ducit. Verè prudens
eſt, qui omnia terrena arbitratur vt
*Philip.*3. ſtercora, vt Chriſtum lucrifaciat. Et
*Ioan.*7. verè bene doctus eſt, qui Dei volunta-
1.*Ioan.*2 tem facit, & ſuã voluntatẽ relinquit.

De prudentia in agendis.

CAP. IIII.

1.*Ioan.*4. NOn eſt credendum omni verbo
nec inſtinctui, ſed cautè & lon-
ganimiter res eſt ſecundùm Deũ
ponderanda. Proh dolor, ſæpe malum
facilius quam bonum de alio creditur,
& dicitur: ita infirmi ſumus. Sed per-
fecti viri non facilè credunt omni e-
*Pſal.*116. narranti, quia ſciunt infirmitatem hu-
*Iacob.*3. manam ad malum procliuem, & in
verbis ſatis labilem. Magna ſapientia
*Pro.*7. eſt, non eſſe præcipitem in agendis,
nec pertinaciter in proprijs ſenſibus
*Iac.*1. ſtare. Ad hanc etiam pertinet, non
*Pro.*17. quibuſlibet hominum verbis credere,
1.*Tim.*5. nec audita vel credita mox ad aliorũ
aures effundere. Cùm ſapiente & cõ-
*Pro.*2.12. ſcientioſo viro conſiliũ habe: & quæ-
*Pro.*4. re potius à meliore inſtrui, quàm tuas
adinuentiones ſequi. Bona vita facit
hominem ſapientem ſecundùm Deũ,
*Pro.*1. & & expertum in multis. Quantò quis
15. in ſe humilior fuerit, & Deo ſubiectior
tantò

tantò in omnibus erit ſapientior & Eccle.3.
pacatior.

De lectione ſanctarum Scripturarum. Cap. V.

Veritas * eſt in Scripturis ſanctis * Charitas.
quærenda, nō eloquentia. Omnis Scriptura ſacra eo ſpiritu debet legi, quo facta eſt. Quærere potius debemus vtilitatem in Scripturis, quàm ſubtilitatem ſermonis. Ita libenter deuotos & ſimplices libros legere debemus, ſicut altos & profundos. Nō † te offendat auctoritas ſcribentis, * vtrum paruę * an magnæ literaturæ fuerit, ſed amor puræ veritatis te trahat ad legendum. Non quæras, quis hoc dixerit: ſed quid dicatur, attende. Homines tranſeunt, ſed veritas Domini manet in æternum. Sine perſonarũ acceptione varijs modis loquitur nobis Deus. Curioſitas noſtra ſæpe nos impedit in lectione Scripturarũ, quũ volumus intelligere & diſcutere, vbi ſimpliciter eſſet tranſeundum. Si vis profectũ haurire, lege humiliter, ſimpliciter, & fideliter, nec vnquam velis habere nomen ſcientiæ. Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorũ, nec

Ioan.5. & 14.
Rom. 12.
* ſiue
* ſiue
Pſal.100. & 117.
Pro.1. & 18.

nec diſpliceant tibi parabolæ ſeniorum: ſine cauſa enim non proferuntur.

De inordinatis affectionibus. Cap. VI.

Quādocunque homo aliquid inordinatè appetit, ſtatim in ſe inquietus fit. Superbus & auarus nunquam quieſcit. Pauper & humilis ſpiritu in multitudine pacis conuerſatur. Homo, qui necdum perfectè in ſe mortuus eſt, citò tentatur, & vincitur in paruis & vilibus rebus. Infirmus ſpiritu, & quodam modo adhuc carnalis, & ad ſenſibilia inclinatus, difficulter ſe poteſt à terrenis deſiderijs ex toto abſtrahere. Et ideo ſępe habet triſtitiam, quum ſe ſubtrahit: leuiter etiam indignatur, ſi quis ei reſiſtit. Si autē * proſequutus fuerit quod concupiſcit, ſtatim ex reatu cōſcientiæ grauatur: quia ſequutus eſt paſsionem ſuam, quæ nihil iuuat ad pacem quam quæſiuit. Reſiſtendo igitur paſsionibus, inuenitur vera pax cordis, non autem ſeruiendo eis. Non eſt ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito, ſed in feruido * ſpirituali.

Matth. 5. 11. *Pſal. 119*

* *conſecutus*

Rom. 8.

* ☛

De

De uana ſpe & elatione fugienda. Cap. VII.

VAnus eſt, qui ſpem ſuam ponit in hominibus aut in creaturis. *Iere.17.*
Non te pudeat alijs ſeruire amore Ieſu Chriſti,& pauperem in hoc ſæculo videri. Non ſtes ſuper teipſum ſed in Deo ſpem tuam conſtitue. Fac quod in te eſt,& Deus aderit bonę voluntati tuæ. Non confidas in tua ſciētia vel cuiuſquam aſtutia viuentis,ſed magis in Dei gratia, qui adiuuat humiles, & de ſe præſumentes humiliat. Ne glorieris in diuitijs ſi adſunt, nec in amicis quia potentes ſunt: ſed in Deo, qui omnia præſtat, & ſeipſum ſuper omnia dare deſiderat. Nō te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis,quę modica infirmitate corrūpitur & defœdatur. Non placeas tibiipſi de habilitate aut ingenio tuo, ne diſpliceas DEO, cuius totum eſt quicquid boni naturaliter habueris. Non te reputes alijs meliorem,ne fortè corā Deo deterior habearis,qui ſcit quod eſt in homine. Non ſuperbias de operibus bonis, quia aliter ſunt iudicia Dei,quàm hominum, cui ſæpe diſplicet quod hominibus placet. *Pſal.118* *Matth.18 & 23.* *Iere.9.* *1.Cor.4.* *Iacob.1.*

Si

Si aliquid boni habueris, crede de alijs meliora, vt humilitatem conſerues. Non nocet, ſi omnibus te ſupponas: nocet autem plurimũ, ſi vel vni te prę-ponas. Iugis pax cum humili: in corde autem ſuperbi zelus & indignatio frequens.

De cauenda nimia familiaritate. Cap. VIII.

Pro.12. NON omni homini reueles cor tuum, ſed cum ſapiente & timẽte Deum age cauſam tuam. Cũ iuuenibus & extraneis rarus eſto.† Cũ

Eccle.13. diuitibus noli blandiri: & coram magnatibus non libenter appareas. Cum humilibus & ſimplicibus, cum deuo-

* *ſocia te* tis & morigeratis * ſociare, & quę ędi-

Pro.5.& 31. ficationis ſunt, pertracta. Non ſis familiaris alicui mulieri, ſed in communi

1.Tim.3. omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo & Angelis eius opta familiaris eſſe, & hominum notitiã deuita. Charitas habenda eſt ad omnes, ſed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, vt perſona ignota ex bona fama luceſcat, cuius tamẽ prę́ſentia oculos intuentium offuſcat. Putamus aliquando alijs placere ex coniunctione noſtra, & incipimus magis diſplicere

cere ex morum improbitate in nobis conſiderata.

De obedientia & ſubiectione.

Cap. IX.

VAlde magnum eſt in obedientia ſtare, ſub prælato viuere, & ſui iuris non eſſe. Multò tutiùs 1.Pet.2. eſt ſtare in ſubiectione, quàm in prelatura. Multi ſunt ſub obedientia magis ex neceſsitate, quàm ex charitate: & illi pœnã habent, & leuiter murmurãt, nec libertatẽ mentis acquirent, niſi ex Epheſ.6. toto corde propter Deum ſe ſubijciãt. Coloſ.3. Curre huc vel illuc, non inuenies quietẽ, niſi in humili ſubiectione ſub prælati regimine. Imaginatio locorum & mutatio multos fefellit. Verũ eſt, quòd vnuſquiſq; libenter agit pro ſenſu ſuo, & inclinatur ad eos magis qui ſecum ſentiunt: ſed ſi Deus eſt * intra nos, ne- * inter ceſſe eſt vt relinquamus etiam quan- Rom.12. doq; noſtrum ſentire propter bonũ pa- & 14. cis. Quis eſt ita ſapiens, qui omnia ple- Pro.3. & nè ſcire poteſt? Ergo noli nimis in ſen- 12. ſu tuo confidere, ſed velis etiam libenter aliorum ſenſum audire. Si bonum eſt tuum ſentire, & hoc ipſum propter Deũ dimittis, & * aliud ſequeris: ma- * alium gis exinde proficies. Audiui enim ſæpè

ſecu-

ſecurius eſſe audire & accipere conſi-
Pro.17. liũ, quàm dare. Poteſt enim contingere, vt bonum ſit vniuſcuiuſque ſentire: ſed nolle alijs acquieſcere, quum id ratio aut cauſa poſtulat, ſignum eſt ſu-
Pro.21 perbiæ & pertinaciæ.

De cauenda ſuperfluitate verborum. Cap. X.

Matth.4. 6. & 14. Ioan,6 CAueas tumultum hominũ, quantum potes. Multum enim impedit tractatus ſęcularium geſtorũ, etiam ſi ſimplici intentione proferantur. Citò enim inquinamur vanitate, & captiuamur. Vellem me pluries tacuiſſe, & inter homines non fuiſſe. Sed quare tã libenter loquimur, & inuicem fabulamur, quum tamen raro ſine læſione conſcientiæ ad ſilentium redimus? Ideo tam libenter loquimur, quia per mutuas loquutiones ad inuicẽ cõſolari quęrimus, & cor diuerſis cogitationibus fatigatũ optamus releuare.
Matth.12 Luc.6. Et multum libenter de ijs, quæ multũ diligimus vel cupimus, vel quæ nobis contraria ſentimus, libet loqui & cogitare. Sed, proh dolor, ſæpe inaniter & fruſtrà: Nam hæc exterior conſolatio, interioris & diuinæ conſolationis non modicum detrimentum eſt. Ideo vigi-

vigilandum eſt & orandum, ne tempus otioſè trāſeat. Si loqui licet & expedit, quæ * ędificatiua ſunt, loquere. Malus vſus & negligentia profectus noſtri multum facit * ad cuſtodiam oris noſtri. Iuuat tamen non parum ad profectum ſpiritualem deuota ſpiritualium rerum collatio, maximè vbi pares animo & ſpiritu in Deo ſibi ſocientur.

1.Cor.14. * ædificabilia * in Rom.15.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.

Cap.XI.

MVltam poſſemus pacem habere, ſi non vellemus nos cū aliorum dictis & factis, quæ ad noſtram curam non ſpectant, occupare. Quomodo poteſt ille diu in pace manere, qui alienis curis ſe intermiſcet, qui occaſiones forinſecus quærit, cui parum vel rarò ſe intrinſecus colligit? Beati ſimplices, quoniam multam pacem habebunt. Quare quidam Sanctorum tam perfecti & contemplatiui fuerunt? Quia omnino ſeipſos mortificare † ab omnibus terrenis deſiderijs ſtuduerunt: & ideo totis medullis cordis DEO inhærere, atque liberè * ipſi vacare potuerunt.

Matth.5 & 11. * ſibi

Nos

Nos quidem nimiū occupamur proprijs paſsionibus, & de tranſitorijs nimium ſolicitamur. Rarò etiam vnum vitium perfectè vincimus,& ad quotidianum profectum non accendimur: ideo frigidi & tepidi remanemus. Si eſſemus nobiſipſis perfectè mortui, & interius minimè implicati:tunc etiam poſſemus diuina ſapere, & de cœleſti contemplatione aliquid experiri. Totum & maximum impedimētum eſt: quia non ſumus à paſsionibus & concupiſcentijs liberi,nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi. Quādo etiam modicū aduerſitatis occurrit,nimis citò deijcimur, & ad humanas conſolationes conuertimur. Si niteremur, ſicut viri fortes, ſtare in prælio: profectò auxilium Domini videremus ſuper nos de cœlo. Ipſe enim certantes & de gratia ſua ſperātes paratus eſt adiuuare, qui nobis certandi occaſiones procurat, vt vincamus. Si tantùm in iſtis exterioribus obſeruantijs profectum religionis ponimus,citò finem habebit deuotio noſtra. Sed ad radicē ſecurim ponamus, vt * purgati à paſsionibus,pacificam mentem poſsideamus. Si omni anno vnum vitium

Rom.6. 7. & 8. *Matt.7. Luc.8.* *Pſal.145. 1.Cor.10* *Matth. 3.* * *purgatis paſsionibus*

tium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur. Sed modò * econtrariò ſæpe ſentimus, vt meliores & puriores in initio conuerſionis nos fuiſſe inueniamus, quàm poſt multos annos profeſſionis. Feruor & profectus noſter quotidie deberet creſcere, ſed nũc pro magno videtur, ſi quis primi feruoris partem poſſit retinere. Si modicam violentiam * faceremus in principio, tunc poſtea cuncta poſſemus facere cum leuitate & gaudio. Graue eſt aſſueta dimittere, ſed grauius eſt contra propriam voluntatẽ ire. Sed ſi non vincis parua & leuia, quando ſuperabis difficiliora? Reſiſte in principio inclinationi tuæ, & malam * deſere conſuetudinem, ne fortè paulatim ad maiorem te ducat difficultatem. O ſi aduerteres, quantam tibi pacem, & alijs lætitiam faceres, teipſum bene habẽdo: puto quòd ſolicitior eſſes ad ſpiritualem profectum.

** contrarium*

** nobis faceremus*

Luc. 9.

Matt. 25.

dediſce

Luc. 15.

De utilitate aduerſitatis. Cap. XII.

Bonum eſt nobis, quòd aliquando habemus aliquas grauitates & cõtrarietates: quia ſæpe hominẽ ad cor reuocant, quatenus ſe in exilio eſſe cogno-

cognoſcat, nec ſpem ſuam in aliqua
re mundi ponat. Bonum eſt, quòd pa-
tiamur quandoque contradictores, &
quod malè & imperfectè de nobis
ſentiatur, etiam ſi bene agimus & in-
tendimus. Iſta ſępe iuuant ad humili-
tatem, & à vana gloria nos defendunt.
Tunc enim melius interiorem teſtem
Deum quærimus, quando foris vili-
pendimur ab hominibus, & non bene
** de nobis* nobis * creditur. Ideo deberet ſe homo
in Deo totaliter firmare, vt non eſſet
ei neceſſe multas conſolationes quæ-
rere. Quando homo bonæ voluntatis
tribulatur vel tentatur, aut malis cogi-
tationibus affligitur, tunc Deum ſibi
magis neceſſarium intelligit, ſine quo
1.*Cor*.3. nihil boni ſe poſſe deprehendit. Tunc
etiam triſtatur, gemit, & orat pro mi-
ſerijs quas patitur. Tunc tædet eũ diu-
tius viuere, mortem optat inuenire, vt
Philip.1. poſsit diſſolui & cum Chriſto eſſe.
Tunc etiam bene aduertit, perfectam
ſecuritatem & plenam pacem in mũ-
Ioan.16 do non poſſe conſtare.

*De tentationibus * reſiſtendis.* ** ſuſtinẽdis.*

Cap, XIII.

QVàm diu in mũdo viuimus, ſine
tribulatione & tentatione eſſe
non

non poſſumus. Vnde in Iob ſcriptum eſt: Tentatio eſt vita hominis ſuper terram. Ideo vnuſquiſque ſolicitus eſſe debet circa tentationes ſuas, & vigilare in orationibus, ne diabolus locum inueniat decipiendi: qui nũquam dormitat, ſed circuit quærens quẽ deuoret. Nemo tam perfectus eſt & ſanctus, qui non habeat aliquando tentationes, & plenè eis carere non poſſumus. Sunt tamen tentationes homini ſępe valde vtiles, licet moleſtæ ſint & graues, quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur. Omnes Sancti per multas tribulationes & tentationes tranſierunt, & profecerunt. Et qui bene tẽtationes ſuſtinere nequiuerũt, reprobi facti ſunt, & defecerunt. Non eſt aliquis ordo tam ſanctus, nec locus tam ſecretus, vbi non ſint tentationes vel aduerſitates. Non eſt homo ſecurus à tentationibus totaliter, quàm diu vixerit, quia in nobis eſt vnde tentamur, ex quo in concupiſcentia nati ſumus. Vna tentatione ſeu tribulatione recedente, alia ſuperuenit, & ſemper aliquid ad patiendum habebimus. Nam bonum fœlicitatis noſtræ perdidimus. Multi quærunt tentationes fuge-

Iob.7. *1.Petr.5* *Rom.5* *Pſal.51*

fugere, & grauius incidunt in eas. Per ſolam fugam non poſſumus vincere,
Luc.21. ſed per patientiam & veram humilitatē omnibus hoſtibus efficimur fortiores. Qui tantummodo exteriùs declinat, nec radicem euellit, parū proficiet: imò citius ad eum tentationes redibunt, & peiùs ſentiet. Paulatim & per patientiam cum longanimitate Deo iuuante melius ſuperabis, quàm cum duritia & importunitate propria. Sæpius accipe conſilium in tentatione, & cum tentato noli duriter agere, ſed conſolationem ingere, ſicut tibi optares fieri. Initium omnium malarū tentationum eſt, inconſtātia animi & parua ad Deum confidentia: quia ſi-
Iacob.1. cut nauis ſine gubernaculo hinc inde à fluctibus impellitur, ita homo remiſſus, & ſuum propoſitum deſerens, variè tentatur. Ignis probat ferrū, & tentatio hominem iuſtum. Neſcimus ſæpe quid poſſumus, ſed tentatio aperit
Mat.24. quid ſumus. Vigilandum eſt tamen,
25.26. præcipuè circa initiū tentationis: quia tunc facilius hoſtis vincitur, ſi oſtium mentis nullatenus intrare ſinitur, ſed extra limen ſtatim vt pulſauerit, illi obuiatur. Vnde quidam dixit:

Prin-

Principijs obſta, ſero medicina paratur:
Cũ mala per longas cõualuere moras.
Nam primo occurrit menti ſimplex cogitatio, deinde fortis imaginatio, poſtea delectatio, & motus prauus, & aſſenſio. Sicque paulatim ingreditur hoſtis malignus ex toto, dum illi non reſiſtitur in principio. Et quantò diutius quis ad reſiſtendum torpuerit, tãtò in ſe quotidie debilior fit, & hoſtis contra eum potentior. Quidã in principio conuerſionis ſuæ grauiores tentationes patiuntur, quidam autem in fine, quidam verò quaſi per totam vitam ſuam malè habent. Nonnulli ſatis leuiter tentantur ſecundùm diuinę ordinationis ſapiẽtiam & æquitatem, quæ ſtatum & merita hominum penſat, & cuncta ad electorum ſuorum ſalutem præordinat. Ideo nõ debemus deſperare quum tentamur, ſed eò feruentius Deũ exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adiuuare, qui vtique ſecundum dictum Pauli * talẽ faciet cum tentatione prouentum, vt poſsimus ſuſtinere. Humiliemus ergo animas noſtras ſub † potẽti manu Dei in omni tentatione & tribulatione, quia humiles ſpiritu ſaluabit &

Iacob. 1.
Mat. 12.
Heb. 6.
Rom. 2. & 8.
Heb. 12.
**tandem.*
1. Cor. 10
1. *Pet.* 5. 5.

bit & exaltabit.In tẽtationibus & tri-
bulationibus probatur homo,quãtum
profecit,& ibi maius meritum exiſtit,
& virtus melius pateſcit. Nec magnũ
eſt,ſi homo deuotus ſit & feruidus,quũ
grauitatem non ſentit: ſed ſi tempore
aduerſitatis patienter ſe ſuſtinet, ſpes
magni profectus erit. Quidam à ma-
gnis tentationibus cuſtodiuntur, & in
paruis quotidianis ſæpe vincuntur, vt
Iacob.2. humiliati nunquam de ſeipſis in ma-
gnis confidant,qui in tam modicis in-
firmantur.

De temerario iudicio uitando. Cap. XIIII.

Matt.7. AD te ipſum oculos reflecte, &
Rom. 2. aliorum facta caueas iudicare.
In iudicando alios homo fruſtra
laborat, ſæpius errat, & de facili pec-
cat. Seipſum verò iudicando, & diſ-
1.Cor.11. cutiendo,ſemper fructuosè laborat.Si-
cut nobis res cordi eſt, ſic de ea fre-
quenter iudicamus. Nam verùm iu-
dicium propter priuatum amorem fa
ciliter perdimus. Si Deus ſemper eſſet
pura intentio noſtri deſiderij,non tam
faciliter turbaremur pro reſiſtẽtia ſen-
** intus* ſus noſtri. Sed ſæpe aliquid * ab intra
**foris* latet,vel etiã * ab extra cõcurrit,quod

nos

nos etiam pariter trahit. Multi occultè ſeipſos quærunt in rebus quas agũt, & neſciunt. Videntur etiam in bona pace ſtare, quando res pro eorum velle & ſentire fiunt. Si autem aliter fit, quàm cupiunt: cito mouentur, & triſtes fiunt. Propter diuerſitatem ſenſuum & opinionum ſatis frequenter oriuntur diſſentiones inter amicos & ciues, inter religioſos & deuotos. Antiqua conſuetudo difficulter relinquitur, & vltra proprium videre nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis inniteris vel induſtriæ, quàm virtute ſubiectiuæ Ieſu Chriſti: raró & tardè eris † homo illuminatus, quia Deus vult nos ſibi perfectè ſubijci, & omnem rationem per inflammatum amorem tranſcendere. *Luc.* 10.

De operibus ex charitate factis. Cap. XV.

PRo nulla re mundi, pro nullius † hominis dilectione aliquod malũ eſt faciendum, ſed pro vtilitate * tantùm indigentis opus bonum aliquando intermittendum eſt, aut etiam pro meliore mutandum. Hoc enim * facto opus bonum non * deſeritur, ſed in melius cõmutatur. Sine chari-

** tamen* ** pacto* ** deſtruitur*

1.Cor. 13. tate opus externum nihil prodeſt: quicquid autem ex charitate agitur, quantumcunque etiam paruum ſit & deſpectum, totum efficitur fructuoſum. Magis ſiquidem Deus penſat, ex quanto quis agit, quàm quantum
Luc 7. quis facit. Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem bene facit. Bene facit, qui magis communitati quàm ſuæ voluntati ſeruit. Sæpe videtur eſſe charitas, & eſt magis carnalitas: quia carnalis inclinatio, propria voluntas, ſpes retributionis, affe-
*ſolent ctus commoditatis, rarò abeſſe * volunt. Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re ſeipſum quærit, ſed Dei ſolummodo gloriam in omnibus fieri deſiderat. Nulli etiam inuidet, quia nullum priuatum gaudium amat, nec in ſeipſo vult gaudere, ſed in Deo ſuper omnia bona optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit, ſed totaliter ad Deum refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter quieſcunt. O, qui ſcintillam haberet veræ charitatis! profectò omnia terrena ſentiret eſſe plena vanitatis.

De defectuum aliorum tolerantia. Cap. XVI.

QVæ homo in ſe vel in alijs emẽdare non valet, debet patienter ſuſtinere, donec Deus aliter ordinet. Cogita, quia fortè ſic melius eſt pro tua probatione & patientia, ſine qua non ſunt multum ponderanda merita noſtra. Debes tamen pro talibus impedimentis ſupplicare, vt Deus tibi dignetur ſubuenire, & poſſis benignè portare. Si quis ſemel aut bis admonitus, non acquieſcit: noli cum eo contendere, ſed totum Deo committe, vt fiat voluntas eius, & honor in omnibus ſeruis ſuis, qui ſcit bene mala in bonum conuertere. Stude patiens eſſe in tolerando aliorum defectus, & qualeſcunque infirmitates: quia & tu multa habes, quæ ab alijs oportet tolerari. Si non potes te talem facere, qualẽ vis: quomodo poteris alium habere ad tuum beneplacitum? Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emẽdamus defectus. Volum⁹ * vt alij ſtrictè corrigantur: & ipſi corrigi nolumus. Diſplicet larga aliorum licentia: & tamen nobis nolumus negari quod

1. Theſſ. 5. Gal. 6.

* quod

petimus. Alios reſtringi per ſtatuta vo lumus: & ipſi nullatenus patimur amplius cohiberi. Sic ergo patet, quàm raro proximum, ſicut noſipſos, penſamus. Si eſſent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab alijs pro Deo pati? Nunc autem Deus ſic ordinauit, vt diſcamus alter alterius onera portare: quia nemo ſine defectu, nemo ſine onere, nemo ſibi ſufficiens, nemo ſibi ſatis ſapiens: ſed oportet nos inuicem portare, inuicem conſolari, pariter adiuuare, inſtruere, & admonere. Quantæ autem virtutis quiſque fuerit, melius patet occaſione aduerſitatis. Occaſiones namque hominem fragilem non faciunt, ſed qualis ſit oſtendunt.

Gal 6.
1.Cor.12.

De monaſtica uita.
Cap. XVII.

OPortet vt diſcas teipſum in multis frangere, ſi vis pacem & cõcordiam cum alijs tenere. Non eſt * paruum in monaſterijs vel in cõgregatione habitare, & ibi ſine querela conuerſari, & vſque ad mortem * fidelis perſeuerare. Beatus quidem qui ibi bene vixit, & feliciter conſummauit. Si vis debitè ſtare & proficere, teneas

* *parum*
* *fideliter*

neas te tanquam exulem & peregrinum ſuper terram. Oportet te ſtultũ fieri propter Chriſtum, ſi vis religioſam ducere vitam. Habitus & tonſura modicum conferunt, ſed mutatio morũ, & integra mortificatio paſsionum, verum faciunt religioſum. Qui aliud quærit quàm purè Deum, & animæ ſuæ ſalutem, non inueniet niſi tribulationem & dolorem. Non poteſt etiam diu ſtare pacificus, qui non nititur eſſe minimus, & omnibus ſubiectus. Ad ſeruiendum veniſti, non ad regendum. Ad patiendum & laborãdum ſcias te vocatum, non ad otiandum, vel fabulandum. Hic ergo probantur homines, ſicut aurum in fornace. Hic nemo poteſt ſtare, niſi ex toto corde ſe voluerit propter Deum humiliare.

Heb.11. 1.Petr.2 1.Cor.4.

De exemplis ſanctorum Patrum. Cap. XVIII.

INtuere ſanctorum Patrum * ferui- da exempla, in quibus vera perfectio refulſit & religio, & videbis, quàm modicum ſit, & penè nihil, quod nos agimus. Heu, quid eſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata! Sancti & amici Chriſti Domino ſeruiérunt in fame

** uiuida* Heb.11.

& ſiti,in frigore & nuditate,in labore & fatigatione,in vigilijs & ieiunijs,in orationibus & ſanctis meditationibus, in perſecutionibus & opprobrijs multis. O quàm multas & graues * tribulationes paſſi ſunt Apoſtoli, Martyres, Confeſſores, Virgines, & reliqui omnes,qui Chriſti veſtigia voluerunt ſequi. Nam animas ſuas in hoc mundo oderunt, vt in æternam vitam eas poſſiderent. O quàm ſtrictam & * abdicatam vitam ſancti Patres in eremo duxerunt? Quàm longas & graues tentationes pertulerunt? Quàm frequenter ab inimico vexati ſunt? Quàm crebras & feruidas orationes Deo obtulerunt? Quàm rigidas abſtinentias peregerunt? Quam magnum zelum * & feruorem * ad ſpiritualem profectum habuerũt? Quàm forte bellum aduerſus * edominationem vitiorum geſſerunt? Quàm puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt? Per diem laborabant, & noctibus orationi diuinę vacabant:quãquã laborando ab oratione mentali minimè ceſſarent. Omne tẽpus * vtiliter expendebant, omnis hora ad vacandum Deo breuis videbatur, &

Margin: * *tentationes* — *Ioan.* 12. — * *abiectã* — * *ad* — * *ac* — * *dominationem* — * *uiriliter*

tur, &

tur, & præ magna dulcedine contemplationis,etiam obliuioni tradebatur neceſſitas corporalis refectionis. Omnibus diuitijs,dignitatibus,honoribus, amicis & cognatis renunciabant : nil de mundo habere cupiebant : vix neceſſaria vitæ ſumebant : corpori ſeruire,etiam in neceſſitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis , ſed diuites valde in gratia & virtutibus. Foris egebant, ſed intus gratia & conſolatione diuina reficiebantur . Mundo erant alieni,ſed Deo proximi ac familiares amici . Sibijpſis videbantur tanquam nihili,& huic mundo deſpecti, ſed erant in oculis Dei pretioſi & electi . In vera humilitate ſtabant, in ſimplici obedientia viuebant, in charitate & patientia ambulabant:& ideo quotidie in ſpiritu proficiebant,& magnam apud Deum gratiam obtinebant . Dati ſunt in exemplum omnibus religioſis , & plus prouocare nos debent ad bene proficiendum , quàm tepidorum numerus ad relaxandum. O quantus feruor omnium religioſorum in principio ſuæ ſanctæ inſtitutionis fuit ! O quanta deuotio orationis,quãta æmulatio virtutis! Quàm

Iacob.4

magna diſciplina viguit, quanta reuerentia & obedientia ſub regula magiſtri in omnibus floruit? Teſtantur adhuc veſtigia derelicta, quòd verè viri ſancti & perfecti fuerunt, qui tam ſtrenuè militātes mundum ſuppeditauerunt. Iam magnus putatur, ſi quis trāſgreſſor non fuerit, ſi quis quod accipit, cum patientia tolerare potuerit.* Ah temporis & ſtatus noſtri negligentia, quòd tam citò declinamus à priſtino feruore: & iam tædet viuere præ laſſitudine & tepôre. Vtinam in te penitus non * dormiret profectus virtutum, qui multa ſæpius exempla vidiſti deuotorum.

**O tepor & neglige̅tia ſtatus noſtri, qui tam*

** dormitet*

De exercitijs boni religioſi. Cap. XIX.

Matth. 5

VIta boni religioſi omnibus virtutibus pollere debet, vt ſit talis interius, qualis videtur hominibus exterius: & meritò multò plus debet eſſe intus, quàm quod cernitur foris, quia inſpector * noſter eſt Deus, quem ſummopere reuereri debemus vbicunq; fuerimus, & tanquam Angeli in conſpectu eius mundi incedere. Omni die renouare debemus propoſitum noſtrum, & ad feruorē nos excitare

** noſtri*

Heb. 4

tare, quaſi hodie primùm ad conuerſionem veniſſemus, atque dicere: Adiuua me Domine Deus meus in bono propoſito, & ſancto ſeruitio tuo, & da mihi † nunc hodie perfectè incipere, quia nihil eſt quod hactenus feci. Secundùm propoſitum noſtrum, curſus profectus noſtri, * & multa diligentia opus eſt bene perficere volēti, quia ſi fortiter proponens ſæpè deficit, quid ille, qui rarò aut min⁹ fixè aliquid proponit? Varijs tamen modis contingit deſertio propoſiti noſtri, & leuis omiſſio exercitiorum vix ſine aliquo diſpendio tranſit. Iuſtorum propoſitum in gratia Dei potius, quàm in propria ſapientia pendet, in quo & ſemper cōfidunt, quicquid arripiunt. Nam homo proponit, ſed Deus diſponit, nec eſt in homine via eius. Si pietatis cauſa, aut fraternæ vtilitatis propoſito quandocunque conſuetum omittitur exercitium, facilè poſteà poterit recuperari. Si autem tædio animi, aut negligentia faciliter relinquitur, ſatis culpabile eſt, & nociuum ſentietur. Conemur quantum poſſumus: adhuc leuiter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum eſt,

* Sed

Pro. 3.

Pro. 16.

Eccle. 7.

† cõtra illa præcipuè quę amplius nos impediũt. Exteriora noſtra & interiora pariter à nobis ſcrutanda ſunt & ordinanda, quia vtraq; expediunt ad profectum. Si non continuè te vales colligere, ſaltem † colligas interdum, & ad minus ſemel in die, manè videlicet, aut veſpere. Manè propone, veſpere diſcute mores tuos, qualis hodie fuiſti, in verbo, opere & cogitatione: quia in his ſæpius forſitan Deum offendiſti & proximũ. Accinge te ſicut vir contra diabolicas nequitias: frena gulã, & omnem carnis inclinationem facilius frenabis. Nunquam ſis ex toto otioſus: ſed aut legens, aut ſcribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid vtilitatis pro communi laborãs. Corporalia exercitia diſcretè ſunt agenda, nec omnibus æqualiter aſſumenda. Quæ communia non ſunt, nõ ſunt foris oſtendenda. Nam in ſecreto tutius exercentur priuata. Cauendum tamẽ ne piger ſis ad communia, & ad ſingularia promptior, ſed expletis integrè & fideliter debitis & iniunctis, ſi iam vltrà vacat, redde te tibi prout deuotio tua deſiderat. Non poſſunt omnes habere vnum exercitium

Deut. 4.

1. Theſſ. 5.

tium

tium, ſed aliud iſti, aliud illi magis deſeruit. Etiam pro temporum congruentia diuerſa placent exercitia: quia alia in feſtis, alia in feriatis magis ſapiunt diebus. Alijs indigemus tempore tentationis, & alijs tempore pacis & quietis. Alia quum triſtamur libet cogitare, & alia quũ læti in Domino fuerimus. Circa principalia feſta renouanda ſunt bona exercitia, & Sãctorum ſuffragia feruentius implorãda. De feſto in feſtum proponere debemus, quaſi tunc de hoc ſeculo migraturi ſimus, & ad æternum feſtũ peruenturi. Ideoq; ſolicitè nos præparare debemus in deuotis temporibus, & deuotius conuerſari, atque * omnem obſeruantiam ſtrictius cuſtodire, tanquam in breui præmium laboris noſtri à Deo percepturi. Et ſi dilatum fuerit, credamus nos minus bene præparatos atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quę reuelabitur in nobis tempore præfinito, & ſtudeamus nos melius ad exitum præparare. Beatus ſeruus (ait Euangeliſta Lucas) quẽ, cùm venerit Dominus, inuenerit vigilantẽ. Amen dico vobis, ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.

* *omniũ*

Rom. 8.

Luc. 12.

Matt. 24

De

De amore ſolitudinis & ſilentij. Cap. XX.

Eccle. 3. QVære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficijs Dei frequenter cogita. Relinque curioſa. Tales perlege materias, quæ compunctionem magis præſtant, quàm occupationem. Si te ſubtraxeris à ſuperfluis loquutionibus & otioſis circuitionibus, necnon à nouitatibus & rumoribus audiendis: inuenies tempus ſufficiens & aptum pro bonis meditationibus * intendendis. Maximi Sanctorum humana conſortia, vbi poterant, vitabant, & Deo in ſecreto viuere eligebant. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redij. Hoc quippe ſæpius experimur, quādo diu confabulamur. Facilius eſt omnino tacere, quàm verbo non excedere. Facilius eſt domi latêre, quàm foris ſe poſſe ſufficiēter cuſtodire. Qui igitur intēdit ad interiora & ſpiritalia peruenire, oportet eū cum Ieſu à turba declinare. Nemo ſecurè apparet, niſi qui libēter latet. Nemo ſecurè loquitur, niſi qui libenter tacet. Nemo ſecurè præeſt, niſi qui libenter ſubeſt. Nemo ſecurè præcipit, niſi qui libēter obe-

* inſiſtē-dis

Heb. 11.

Seneca.

Iacob. 1.

Matth. 4.

Ioan. 5. 7

Matt. 20.

obedire didicit. Nemo ſecurè gaudet *Pro.15.*
niſi qui bonæ conſcientiæ teſtimoniū *Pro.17*
habet. Semper tamen Sanctorum ſe- *Pſal.19.*
curitas plena timoris Dei extitit. Nec
eò minus ſoliciti, & humiles in ſe fue-
runt, quia * magnis virtutibus & gra- ** magis*
tia emicuerunt. Prauorū autem ſecu- *Pro.28.*
ritas ex ſuperbia & præſumptione ori-
tur, & in fine in deceptionem ſui ver-
titur. Nunquam promittas tibi ſecu-
ritatem in hac vita, quanuis bonus vi-
dearis cœnobita, aut deuotus eremita.
Sæpè meliores in æſtimatione homi-
num grauius periclitati ſunt propter
ſuam nimiam confidentiam. Vnde
multis vtilius eſt, vt non penitus * tē- ** tenta-*
tatoribus careant: ſed ſæpius impu- *tionibus*
gnentur, ne nimium ſecuri ſint: ne for-
tè in ſuperbiam eleuentur, * nec etiam ** ne*
ad exteriores conſolationes licentiùs
declinent. O qui nunquam tranſitoriā
lætitiam quæreret, qui nunquam cum
mundo ſe occuparet, quàm bonā con-
ſcientiam ſeruaret! O qui omnem va-
nam ſolicitudinem amputaret, & dū-
taxat ſalutaria, ac diuina cogitaret, &
totam ſpem ſuam in Deo conſtitue-
ret, quàm magnam pacem & quietem
poſſideret! Nemo dignus eſt cœleſti
con-

cõſolatione, niſi diligenter ſe exercuerit in ſancta compũctione. Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, ſicut ſcri-
Pſal. 4. ptum eſt: In cubilibus veſtris cõpungimini. In cella inuenies, quod foris ſæpius amittes. Cella continuata dulceſſit, & malè cuſtodita tædium generat. Si in principio conuerſionis tuæ bene eam incolueris & cuſtodieris, erit tibi poſteà dilecta amica, & gratiſſimum ſolatium. In ſilentio & quiete proficit anima deuota, & diſcit abſcondita Scripturarum. Ibi inuenit flu-
Pſal. 6. enta lachrymarum, quibus ſingulis noctibus ſe lauet & mundet, vt Conditori ſuo tantò familiarior fiat, quãtò longius ab omni ſeculari tumultu degit. Qui ergo ſe abſtrahit à notis, & amicis, appropinquabit illi Deus cum Angelis ſanctis. Melius eſt latère, & ſuî curam agere, quàm ſe neglecto ſigna facere. Laudabile eſt homini religioſo raro foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre. Quid vis videre, quod non licet habere?
1. *Ioan.* 2 Tranſit mundus & concupiſcentia eius. Trahunt deſideria ſenſualitatis ad ſpatiandum: ſed quum hora

tranſie-

tranſierit, quid niſi grauitatem conſcientiæ, & cordis diſperſionem reportas? Lætus exitus triſtem ſæpè reditum parit, & læta vigilia ſerotina triſte mane facit. Sic omne carnale gaudium blandè intrat, ſed in fine mordet & perimit. Quid potes alibi videre, quod hic non vides? Ecce cœlum & terram, & omnia elementa: nam ex iſtis omnia ſunt facta. Quid potes alicubi videre, quod diu poteſt ſub ſole permanere? Credis te forſitan ſatiari, ſed non poteris pertingere. Si cuncta videres præſentia, quid eſſent niſi viſio vana? Leua oculos tuos ad Deum in excelſis, & ora pro peccatis tuis & negligentijs. Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus. Claude ſuper te oſtium tuum, & voca ad te Ieſum dilectum tuum. Mane cum eo in cella, quia non inuenies alibi tantam pacem. Si non exiſſes, nec quicquam de rumoribns audiſſes, melius in bona pace permanſiſſes: ex quo noua delectat aliquando audire, oportet te exinde *turbationem cordis tolerare.

Pro.14. *Eccl.1* *Pſal.25. & 120.* *Eccl.3.* *Cant.2.3* *Matth.6.* *Epheſ.3.5*

*tribulationem

De compunctione cordis. Cap. XXI.

Pro.1.9. & 15. SI vis aliquid proficere, conſerua te in timore Dei,& noli eſſe nimis liber: ſed ſub diſciplina cohibe omnes ſenſus tuos, nec ineptæ te tradas lætitiæ. Da te ad cordis compunctionem, & inuenies deuotionem. Compunctio multa bona * reperit, quæ diſſolutio citò perdere conſueuit. Mirum eſt, quòd homo poſsit vnquam perfectè lætari in hac vita, qui ſuum * exilium & tam multa pericula animæ ſuæ conſiderat & penſat. Propter leuitatem cordis & negligentiam defectuum noſtrorum non ſentimus animæ noſtræ dolores: ſed ſæpe vanè ridemus, quando meritò flere deberemus. Non eſt vera libertas, nec bona lætitia, niſi in timore Dei cum bona conſcientia. Fœlix qui abijcere poteſt omne impedimẽtũ diſtractionis: & ad vnionẽ ſe redigere ſanctæ cõpunctionis. Fœlix qui à ſe abdicat, quicquid cõſcientiã ſuã maculare poteſt vel grauare. Certa viriliter: conſuetudo cõſuetudine vincitur. Si tu ſcis homines dimittere † facere ſua, ipſi bene te dimittẽt tua facta facere. Nõ attrahas tibi res

*aperit

*exitum

Matth.5 Luc.6. 1.Pet.2.

aliorum,

aliorũ, nec te implices cauſis maiorũ. Habe ſemper oculũ ſuper te primũ, & admoneas teipſum ſpecialiter præ omnibus tibi dilectis. Si non habes fauorem hominum, noli propterea triſtari: ſed hoc ſit tibi graue, quia non habes te ſatis bene & circumſpectè, ſicut decet Dei ſeruum & deuotũ religioſum conuerſari. Vtilius eſt ſæpe & ſecurius, quod homo non habeat multas conſolationes in hac vita ſecũdùm carnem præcipuè: tamen quod * diuinas non habemus, aut rarius ſentimus, nos in culpa ſumus: quia cõpunctionem cordis non quærimus, nec vanas & * externas conſolationes omnino abijcimus. Cognoſce te indignũ diuina conſolatione, ſed magis dignũ multa tribulatione. Quando homo perfectè eſt compunctus, tunc grauis & amarus eſt ei totus mundus. Bonus homo ſufficientem inuenit materiam dolendi & flendi. Siue enim ſe conſiderat, ſiue de proximo pẽſat, ſcit quòd nemo ſine tribulatione hîc viuit. Et quantò ſtrictius ſeſe conſiderat, tantò amplius dolet. Materiæ iuſti doloris & internæ compunctionis ſunt peccata & vitia noſtra, quibus ita inuoluti iace-

* diuinitus

* terrenas

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Eccl.7. iacemus, vt rarò cœleſtia contemplari valeamus. Si frequẽtius de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin feruentius te emendares. Si etiam futuras inferni ſiue Purgatorij pœnas cordialiter perpenderes, credo quòd libenter laborem & dolorẽ ſuſtineres, & nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor iſta nõ tranſeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideo frigidi & valde pigri remanemus: ſæpe eſt inopia ſpiritus, vnde tã leuiter cõqueritur miſerũ corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum, vt det tibi compunctionis ſpiritũ, & dic cum Propheta: Ciba me Domine pane la-

Pſal.79. chrymarum, & potum da mihi in lachrymis in menſura.

De conſideratione humanæ miſeriæ. Cap. XXII.

MIſer es vbicunq; fueris, & quocunque te verteris, niſi ad Deum te conuertas. Quid turbaris, quia non ſuccedit tibi ſicut vis & deſideras? Quis eſt qui habet omnia ſecundum ſuam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum ſuper terrã. Nemo eſt in mundo ſine aliqua tribulatione vel anguſtia, quamuis Rex

nis Rex ſit vel Papa. Quis eſt qui melius habet? Vtique qui pro Deo aliquid pati *valet. *vellet Dicunt multi imbecilles & infirmi: Ecce quàm bonam vitam ille homo habet, quam diues, quàm potens, quàm excelſus, quàm magnus, quàm pulcher? Sed attẽde ad cœleſtia bona, & videbis quòd omnia iſta temporalia nulla ſunt, ſed valdè incerta & magis grauantia, quia nunquam ſine ſolicitudine & timore poſſidẽtur. Non eſt hominis fœlicitas habere temporalia ad abundantiam, ſed ſufficit ei mediocritas. Verè miſeria *Iob.14.* eſt viuere ſuper terrã. Quantò homo voluerit eſſe ſpiritualior, tantò præſens vita fit ei amarior: quia ſentit melius, & videt clari⁹ humanæ corruptionis defectus. Nã comedere, bibere, vigilare, dormire, quieſcere, laborare & cæteris neceſſitatibus naturæ ſubiacere, verè magna miſeria eſt, & afflictio homini deuoto, qui libenter *eſſet *vellet eſſe* abſolut⁹ & liber ab omni peccato. Valdè enim grauatur interior homo neceſſitatibus corporalibus in hoc mũdo. Vnde Propheta deuotè precatur, quaten⁹ liber ab iſtis eſſe valeat, dicẽs: De neceſſitatibus meis erue me, Domine. *Pſal.24.*

mine. Sed væ, non cognoſcentibus ſuam miſeriam, & amplius væ illis, qui diligunt hanc miſeriam & corruptibilem vitam. Nam in tantum quidem hanc amplectuntur, licet etiam vix neceſſaria laborando aut * meditando habeāt: vt ſi hîc poſſent ſemper viuere, de regno Dei nihil curarent. O inſani & infideles corde, qui tam profundè in terris iacent, vt nil niſi carnalia ſapiant: ſed miſeri adhuc in fine grauiter ſentient, quàm vile & nihilū erat quod amauerunt. Sancti autem Dei & omnes deuoti amici Chriſti non attenderunt, quæ carni placuerūt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: ſed tota ſpes eorum & intētio ad æterna bona anhelabat, ferebatur totū deſiderium eorum ad * ſumma & inuiſibilia, ne amore viſibilium traherentur ad infima. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad ſpiritualia, adhuc habes tempus & horam. Quare vis procraſtinare propoſitum tuum? Surge, & in inſtanti incipe * & dic: Nunc tempus eſt faciendi, nunc tempus eſt pugnandi, nunc tempus aptum eſt emendandi. Quando malè habes & tribularis, tūc tempus eſt pro-

* *mendicando*
Rom. 8
1. Pet. 1
* *māſura*
* *dicere*
2. Cor. 6

meren-

merendi. Oportet tranſire per ignem *Pſal.65.*
& aquam, antè, quàm venias in refrigerium: Niſi tibi vim feceris, vitium *Matt.11*
non ſuperabis: Quàm diu iſtud fragile *Rom.7.*
corpus gerimus, ſine peccato eſſe non poſſumus, nec ſine tædio & dolore viuere. Libenter haberemus ab omni miſeria quietem, ſed quia per peccatũ perdidimus innocentiã, amiſimus etiam veram beatitudinẽ. Ideo oportet nos tenere patientiam, & Dei expectare miſericordiam, donec tranſeat iniquitas * hæc, & mortalitas abſorbeatur à vita. O quanta fragilitas humana, quæ ſemper prona eſt ad vitia! Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confeſſa. Nunc proponis cauere, & poſt horam agis, quaſi nihil propoſuiſſes. Meritò ergo noſipſos humiliare poſſumus, nec vnquàm aliquid magni de nobis ſentire: quia tam fragiles & inſtabiles ſumus. Citò etiam poteſt perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquiſitum eſt per gratiam. Quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepeſcimus tam manè? Væ nobis, ſi ſic volumus declinare ad quietem quaſi iam pax ſit & ſecuritas, quum nec dum appareat

* *& hæc* 2.Cor.5 *Gen. 6.8.* 1.*Theſſ.5.*

reat

reat veſtigium veræ ſanctitatis in noſtra conuerſatione. *Bene opus eſſet, quod adhuc iterum inſtitueremur, tanquam boni nouitij ad mores optimos, ſi forte ſpes eſſet de aliqua futura emendatione & maiori ſpirituali profectu.

*Vnde

De meditatione mortis. Cap. XXIII.

Iob. 14.

Valde citò erit vita tua tranſacta: Vide igitur quomodo te habeas. Hodie homo eſt, & cras non comparet. Quum autem ſublatus fuerit ab oculis, citò etiam tranſit à mente. O hebetudo & duritia cordis humani, * quod ſolum præſentia meditatur, & futura non magis præuidet. Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quaſi ſtatim eſſes moriturus. Si bonam conſcientiam haberes, non multum mortem timeres. Melius eſſet peccata cauere, quàm mortem fugere.

Eccl. 9. & 10.

*quæ

Luc. 12.

Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras eſt dies incerta, & *quì ſcis, an craſtinum habebis? Quid prodeſt diu viuere, quando tam parum emẽdamur? * Ah longa vita non ſemper emendat, ſed ſæpe culpam magis auget.

Matt. 24 25.

*quid

*At

auget. Vtinam per vnam diem bene eſſemus cōuerſati in hoc mundo. Multi annos computant conuerſionis, ſed ſæpe paruus eſt fructus emendationis. Si formidoloſum eſt mori: forſitan periculoſius eſt diutius viuere. Beatus qui horam mortis ſuæ ſemper ante oculos habet, & ad moriendū ſe quotidie diſponit. Si vidiſti aliquando hominem mori, cogita quòd & tu per eandem viam tranſibis. Quum mane fuerit, puta te ad veſperū non peruenturum. Veſpere autem facto, mane non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus eſto, & taliter viue, vt nunquam te imparatum mors inueniat. Multi ſubitò & improuiſe moriuntur. Nam hora, qua non putatur, filius hominis venturus eſt*. Quando illa extrema hora venerit, multū aliter ſentire incipies de tota vita †tua præterita, & valde dolebis, quòd tam negligens & remiſſus fuiſti.† O quam fœlix & prudens, qui talis nunc nititur eſſe in vita, qualis optat inueniri in morte? *Dabit namq; magnam confidentiam feliciter moriendi perfectus contemptus mundi, feruens deſiderium in virtutibus proficiendi, amor diſciplinæ,

Heb. 9.
Luc. 21.
Luc. 12.
Matt. 24
*Habet *Eccli.* 41.

plinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo
** tolerantia* obedientiæ, abnegatio ſui, & * ſupportatio cuiuſlibet aduerſitatis pro amore Chriſti. Multa bona potes operari
** ægrotans* dum ſanus es, ſed * infirmatus neſcio quid poteris. Pauci ex infirmitate emendantur ſic, & qui multum peregrinantur, rarò ſanctificantur. Noli cōfidere ſuper amicos & proximos, nec
** futurū* in * futuris ſalutē tuam differas, quia citius obliuiſcētur tui homines, quàm exiſtimas. Melius eſt nunc tempeſtiuè prouidere, & aliquid boni præmittere, quàm ſuper aliorum auxilio ſperare. Si non es pro teipſo ſolicitus modò, quis erit pro te ſollicitus in futuro? Nunc tempus eſt valde pretioſum: ſed
** utilius non* proh dolor, quòd hoc * inutilius expendis, in quo promereri vales, vnde æternaliter viuas. Veniet, quando vnū diem ſeu horam pro emendatione deſiderabis, & neſcio an impetrabis. Eia
** à* chariſſimè, * de quanto periculo te po
** &* teris liberare? * de quàm magno timore eripere: ſi † modo ſemper timora-
** ſuſpicans* tus fueris, & de morte * ſuſpectus. Stude nunc taliter viuere, vt in hora mortis valeas potius gaudere, quàm timere. Diſce nunc mori mundo, vt tunc

incipias

incipias viuere † cum Chriſto. Diſce *Rom.6.*
nunc omnia contēnere: vt tunc poſſis
liberè ad Chriſtum pergere. Caſtiga *Luc.* 14.
nunc corpus tuum per pœnitentiam, 1. *Cor.*9.
vt tunc valeas certam habere cōfiden-
tiam. Ah ſtulte, quid cogitas te diu *Luc.*12.
victurum, quum nullum diem habeas
†hîc ſecurum? Quàm multi decepti
ſunt, & inſperatè de corpore extracti?
Quoties audiſti à dicentibus: quòd
ille gladio cecidit, ille ſubmerſus eſt,
ille ab alto ruens ceruicem fregit, ille
manducando obriguit, ille ludendo
finem fecit: alius igne, alius ferro, ali-
us peſte, & alius latrocinio perijt: &
ſic omniū finis mors eſt, & vita ho-
minum tanquam vmbra ſubitò per- *Iob.*14.
tranſit. Quis memorabitur tui poſt *Pſal.*101.
mortem, & quis orabit pro te? Age,
age, nunc chariſſime, quicquid agere
potes, quia neſcis quādo morieris, ne-
ſcis † etiam quid te poſt mortem ſe-
quetur. Dum tempus habes, congrega *Luc.*12.
tibi diuitias immortales. Præter ſa-
lutem tuam, nihil cogites: ſolùm quæ
Dei ſunt, cures. Fac nunc tibi amicos
venerando Dei Sanctos, & eorum
actus imitando, vt quum defeceris in
hac vita, illi te recipiant in æterna ta- *Luc.*16.

Heb.11. bernacula. Serua te tanquam peregrinum & hoſpitem ſuper terram, ad quem nihil ſpectat de mundi negotijs. Serua cor liberum, & ad Deum

Heb.13. ſurſum erectum, quia non habes hic manentem ciuitatem. Illuc preces & gemitus quotidianos cum lachrymis dirige, vt ſpiritus tuus mereatur poſt mortem ad Dominum fœliciter tranſire, Amen.

De iudicio & pœnis peccatorum. Cap. XXIIII.

IN omnibus rebus reſpice finem, & qualiter ante diſtrictum Iudicem ſtabis, cui nihil eſt occultum, qui muneribus non placatur, nec excuſationes recipit, ſed quod iuſtum eſt iudicabit.

Iob.9. O miſerrime & inſipiens peccator, quid reſpondebis Deo, omnia mala tua ſcienti, qui interdum formidas vultum hominis irati? Vt quid

1.Cor.4. nō*præuides tibi in die iudicij, quādo nemo poterit per alium excuſari vel defendi, ſed vnuſquiſq; ſufficiens onus erit ſibijpſi? Nunc labor tuus eſt fructuoſus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor ſatiſfactorius & purgatiuus. Habet magnū & ſalubre purgatoriū patiens homo, qui ſuſcipiens

*prouides

iniurias

iniurias plus dolet de alterius malitia, quàm de ſua iniuria, qui pro contrariantibus ſibi libenter orat, & ex corde culpas indulget: qui veniã ab alijs petere non retardat, qui facilius miſeretur quàm iraſcitur, qui ſibijpſi violentiam frequẽter facit, & carnẽ† ſuã omnino ſpiritui ſubiugare conatur. Meli⁹ eſt modò* purgare† peccata, & vitia reſecare, quàm in futuro purganda reſeruare. Verè noſipſos decipimus per inordinatũ amorem, quẽ ad carnẽ habemus. Quid aliud ille ignis deuorabit, niſi peccata tua? Quantò amplius tibijpſi nunc parcis, & carnẽ ſequeris: tantò durius poſteà pœnas lues, & maiorẽ materiã comburendi reſeruas. In quibus homo peccauit, in illis grauius punietur. Ibi acedioſi ardentibus ſtimulis pungentur, & guloſi ingenti fame ac ſiti cruciabuntur. Ibi luxurioſi, & voluptatum amatores ardenti pice, & fœtido ſulphure perfundentur. Et ſicut furioſi canes, præ dolore * inuidioſi vlulabunt. Nullum vitium erit, quod ſuum proprium cruciatum non habebit. Ibi ſuperbi omni confuſione replebuntur, & auari miſerrima egeſtate arctabũtur. Ibi erit vna hora

Math. 5.

**ſe purgare*

Rom. 8.

Matt. 25.

Iſai. 66.

**inuidi*

grauior in pœna, quàm hic centū anni in amariſſimâ pœnitentia. Ibi nulla requies eſt, & nulla cōſolatio damnatis. Hic tamen interdum ceſſamus à laboribus, atq; amicorum fruimur ſolatijs. Eſto modo ſolicitus & dolens pro peccatis tuis, vt in die iudicij ſis ſecurus
Sap.5. cum beatis. Tunc enim iuſti ſtabunt in magna conſtantia aduerſus eos, qui ſe anguſtiauerūt & depreſſerunt. Tunc
Matt.19. ſtabit ad iudicandū, qui modò ſe ſubijcit humiliter iudicijs hominum. Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pauebit vndique ſuperbus. Tunc videbitur ſapiens in hoc
1.Co.4. mundo fuiſſe, qui pro Criſto didicit ſtultus & deſpectus eſſe. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpeſ-
Pſal.106. ſa, & omnis iniquitas oppilabit os ſuum. Tunc gaudebit omnis deuotus, & mœrebit omnis irreligioſus. Tunc plus exultabit caro afflicta, quàm ſi in delitijs fuiſſet ſemper nutrita.
2.Cor.5. Tunc ſplendebit habitus vilis, & obtenebreſcet veſtis ſubtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm nunc deauratū palatium. Tunc plus iuuabit conſtans patientia, quàm omnis mundi potentia. Tunc amplius

plius exaltabitur ſimplex obedientia, *Iſai.29.*
quàm omnis ſecularis aſtutia. Tunc
plus lætificabit pura & bona conſcien-
tia, quàm docta Philoſophia. Tunc
* ponderoſior erit contemptus diui- *pluris*
tiarum, quàm totus theſaurus terrige- *fiet*
narum. Tunc magis conſolaberis ſu-
per deuota oratione, quàm ſuper deli-
cata comeſtione. Tunc potius gaude-
bis de ſeruato ſilentio, quàm de longa
fabulatione. Tunc plus valebũt ſancta
opera, quàm multa pulchra verba.
Tunc plus placebit *ſtricta vita & ar- * *triſtis*
dua pœnitẽtia, quàm omnis delectatio
terrena. Diſce nunc *in modico pati: * *à me-*
vt tunc à grauioribus valeas liberari. *dico.*
Hìc primò proba, quid poſcis pati po-
ſteà. Si nunc tam parum non vales ſu-
ſtinere, quomodo poteris tunc æter-
na tormenta ſufferre? Si modò mo-
dica paſſio tam impatientem efficit,
quid gehenna tunc faciet? Ecce verè
non potes duo gaudia habere: dele-
ctari hìc in mundo, & poſteà regnare
in cœlo cum Chriſto. Si vſque in ho- *Luc.12.*
diernum diem ſemper in honoribus
& voluptatibus vixiſſes, quid totum
tibi profuiſſet, ſi iam in inſtanti mori
cõtingeret? Omnia *ergo vanitas pr- * *enim*

ter amare Deum, & illi ſoli ſeruire.
Rom.8. Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec ſupplicium, nec iudicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor ſecurum acceſſum ad Deum facit. Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum ſi mortem & iudiciciũ timeat. Bonum tamẽ eſt, vt ſi necdum amor à malo te reuocat: ſaltem timor gehẽnalis coërceat. Qui
Prou.8. verò timorem Dei poſtponit, diu ſtare in bono non valebit: ſed Diaboli laqueos citius incurret.

De feruenti emendatione totius uitæ noſtræ.

Cap. XXV.

2.Tim.4 ESto vigilans & diligens in Dei ſeruitio, & cogita frequenter ad quid veniſti, & cur ſeculum reliquiſti Nónne vt Deo viueres, & ſpiritualis homo fieres? Igitur ad*perfectum ferueas: quia mercedem laborum tuorum in breui recipies, nec erit
*profectum
Matth.5. tunc amplius timor aut dolor in fini-
Apoc.21. bus tuis. Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, imò perpetuã lætitiam inuenies. Si tu permãſeris fide-
Matt.25. lis & feruidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis & locuples in retribuendo

buendo. Spem bonam retinere debes, quòd ad palmam peruenies: ſed ſecuritatem capere nõ oportet, ne torpeas aut elatus fias. Quum enim quidã anxius inter metum & ſpem frequenter fluctuaret, & quadã vice mœrore confectus in Eccleſia ante quoddã altare ſe in oratione proſtrauiſſet, hæc* inter ſe reuoluit, dicens: O ſi ſcirem quòd adhuc perſeueraturus eſſem, ſtatimq́; audiuit intus diuinum reſpõſum: Quid ſi hoc ſcires, facere velles? Fac nunc quod tunc facere velles, & bene ſecurus eris. Moxq́; conſolatus & confortatus diuinæ ſe commiſit voluntati, & ceſſauit anxia fluctuatio, noluitq́; curioſè inueſtigare, vt ſciret quæ ſibi eſſent futura, ſed magis ſtuduit inquirere, quæ eſſet voluntas Dei beneplacens & perfecta ad omne opus bonũ inchoandum & perficiendum. Spera in Domino, & fac bonitatem, ait Propheta, & inhabita terram, & paſcêris in diuitijs eius. Vnum eſt quod multos à profectu & feruenti emendatione retrahit, horror difficultatis, ſeu labor certaminis. Enimuerò illi maximè præ alijs in virtutibus proficiunt, qui ea quæ ſibi magis grauia

*intra

Rom. 12.

Pſal. 36.

** pro viribus* & contraria ſunt, * viribus vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliorem, vbi **ſpiritũ* magis ſeipſum vincit, & * in ſpiritu mortificat. Sed non omnes habent **mortificandum* æquè multum ad vincendum & * moriendum. Diligens † tamen æmulator valentior erit ad proficiendum, etiam ſi plures habeat paſſiones, quàm alius bene morigeratus, minus tamen feruens ad virtutes. Duo tamen ſpecialiter ad magnā emendationem iuuant: videlicet, ſubtrahere ſe violenter ad **vitioſe inclinatur* quod natura * vitioſa inclinat, & feruenter inſtare pro bono quo amplius quis indiget Illa etiam ſtudeas magis cauere & vincere, quæ tibi frequentius in alijs diſplicent. Vbique profectum tuum capias, vt ſi bona exempla videas, vel audias, ad imitandum accendaris: Si quid autem reprehenſibile conſideraueris, caue ne idem facias, aut ſi aliquando feciſti, citiùs e-*Matth.7.* mendare te ſtudeas. Sicut oculus tuus alios conſiderat, ſic viciſſim ab alijs notaris. Quàm iocundum & dulce eſt, videre feruidos & deuotos fratres bene morigeratos & diſciplinatos? Quā triſte eſt & graue, videre inordinatè ambu-

ambulantes, qui ea, ad quæ vocati ſunt, non exercent? Quàm nociuum eſt, negligere vocationis ſuæ propoſitum, & ad * non commiſſa ſenſum inclinare? Memor eſto arrepti propoſiti, & imaginem tibi propone Crucifixi. Bene verecundari potes inſpecta vita Ieſu Chriſti: * qui nondum magis illi te conformare ſtuduiſti: licet diu in * vita Dei fuiſti. Religioſus qui ſe intentè & deuotè in ſanctiſſima *via & paſſione Domini exercet, omnia vtilia & neceſſaria ſibi abundanter ibi inueniet: nec opus eſt, vt extra Ieſum aliquid melius quærat. O, ſi Ieſus crucifixus in cor noſtrum veniret, quàm citò & ſufficiēter docti eſſemus? Religioſus feruidus omnia bene portat & capit, quæ illi iubentur. Religioſus negligens & tepidus habet tribulationem ſuper tribulationē, & ex omni parte patitur anguſtiam: quia interiori conſolatione caret, & exteriorem quærere prohibetur. Religioſus extra diſciplinam viuens, graui ruinæ patet. Qui laxiora quærit & remiſſiora, ſemper in anguſtijs erit: quia aut vnum aut reliquum * ipſi diſplicebit. Quomodo faciunt tam multi alij religioſi,

*illicita

*quod

*uiā Dei

uita fuiſti

* uita

1. Cor. 2.

*ſibi

ligioſi, qui ſatis arctati ſunt ſub diſciplina clauſtrali? Rarò exeunt, abſtractè viuunt, pauperrimè comedunt, groſsè veſtiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilāt, *mane ſurgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & ſe in omni diſciplina cuſtodiunt. Attende Carthuſienſes, Ciſtertienſes, & diuerſæ religionis Monachos ac Moniales, qualiter omni nocte ad pſallendum Domino ſurgunt. Et ideo turpe eſt, vt tu *deberes in tam ſancto opere pigritare, vbi tanta multitudo Religioſorum incipit Deo iubilare. O, ſi nihil aliud faciendum incumberet, niſi Dominum Deum noſtrum toto corde & ore laudare? O, ſi nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire, ſed ſemper poſſes Deum laudare, & ſolummodo ſpiritualibus ſtudijs vacare: tunc multò felicior eſſes, quàm modò, cùm carni ex qualicunque neceſſitate ſeruis. Vtinam non eſſent iſtæ neceſſitates, ſed ſolummodo ſpirituales animæ refectiones, quas heu ſatis rarò deguſtamus. Quando homo ad hoc peruenit, *quòd de nulla creatura conſolationē *ſuā quærit, tunc ei Deus primò perfectè

*maturè

*audeas

Col. 3.

*ut

*ſibi quærat

ſectè ſapere incipit, tunc etiam bene contentus de omni euentu rerũ erit, tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contriſtabitur, ſed ponet ſe integrè & fiducialiter in Deo; qui * eſt omnia in omnibus, cui nihil vtiq; perit, nec moritur, ſed omnia ei viuunt, & ad nutum † eius incunctanter deſeruiunt. Memento ſemper finis, & quòd perditum non redit tempus. Sine ſolicitudine & diligẽtia nunquã acquires virtutes. Si incipis tepeſcere, incipies malè habere. Si autem dederis te ad feruorem, inuenies magnam pacem, & ſenties leuiorem laborem propter Dei gratiam & virtutis amorẽ. Homo feruidus & diligens ad omnia eſt paratus. Maior labor eſt reſiſtere vitijs & paſſionibus, quàm corporalibus inſudare laboribus. Qui paruos non vitat defectus, paulatim labitur ad maiores. Gaudebis ſemper veſpere, ſi diem expendas fructuosè. Vigila ſuper teipſum, excita teipſum, admone teipſum, & quicquid de alijs ſit, non negligas teipſum. Tantùm proficies, quantum tibijpſi vim intuleris.

**eſt ei* Rom. 11. 1. Cor. 8. 12. 15. Gal. 6.

Iac. 2.

Matt. 11.

FINIS.

LIBER

LIBER SECVNDVS,

De interna conuerſatione.

Cap. I.

Luc.17. REgnum Dei intra vos eſt, dicit Dominus. * Conuerte te ex toto corde tuo ad Dominum, & relinque hunc miſerum mundum: & inueniet anima tua requiem. Diſce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei in te venire. Eſt enim regnum Dei pax & gaudium in Spiritu Sancto, quod non datur impijs. Veniet ad te Chriſtus oſtendens tibi conſolationem ſuam, ſi dignam illi †ab intus parau eris manſionem. Omnis gloria eius & decor ab intra eſt, & ibi complacet ſibi. Frequens illi viſitatio cum homine interno, dulcis ſermocinatio, grata conſolatio, multa pax, familiaritas ſtupenda nimis. Eia anima fidelis, præpara huic Sponſo cor tuum, quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur. Sic enim dicit: Si quis diligit me, ſermonem meum ſeruabit, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus. Da ergo Chriſto locum, & cæteris omnibus nega introitū. Cùm Chriſtum habueris,

**Conuertere*

Rom. 14.

Ioan. 14.

Pſal.44

Ioan. 14.

diues

diues es & ſufficit tibi. Ipſe erit prouiſor tuus & fidelis procurator in omnibus: vt non ſit opus tibi in hominibus ſperare. Homines enim citò mutantur, & deficiunt velociter, Chriſtus autẽ manet in æternum, & aſtat vſque in finẽ firmiter. Non eſt magna fiducia ponenda in homine fragili & mortali, etiam ſi vtilis ſit & dilectus: neq; triſtitia multa capienda ex hoc, ſi interdum aduerſetur & contradicat. Qui hodie tecum ſunt, cras cõtrariari poſſunt, & è conuerſo ſæpè vt aura vertuntur. Pone totam fiduciam tuam in Domino, & ſit ipſe timor tuus & amor tuus. Ipſe pro te reſpondebit, & faciet bene ſicut* optimum fuerit. Nõ habes hic manentem ciuitatem: & vbicunque fueris, extraneus es & peregrinus, nec requiem aliquando habebis, niſi Chriſto intimè fueris vnitus. Quid * hîc circunſpicis, quum iſte nõ ſit locus tuæ requietionis? In cœleſtibus debet eſſe habitatio tua, & † ſicut in tranſitu cuncta terrena ſunt aſpicienda, * vt tranſeant omnia, & tu cũ eis pariter. Vide * & non inhæreas, ne capiaris & pereas. Apud altiſſimũ ſit cogitatio tua, & deprecatio tua ad

1.*Pet.*5. *Pſal.*54. * *melius* *Heb.*13. * *hæc* *Philip.*3. * *tranſeunt* * *ut*

Chri-

Chriſtum ſine intermiſſione dirigatur. Si neſcis alta ſpeculari & cœleſtia, requieſce in paſſione Chriſti, & in ſacris vulneribus eius libenter habita. Si enim ad vulnera & pretioſa ſtigmata Ieſu deuotè confugis, magnã in tribulatione confortationem ſenties, nec multum curabis hominum deſpectiones, faciliterq; verba detrahentiũ perferes. Chriſtus fuit etiam * in mundo ab hominibus deſpectus, & in maxima neceſſitate à notis & amicis inter opprobria derelictus. Chriſtus pati voluit & deſpici, & tu audes de aliquo conqueri? Chriſtus habuit aduerſarios & obloquutores, † & tu vis omnes habere amicos & * benedictores? Vnde coronabitur patientia tua, ſi nihil aduerſitatis occurrerit? Si nihil cõtrariũ vis pati, quomodo eris amicus Chriſti? Suſtine † te cum Chriſto & pro Chriſto, ſi vis regnare cum Chriſto. Si ſemel perfectè introiſſes in interiora Ieſu, & modicum de ardenti eius amore ſapuiſſes: tunc de proprio commodo, vel incommodo nihil vel modicum curares, ſed † magis de opprobrio illato gauderes, quia amor Ieſu facit hominem ſeipſum contemnere.

** in hoc* Ioan. 15. Matt 26. ** benefactores* 2. Tim. 2.

Amator Ieſu verus,& internus,& liber ab affectionibus inordinatis poteſt ſe ad Deum liberè conuertere, & eleuare ſe ſupra ſeipſum in ſpiritu,ac * fruitione quieſcere. Cui ſapiunt omnia prout ſunt,non vt dicũtur aut æſtimãtur: hic verè ſapiens eſt,& doctus magis à Deo,quã ab hominibus. Qui ab intra ſcit ambulare, & modicum res externas ponderare,non requirit loca, nec tempora expectat ad habenda deuota exercitia. Homo internus citò ſe recolligit: quia nunquam ſe totum ad exteriora effundit. Non illi obeſt labor exterior, aut occupatio ad tempus neceſſaria: ſed ſicut res eueniunt, ſic ſe illis accommodat. Qui intus bene diſpoſitus eſt,& ordinatus, non curat mirabiles & peruerſos hominum geſtus. Tantum homo impeditur & diſtrahitur, quantum ſibi res attrahit. Si rectè tibi eſſet, & bene purgatus eſſes, omnia tibi in bonum cederent & profectum. Ideo multa tibi diſplicent; & † te ſæpè conturbant, quia adhuc non es tibiipſi perfectè mortuus, nec ſegregatus ab omnibus terrenis. Nihil ſic maculat & implicat cor hominis, ſicut impurus amor in creatu-

fruitiuè

Iſai 54.

creaturis. Si renuis conſolari exterius, poteris ſpeculari cœleſtia, & frequenter interius iubilare.

De humili ſubmiſsione. Cap. II.

NOn magni pēdas quis pro te vel contra te ſit: ſed hoc age & cura, vt Deus tecum ſit in omni re, quam facis: habeas conſcientiam bonam, & Deus bene te defenſabit, Quem enim adiuuare voluerit, * ei nullius peruerſitas nocere poterit. Si tu ſcis tacere & pati, videbis proculdubio Domini auxilium. Ipſe nouit tempus & modum liberandi te, & ideo debes te illi reſignare. Dei eſt adiuuare, & ab omni confuſione liberare. Sæpè valde prodeſt ad maiorem humilitatem conſeruandam, quòd defectus noſtros alij ſciunt & redarguunt. Quando homo pro defectibus ſuis ſe humiliat, tunc faciliter alios placat, & leuiter ſatisfacit ſibi iraſcentibus. Humilē Deus protegit & liberat, humilem diligit & conſolatur: humili homini ſe inclinat, humili largitur gratiam magnam, & poſt * eius depreſſionem leuat ad gloriam: humili ſua ſecreta

* *huic* *Pſal* 27.

Pſal.33. 34.101

* *ſuam* *Iob*.5.

reuelat,& ad ſe dulciter trahit & inuitat. Humilis accepta contumelia & confuſione,ſatis bene eſt in pace,quia ſtat in Deo,& nõ in mundo. Non reputes te aliquid profeciſſe, niſi omnibus inferiorem te eſſe ſentias.

De bono & pacifico homine.
Cap. III.

POne te primò in pace, & tunc alios poteris pacificare. Homo pacificus plus prodeſt, quàm bene doctus. Homo paſſionatus etiam bonum in malum trahit,& faciliter malum credit. * Bonus pacificus homo omnia ad bonum conuertit. Qui bene in pace eſt,de nullo ſuſpicatur: qui autem malè cõtentus eſt & commotus varijs ſuſpicionibus agitatur, nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit. Dicit ſæpè * quod dicere non deberet,& omittit quod ſæpe ſibi magis facere expediret. Conſiderat quod alij facere tenẽtur, & negligit * quod ipſe † facere tenetur. Habe ergo primùm zelum ſuper temetipſum: tunc zelare poteris etiam iuſtè proximum tuum. Tu facta tua bene ſcis excuſare & * tolerare,& aliorum non vis recipere excuſationes. Iuſtius eſſet,vt te accu-

Pro.15. * *Bonus &* * *quod & quando* * *ad quod* *Matth.7.* * *colorare*

accuſares, & fratrem tuum excuſares. Si portari vis, porta * & alium. Vide quàm longè es adhuc à vera charitate & humilitate, quæ nulli nouit indignari, vel iraſci, niſi tantùm ſibiipſi. Non eſt magnum cum bonis & manſuetis conuerſari: hoc enim omnibus naturaliter placet, & vnuſquiſque libenter pacem habet, & ſecum ſentientes magis diligit. Sed cùm duris ac peruerſis, & indiſciplinatis, aut nobis contrariantibus pacificè poſſe viuere, magna gratia eſt, & laudabile nimis virileque factum. Sed ſunt qui ſeipſos in pace tenent, & cum alijs etiam pacem habent. Et ſunt qui nec pacem habent, nec alios in pace dimittunt. * Alijs ſunt graues, ſed ſibi ſunt ſemper grauiores. Et ſunt qui ſeipſos in pace retinent, & ad pacem alios reducere ſtudent. * Et tamen tota pax noſtra in hac miſera vita potius in humili ſufferentia ponenda, quàm in non ſentiendo contraria. Qui melius ſcit pati, pacem tenebit maiorem. * Iſte eſt victor ſuî & dominus mundi, amicus Chriſti & hæres cœli.

* & tu
* Alij
* Eſt
* Ille

De pura mente, & ſimplici intentione.

Cap. IIII.

DVabus alis homo ſubleuatur à terrenis, ſimplicitate ſcilicet, & puritate. Simplicitas debet eſſe in intentione, puritas in affectione: ſimplicitas intendit Deum, puritas apprehendit & guſtat. Nulla bona actio te impediet, ſi liber intus ab omni inordinato affectu fueris. Si nihil aliud quàm Dei beneplacitum & proximi vtilitatem intendis, & quæris, interna libertáte fruéris. Si rectum cor tuũ eſſet, * tunc omnis creatura ſpeculũ vitæ, & liber ſanctæ doctrinæ eſſet. Non eſt creatura tam parua & vilis, quæ bonitatem Dei non repræſentet. Si tu eſſes intus bonus & purus, † tunc omnia ſine impedimento videres & bene caperes. Cor purũ penetrat cœlum & infernum. Qualis vnuſquiſque intus eſt, taliter iudicat exterius. Si eſt gaudium in mundo, hoc vtique poſſidet puri cordis homo. Et ſi eſt alicubi tribulatio & anguſtia, hoc melius nouit mala conſcientia. Sicut ferrum miſſum in ignem amittit rubiginem, & totum candens efficitur: ſic homo ad

* *omnis tibi*

* *& ſe* mo ad Deum * ſe integrè conuertēs,
* *torpore* à * corpore exuitur, & in nouum hominem tranſmutatur. Quando homo incipit tepeſcere, tunc paruum metuit laborem, & libenter externam accipit conſolationem. Sed quando perfectè incipit ſe vincere, & viriliter in via Dei ambulare: tunc minus ea reputat, quæ ſibi prius grauia eſſe ſentiebat.

De propria ſuijpſius conſideratione.

Cap. V.

NOn debemus nobiſipſis nimis credere, quia ſæpè nobis gratia deeſt & ſenſus. Modicum lumen eſt in nobis, & hoc citò per negligentiam amittimus. Sæpe etiam non aduertimus, quòd tam cæci intus ſumus. Sæpe male agimus, & peius
*Ex excuſamus, * & paſſione interdum mouemur, & zelum putamus. Parua in alijs reprehendimus, & noſtra maiora pertranſimus. Satis citò ſentimus & ponderamus, quod ab alijs ſuſtinemus: ſed quantum alij à nobis ſuſtinent, non aduertimus. Qui bene & rectè ſua ponderaret, non eſſet quòd de alio grauiter iudicaret. Internus homo ſuijpſius curam omnibus † curis ante-

anteponit: & qui ſibijpſi diligenter intendit, faciliter de alijs tacet. Nunquam eris internus & deuotus, niſi de * alienis ſilueris, & ad teipſum ſpecialiter reſpexeris. Si tibi, & Deo totaliter intendis, modicum te mouebit quod foris percipis. Vbi es, quando tibijpſi præſens non es? & quando omnia percurriſti, quid te neglecto profeciſti? Si * debes habere pacẽ & vnionem veram, oportet quod * totũ adhuc poſtponas, & te ſolum præ oculis habeas. Multum proinde proficies, ſi te feriatum ab omni temporali cura conſerues. Valde deficies, ſi aliquid temporale magni feceris. Nil altum, nil magnum, nil gratũ, nil acceptum tibi ſit, niſi purè Deus aut * de Deo ſit. Totũ vanum exiſtima, quicquid conſolationis occurrit de aliqua creatura. Amans Deum anima, ſub Deo deſpicit vniuerſa. Solus Deus æternus & immenſus implens omnia, ſolatiũ eſt animæ & vera cordis lætitia.

** alijs*

** deſideras*

** omnia quæ ad te non pertinent*

** quod in*

De lætitia bonæ conſcientiæ. Cap. VI.

GLoria boni hominis teſtimoniũ bonæ conſcientiæ eſt. Habe bonam cõſcientiam, & ſemper habebis

bebis lætitiam. Bona cõſcientia valde multa poteſt portare,& valde læta eſt inter aduerſa. Mala cõſcientia ſemper timida eſt & inquieta. Suauiter requieſces, ſi te cor tuũ non reprehenderit. Noli lætari niſi quũ benefeceris. Mali nunquã habent veram lætitiam, nec internã ſentiunt pacẽ, quia nõ eſt pax
Eſaiæ 57. impijs, dicit Dominus. Et ſi dixerint in pace ſumus, non venient ſuper nos mala,& quis nobis nocere audebit? ne credas eis: quoniam repentè exurget ira Dei,& in nihilum redigẽtur actus
Pſal. 145. eorum,& cogitationes eorũ peribunt. Gloriari in tribulatione non eſt graue amanti: ſic enim gloriari, eſt in cruce Domini gloriari. Breuis gloria, quę ab hominibus datur & accipitur. Mundi gloriã ſemper comitatur triſtitia. Bonorum gloria in conſcientijs eorũ, & non in ore hominum. Iuſtorum lętitia de Deo & in Deo eſt,& gaudium eorum de veritate. Qui verã & æternam gloriam deſiderat, temporalem non curat. Et qui temporalem quęrit gloriam, aut non ex animo contemnit, minus amare conuincitur cœleſtẽ. Magnam habet cordis tranquillitatẽ, qui nec laudes curat nec vituperia.
Facilè

Facilè erit contentus & pacatus, cuius conſcientia mūda eſt. Non es ſanctior ſi lauderis: nec vilior, ſi vitupereris. Quod es, hoc es, nec maior dici vales, quàm Deo teſte ſis. Si attendis quid apud te ſis intus, non curabis quid de te loquantur homines foris. Homo videt in facie, Deus autem in corde. Homo conſiderat actus, Deus penſat intentiones. Bene ſemper agere, & modicū de ſe tenere, humilis animæ indicium eſt. Nolle conſolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis & internæ fiduciæ indiciū eſt. Qui nullū extrinſecus pro ſe teſtimoniū quærit, liquet quòd ſe Deo totaliter commiſit. Non enim qui ſeipſum cōmendat, ille probatus eſt, ait beatus Paulus, ſed quem Deus cōmendat. Ambulare cum Deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, ſtatus eſt interni hominis.

1.Reg.16.

2.Cor.10

De amore Ieſu ſuper omnia.

Cap. VII.

Beatus qui intelligit quid ſit amare Ieſum, & contemnere ſeipſum propter Ieſum. Oportet * dilectum pro dilecto relinquere, quia Ieſus vult ſolus ſuper omnia amari. Dilectio creaturæ fallax & inſtabilis.

* *dilecta*

Dile-

Dilectio Ieſu fidelis & perſeuerabilis. Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili: qui amplectitur Ieſum, firmabitur in * æuũ. Illum dilige, & amicũ tene tibi, qui omnibus recedẽtibus te non derelinquet, nec patietur in fine perire. Ab * hominibus oportet te aliquando ſeparari, ſiue velis, ſiue nolis. Teneas te apud Ieſum viuens & moriens, & illius fidelitati te committe, qui omnibus deficientibus ſolus poteſt te iuuare. Dilectus tuus talis eſt naturæ, vt alienum non velit admittere, ſed ſolus vult cor tuum habere, & tanquam rex in proprio throno ſedere. Si ſcires te bene ab omni creatura euacuare, Ieſus *deberet libenter tecũ habitare. Penè totum perditum inuenies, quicquid extra Ieſum in * omnibus poſueris. Non confidas nec innitaris ſuper calamum ventoſum, quia omnis caro fœnum, & omnis gloria eius vt flos fœni cadet. Cito decipieris, ſi ad externam hominum apparẽtiam tantum aſpexeris. Si enim tuum in alijs quæris ſolatium & lucrum, ſenties ſæpe detrimentum. Si quæris in omnibus Ieſum, inuenies vtique Ieſum. Si autem quæris teipſum, inuenies

Marginal notes: * *cum* — * *omnibus* — * *vellet* — * *hominibus* — *Eſaiæ* 40

nies

nies † etiam teipſum, ſed ad tuã perniciẽ. Plus enim homo nocet ſibi, *ſi Ieſum non quærit, quàm totus mundus & omnes aduerſarij ſui. *ſi ſeipſum quærit, & nõ Ieſum.

De familiari amicitia Ieſu. Cap. VIII.

QVando Ieſus adeſt, totum bonum eſt, nec quicquam difficile videtur. Quando verò Ieſus non adeſt, totum durum eſt. Quando Ieſus intus non loquitur, conſolatio vilis eſt. Si autem Ieſus vnum verbum loquitur tantùm, magna conſolatio ſentitur. Nónne Maria Magdalena ſtatim ſurrexit de loco in quo fleuit, quãdo Martha illi dixit: Magiſter adeſt, & vocat te? Felix hora, quando Ieſus vocat te de lachrymis ad gaudium ſpiritus. Quàm aridus & durus es ſine Ieſu? quàm inſipiens & vanus, ſi cupis aliquid extra Ieſum? Nónne hoc eſt maius damnum, quàm ſi totum perderes mundum? Quid poteſt mundus conferre ſine Ieſu? Eſſe ſine Ieſu grauis eſt infernus, & eſſe cum Ieſu dulcis Paradiſus. Si fuerit tecum Ieſus, nullus poterit nocere inimicus. Qui inuenit Ieſum, inuenit theſaurum bonum, imò bonum ſuper omne bo- Ioan. 11.

num. Et qui perdit Ieſum, perdit nimis multum,& plus quàm totũ mundum. Pauperrimus eſt,qui viuit ſine Ieſu. * Ditiſſimus eſt,qui bene eſt cũ Ieſu. Magna ars eſt ſcire conuerſari cũ Ieſu:& ſcire Ieſum tenere,magna prudentia. Eſto humilis & pacificus, & erit tecum Ieſus. Sis deuotus & quietus, & * permanebit tecum Ieſus. Potes citò fugare Ieſum, & gratiam eius perdere, ſi volueris ad exteriora declinare. Et ſi illũ effugaueris & perdideris, ad quem tunc fugies? & quem tunc quæres amicũ? Sine amico,non potes * diu viuere: & ſi Ieſus nõ fuerit tibi pre omnibus amicus,eris nimis triſtis & deſolatus. Fatuè igitur agis,ſi in aliquo altero confidis, & lætaris. Eligendum eſt magis totum mundum habere contrarium, quàm Ieſum offenſum. Ex omnibus ergo charis ſit Ieſus dilectus ſpecialis. Diligantur omnes propter Ieſum, Ieſus autem propter ſeipſum. Solus Ieſus Chriſtus ſingulariter eſt amandus,qui ſolus bonus & fidelis inuenitur præ omnibus amicis. Propter ipſum & in ipſo tam amici quàm inimici tibi ſint chari, & * pro omnibus † his exorandus

* & di-

* manebit

* bene

* præ

dus eſt, vt omnes ipſum cognoſcant & diligant. Nunquam cupias ſingulariter laudari & amari, quia hoc ſolius Dei eſt, qui ſimilem ſibi non habet. Nec velis quod aliquis in corde * ſuo tecum occupetur, neque tu * in alicuius occuperis amore, ſed ſit Ieſus in te, & in omni bono homine. Eſto purus & liber † ab intus ſine alicuius creaturæ implicamento. Oportet † te eſſe * mundum, & purum cor ad Ieſum gerere, ſi vis vacare, & videre quã ſuauis eſt Dominus. Et reuera ad hoc non peruenies, niſi gratia eius fueris præuentus & * tractus, vt omnibus euacuatis & * abdicatis ſolus cum ſolo vniaris. Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia: & quando recedit, tunc pauper & infirmus erit, & quaſi tantum ad flagella relictus. In his non debes deijci, nec deſperare, ſed ad voluntatem Dei æquanimiter ſtare, & cuncta ſuperuenientia tibi ad laudem † Ieſu Chriſti perpeti: quia poſt hyemem ſequitur æſtas, poſt noctem redit dies, & poſt tempeſtatem ſerenitas magna.

* *tuo*
* *cum*
* *nudum*
Pſal. 33.
* *attractus*
* *dimiſsis*

De carentia omnis ſolatij. Cap. IX.

NOn eſt graue humanum contemnere ſolatium, quum adeſt diuinum. Magnum eſt * & valde magnum, tam humano quàm diuino poſſe carere ſolatio, & pro honore Dei libenter exilium cordis velle ſuſtinere, & in nullo ſeipſum quærere, nec ad proprium meritum reſpicere. Quid magni eſt, ſi hilaris ſis & deuotus, adueniente gratia? Optabilis cunctis hæc hora. Satis ſuauiter equitat, quem gratia Dei portat. Et quid mirũ, ſi onus non ſentit, qui portatur ab omnipotente, & ducitur à ſummo ductore? Libenter habemus aliquid pro ſolatio, & difficulter homo exuitur à ſeipſo. Vicit ſanctus martyr Laurentius ſeculum cum ſuo ſacerdote: quia omne quod in mundo delectabile videbatur, deſpexit: & Dei ſummi ſacerdotẽ Sixtũ, quẽ maximè diligebat, pro amore Chriſti etiã à ſe tolli æquanimiter ferebat. Amore igitur Creatoris amorẽ hominis ſuperauit, & pro humano ſolatio diuinum beneplacitum magis elegit. Ita & tu aliquẽ neceſſariũ & dilectum amicũ pro amore Dei diſce

** valde, diuino tãquã hum. &c.*

diſce relinquere. Nec grauiter feras, quum ab amico derelictus fueris, ſciẽs quoniam oportet nos omnes tandem ab inuicem ſeparari. Multum & diu oportet hominẽ in ſeipſo certare, antequam diſcat ſeipſum plenè ſuperare, & totum affectum ſuum † plenè in Deum trahere. Quando homo ſtat ſu per ſeipſum, facilè labitur ad conſolationes humanas. Sed verus Chriſti amator, & ſtudioſus * ſectator virtutum non cadit ſuper illas conſolationes, nec quærit tales ſenſibiles dulcedines, ſed magis fortes exercitationes, & pro Chrriſto duros ſuſtinere labores. Quum igitur ſpiritualis conſolatio à Deo datur, cum gratiarum actione accipe eam: ſed Dei munus intellige eſſe, non tuum meritum, & noli extolli. Noli nimium gaudere, nec inaniter præſumere: ſed eſto potius humilior ex dono, cautior quoque & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam tranſibit hora illa, & ſequetur tentatio. Quum ablata fuerit cõſolatio, non ſtatim deſperes, ſed cum humilitate & patientia expecta cœleſtem viſitationem: quia potens eſt Deus ampliorem tibi * redonare gra-

** & ſectator.*

** donare*

tiam & conſolationem. Iſtud non eſt
* *uitam* nouum nec alienum * viam Dei ex-
pertis, quia in magnis ſanctis & in an-
tiquis Prophetis fuit talis ſæpe alterna-
tionis modus. Vnde quidam præſen-
Pſal. 29. te iam gratia dicebat: Ego dixi in a-
bundantia mea, non mouebor in æter-
num. Abſente autem gratia quid in ſe
fuerit expertus, adiungit, dicens: Auer-
Ibidem. tiſti faciem tuam à me, & factus ſum
conturbatus. Inter hæc tamen nequa-
quàm deſperat, ſed inſtantius Domi-
num rogat, & dicit: Ad te Domine
clamabo, & ad Deum meum depreca-
bor. Denique orationis ſuæ fructũ re-
portat, & ſe exauditum teſtatur, dicẽs:
Audiuit Dominus, & miſertus eſt mei:
Dominus factus eſt adiutor meus. Sed
in quo? Conuertiſti, inquit, planctum
meum in gaudium mihi, & circunde-
diſti me lætitia. † Et ſi ſic actum eſt
cum magnis Sanctis, non eſt deſperã-
* *infirmis* dum nobis * infimis & pauperibus, ſi
interdum in frigiditate, & interdum
in feruore ſumus: quoniam ſpiritus
venit, & recedit ſecundùm ſuæ volũ-
Ioan 3. tatis beneplacitum. Vnde beatus Iob
Iob 7. ait: Viſitas eum diluculo, & ſubitò
* *in qua* probas illum. * Super quid igitur ſpe-
rare

rare poſſum, aut in quo confidere debeo, niſi in ſola magna miſericordia Dei, & in ſola ſpe gratiæ cœleſtis? Siue enim adſint homines boni, ſiue deuoti fratres & amici fideles, ſiue libri ſancti vel tractatus pulchri; ſiue dulcis cantus & hymni: omnia hæc modicum iuuant, & modicum ſapiunt, quando deſertus ſum à gratia, & in propria paupertate relictus. Tunc non eſt melius remedium, quàm patientia & abnegatio mei * in voluntate Dei. Nunquam inueni aliquem religioſum, qui non habuerit interdũ gratiæ ſubtractionem, aut nõ ſenſerit feruoris diminutionem. Nullus ſanctus fuit vnquam tam altè raptus & illuminatus, qui prius vel poſteà non fuit tentatus. Nõ enim dignus eſt alta Dei contemplatione, qui pro Deo non eſt exercitatus aliqua tribulatione. Solet enim ſequentis conſolationis tentatio præcedens eſſe ſignum. Nam tentationibus probatis cœleſtis promittitur cõſolatio. Quj vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitæ. Datur etiam conſolatio diuina, vt homo fortior ſit ad ſuſtinendum aduerſa. Sequitur etiã tentatio, ne ſe eleuet de bono.

** In veritate Dei nunquã &c.*

Apoc. 2.

Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua eſt: ideo non ceſſes præparare te ad certamen, quia à dextris & à ſiniſtris ſunt hoſtes qui nunquam quieſcunt.

De gratitudine pro gratia Dei. Cap. X.

Iob.5. QVid quæris quietem, quum natus ſis ad laborem? * Pone te ad ** cōpone* patientiam magis, quàm ad cō- ** & ad* ſolationem, * ad crucem portandam magis, quàm ad lætitiam. Quis enim ſecularium non libenter conſolationem & lætitiam ſpiritualem acciperet, ſi ſemper obtinere poſſet? Excedūt enim ſpirituales conſolationes omnes mundi delitias, & carnis voluptates. Nam omnes delitiæ mūdanæ aut turpes ſunt, aut vanæ: ſpirituales verò de- ** ſunt &* litiæ ſolæ, iucundæ * & honeſtæ, ex virtutibus progenitæ, & à Deo puris infuſæ mentibus. Sed iſtis diuinis cōſolationibus nemo ſemper pro ſuo affectu frui valet: quia tempus tentatio- ** autem* nis non diu ceſſat. Multum * contra- *contraria* riatur ſupernę viſitationi falſa libertas *eſt* animi, & magna confidentia ſuî. Deus benefacit, conſolationis gratiam dando: ſed homo malè agit, non totū

Deo cum gratiarum actione retribu-
endo. Et ideo nō poſſunt in nobis do-
na gratiæ fluere, quia ingrati ſumus
Auctori, nec totū refundimus fontali
origini. Semper enim debetur gratia
dignè gratias referenti, * auferetur ab *& au-
elato quod dari ſolet humili. Nolo *fertur*
conſolationem, quæ mihi aufert com-
punctionem, nec affecto contempla-
tionem quæ ducit in elationem. Non
enim omne altum ſanctum, nec om-
ne deſiderium purum, nec omne dul-
ce bonum, nec omne charum gra-
tum DEO. Libenter accepto gra- **ſemper*
tiam, vnde humilior * & timoratior *&.*
inueniar, atque ad relinquendum me
paratior fiam. Doctus dono gratiæ, &
eruditus ſubtractionis verbere non ſi-
bi audebit quicquam boni attribuere,
ſed potius ſe pauperem & nudum cō-
fitebitur. Da Deo quicquid Dei eſt: *Matt.22.*
& tibi adſcribe quod tuum eſt, hoc eſt,
Deo gratias pro gratia tribue: tibi au-
tem ſoli culpam, & dignam pœnam
pro culpa deberi ſentias. Pone te ſem- *Luc.14.*
per ad infimum, & dabitur tibi ſum-
mum: nam ſummum non ſtat ſine in-
fimo. Summi Sancti apud Deum, mi-
nimi ſunt apud ſe, & quantò glorioſio-
res,

gratia res, tantò in ſe humiliores: pleni veritate & * gloria cœleſti, non ſunt vanæ gloriæ cupidi. In Deo fundati & confirmati, nullo modo poſſent eſſe elati: & qui Deo totum aſcribunt, quicquid boni acceperunt, gloriam ab inuicem
1·Cor. 4. non quærunt, ſed gloriam quæ à ſolo Deo eſt, volunt, & Deum in ſe & in omnibus Sanctis laudari ſuper omnia
*cūipſum cupiunt, & ſemper in * idipſum tendunt.
Matt. 25. Eſto igitur gratus in minimo, & eris dignus maiora accipere. Sit tibi minimū etiam pro maximo, & magis contemptibile pro ſpeciali dono. Si dignitas datoris inſpicitur, nullum datum paruum aut munus vile videbitur. Non enim paruum † munus eſt, quod à ſummo Deo donatur: etiam ſi pœnas & verbera donauerit, gratū eſſe debet, quia ſemper pro ſalute noſtra facit, quicquid nobis * aduenire per-
*euenire mittit. Qui gratiam Dei retinere deſiderat, ſit gratus pro gratia Dei data, patiēs pro ſublata:. oret vt redeat, cautus ſit & humilis, ne amittat.

De paucitate amatorum crucis Ieſu Cap. XI.

HAbet Ieſus nunc multos amatores regni ſui cœleſtis, ſed paucos baiu-

baiulatores ſuæ crucis. Habet multos deſideratores conſolationis, ſed paucos tribulationis. Plures inuenit ſocios menſæ, ſed paucos abſtinentiæ. Omnes volunt cum Chriſto gaudere, ſed pauci volunt * cum Chriſto aliquid ſuſtinere. *proce Multi ſequuntur Ieſum vſque ad fractionem panis, ſed pauci * ad bibendum calicẽ paſſionis. *uſq; ad Multi miracula eius venerantur, ſed pauci ignominiam crucis ſequuntur. Multi Ieſum diligũt, quàm diu aduerſa non contingunt. Multi illum laudãt & benedicunt, quàm diu conſolationes aliquas ab ipſo * recipiunt. *percipiunt Si autẽ ſe Ieſus abſconderit, & modicum eos reliquerit: aut in querimoniam, aut in deiectionem nimiam cadunt. Qui autem Ieſum propter Ieſum, & non propter ſuam aliquam conſolationem diligunt: ipſum in tribulatione & in anguſtia cordis ſicut in ſumma conſolatione benedicunt. Et ſi nunquam eis conſolationem dare vellet, ipſum tamen ſemper laudarent, & ſemper ei gratias agere vellent. O quantum poteſt amor Ieſu purus, nullo proprio cõmodo vel amore permixtus? Nónne omnes mercenarij ſunt dicendi, qui

conſo-

conſolationes ſemper quærunt? Nónne amatores ſuî magis quàm Chriſti
*perhibentur * probantur, qui ſua commoda vel lucra ſemper meditantur? Vbi inuenitur talis, qui velit Deo ſeruire gratis? Rarò inuenitur tam ſpiritualis aliquis, qui omnibus ſit nudatus. Nam verum ſpiritu pauperem & ab omni creatura nudum quis inueniet? Procul & de vl-
Pro.31 timis finibus pretium eius. Si dederit
1.Cor. 13. homo omnem ſubſtantiam ſuam, adhuc nihil eſt: & ſi fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum eſt: & ſi apprehenderit omnem ſcientiam adhuc longè eſt: & ſi habuerit virtutem magnam & deuotionem nimis ardentem, adhuc multum ipſi deeſt. Vnũ ſcilicet, quod ipſi ſummè neceſſarium eſt. Quid illud? Vt omnibus relictis ſe relinquat, & à ſe totaliter exeat, nihilque de priuato amore retineat. Quumque omnia fecerit quę facienda nouerit, nihil ſe feciſſe ſentiat.
*grande æſtimari Non grande ponderet, quod * grandis exiſtimari poſſit: ſed in veritate ſeruum inutilem ſe pronunciet; ſicut veritas ait: Quum feceritis om-
Luc.17. nia quæ præcepta vobis ſunt, † adhuc dicite, quia ſerui inutiles ſumus.

Tunc

Tunc * verò pauper & nudus ſpiritu * *uere*
eſſe poterit, & cum Propheta dicere :
Quia vnicus & pauper ſum ego. Ne- *Pſal.*34.
mo * iſto ditior, nemo liberior, nemo **eſt eo*
potentior, qui ſcit ſeſe & omnia relin-
quere, & ad infimum ſe ponere.

De regia uia ſanctæ Crucis. Cap. XII.

DVrus hic multis videtur ſermo: Abnega temetipſum, tolle Crucem tuam, & ſequere Ieſum. Sed multò durius erit, audire illud extremum verbum: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum. Qui enim modò libenter audiunt & ſequuntur verbum Crucis, tunc non timebunt ab auditione mala æternæ damnationis. Hoc ſignum Crucis erit in cœlo, cùm Dominus ad iudicandum venerit. Tunc omnes ſerui Crucis, qui ſe crucifixo conformauerũt in vita, ad Chriſtum accedent iudicem cum magna fiducia. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum? In cruce ſalus, in cruce vita, in cruce protectio ab hoſtibus, in cruce infuſio ſupernæ ſuauitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium ſpiritus, in cruce virtus ſumma, in cruce perfectio ſan-

*Luc.*9. *Matt.*25. *Pſal.*111. *Luc.*24.

ctitatis.

Luc.9. & 14. *Præceſſit 1. Petr.2. *cum illo mortuus Rom.6. & 8. *quo Eccli.2.

ctitatis. Non eſt ſalus animæ,nec ſpes æternæ vitæ,niſi in cruce. Tolle ergo crucem †tuā & ſequere Ieſum, & ibis in vitam æternam. *Proceſſit ille baiulans ſibi crucem,& mortuus eſt pro te in cruce,vt & tu etiā portes crucem & mori affectes in cruce: quia ſi*cōmortuus fueris, etiam cū illo pariter viues,& ſi ſocius fueris pœnæ, †ſocius eris & gloriæ. Ecce in cruce totū conſtat,& in moriendo totū iacet,& nō eſt alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, niſi via ſanctę crucis, & quotidianæ mortificationis. Ambula*vbi vis, quære quodcunque volueris,& non inuenies altiorem viam ſuprà,nec ſecuriorem viam infrà, niſi viam ſanctæ crucis. Diſpone & ordina omnia ſecundùm tuum velle & videre,& non inuenies niſi ſemper aliquid pati debere,aut ſponte, aut inuitè, & ita crucē ſemper inuenies:aut enim in corpore dolorem ſenties.aut in anima ſpiritus tribulationem ſuſtinebis. Interdum à Deo relinqueris: interdum à proximo exercitaberis, & quod ampli⁹ eſt,ſæpe tibimetipſi grauis eris,nec tamen aliquo remedio vel ſolatio liberari ſeu alleuiari poteris: ſed donec

Deus

Deus voluerit, oportet quòd ſuſtineas. Vult enim Deus, vt tribulationem ſine conſolatione diſcas pati, & vt illi totaliter te ſubijcias, & humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter ſentit paſſionem Chriſti, ſicut is cui contigerit ſimilia pati. Crux igitur ſemper parata eſt, & vbique te expectat. Nō potes effugere quocunq; cu curreris: quia quocunq; *veneris, teipſum tecum portas, & ſempter teipſum inuenies. Conuerte te ſuprà, conuerte te infrà, conuerte te extrà & intrà, & in his omnibus inuenies crucem: & neceſſe eſt te * vbique tenere patientiam, ſi * internam vis habere pacem, & perpetuā promereri coronam. Si libenter crucem portas, portabit te, & deducet te ad deſideratum finem, vbi ſcilicet finis patiendi erit, quanuis hîc non erit. Si inuitè portas, onus tibi facis, & teipſum magis grauas, & tamen oportet vt ſuſtineas Si abijcias vnam crucem, aliam proculdubio inuenies, & forſitan grauiorem. Credis †tu euadere, quod nullus mortalium potuit †præterire? Quis Sanctorum in mundo ſine cruce & tribulatione fuit? Nec enim Dominus noſter

*iueris

*vbicunque ſis

*æternā

noſter Ieſus Chriſtus vna hora ſine dolore paſſionis fuit, quàm diu † in hoc †mundo vixit. Oportebat enim Chri-
Luc. 24. ſtum pati, & reſurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam ſuam Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc regiam viam, quæ eſt via ſanctæ crucis? Tota vita Chriſti crux fuit & martyrium, & tu tibi quæris requiẽ & gaudiũ? Erras, erras, ſi aliud quæris, quàm pati tribulationes: quia tota iſta vita mortalis plena† eſt miſerijs & circum-
Iob. 7. ſignata crucibus. Et quãtò altius quis
& 14. in ſpiritu profecerit, tantò grauiores cruces ſæpè inueniet: quia exilij ſui pœna magis ex amore creſcit. Sed tamen iſte ſic multipliciter afflictus non eſt ſine leuamine conſolationis: quia fructum magnum ſibi ſentit accreſcere ex * ſufferentia ſuæ crucis. Nã dum ſponte illi ſe ſubijcit, omne onus tribulationis in fiduciam diuinæ conſolationis * conuertitur: & quantò caro magis per tribulationem atteritur, tantò amplius ſpiritus per internã conſolationem roboratur. Et nonnunquã in tantum confortatur ex affectu tribulationis & aduerſitatis ob amorem * conformitatis crucis Chriſti, vt non

**tolerã-tia*

**cõuertit*

** & con-formitatẽ*

ſine

ſine dolore & tribulatione eſſe vellet: quoniam tantò ſe acceptiorem Deo credit, quantò plura & grauiora pro eo perferre potuerit. Non eſt illud virtus hominis, ſed gratia Chriſti, quæ tanta poteſt & agit in carne fragili: vt quod naturaliter ſemper abhorret, & fugit, hoc feruore ſpiritus aggrediatur, & *diligat. Non eſt ſecundum hominem crucem portare, crucē amare, corpus caſtigare, & ſeruituti ſubijcere, honores fugere, contumelias libenter ſuſtinere, ſeipſum deſpicere, & deſpici optare, aduerſa quæque cum damnis perpeti, & nihil proſperitatis in hoc mundo deſiderare. Si ad teipſum reſpicis, nihil huiuſmodi ex te poteris: ſed ſi in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cœlo, & ſubijcietur ditioni tuæ mundus & caro. Sed nec inimicum diabolum timebis, ſi fueris fide armatus, & cruce Chriſti ſignatus. Pone ergo te, ſicut fidelis & bonus ſeruus Chriſti, ad portandū viriliter crucem Domini tui pro te ex amore crucifixi. Præpara te ad tolerandā multa aduerſa & varia incommoda in hac miſera vita: quia ſic tecum erit, vbicunq; fueris, & ſic reuerà

* perficiat

Eccli. 2.

* *latuerit* eum inuenies, vbicunque * latueris. Oportet te ita eſſe, & non eſt aliud remedium euadēdi à tribulatione malorũ & dolore, quàm vt te patiaris. Calicem Domini affectanter bibe, ſi amicus eius eſſe, & partem cũ eo habere deſideras. Cōſolationes Deo cōmitte: *faciat ipſe cum talibus, ſicut ſibi magis placuerit. Tu verò pone te ad ſuſtinendum tribulationes, & reputa eas maximas conſolationes, quia nō ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis, promerendam, etiam ſi ſolus omnes poſſes ſuſtinere. Quando ad hoc veneris, quòd tribulatio tibi dulcis eſt, & ſapit pro Chriſto, tunc bene tecum eſſe exiſtima: quia inueniſti paradiſum in terra. Quandiu pati tibi graue eſt, & fugere quæris: tamdiu malè habebis, & ſequetur te vbiq; fuga tribulationis. Si ponis te ad quod eſſe debes, videlicet ad patiendum & moriendum, * fiet citò melius, & pacem inuenies. Etiam ſi raptus fueris in tertium cœlum cum Paulo, non es proptereà *tutus de nullo contrario ſuſtinendo. Ego (inquit Ieſus) oſtendam illi, quanta oportet eum pro nomine

Matt.20 | **ſacit* | *Rom.8.* | ** fies* | *2.Cor.12* | **ſecurus tectus* | *Acto.9.*

meo

meo pati. Pati ergo tibi remanet, ſi Ieſum diligere, & perpetuò illi ſeruire placet. Vtinam dignus eſſes pro nomine Ieſu aliquid pati: quàm magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus SanctisDei, quanta† quoque ædificatio eſſet proximi? Nã patientiam omnes commendant, quanuis pauci tamen pati velint. Meritò deberes libenter modicum pati pro Chriſto, quum *multa grauiora *patiaris pro mundo. Scias pro certo, quia moriente te, oportet te ducere vitam, & quantò plus quiſque ſibi moritur, tantò Deo magis viuere incipit. Nemo aptus eſt ad cõprehenhendũ cœleſtia, niſi ſe ſubmiſerit ad portandum pro Chriſto aduerſa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi ſalubrius in mundo iſto, quàm libenter pati pro Chriſto. Et ſi eligendum tibi eſſet, magis optare deberes pro Chriſto aduerſa pati, quàm multis conſolationibus recreari: quia Chriſto ſimilior eſſes, & omnibus Sanctis eius conformior.

Act. 5.

*multi *patiantur

Non enim ſtat meritum noſtrum & profectus ſtatus noſtri in multis ſuauitatibus & conſolationibus, ſed potius in magnis grauitatibus & tribula-

bulationibus perferendis. Si quidem aliquid melius & vtilius ſaluti hominum quàm pati fuiſſet, Chriſtus vtiq; verbo & exemplo oſtendiſſet. Nam & ſequentes ſe diſcipulos, omnéſq; eum ſequi cupientes, manifeſtè ad crucem

Matt.16. portandam hortatur, & dicit: Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Omnibus ergo perlectis &

Acto.14. ſcrutatis, ſit iſta finalis cõcluſio: Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

LIBER TERTIVS,

De interna Chriſti loquutione ad animam fidelem.

Cap. I.

Pſal. 84. AVdiam quid loquatur in me Dominus Deus. Beata anima, quæ Dominum in ſe loquentem audit, & de ore eius verbum conſolationis accipit. Beatæ aures, quæ *venas diuini ſuſurri ſuſcipiunt, & de mundi huius ſuſurrationibus nihil aduertunt. Beatę planè aures, quæ non vocem foris ſonantem

**auram*

ſed in-

ſed interius auſcultant veritatem loquentem & docentem. Beati oculi, qui exterioribus clauſi, interioribus autem * ſunt intenti. Beati qui interna penetrant, & ad capienda arcana cœleſtia magis ac magis per quotidiana exercitia ſe ſtudent præparare. Beati qui Deo vacare geſtiunt, & ab omni impedimēto ſæculi ſe excutiūt. Animaduerte hæc, ô anima mea, & claude ſenſualitatis tuæ oſtia, vt poſſis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus. Salus tua ego ſum, pax tua & vita tua: Serua te apud me, & pacem inuenies. Dimitte omnia tranſitoria, & quære æterna. Quid ſunt omnia temporalia, niſi ſeductoria? Et quid iuuant omnes creaturæ, ſi fueris à Creatore deſerta? Omnibus ergo abdicatis, creatori tuo te redde placitā ac fidelem, vt veram valeas apprehēdere beatitudinem.

* *aperti ſunt*

Pſal. 34.

Quod ueritas intus loquitur ſine ſtrepitu uerborum.

Cap. II.

LOquere Domine, quia audit ſeruus tuus. Seruus tuus ego ſum, da mihi intellectum, vt ſciam teſtimonia *Pſal 118.*

ſtimonia

*gratia res, tantò in ſe humiliores: pleni veritate & * gloria cœleſti, non ſunt vanæ gloriæ cupidi. In Deo fundati & confirmati, nullo modo poſſent eſſe elati: & qui Deo totum aſcribunt, quicquid boni acceperunt, gloriam ab inuicem
1·Cor. 4. non quærunt, ſed gloriam quæ à ſolo Deo eſt, volunt, & Deum in ſe & in omnibus Sanctis laudari ſuper omnia
*eũipſum cupiunt, & ſemper in * idipſum ten-
Matt. 25. dunt. Eſto igitur gratus in minimo, & eris dignus maiora accipere. Sit tibi minimũ etiam pro maximo, & magis contemptibile pro ſpeciali dono. Si dignitas datoris inſpicitur, nullum datum paruum aut munus vile videbitur. Non enim paruum † munus eſt, quod à ſummo Deo donatur: etiam ſi pœnas & verbera donauerit, gratũ eſſe debet, quia ſemper pro ſalute noſtra facit, quicquid nobis * aduenire per-
*euenire mittit. Qui gratiam Dei retinere deſiderat, ſit gratus pro gratia Dei data, patiẽs pro ſublata: oret vt redeat, cautus ſit & humilis, ne amittat.

De paucitate amatorum crucis Ieſu Cap. XI.

HAbet Ieſus nunc multos amatores regni ſui cœleſtis, ſed paucos baiu-

baiulatores ſuæ crucis. Habet multos deſideratores conſolationis, ſed paucos tribulationis. Plures inuenit ſocios menſæ, ſed paucos abſtinentiæ. Omnes volunt cum Chriſto gaudere, ſed pauci volunt * cum Chriſto aliquid ſuſtinere. Multi ſequuntur Ieſum vſque ad fractionem panis, ſed pauci * ad bibendum calicẽ paſſionis. Multi miracula eius venerantur, ſed pauci ignominiam crucis ſequuntur. Multi Ieſum diligũt, quàm diu aduerſa non contingunt. Multi illum laudãt & benedicunt, quàm diu conſolationes aliquas ab ipſo * recipiunt. Si autẽ ſe Ieſus abſconderit, & modicum eos reliquerit: aut in querimoniam, aut in deiectionem nimiam cadunt. Qui autem Ieſum propter Ieſum, & non propter ſuam aliquam conſolationem diligunt: ipſum in tribulatione & in anguſtia cordis ſicut in ſumma conſolatione benedicunt. Et ſi nunquam eis conſolationem dare vellet, ipſum tamen ſemper laudarent, & ſemper ei gratias agere vellent. O quantum poteſt amor Ieſu purus, nullo proprio cõmodo vel amore permixtus? Nónne omnes mercenarij ſunt dicendi, qui conſo-

*proœ
*uſq; ad
*percipiunt

conſolationes ſemper quærunt? Nónne amatores ſuî magis quàm Chriſti
*perhibentur * probantur, qui ſua commoda vel lucra ſemper meditantur? Vbi inuenitur talis, qui velit Deo ſeruire gratis? Raró inuenitur tam ſpiritualis aliquis, qui omnibus ſit nudatus. Nam verum ſpiritu pauperem & ab omni creatura nudum quis inueniet? Procul & de vl-
Pro.31 timis finibus pretium eius. Si dederit
1.Cor. 13. homo omnem ſubſtantiam ſuam, adhuc nihil eſt: & ſi fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum eſt: & ſi apprehenderit omnem ſcientiam adhuc longè eſt: & ſi habuerit virtutem magnam & deuotionem nimis ardentem, adhuc multum ipſi deeſt. Vnũ ſcilicet, quod ipſi ſummè neceſſarium eſt. Quid illud? Vt omnibus relictis ſe relinquat, & à ſe totaliter exeat, nihilque de priuato amore retineat. Quumque omnia fecerit quę facienda nouerit, nihil ſe feciſſe ſentiat.
grande æſtimari Non grande ponderet, quod * grandis exiſtimari poſſit: ſed in veritate ſeruum inutilem ſe pronunciet; ſicut veritas ait: Quum feceritis omnia quæ præcepta vobis ſunt, † adhuc
Luc.17. dicite, quia ſerui inutiles ſumus.

Tunc

Tunc * verò pauper & nudus ſpiritu eſſe poterit, & cum Propheta dicere: Quia vnicus & pauper ſum ego. Nemo * iſto ditior, nemo liberior, nemo potentior, qui ſcit ſeſe & omnia relinquere, & ad infimum ſe ponere. * *uere* *Pſal.* 34. * *eſt eo*

De regia uia ſanctæ Crucis. Cap. XII.

DVrus hic multis videtur ſermo: Abnega temetipſum, tolle Crucem tuam, & ſequere Ieſum. Sed multò durius erit, audire illud extremum verbum: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum. Qui enim modò libenter audiunt & ſequuntur verbum Crucis, tunc non timebunt ab auditione mala æternæ damnationis. Hoc ſignum Crucis erit in cœlo, cùm Dominus ad iudicandum venerit. Tunc omnes ſerui Crucis, qui ſe crucifixo conformauerũt in vita, ad Chriſtum accedent iudicem cum magna fiducia. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum? In cruce ſalus, in cruce vita, in cruce protectio ab hoſtibus, in cruce infuſio ſupernæ ſuauitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium ſpiritus, in cruce virtus ſumma, in cruce perfectio ſanctitatis. *Luc.* 9. *Matt.* 25. *Pſal.* 111. *Luc.* 24.

ſtitatis. Non eſt ſalus animæ, nec ſpes
Luc.9. æternæ vitæ, niſi in cruce. Tolle ergo
& 14. crucem †tuã & ſequere Ieſum, & ibis
**Præceſ-* in vitam æternam. *Proceſſit ille ba-
ſit iulans ſibi crucem, & mortuus eſt pro
1. *Petr.*2. te in cruce, vt & tu etiã portes crucem
**cum illo* & mori affectes in cruce: quia ſi*cõ-
mortuus mortuus fueris, etiam cũ illo pariter
*Rom.*6. viues, & ſi ſocius fueris pœnæ, †ſocius
& 8. eris & gloriæ. Ecce in cruce totũ con-
ſtat, & in moriendo totũ iacet, & nõ eſt
alia via ad vitam, & ad veram inter-
nam pacem, niſi via ſanctę crucis,
& quotidianæ mortificationis. Am-
**quo* bula*vbi vis, quære quodcunque vo-
lueris, & non inuenies altiorem viam
ſuprà, nec ſecuriorem viam infrà, niſi
viam ſanctæ crucis. Diſpone & ordina
*Eccli.*2. omnia ſecundùm tuum velle & vide-
re, & non inuenies niſi ſemper aliquid
pati debere, aut ſponte, aut inuitè, &
ita crucẽ ſemper inuenies: aut enim in
corpore dolorem ſenties, aut in anima
ſpiritus tribulationem ſuſtinebis. In-
terdum à Deo relinquéris: interdum
à proximo exercitaberis, & quod am-
pliꝰ eſt, ſæpe tibimetipſi grauis eris, nec
tamen aliquo remedio vel ſolatio li-
berari ſeu alleuiari poteris; ſed donec
Deus

Deus voluerit, oportet quòd ſuſtineas. Vult enim Deus, vt tribulationem ſine conſolatione diſcas pati, & vt illi totaliter te ſubijcias, & humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter ſentit paſſionem Chriſti, ſicut is cui contigerit ſimilia pati. Crux igitur ſemper parata eſt, & vbique te expectat. Nō potes effugere quocunq; cucurreris: quia quocunq; *veneris, teipſum tecum portas, & ſempter teipſum inuenies. Conuerte te ſuprà, conuerte te infrà, conuerte te extrà & intrà, & in his omnibus inuenies crucem: & neceſſe eſt te * vbique tenere patientiam, ſi * internam vis habere pacem, & perpetuã promereri coronam. Si libenter crucem portas, portabit te, & deducet te ad deſideratum finem, vbi ſcilicet finis patiendi erit, quanuis hîc non erit. Si inuitè portas, onus tibi facis, & teipſum magis grauas, & tamen oportet vt ſuſtineas Si abijcias vnam crucem, aliam proculdubio inuenies, & forſitan grauiorem. Credis†tu euadere, quod nullus mortalium potuit †præterire? Quis Sanctorum in mundo ſine cruce & tribulatione fuit? Nec enim Dominus noſter

*iueris
*vbicunque ſis
*æternã

noſter Ieſus Chriſtus vna hora ſine dolore paſſionis fuit, quàm diu † in hoc †mundo vixit. Oportebat enim Chri-
Luc.24. ſtum pati, & reſurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam ſuam Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc regiam viam, quæ eſt via ſanctæ crucis? Tota vita Chriſti crux fuit & martyrium, & tu tibi quæris requiẽ & gaudiũ? Erras, erras, ſi aliud quæris, quàm pati tribulationes: quia tota iſta vita mortalis plena† eſt miſerijs & circum-
Iob. 7. ſignata crucibus. Et quãtò altius quis
& 14. in ſpiritu profecerit, tantò grauiores cruces ſæpè inueniet: quia exilij ſui pœna magis ex amore creſcit. Sed tamen iſte ſic multipliciter afflictus non eſt ſine leuamine conſolationis: quia fructum magnum ſibi ſentit accreſce-
**tolerãtia* re ex * ſufferentia ſuæ crucis. Nã dum ſponte illi ſe ſubijcit, omne onus tribulationis in fiduciam diuinæ conſo-
**cõuertit* lationis * conuertitur: & quantò caro magis per tribulationem atteritur, tantò amplius ſpiritus per internã conſolationem roboratur. Et nonnunquã in tantum confortatur ex affectu tri-
** & conformitatẽ* bulationis & aduerſitatis ob amorem * conformitatis crucis Chriſti, vt non ſine

ſine dolore & tribulatione eſſe vellet: quoniam tantò ſe acceptiorem Deo credit, quantò plura & grauiora pro eo perferre potuerit. Non eſt illud virtus hominis, ſed gratia Chriſti, quæ tanta poteſt & agit in carne fragili: vt quod naturaliter ſemper abhorret, & fugit, hoc feruore ſpiritus aggrediatur, & *diligat. Non eſt ſecundùm hominem crucem portare, crucē amare, corpus caſtigare, & ſeruituti ſubijcere, honores fugere, contumelias libenter ſuſtinere, ſeipſum deſpicere, & deſpici optare, aduerſa quæque cum damnis perpeti, & nihil proſperitatis in hoc mundo deſiderare. Si ad teipſum reſpicis, nihil huiuſmodi ex te poteris: ſed ſi in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cœlo, & ſubijcietur ditioni tuæ mundus & caro. Sed nec inimicum diabolum timebis, ſi fueris fide armatus, & cruce Chriſti ſignatus. Pone ergo te, ſicut fidelis & bonus ſeruus Chriſti, ad portandū viriliter crucem Domini tui pro te ex amore crucifixi. Præpara te ad tolerenda multa aduerſa & varia incommoda in hac miſera vita: quia ſic tecum erit, vbicunq; fueris, & ſic reuerà

*perſiciat

Eccli. 2.

cum

* *latuerit* eum inuenies, vbicunque * latueris. Oportet te ita eſſe,& non eſt aliud remedium euadēdi à tribulatione malorū & dolore,quàm vt† te patiaris. Ca-
Matt.20 licem Domini affectanter bibe,ſi amicus eius eſſe, & partem cū eo habere deſideras. Cōſolationes Deo cōmitte:
**facit* *faciat ipſe cum talibus,ſicut ſibi magis placuerit. Tu verò pone te ad ſuſtinendum tribulationes, & reputa eas maximas conſolationes, quia nō ſunt
Rom.8. condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis, promerendam, etiam ſi ſolus omnes poſſes ſuſtinere. Quando ad hoc*veneris, quòd tribulatio tibi dulcis eſt, & ſapit pro Chriſto, tunc bene tecum eſſe exiſtima: quia inueniſti paradiſum in terra. Quandiu pati tibi graue eſt, & fugere quæris: tamdiu malè habebis,& ſequetur te vbiq; fuga tribulationis. Si ponis te ad quod eſſe debes, videlicet ad patiendum &
* *fies* moriendum, * fiet citò melius,& pacem inuenies. Etiam ſi raptus fueris in
2.*Cor*.12 tertium cœlum cum Paulo, non es
**ſecurus* propterea*tutus de nullo contrario ſu-
tectus ſtinendo. Ego(inquit Ieſus)oſtendam
Acto.9. illi, quanta oportet eum pro nomine

meo

meo pati: Pati ergo tibi remanet, ſi Ieſum diligere,& perpetuò illi ſeruire placet. Vtinam dignus eſſes pro nomine Ieſu aliquid pati: quàm magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus SanctisDei,quanta quoque ædificatio eſſet proximi? Nã patientiam omnes commendant, quanuis pauci tamen pati velint. Meritò deberes libenter modicum pati pro Chriſto, quum *multa grauiora *patiaris pro mundo. Scias pro certo,quia moriente te,oportet te ducere vitam, & quantò plus quiſque ſibi moritur, tantò Deo magis viuere incipit. Nemo aptus eſt ad cõprehendendũ cœleſtia,niſi ſe ſubmiſerit ad portandum pro Chriſto aduerſa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi ſalubrius in mundo iſto, quàm libenter pati pro Chriſto. Et ſi eligendum tibi eſſet, magis optare deberes pro Chriſto aduerſa pati, quàm multis conſolationibus recreari: quia Chriſto ſimilior eſſes, & omnibus Sanctis eius conformior.

Act. 5.

*multi *patiantur

Non enim ſtat meritum noſtrum & profectus ſtatus noſtri in multis ſuauitatibus & conſolationibus, ſed potius in magnis grauitatibus & tribula-

bulationibus perferendis. Si quidem aliquid melius & vtilius ſaluti hominum quàm pati fuiſſet, Chriſtus vtiq; verbo & exemplo oſtendiſſet. Nam & ſequentes ſe diſcipulos, omnéſq; eum ſequi cupientes, manifeſtè ad crucem
Matt.16. portandam hortatur, & dicit: Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Omnibus ergo perlectis &
Acto.14. ſcrutatis, ſit iſta finalis cõcluſio: Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.

LIBER TERTIVS,

De interna Chriſti loquutione ad animam fidelem.

Cap. I.

Pſal. 84. AVdiam quid loquatur in me Dominus Deus. Beata anima, quæ Dominum in ſe loquentem audit, & de ore eius verbum conſolationis accipit.
**auram* Beatæ aures, quæ *venas diuini ſuſurri ſuſcipiunt, & de mundi huius ſuſurrationibus nihil aduertunt. Beatę planè aures, quæ non vocem foris ſonantem

ſed in-

ſed interius auſcultant veritatem loquentem & docentem. Beati oculi, qui exterioribus clauſi, interioribus autem * ſunt intenti. Beati qui interna penetrant, & ad capienda arcana cœleſtia magis ac magis per quotidiana exercitia ſe ſtudent præparare. Beati qui Deo vacare geſtiunt, & ab omni impedimēto ſæculi ſe excutiūt. Animaduerte hæc, ô anima mea, & claude ſenſualitatis tuæ oſtia, vt poſſis audire, quid in te loquatur Dominus Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus. Salus tua ego ſum, pax tua & vita tua: Serua te apud me, & pacem inuenies. Dimitte omnia tranſitoria, & quære æterna. Quid ſunt omnia temporalia, niſi ſeductoria? Et quid iuuant omnes creaturæ, ſi fueris à Creatore deſerta? Omnibus ergo abdicatis, creatori tuo te redde placitā ac fidelem, vt veram valeas apprehēdere beatitudinem.

** aperti ſunt*

Pſal. 34.

Quod veritas intus loquitur ſine ſtrepitu verborum.

Cap. II.

LOquere Domine, quia audit ſeruus tuus. Seruus tuus ego ſum, da mihi intellectum, vt ſciam teſtimonia

Pſal 118.

ſtimonia tua. Inclina cor meum in verba oris tui, fluat vt ros eloquium tuũ. Dicebant olim filij Iſraël ad Moy-
Exod.20 ſen: Loquere nobis tu, & audiemus: non loquatur nobis Dominus, ne fortè moriamur. Non ſic Domine, nõ ſic oro, ſed magis cum Samuele Propheta humiliter ac deſideranter obſecro.
1.Reg.3. Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus: non loquatur mihi Moyſes, aut aliquis ex Prophetis: ſed potius tu loquere Domine Deus, inſpirator & illuminator omnium Prophetarũ: quia tu ſolus ſine eis potes me perfectè
**erudire* * imbuere, illi autem ſine te nihil proficient. Poſſunt quidem verba ſonare, ſed ſpiritum non conferunt: pulcherrimè dicunt, ſed te tacente cor non accendunt. Literas tradunt: ſed tu ſenſum aperis. Myſteria proferunt: ſed tu reſeras intellectum ſignatorum. Mandata edicunt: ſed tu iuuas ad perficiendum. Viam oſtendunt, ſed tu confortas ad ambulandum. Illi foris tantùm agunt, ſed tu corda inſtruis & illuminas. Illi exterius rigant, ſed tu fœcunditatem donas. Illi clamant verbis, ſed tu auditui intelligentiam tribuis. Non ergo loqua-

loquatur mihi Moyſes: ſed tu Domine Deus meus æterna veritas, ne fortè moriar, & ſine fructu efficiar. Si fuero tantùm foris admonitus, & intus non accenſus: ne ſit mihi ad iudicium verbum auditum, & non factum, cognitum, nec amatum, creditum,& non ſeruatum. Loquere igitur Domine, quia audit ſeruus tuus. *Ioan.6.* Verba enim vitæ æternæ habes: loquere mihi ad qualemcunque animæ meæ conſolationem,& ad totius vitæ meæ emendationem: *tibi autem ad **ad tuã autem* gloriam & perpetuùm honorem.

Quod uerba Dei cum humilitate ſunt audienda,& quod multi ea non ponderant.

Cap. III.

AVdi, fili mi, verba mea, verba ſuaiſſima, *oẽm Philoſophorũ **omnium* & ſapientiũ huius mundi ſcientiam excedentia. Verba mea ſpiritus *Ioan.6.* & vita ſunt, nec humano ſenſu penſanda. Nõ ſunt ad vanã cõplacentiam trahẽda, ſed in ſilẽtio audiẽda, & cũ oĩ humilitate atq; affectu magnò ſuſcipienda, & dixi: Beatus eſt quẽ tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eũ, *Pſal.93.* vt mitiges ei à diebmusalis, & nõ deſole-

ſoletur in terra. Ego, inquit Dominus, docui Prophetas ab initio, & vſque nunc non ceſſo omnibus loqui: ſed multi ad vocem meam ſurdi ſunt & duri. Plures mundum libentius audiunt, quàm Deum: facilius ſequuntur carnis ſuæ appetitum, quàm Dei beneplacitum. Promittit mũdus temporalia & parua, & ſeruitur ei auiditate magna: ego promitto ſumma & æterna, & torpeſcunt mortaliũ corda. Quis tãta cura mihi †in omnibus ſeruit, & obedit, ſicut mundo, & Dominis eius ſeruitur? Erubeſce Sidon,
Iſaiæ. 23. ait mare. Et ſi cauſſam quæris, audi quare. Pro modica præbenda longa via curritur, & pro æterna vita vix à multis pes ſemel à terra leuatur. Vile pretium quæritur, pro vno numiſmate interdum turpiter litigatur, & pro vana re & parua promiſſione die noctuq; fatigari non timetur. Sed prôh dolor, pro bono incommutabili, pro præmio inæſtimabili, pro ſummo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur. Erubeſcę ergo† ſerue piger & queruloſe, †quòd illi paratiores inueniuntur ad perditionẽ, quàm tu ad vitam. Gaudent illi amplius ad vanita-

vanitatẽ, quàm tu ad veritatẽ. Illi quidem ſpe ſua *nonnunquam fruſtrãtur: *ſæpe
ſed promiſſio mea neminẽ fallit, nec Pſal.21.
confidentem mihi dimittit inanem.
Quod promiſi, dabo: quod dixi im- 2.Cor.1.
plebo, ſi tamen vſque in finem fidelis Rom.3.
in dilectione mei quis permãſerit. Ego remunerator ſum omniũ bonorum, & fortis probator omnium deuotorũ. Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis valde neceſſaria. Quod non intelligis quum legis, cognoſces in die viſitationis. Dupliciter ſoleo electos meos viſitare, tentatione ſcilicet & conſolatione: & duas lectiones eis quotidie lego, vnã increpãdo eorum vitia, alterã exhortando ad virtutum incrementa. Qui *habet verba *audit
mea & ſpernit ea, habet qui iudicet eũ in nouiſſimo die.

Oratio ad implorandam deuotionis gratiam.

Cap. IIII.

DOmine Deus meus, omnia bona mea tu es. Et quis ego ſum, vt audeã ad te loqui? Ego ſum pauperrimus ſeruulus tuus, & abiectus vermiculus, multò pauperior & con-

temptibilior, quàm ſcio & dicere audeo. Memento *tamen Domine, quia nihil ſum, nihil habeo, nihilq́; valeo. Tu ſolus bonus, iuſtus, & ſanctus: tu omnia potes, oĩa præſtas, omnia imples, ſolũ peccatorẽ inanem relinquẽs. Reminiſcere miſerationũ tuarũ, Domine, & imple cor meum gratia tua, *qui nõ vis vacua eſſe opera tua. Quomodo poſſum me tolerare in hac miſera vita, niſi me confortauerit miſericordia & gratia tua? Noli auertere faciem tuã à me, noli viſitationẽ tuam prolongare, noli conſolationem tuam *abſtrahere, ne fiat anima mea ſicut terra ſine aqua tibi. Domine, doce me facere voluntatẽ tuã, doce me corã te dignè & humiliter cõuerſari: quia ſapientia mea tu es, qui in veritate me cognoſcis, & cognouiſti anteq̃uã fieret mũdus, & anteq̃ natus eſſem in mũdo.

*tu

Pſal. 24.

*quia

Pſal. 87.

*ſubtrahere

Pſal. 142.

Pſal. 138.

Quod in ueritate & humilitate coram Deo conuerſandum eſt.

Cap. V.

Filii, ambula coram me in veritate: & †in ſimplicitate cordis tui quęre me ſemper. Qui ambulat corã me in veritate, tutabitur ab incurſibus malis, & veritas liberabit eum à *ſeductoribus

Sap. 1.

*ſeductionibus

ctoribus,& detractionibus iniquorum. Si veritas te liberauerit, verè liber eris, *Ioan.8.* & non curabis * de vanis hominum **uana* *verbis. Domine verum eſt, ſicut di- **uerba* cis: ita, quæſo, mecum fiat. Veritas tua me doceat, ipſa me cuſtodiat, & vſque ad ſalutarem finem me conducat. Ipſa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione, & ambulabo tecum in magna cordis libertate. Ego te docebo (ait veritas) quę recta ſunt, & placita coram me. Cogita peccata tua cum diſplicentia magna, & mœrore, & nunquàm reputes te aliquid eſſe propter opera bona. Re uerà peccator es, & multis paſſionibus obnoxius & implicatus. Ex te ſemper ad nil tendis, & citò laberis, citò vinceris, citò turbaris, citò diſſolueris. Nō *1.Cor.4.* habes quicquā vnde poſsis gloriari: ſed multa vnde te debes vilificare, quia multò infirmior es, quàm vales comprehendere. Nihil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quæ agis, nihil grande, nihil pretioſum, & admirabile, nihil reputatione appareat dignum, *nihil altum, nihil verè lauda- **quia nihil* bile & deſiderabile, niſi quod æternum eſt. Placeat tibi ſuper omnia

†æterna veritas : diſpliceat tibi ſuper
omnia vilitas maxima tua. Nihil ſic
timeas,nihil ſic vituperes,& fugias,ſi-
cut vitia & peccata tua,quæ magis di-
ſplicere debent,quàm quælibet rerum
2.Theſ.3. damna.Quidã non ſyncerè coram me
ambulant, ſed quadam curioſitate &
arrogantia ducti , volunt ſecreta mea
ſcire,& alta Dei intelligere,ſe & ſuam
ſalutẽ negligentes.Hi ſæpè in magnas
tentationes & peccata propter †ſuam
ſuperbiã & curioſitatẽ , me eis aduer-
ſante,labuntur.Time iudicia Dei : ex
Eccli.3. paueſce irã omnipotẽtis: noli†aũt diſ-
cutere opera altiſsimi,ſed tuas iniqui-
tates perſcrutare,in quantis deliquiſti,
& quàm multa bona neglexiſti. Qui-
dam ſolùm portant ſuam deuotionem
in libris,†& quidã in imaginibus, qui-
Iſai.29. dam autem in ſignis exterioribus &
Mar.7. figuris : quidam habent me in ore,
Matt. 15. ſed modicum in corde. Sunt *alij
**& alij* qui intellectu illuminati,& affectu pur
aliqui gati ad æterna ſemper anhelant , de
terrenis grauiter audiunt , neceſſitati-
bus naturæ dolenter inſeruiunt , & hi
**loquatur* ſentiunt,quid veritatis ſpiritus *loqui-
tur in eis:*quia docet eos terrena de-
** qui* ſpicere,& amare cœleſtia: mundũ neg
ligere,

ligere,& cœlum tota die ac nocte de- *Pſal.1.*
ſiderare.

De *mirabili *effectu diuini amoris.* **affectu*
Cap. VI.

BEnedico te,Pater cœleſtis, Pater Domini mei Ieſu Chriſti, quia meî pauperis dignatus es recordari O Pater miſericordiarũ, & Deus *2. Cor.1.* totius conſolationis, gratias ago tibi, qui me indignum omni conſolatione quãdoq; tua recreas*conſolatione. **viſitatione* Benedico te ſemper & glorifico cũ vnigenito Filio tuo,& Spiritu ſancto Paracleto in ſæcula ſæculorũ. Eia Domine Deus, amator ſanctè meus, quum tu *Ioan. 16.* veneris in cor meũ, exultabũt omnia interiora mea. Tu es gloria mea & exultatio cordis mei, tu ſpes mea, & refugium meũ in die tribulationis meæ. *Pſal 3. & 31.* Sed quia adhuc debilis ſum in amore & imperfectus in virtute: ideo neceſſe habeo à te confortari & cõſolari: propterea viſita me ſæpius, & inſtrue diſciplinis ſanctis. Libera me à paſſioni- *Pſal 6. 40. 102.* bus malis, & ſana cor meũ ab omnibus affectionibus inordinatis & vitijs, vt intus ſanatus & bene purgatus aptus efficiar ad amandũ, fortis ad patiendũ, ſtabilis ad perſeuerandũ. Magna

1.Cor.13. res eſt amor, magnum omnino bonum, quod ſolum leue facit omne onerofum, & fert æqualiter omne inæquale. Nam onus ſine onere portat, & omne amarum dulce ac ſapidum efficit. Amor Ieſu nobilis ad magna operanda impellit, & ad deſideranda ſemper perfectiora excitat.

*vult *infirmis *detineri

Amor vult eſſe ſurſum, nec *vllis*infimis rebus*retineri. Amor vult eſſe liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus eius impediatur *aſpectus, *neu per aliquod commodum temporale implicationes ſuſtineat, aut per incommodum ſuccumbat.

*affectus *nec ne

Cant.8. Nihil dulcius eſt amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil iucundius, nihil plenius, nihil melius in cœlo & in terra, quia amor *à Deo natus eſt, nec poteſt niſi in Deo ſuper omnia creata requieſcere. Amans volat, currit, lætatur, liber eſt, & non tenetur: dat omnia pro omnibus, & habet omnia*in omnibus, quia in vno ſummo ſuper omnia quieſcit, ex quo omne bonum fluit & procedit. Non reſpicit ad dona, ſed ad donantem ſe conuertit ſuper omnia bona. Amor modum * ſemper

*ex *pro *ſæpe

per neſcit, ſed ſuper omnem modum feruescit. Amor onus non ſentit, labores non reputat, plus affectat quàm valet, de impoſſibilitate non cauſatur, quia cuncta ſibi poſſe & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet & affectui mancipat, vbi non amans deficit & iacet. Amor vigilat, & dormiens non dormitat, fatigatus non laſſatur, arctatus non coarctatur, territus non conturbatur: ſed ſicut viuax flamma & ardens facula, ſurſum erumpit, ſecureque pertranſit. Si quis amat, nouit quid hæc vox clamat. Magnus clamor in auribus Dei eſt ipſe ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus, tu totus meus, & ego tuus. Dilata me in amore, vt diſcam *interiori cordis ore deguſtare, quàm ſuaue ſit amare, & in amore liquefieri & natare. Tenear amore vadens ſupra me præ nimio feruore & ſtupore. Cantem amoris canticum, ſequar te dilectum meũ in altũ, deficiat in laude tua anima mea iubilans ex amore. Amem te pluſquã me, nec me niſi propter te, & omnes in te, qui verè amãt te, ſicut iubet lex amoris lucens ex te. Eſt amor ve-

1.Cor.13.

* interiora

1.Cor.13. Iox, ſyncerus, pius, iocundus & amœnus,fortis,patiens,fidelis, prudens,longanimis, virilis, & ſeipſum nunquam quærens. Vbi enim ſeipſum aliquis quærit,ibi * amor cadit. Eſt amor circunſpectus,humilis & rectus,nō mollis, non leuis, nec vanis intendens rebus, ſobrius, caſtus, ſtabilis, quietus, & in cunctis ſenſibus cuſtoditus. Eſt amor ſubiectus & obediens Prælatis, ſibi vilis & deſpectus, Deo deuotus & gratificus, confidens,& ſemper ſperans in eo, etiam cùm ſibi non ſapit Deus,quia ſine dolore non viuitur in amore. Qui nō eſt paratus omnia pati, & ad voluntatem ſtare dilecti, non eſt dignus amator appellari. Oportet amantem omnia dura & amara propter dilectum libenter amplecti, nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

*ab amore

De probatione ueri amatoris.
Cap. VII.

Filli,non es adhuc fortis & prudens amator. Quare Domine? Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis auidè conſolationem quæris. Fortis amator ſtat in tentationibus, nec callidis credit

ſuaſi-

ſuaſionibus inimici. Sicut in proſperis ei placet, ita nec in aduerſis diſplicet. Prudens amator non tam donum amantis conſiderat, quàm dantis amorem. Affectum potius attendit, quàm ſenſum, & infra dilectum omnia data ponit. Nobilis amator non quieſcit in dono, ſed in me ſuper omne *donum. Non eſt ideo totum perditum, ſi quandoque minus bene de me vel de Sanctis meis ſentis, quàm velles. Affectus ille bonus † & dulcis quē *internum percipis, * affectus gratiæ præſentis eſt, & quidam prægustus patriæ cœleſtis, ſuper quo non nimium innitendum, quia vadit & venit. Certare autem aduerſus incidentes malos animi motus, ſuggeſtionemque ſpernere diaboli, inſigne eſt virtutis & magni meriti. Non ergo te conturbent alienæ phantaſiæ de quacunque materia ingeſtæ. Forte ſerua propoſitum & intentionem rectam ad Deum. Nec eſt illuſio, quòd aliquando in * exceſſum ſubitò raperis, & ſtatim ad ineptias ſolitas cordis reuerteris. Illas enim inuitè magis pateris, quàm agis: & quàm diu diſplicent, & reniteris, meritū eſt, & nō perditio. Scito, quòd an-

*bonum

*interdū

*effectus

*exceſſū

tiquus inimicus omnino nititur impedire deſiderium tuum in bono, & ab omni deuoto exercitio euacuare, à Sāctorum ſcilicet cultu, à pia Paſſionis meæ memoria, à peccatorum vtili recordatione, à proprij cordis cuſtodia, & à firmo propoſito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, vt tędium tibi faciat & horrorem: vt ab oratione reuocet & ſacra lectione. Diſplicet ipſi humilis confeſſio, & ſi poſſet, à *cōmunione ceſſare faceret. Non credas ei, neq; cures illū, licét ſæpius tibi deceptionis tetenderit laqueos. Ipſi imputa, cùm mala ingerit & immunda: dicito illi: Vade immunde ſpiritus, erubeſce miſer, valde immundus es tu, qui talia infers auribus meis. Diſcede à me, ſeductor peſſime, non habebis in me partē vllam: ſed Ieſus mecum erit tanquam bellator fortis, & tu ſtabis confuſus. Malo †potius mori, & omnem pœnam ſubire, quàm tibi conſentire. Tace & obmuteſce, nō audiam te amplius, licet mihi plures moliaris moleſtias. Dominus illuminatio mea & ſalus mea, quem timebo? Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo? Si cōſiſtant aduer-

** compunctione*

Luc. 4.

Matth. 4

Pſal. 26.

aduerſum me caſtra, non timebit cor meum. Dominus adiutor meus, & redemptor meus. Certa tanquàm miles bonus, & ſi interdū ex fragilitate corruis, reſume vires fortiores prioribus, confidens de amplioni gratia mea, & multū præcaue à vana cōplacentia & ſuperbia. Propter hoc multi in errorē ducūtur, & in cæcitatē penè incurabilē quādoq; labuntur. Sit tibi in cautelam & perpetuam humilitatem ruina hęc ſuperborū de ſe ſtultè prǽſumentium. Pſal. 27.

De occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia.

Cap. VIII.

FIlli, vtilius eſt tibi & ſecurius deuotionis gratiam abſcondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum ponderare: ſed magis temetipſum deſpicere, & tanquam indigno datā timere. Non eſt huic affectioni tenacius inhærendum, quæ citius poteſt mutari in contrarium. Cogita in gratia, quàm miſer & inops eſſe ſoles ſine gratia. Nec eſt in eo tantùm ſpiritualis vitę profectus, cùm conſolationis habueris gratiam: ſed quum humiliter & abnegatè, patienterque tuleris eius ſubtra-

ctio-

ctionem: ita quòd tunc ab orationis ſtudio non torpeas, nec reliqua opera tua ex vſu facienda omnino dilabi permittas, ſed *ſicut *optimè potueris & intellexeris, libenter quod in te eſt, facias: nec propter ariditatem, ſeu anxietatem mentis, quam ſentis, te totaliter negligas. Multi enim ſunt, qui quum non bene eis ſucceſſerit, ſtatim impatientes fiunt, aut deſides. Non enim ſemper eſt in poteſtate hominis via eius; ſed Dei eſt dare & conſolari, quando vult, & quãtum vult, & cui vult: ſicut ſibi placuerit, & non amplius. Quidam incauti propter deuotionis gratiam ſeipſos diſtruxerunt: quia plus agere voluerunt, quàm potuerunt, nõ penſantes ſuæ * prauitatis menſuram, ſed magis cordis affectum ſequẽtes, quàm rationis iudicium. Et quia maiora præſumpſerunt, quàm Deo placitũ fuit, idcirco gratiam citó perdiderũt. Facti ſunt inopes, & viles relicti, qui in * cœlo poſuerunt nidum ſibi, vt humiliati & depauperati, diſcant non in alis ſuis volare, ſed ſub pennis meis ſperare. Qui adhuc noui ſunt & imperiti in via Domini, niſi conſilio diſcretorum

*ut *melius

Iere.10.

Rom.9.

*paruitatis

*cœlum

Iſai.14.

Prou. 12. & 13.

rum

rum ſe regant, facilius decipi poſſunt
& * elidi. Quòd ſi ſuum * ſentire ma- *eludi*
gis ſequi, quàm alijs exercitatis crede- *ſenſum*
re volunt, erit eis periculoſus exitus,
ſi * tum retrahi à proprio conceptu *tamen*
non * voluerint. Rarò ſibijpſis ſapien- *ualue-*
tes, ab alijs regi humiliter patiuntur. *rint*
Melius eſt modicum ſapere cum hu- *Pro.15.*
militate, & parua intelligentia, quàm
magni ſcientiarum theſauri cum va-
na complacentia. Melius eſt tibi mi-
nus habere, quàm multum vnde poſ-
ſes ſuperbire. Non ſatis diſcretè agit, *Pro.14.*
qui ſe totum lætitiæ tradit, obliuiſcens
priſtinæ inopiæ ſuæ, & caſti timoris
Domini, qui timet gratiam oblatam
amitttere. Nō etiam ſatis virtuoſè ſa-
pit, qui tempore aduerſitatis & cuiuſ-
quam grauitatis nimis deſperatè ſe ge
rit, & minus fidenter de me quàm o-
portet, recogitat ac ſentit: qui tempore
pacis nimis ſecurus eſſe voluerit, ſæpè *1.Theſ.5.*
tēpore belli nimis deiectus & formi-
doloſus reperitur. Si ſcires ſemper hu-
milis & modicus in te permanere, nec
non ſpiritum tuum bene moderari ac
regere, non incideres tam citò in pe-
riculum & offenſam. Conſilium bo-
num eſt, vt feruoris ſpiritu concepto,
me-

mediteris quid futurum ſit abſcedente lumine. Quod dum contigerit, recogita, & denuò lucem poſſe reuerti,
Iob.17 quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus ſubtraxi. Vtilior eſt enim ſępè talis probatio, quàm ſi ſemper proſpera pro tua haberes volũtate. Nã merita non ſunt ex hoc ęſtimanda, ſi quis plures viſiones aut conſolationes habeat, vel ſi peritus ſit in ſcripturis, aut in altiori ponatur gradu: ſed ſi vera fuerit humilitate fundatus, & diuina charitate repletus, ſi Dei honorem purè & integrè ſemper quęrat, ſi ſeipſum nihil reputet, & in veritate
Matt. 5. deſpiciat, atq; ab alijs etiam deſpici & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.

De uili æſtimatione ſuiipſius in oculis Dei.

Cap. IX.

Gen.18. LOquar ad Dominum meum, cùm ſim puluis & cinis. Si me amplius reputauero, ecce tu ſtas cõtra me, & dicunt teſtimonium verum iniquitates meæ, nec poſſum contradicere. Si autem me vilificauero, & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atque ſicut

cut ſum, puluerizauero: erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux † tua: & omnis æſtimatio quantumcūque minima in valle* nihilitatis meæ ſubmergetur, & peribit in æternum. Ibi oſtendes me mihi, quid ſum, quid fui, & * de quo veni: quia nihil * & de nihilo. Si mihi ipſi relinquor, ecce nihil & tota infirmitas. Si autem ſubitò me reſpexeris, ſtatim fortis efficior, & nouo repleor gaudio. Et mirum valde, quòd ſic repentè ſubleuor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere ſemper ad ima feror. Facit hoc amor tuus gratis præueniens me, & in tam multis ſubueniens neceſſitatibus, a grauibus quoque cuſtodiens me periculis, & ab innumeris (vt verè dicam) eripiens malis. Me ſiquidem malè amando † me perdidi, & te ſolum quærendo & purè amando me & te pariter inueni, atq; ex amore tui profundius ad nihilū me redegi. Quia * tu ô dulciſſime, facis mecū ſupra meritū ōmne, & ſupra id quod audeo ſperare, vel rogare. Benedictus ſis, Deus meus: quia licet ego oībus bonis ſim indignus, tua tamen nobilitas, & infinita bonitas, nun-

humilitatis (margin, at "nihilitatis")

quo deueni: (margin, at "de quo veni")

ſum & neſciui (margin, at "nihil")

tua dulcedine (margin, at "tu ô dulciſſime")

nunquam ceſſat benefacere, etiam ingratis, & longè à te auerſis. Conuerte nos ad te, vt ſimus grati, humiles & deuoti: quia ſalus noſtra tu es, virtus & fortitudo noſtra.

Quod omnia ad Deum ſicut ad finem ultimum ſunt referenda.

Cap. X.

Filli, ego debeo eſſe finis tuus ſupremus & vltimus, ſi verè deſideras eſſe beatus. Ex hac intentione purificabitur affectus tuus, ſępius ad ſeipſum, & ad creaturas malè incuruatus. Nam ſi teipſum in aliquo quæris, ſtatim in te deficis, & areſcis. Omnia ergo principaliter ad me referas, quia ego ſum qui omnia dedi. Sic ſingula conſidera, ſicut ex ſummo bono manantia: & ideo ad me tanquàm ad ſuam originem cuncta ſunt reducenda. Ex me puſillus & magnus, pauper & diues, tanquam ex fonte viuo
Ioan. 4. aquam hauriunt viuam: & qui mihi ſponte & liberè deſeruiunt, gratiam
Ioan. 1. pro gratia accipient. Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo priuato bono delectari, non ſtabilietur + in vero gaudio, neque in corde ſuo dilatabitur: ſed multipliciter impedie-

pedietur,& anguſtiabitur. Nihil ergo tibi de bono adſcribere debes,nec alicui homini * virtutem attribuas: ſed totum da Deo, ſine quo nihil habet homo. Ego totum dedi,ego totum * rehabere volo: & cum magna diſtrictione gratiarum actiones requiro. Hæc eſt veritas,qua fugatur gloriæ vanitas. Et ſi intrauerit cœleſtis gratia & vera charitas, non erit aliqua inuidia,nec contractio cordis,nec priuatus amor occupabit. Vincit enim omnia diuina charitas, & dilatat omnes animæ vires. Si rectè ſapis,in me ſolo gaudebis,in me ſolo ſperabis: quia nemo bonus,niſi ſolus Deus,qui eſt ſuper omnia laudandus,& in omnibus benedicendus.

* *uirtutē meam*

* *iterū habere*

Matt.19.

Quod ſpreto mundo,dulce eſt ſeruire Deo. Cap.XI.

NVnc iterum loquar,Domine,& non ſilebo: dicā in auribus Dei mei,Domini mei,& regis mei, qui eſt in excelſo. O q̃ magna multitudo dulcedinis tuæ,Domine,quam abſcondiſti timentibus te! Sed quid es amātibus? quid toto corde tibi ſeruientibus? Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris aman-

Pſal.30.

ostendiſti mihi amantibus te. In hoc * maximè oſtēdiſti dulcedinem charitatis tuæ, quia
Eſai.53. quum non eſſem, feciſti me, & quum errarem lōgè à te, reduxiſti me, vt ſeruirem tibi, & pręcepiſti vt diligam te. O ſons amoris perpetui, quid dicā de te? quomodo potero tui obliuiſci, qui meî dignatus es recordari? Etiā poſtquàm contabui & perij, feciſti vltra omnem ſpem miſericordiam cū ſeruo tuo, & vltra omne meritum gratiam & amicitiam exhibuiſti. Quid
Pſal.115. retribuam tibi pro gratia iſta? Non enim omnibus datum eſt, vt omnibus abdicatis ſæculo renuncient, & monaſticam vitam aſſumant. Num-
Iudith.16 quid magnum eſt, vt tibi ſeruiam, cui omnis creatura ſeruire tenetur? Non magnum mihi videri debet ſeruire tibi: ſed potius hoc mihi magnum, & admirandum apparet, quòd tam pauperem & indignum digneris in ſeruū recipere, & dilectis ſeruis tuis aduna-
1.Cor.4. re. Ecce omnia tua ſunt quæ habeo: & vnde tibi ſeruio? Veruntamen vice verſa tu magis mihi ſeruis, quàm
Pſal.8. ego tibi. Ecce cœlum & terra, quæ in miniſterium hominis creaſti, præſto ſunt, & faciunt quotidie quæcunq;

man-

mandaſti. Et hoc parum*eſt: quin etiã angelos in miniſterium hominis creaſti & ordinaſti. Tranſcendit autẽ hęc omnia, quòd tu ipſe ſeruire homini dignatus es, & teipſum ei daturũ promiſiſti. Quid dabo tibi pro omnibus iſtis* millibus bonis? Vtinam poſſem tibi ſeruire cunctis diebus vitæ meæ: vtinam vel vno die dignum ſeruitiũ exhibere ſufficerem. Verè tu es dignus omni ſeruitio, omni honore & laude ęterna. Verè Dominus meus es, & ego pauper ſeruus tuus, qui totis viribus teneor tibi ſeruire, nec vnquã in laudibus tuis debeo faſtidire. Sic volo, ſic deſidero: † & quicquid mihi deeſt, tu digneris ſupplere. Magnus honor, magna gloria tibi ſeruire, & omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui ſponte ſe ſubiecerunt tuæ ſanctiſſimæ ſeruituti. Inuenient ſuauiſſimam ſancti Spiritus conſolationem, qui pro amore* tui carnalem abiecerunt delectationem. Conſequentur magnam cordis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam, & omnem mundanam neglexerint curam. O grata & iucunda Dei ſeruitus, qua Rom. 8.

homo

*tibi vi-ſum eſt

Matt. 20.

*mille innumeris

*tuo

homo veraciter efficitur liber & ſanctus! O ſacer ſtatus religioſi famulatus, qui hominem angelis reddit ęqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem O amplectendum & ſemper optandum ſeruitium, quo ſummum promeretur bonum, & gaudium acquiritur ſine fine manſurum.

Quod deſideria cordis examinanda ſunt & moderanda.

Cap. XII.

FIli, oportet te adhuc multa addiſcere, quæ nec dum bene didiciſti. Quæ ſunt hæc, Domine? Vt deſiderium tuũ ponas totaliter ſecundùm beneplacitum meũ, & tuijpſius amator non ſis, ſed meæ voluntatis cupidus† amator & æmulator. Deſideria te ſæpè accendunt, & vehementer impellunt, ſed conſidera, an propter honorem meum, an propter tuum commodum magis mouearis: ſi ego ſum in cauſa, bene contentus eris, quomodocunque ordinauero. Si autem de proprio * quæſtu aliquid latet, ecce hoc eſt quod te impedit & grauat. Caue ergo, ne nimium innitaris ſuper deſiderio præconcepto, me non con-

* *quæſtu*

ſulto,

ſulto, ne fortè poſtea pœniteat, * & diſ- * *aut*
pliceat, quod primò placuit, & quaſi pro meliori zelaſti. Non enim omnis affectio, quæ videtur bona, ſtatim eſt ſequenda: ſed nec omnis contraria affectio ad primum † aſpectum fugienda. Expedit interdũ refrenatione vti etiam in bonis ſtudijs & deſiderijs, ne per importunitatem mẽtis diſtractionem incurras, ne alijs per indiſciplinationem ſcandalum generes, vel etiam per reſiſtentiam aliorum ſubitò turberis & corruas. Interdum verò oportet violentia vti, & viriliter appetitui ſenſitiuo contraire, nec aduertere quid velit caro, & quid non velit, ſed hoc magis ſatagere, vt ſubiecta ſit etiam nolens ſpiritui, & tam diu caſtigari debet, & cogi ſeruituti ſubeſſe, donec parata ſit ad omnia, paucisq; cõtentari diſcat, & ſimplicibus delectari, nec cõtra aliquod inconueniẽs * murmurare. * *muſſitare*

De informatione patientiæ, & luctamine aduerſus concupiſcentias.
Cap. XIII.

DOmine † Domine Deus, vt audio, patientia eſt mihi valde neceſſaria: multa enim in hac vita *Heb. 10.*

acci-

accidunt contraria. Nam qualitercunque ordinauero de pace mea, non poteſt eſſe ſine bello & dolore vita mea. Ita eſt fili. Non autem volo te talem quærere pacem, quæ tentationibus careat, aut contraria non ſentiat: ſed tūc
*æſtima *etiam exiſtimare te pacem inueniſſe, quum fueris varijs tribulationibus exercitatus, & in multis contrarietatibus probatus. Si dixeris, te non multa poſſe pati, quomodo tunc ſuſtinebis ignem purgatorij? De duobus malis, ſemper minus † malum eſt eligendū. Vt ergo æterna futura ſupplicia poſſis euadere, mala præſentia ſtudeas pro Deo æquanimiter tolerare. An putas, quòd homines ſæculi huius nihil aut parum patiantur? Nec hoc inuenies, etiam ſi delicatiſſimos quæſieris. Sed
*iniqui habent, *inquis, multas delectationes, & proprias ſequuntur volūtates: ideóque parùm ponderant ſuas tribulationes. Eſto quòd ita ſit, vt habeant quicquid voluerint, ſed quamdiu putas durabit? Ecce queadmodum fumus deficient abundantes in ſæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum. Sed † & quum adhuc *viuunt, non ſine amaritudine, & tædio, ac timore

Pſal. 36. & 67. Pſal. 72. *ita uiuunt

more in eis quieſcunt. Ex eadem nanque re, vnde delectationem concipiunt † ſibi, inde doloris pœnam frèquenter recipiunt. Iuſtè illis fit, † vt * quia inordinatè delectationes quærunt, & ſequuntur, non ſine amaritudine & confuſione eas expleant. O quàm breues, quàm falſæ, quàm inordinatæ & turpes omnes ſunt? Verũtamen præ ebrietate & cæcitate, nõ intelligunt: ſed velut muta animalia propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt. Tu ergo, fili, poſt concupiſcẽtias tuas non eas, & à voluntate tua auertere. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Etenim ſi veraciter vis delectari, & abundantius à me conſolari, ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abſciſſione omnium* infirmarum delectationũ erit benedictio tua, & copioſa reddetur tibi conſolatio. Et quãtò plus te ab omni creaturarũ ſolatio ſubtraxeris, tãtò in me ſuauiores & potentiores conſolationes inuenies. Sed primò non ſine quadam mentis triſtitia & labore certaminis ad has pertinges. Obſiſtet inolita cõſuetudo: ſed me-

* qui

2. Mac. 6.

Pſal. 36.

* infimarum

meliori cōſuetudine deuincetur. Remurmurabit caro: ſed feruore ſpiritus refrenabitur. Inſtigabit te & exacerbabit ſerpens antiquus, ſed oratione fugabitur, inſuper & labore vtili aditus ei magnus obſtruetur.

De obedientia humilis ſubditi ad exemplum Ieſu Chriſti.
Cap. XIIII.

FIli, qui ſe ſubtrahere nititur ab obediētia, ipſe ſe ſubtrahit à gratia. Et qui quęrit habere priuata, amittit communia. Qui non libenter & ſpontè ſuo ſuperiori ſe ſubdit, ſignum eſt, quòd caro eius necdum perſectè ipſi obedit, ſed ſępe recalcitrat & murmurat. Diſce ergo celeriter ſuperiori tuo te ſubmittere, ſi carnem propriam optas ſubiugare. Citius namque exterior vincitur inimicus, ſi interior homo nō fuerit deuaſtatus. Non eſt moleſtior & peior animæ hoſtis, quàm *corpus tuum* * tu ipſe tibi non bene cōcordans ſpiritui. Oportet * *omnino* enim verum te aſſumere tuijpſius cōtemptum, ſi vis præualere aduerſus carnē & ſanguinem: quia adhuc nimis inordinatè te diligis, ideo plenè te reſignare aliorū voluntati trepidas. Sed quid magnum ſi

tu qui puluis es & nihil, propter Deũ te ſubdis homini, quando ego omnipotens & altiſſimus, qui cuncta creaui ex nihilo, me homini propter te ſubieci humiliter? Factus ſum omnium humillimus & infimus, vt tuam ſuperbiam mea humilitate * vinceres. * vincere Diſce obtemperare, puluis. Diſce te humiliare, terra & limus, & ſub omnium pedibus incuruare: diſce volũtates tuas frangere, & * ad omnium * omnem ſubiectionem te dare. Exardeſce contra te, nec patiaris tumorem in te viuere, ſed ita ſubiectum & paruulum te exhibe, vt omnes ſuper te ambulare poſſint, & ſicut lutum platearum conculcare. Quid habes, homo inanis, conqueri? Quid ſordidè peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendiſti, & toties infernum meruiſti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretioſa fuit anima tua in conſpectu meo, vt cognoſceres dilectionem meam, & gratus ſemper beneficijs meis exiſteres, & ad veram ſubiectionem & humilitatem te iugiter dares, patienterq; proprium contemptum ferres.

De occultis Dei iudicijs conſiderandis, ne extollamur in bonis.
Cap. XV.

INtonas ſuper me iudicia tua, Domine, & timore ac tremore concutis omnia oſſa mea, & expaueſcit anima mea valde. Sto attonitus & conſidero, quia cœli non ſunt mundi in
Iob. 4. conſpectu tuo. Si in angelis reperiſti
Iob. 15. prauitatem, nec tamen pepercisti: quid fiet de me? Ceciderunt ſtellæ de cœlo, & ego puluis quid præſumo? Quorũ opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebāt panem Angelorum, vidi ſiliquis delectari porcorum. Nulla eſt ergo ſanctitas, ſi manum tuam, Domine, retrahas. Nulla ſapientia prodeſt, ſi gubernare deſiſtas. Nulla iuuat fortitudo, ſi conſeruare deſinas. Nulla ſecura caſtitas, ſi eam non protegas. Nulla propria prodeſt cuſtodia, ſi nō adſit tua
* ſancta * ſacra vigilantia. Nam relicti, mergimur & perimus: viſitati verò, viuimus & erigimur. Inſtabiles quippe ſumus, ſed per te confirmamur: tepeſcimus, ſed à te accendimur. O quàm humiliter & abiectè mihi de meipſo ſentiendum eſt, quàm nihili pendendum, ſi quid

ſi quid boni videor habere? O quàm profundè me ſubmittere debeo ſub abyſſalibus iudicijs tuis Domine, vbi nihil aliud me eſſe inuenio, quàm nihil † de † nihilo? O pondus immenſum, ô pelagus intrāſnatabile, vbi* nihil de me reperio, quàm in toto nihil! * aliud nibil
Vbi eſt ergo latebra gloriæ, vbi confidentia de * gloria concepta? Abſorpta * uirtute
omnis† eſt gloria vana in profunditate iudiciorum tuorū ſuper me. Quid eſt omnis caro in conſpectu tuo? Nunquid gloriabitur lutum contra formātem ſe? Quomodo poteſt erigi vaniloquio, cuius cor in veritate ſubiectū eſt Deo? Non eum totus mundus eriget, quem † ſibi ſubiecit veritas: nec omnium laudātium ore mouebitur, qui totam ſpem ſuam in Deo firmauit. Nam & ipſi qui loquuntur, ecce omnes nihil, & deficient cū ſonitu verbōrum. Veritas autem Domini manet in æternum. Iſai. 29. Pſal. 116.

Qualiter ſtandum ſit ac dicendū in omni re deſiderabili.

Cap. XVI.

FIli, ſic dicas in omni re: Domine, ſi tibi placitū fuerit, fiat * hoc: ita Domine, ſi ſit honor tuus, fiat Domine in no- Iac. 4. * hoc ita Domine

in nomine tuo hoc. Domine, ſi mihi videris expedire, & vtile eſſe probaueris, tunc da mihi hoc vti ad honorem tuum: ſed ſi mihi nociuum fore cognoueris, nec animę meę ſaluti prodeſſe, aufer à me tale deſiderium. Non enim omne deſiderium à ſpiritu ſancto eſt, etiam ſi homini videatur rectũ aut bonum. Difficile eſt pro vero iudicare, vtrum ſpiritus bonus, an alienus te impellat ad deſiderandum hoc vel illud, an etiam ex proprio mouearis ſpiritu. Multi in fine ſunt decepti, qui primò bono ſpiritu videbantur inducti. Igitur ſemper cum timore Dei, & cordis humilitate deſiderandum eſt & petendum, quicquid deſiderabile menti occurit, maximeque cum proprio reſignatione mihi totum committendum eſt atque dicendum: Domine, tu ſcis, qualiter melius eſt, * fac hoc vel illud, ſicut volueris. Da quod vis, & quantum vis, & quãdo vis. Fac mecum ſicut ſcis, & ſicut tibi magis placuerit, & maior honor tuus fuerit. Pone me vbi vis, & liberè age mecum in omnibus. In manu tua ego ſum: gyra & * reuerſa me per circuitũ. En ego ſeruus tuus paratus ad omnia: quo-

* fiat

* uerſa

quoniã non deſidero mihi viuere, ſed tibi: vtinam dignè & perfectè.

Oratio pro beneplacito Dei perficiendo. Cap. XVII.

CONcede mihi, benigniſſime Ieſu, gratiam tuam, vt mecum ſit, Sap. 9. & mecum laboret, mecumq; vſque in finem perſeueret. Da mihi ſemper deſiderare & velle, quod tibi magis acceptum & charius placet. Tua voluntas mea ſit, & mea voluntas tuã ſequatur ſemper, & optimè ei concordet. Sit mihi vnum velle & nolle tecum, nec aliud poſſe velle & nolle niſi quod † tu vis & * nolis. Da mihi omnibus mori quæ in mũdo ſunt, & propter te amare contemni & neſciri in hoc ſeculo. Da mihi ſuper omnia deſiderata in te quieſcere, & cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis, tu ſola requies: extra te omnia ſunt dura & inquieta. In hac pace in idipſum, hoc eſt, in te vno ſummo & ęterno bono, dormiam & requieſcam, Amen. Pſal. 4

* non vis

Quod uerum ſolatium in ſolo Deo quærendum. Cap. XVIII.

QVicquid deſiderare vel cogitare poſſum ad ſolatium meum, non

hic expecto, ſed in poſterum: quòd ſi omnia ſolatia mundi ſolus haberem, & omnibus delitijs frui poſſem, certũ eſt, quòd diu durare non poſſent. Vnde non poteris, anima mea, plenè cõſolari, nec perfectè recreari, niſi in Deo
Pſal. 9. conſolatore pauperum, & ſuſceptore
68. 71. humilium. Expecta modicum, anima mea, expecta diuinũ promiſſum, & habebis abundãtiam omnium bonorum in cœlo. Si nimis inordinatè iſta appetis præſentia, perdes æterna & cœleſtia. Sint temporalia in vſu, æterna in deſiderio. Nõ potes aliquo bono temporali ſatiári: quia ad hæc fruenda non es creata. Etiam ſi omnia bona creata haberes, non poſſes eſſe felix & beata: ſed in Deo, qui cuncta creauit, tota beatitudo tua & felicitas conſiſtit: non qualis videtur, & laudatur à ſtultis mundi amatoribus: ſed qualem expectant boni Chriſti fideles, & prægustant interdum ſpirituales ac mundi corde, quorum conuerſatio eſt in cœlis. Vanũ eſt & breue omne humanum ſolatium. Beatum & verum ſolatium, quod intus à veritate percipitur. Deuotus homo vbique ſecum fert cõſolatorem ſuum

Ieſum,

Ieſum, & dicit ad eum : Adeſto mihi Domine Ieſu in omni loco & tempore. Hæc mihi ſit conſolatio, libenter velle carere omni humano ſolatio. Et ſi tua defuerit conſolatio, ſit mihi tua voluntas & iuſta probatio pro ſummo ſolatio. Non enim in perpetuum iraſcêris, neque in æternum comminaberis. Pſal. 102.

Quod omnis ſolicitudo in Deo ponenda ſit.

Cap. XIX.

FIli, ſine me tecum agere quod volo: ego ſcio, quid expediat tibi. Tu cogitas vt homo, in multis ſentis, ſicut tibi humanus ſuadet affect⁹. Domine, verũ eſt quod dicis: Maior eſt ſolicitudo tua pro me, quàm omnis cura, quam ego poſſum gerere pro me. Nimis enim caſualiter ſtat, qui nõ proijcit omnem ſolicitudinem ſuã in te. Domine, dummodo volũtas mea recta & firma† ad † te permaneat, fac de me, quicquid tibi placuerit. Nõ enim poteſt eſſe niſi bonũ, quicquid de me feceris. Si me vis eſſe in tenebris, ſis benedictus: & ſi me vis eſſe in luce, ſis iterũ benedictus. Si me dignaris conſolari, ſis benedictus : & ſi me vis tri-

bulari, æquè ſis ſemper benedictus. Fili, ſic oportet te ſtare, ſi mecum deſideras ambulare Ita prōptus debes eſſe ad patiendum, ſicut * ad gaudendum. Ita libenter debes eſſe inops & pauper, ſicut plenus & diues. Domine, libenter patiar pro te, quicquid volueris venire ſuper me. Indifferenter volo de manu tua bonum & malum, dulce & amarum, lætum ac triſte ſuſcipere, & pro omnibus mihi cōtingentibus gratias agere. Cuſtodi me ab omni peccato, & non timebo mortem nec infernum, dummodo in æternū me non proijcias, nec deleas me de libro vitæ: nō mihi nocebit, quicquid venerit tribulationis ſuper me.

* *& ad*

Iob.2.

Quod temporales miſeriæ Chriſti exemplo æquanimiter ſunt ferendæ.

Cap. XX.

Fili, ego deſcendi de cœlo pro tua ſalute, ſuſcepi tuas miſerias nō neceſſitate, ſed charitate trahente, vt patiētiam diſceres, & temporales miſerias non indignanter ferres. Nam ab hora ortus mei vſq; ad exitum in cruce non defuit mihi tolerantia doloris, defectum rerum temporalium magnum habui, multas querimonias de

me

me frequenter audiui, confuſiones & opprobria benignè ſuſtinui, pro beneficijs ingratitudinem recepi, pro miraculis blaſphemias, pro doctrina reprehenſiones. Domine, quia fuiſti patiens in vita tua, in hoc maximè implendo præceptum patris tui, dignum eſt, vt ego * miſellus peccator ſecũdum voluntatem tuam patienter † me ſuſtineam, & donec ipſe volueris, onus corruptibilis vitæ pro ſalute mea portẽ. Nam & ſi oneroſa ſentitur præſens vita, facta eſt tamen iam per gratiã tuã valde meritoria, atq; exemplo tuo, & Sanctorum tuorum veſtigijs infirmis tolerabilior & clarior, ſed & multò magis conſolatoria, quàm olim in Lege vetere fuerat, quũ porta cœli clauſa perſiſteret, & obſcurior etiam * via videbatur, quando tam pauci regnũ cœlorum quærere curabant: ſed neq; qui tunc iuſti erant & ſaluandi, ante Paſſionem tuã, & ſacræ mortis debitum, cœleſte regnum poterant introire. O quantas † tibi gratias teneor referre, quòd rectã & bonam viam dignatus es mihi & cunctis fidelibus ad æternũ regnum † tuum oſtendere? Nam vita tua via noſtra, & per ſanctam patientiã

Heb. 12.

Ioan. 17.

* *miſerrimus*

* *via ad cœlum*

ambulamos: ad te, qui es corona noſtra niſi tu nos prçceſſiſſes & docuiſſes, quis ſequi curaret ? Heu * quanti longè retroq; manerent, niſi tua præclara exépla inſpicerent? Ecce adhuc tepiſcimus auditis tot ſignis tuis & doctrinis: quid fieret, ſi tantùm lumen ad ſequendum te non haberemus?

quot quã multi

De tolerantia iniuriarum, & quis uerus patiens probetur.

Cap. XXI.

QVid eſt quod loqueris, fili? Ceſſa * conqueri. Conſidera meam & † aliorum Sanctorum paſſionẽ. Nondum vſq; ad ſanguinem reſtitiſti. Parum eſt quod tu pateris in comparatione eorũ, qui tam multa paſſi ſunt, tam fortiter tentati, tam grauiter tribulati, tã multipliciter probati & exercitati. Oportet te igitur aliorum grauiora ad mentem reducere, vt leuius feras tua minima. Et ſi tibi minima non videntur, vide ne † & hoc tua faciat impatiẽtia. Siue tamen parua ſiue magna ſint, ſtude cuncta patienter ferre. Quantò melius te ad patiendum diſponis, tantò ſapientius agis, & amplius promeieris, & feres leuius animo, & vſu ad hoc non ſegniter * paratus.

** te conqueri, conſiderata uita & paſs. aliorũ Sanctorum Heb. 11. & 12.*

** paratis*

ratus. Nec dicas, non valeo hoc ab homine tali pati, nec huiuſcemodi mihi patienda ſunt: graue enim intulit damnum, & improperat mihi quę nũquam cogitaueram: ſed ab alio libenter patiar, & ſicut patienda videro. Inſipiens eſt talis cogitatio, quæ virtutē patientiæ non cōſiderat, nec à quo coronanda erit, ſed magis perſonas & offenſas ſibi illatas perpendit. Non eſt verus patiens, qui non vult pati, niſi quantum ſibi viſum fuerit, & à quo ſibi placuerit. Verus autem patiens non attendit à quo homine, vtrum à Prælato ſuo, an ab aliquo æquali aut inferiori: vtrum à bono & ſancto viro, an à peruerſo & indigno exerceatur: ſed indifferenter ab omni creatura quantumcunque & quotieſcunque ei aliquid aduerſi acciderit, totum hoc gratanter de manu Dei accipit, & ingens lucrum reputat: quia nihil apud Deũ quantumlibet paruum, pro Deo tamen paſſum, poterit ſine merito tranſire. Eſto igitur expeditus ad pugnam, ſi vis habere victoriam. Sine certamine non poteris venire ad patientiæ coronam. Si pati non vis, recuſas coronari: ſi autem coronari deſideras, cer- 2. Tim. 2.

ta vi-

ta viriliter, ſuſtine patiẽter. Sine labore non tenditur ad requiem: nec ſine pugna peruenitur ad victoriam. Fac mihi Domine poſſibile per gratiam, quod mihi impoſſibile videtur per naturã. Tu ſcis quòd modicum poſſum pati,& quòd citò deijcior leui exurgẽte aduerſitate. Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis & optabilis:nã pati & vexari pro te, valde ſalubre eſt animæ meæ.

De confeſsione propriæ infirmitatis, & de huius vitæ miſerijs.

Cap. XXII.

*Pſal.*31. CONfitebor aduerſum me iniuſtitiam meam: confitebor tibi Domine infirmitatem meam. Sæpe parua res eſt quæ me deijcit & contriſtat. Propono * me fortiter acturum, ſed quũ modica tentatio venerit, magna mihi fit anguſtia. Valde vilis quãdoq; res eſt,vnde grauis tentatio prouenit:& dũ puto me aliquantulum tutum quum nõ ſentio, inuenio me nõnunquã penè deuictum ex leui flatu.

*Pſal.*9 *&* 24. Vide ergo, Domine, humilitatẽ meã & fragilitatem tibi vndique notam.

* *fortiter agere,*

Miſerere mei, & eripe me de luto, vt *Pſal 68.*
non infigar, * non permaneam * de- **ne*
uictus vſquequaque. Hoc eſt quod me **deiectus*
frequenter reuerberat, & corã te con-
fundit, quòd tam labilis ſum, & infir-
mus ad reſiſtendum paſſionibus. Et ſi
non omnino ad conſenſionem trahit,
tamen mihi etiam moleſta & grauis
eſt * eorum inſectatio, & tædet valde **earum*
ſic quotidie viuere in lite. * Ex hinc *Et *hoc*
nota * ſit mihi infirmitas mea: quia * *ſit*
multò facilius irruunt abominandæ
ſemper phantaſiæ, quàm diſcedunt.
Vtinam fortiſsimus Deus Iſraël, zela-
tor animarum fidelium, reſpicias ſer-
ui tui laborem & dolorem, aſsiſtaſque
illi in omnibus ad quæcunque perre-
xerit. Robora me cœleſti fortitudine: *Pſal. 9.*
*ne vetus homo miſera caro ſpiritui *& 24.*
necdum plenè ſubiecta valeat domi- **neque*
nari: aduerſus quam certare oporte-
bit, quamdiu *ſpiratur in hac vita mi-
ſerrima. Heu qualis eſt hæc vita, vbi **ſperatur*
non deſunt tribulationes & miſeriæ,
vbi plena laqueis & hoſtibus ſunt om-
nia. Nam vna tribulatione ſeu tenta- **ſucce-*
tione recedente, alia * accedit: ſed *dit*
adhuc priore durante conflictu, * alij **aliæ*
plures ſuperueniunt & * inſperatè. Et **inſpe-*
quomo- *ratæ*

quomodo poteſt amari vita habens tãtas amaritudines, & tot ſubiecta calamitatibus & miſerijs? Quomodo etiam dicitur vita tot generans mortes & peſtes? Et tamen amatur, & delectari † in ea à multis quæritur. Reprehenditur frequenter mundus, quòd fallax ſit & vanus, nec tamen facilè relinquitur: quia concupiſcentiæ carnis † nimis dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. Trahunt ad amorem mun-
1. Ioan. 2. di deſiderium carnis, deſiderium oculorum, & ſuperbia vitæ: ſed pœnæ ac miſeriæ ſequentes ea odium mundi pariunt & tædium. Sed vincit, prôh
* parua dolor, delectatio * praua mentē mun-
* ſentibus do deditam, & eſſe ſub * ſenſibus delitias reputat: quia Dei ſuauitatem, & internam virtutis amœnitatem nec vidit, nec guſtauit: qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo viuere ſub ſancta diſciplina ſtudent, ij diuinam dulcedinem veris abrenuntiatoribus promiſſam non ignorant, & quàm grauiter mundus errat, & variè fallitur, clarius vident.

Quod in Deo ſuper omnia bona, & dona requieſcendum eſt.

Cap. XXIII.

SVper omnia & in omnibus requieſce, anima mea, in Domino ſemper: quia ipſe eſt Sanctorum æterna requies. Da mihi, dulciſſime & *amantiſſime Ieſu, in te ſuper omnem creaturam requieſcere, ſuper omnem ſalutem, & pulchritudinem, ſuper omnem gloriam & honorem, ſuper omnem potentiam & dignitatem, ſuper omnem ſcientiam & ſubtilitatem, ſuper omnes diuitias & artes, ſuper omnem lætitiam & exultationem, ſuper omnem famam & laudem, ſuper omnem ſuauitatem & conſolationem, ſuper omnem ſpem & promiſſionem, ſuper omne meritum & deſiderium, ſuper omnia dona & munera quæ potes dare & infundere, ſuper omne gaudiũ & iubilationem, quam poteſt mens capere & ſentire: deniq; ſuper omnes Angelos & Archangelos, & ſuper omnem exercitũ cœli, ſuper omnia viſibilia & inuiſibilia, & ſuper omne quod tu Deus meus nõ es: quia tu Deus meus ſuper omnia optimus †es, tu ſolus altiſſimus, tu ſolus poten-

* amabiliſsime

potẽtiſſimus, tu ſolus ſufficientiſſimus & pleniſſimus, tu ſolus ſuauiſſimus, & ſolatioſiſſimus, tu ſolus pulcherrimus, & *amabiliſſimus, tu ſolus nobiliſſimus & glorioſiſsimus ſuper omnia, in quo cuncta bona ſimul * perfectè ſunt, fuerunt & erunt: atque ideo minus eſt & inſufficiens, quicquid prę ter teipſum mihi donas, aut de teipſo reuelas vel promittis, te non viſo, nec plenè adepto. Quoniam quidem non poteſt cor meum veraciter requieſcere, nec totaliter contentari, niſi in te requieſcat, & omnia dona omnemq́; creaturam tranſcendat. O mi * dulciſſime ſponſe Ieſu Chriſte, amator puriſsime, dominator vniuerſæ creaturæ, quis mihi det pennas verę libertatis ad volandum & pauſandum in te? O quando ad plenum dabitur vacare mihi, & videre quàm ſuauis es, Domine Deus meus? Quãdo ad plenum recolligam me in te, vt præ amore * tuî non ſentiam me, ſed te ſolum ſuper omnem ſenſum & modum in modo non omnibus noto? Nunc autem frequenter gemo, & infœlicitatem meam cum dolore porto: quia multa mala in hac valle miſeria-

Marginalia: * *amantiſsimus* — * *& perfecta ſunt & ſemper* — * *dilectiſſime* — *Pſal. 54.* — *Pſal. 33.* — * *tuo*

ſeriarum occurrunt, quæ me ſæpius conturbant,contriſtant,& obnubilant: ſæpius impediunt, & diſtrahunt, alliciunt, & implicant,ne liberum habeam acceſſum ad te, & ne iucundis fruar amplexibus * præſens ſemper beatis ſpiritibus. Moueat te ſuſpirium meum, & deſolatio multiplex in terra. O Ieſu ſplendor æternæ gloriæ, ſolamen peregrinantis animæ: apud te eſt os meum ſine voce,& ſilentium meum loquitur tibi. Vſquequo tardat venire Dominus meus? Veniat ad me pauperculum ſuum, & lętum faciat. Mittat manum ſuam, & me miſerum eripiat de omni anguſtia. Veni,veni,quia ſine te nulla erit*quieta dies aut hora,quia tu lætitia mea, & ſine te vacua eſt menſa mea. Miſer ſum, & quodammodo incarceratus, & compedibus grauatus, donec *luce præſentiæ tuæ me reficias, ac liberati dones,vultumq; amicabilem demonſtres. Quærant alij * pro te aliud quodcunque libuerit: mihi aliud interim nil placet nec placebit, niſi tu Deus meus, ſpes mea, ſalus æterna. Non reticebo, nec deprecari ceſſabo, donec gratia tua reuertatur, mihique tu in-

*qui præſto es

*læta

*lumine

*a

tu intus loquaris. Ecce adſum. Ecce ego ad te, quia inuocaſti me, lachrymæ tuæ & deſiderium animæ tuæ, humiliatio tua, & contritio cordis inclinauerunt me, & adduxerunt ad te. Et dixi, Domine, inuocaui te, & deſideraui frui te, paratus omnia reſpuere propter te. Tu enim prior excitaſti me, vt quærerem te. Sis ergo benedictus, Domine, qui feciſti hanc bonitatem cum ſeruo tuo ſecundùm multitudinem miſericordiæ tuæ. Quid habet vltrà dicere † Domine, ſeruus tuus coram te, niſi vt humiliet ſe valdè ante te, memor ſemper propriæ iniqui-
Pſal. 70. tatis & vilitatis? Non enim eſt ſimi-
85.88, lis tui in cunctis mirabilibus cœli &
Gen. 1. terræ. Sunt opera tua bona valdè † Do-
* *iuſtitia.* mine, * iudicia vera: & prouidentia
Pſal. 18. tua reguntur vniuerſa. Laus ergo tibi & gloria, ô Patris ſapientia: te lau-
Pſal. 33. det, & benedicat os meum, anima
& 148. mea, & cuncta creata ſimul.

De recordatione beneficiorum Dei multiplicium.

Cap. XXIIII.

Pſal. 118. APeri, Domine, cor meũ in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare. Da mihi intelligere

volũtatem tuã,& cum magna reuerẽtia, ac diligenti cõſideratione beneficia tua tam in generali, quàm in ſpeciali memorari, vt dignè tibi exhinc valeam gratias referre. Verùm ſcio & cõfiteor, nec pro minimo puncto me poſſe debitas gratiarũ laudes perſoluere. Minor ego ſum omnibus bonis mihi præſtitis: & quum tuam nobilitatem attẽdo,deficit pre magnitudine illius ſpiritus meus.Omnia quæ in anima habemus & in corpore, † & quæcũq; exteri⁹vel interius naturaliter vel †ſupernaturaliter poſſidemus,tua ſunt beneficia, & te*beneficũ,piũ ac bonũ cõmendant,à quo bona cũcta accepimus.Et ſi alius plura,ali⁹ pauciora accepit:oĩa tamẽ tua ſunt,& ſine te*nec minimũ quidẽ haberi poteſt. Ille qui maiora accepit,non poteſt merito ſuo gloriari, nec ſuper alios extolli, nec minori inſultare: quia ille maior & melior,qui ſibi minus adſcribit, & in regratiãdo humilior eſt atq; deuotior. Et qui omnibus viliorẽ ſe exiſtimat, & indigniorem ſe iudicat, aptior eſt ad percipiendũ maiora. Qui aũt pauciora accepit, cõtriſtari non debet,nec indignanter ferre, neque ditiori inuidere,

Gen. 32.
Pſal. 118.
**beneſactorem.*
**ne*
Iacob. 1.

dere, ſed te potius attendere, & tuã bonitatẽ maximè laudare, *quòd tã afflu- *qui
enter, tam gratis, tam libẽter ſine perſonarũ acceptione tua munera largiris. Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudandus. Tu ſcis *quid vnicuique donari expediat, & cur iſte minus, & ille amplius habeat: nõ noſtrũ, ſed tuũ eſt hoc diſcernere, apud quem ſingulorum definita ſunt merita. Vnde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, vnde exterius, & ſecundùm homines laus & gloria appareat: ita vt quis cõſiderata paupertate & vilitate perſonæ ſuæ, non modò nullam grauitatem aut triſtitiam, vel deiectionem inde concipiat: ſed potius conſolationem & hilaritatem magnam, quia tu Deus pauperes, †& humiles, atq; huic mundo deſpectos tibi eligiſti in familiares & domeſticos. Teſtes ſunt ipſi Apoſtoli † tui, quos Principes ſuper omnem terrã conſtituiſti: fuerunt tamen ſine querela conuerſati in mundo, tã humiles & ſimplices, ſine omni malitia & dolo, vt etiam pati contumelias gauderent pro nomine tuo, & quæ mundus abhorret, ipſi amplecterentur

*quidem unicuiq; donare quod expedit

Lucæ. 2.

1. *Cor.* 1.
Pſal. 44.
1. *Theſſ.* 2

Act. 5.

rētur affectu magno. Nihil ergo amatorem *tui & cognitorem beneficiorum tuorum ita lætificare debet, ſicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ diſpoſitionis tuæ: de qua tantum contentari debet & conſolari, vt ita libenter velit eſſe minimus, ſicut aliquis optaret eſſe maximus, & ita pacificus & contentus in nouiſſimo, ſicut in loco primo, atq; ita libenter deſpicabilis & abiectus, nullius quoque nominis & famæ, ſicut cæteris honorabilior & maior in mundo. Nam voluntas tua & amor honoris tui omnia excedere debet, & plus eum cõſolari magiſque placere, quàm omnia beneficia ipſi data vel danda. *tuum

De quatuor magnam importantibus pacem.

Cap. XXV.

Filli, nunc docebo te * viam pacis & veræ libertatis. Fac, Domine, quod dicis: quia hoc mihi gratum eſt audire. Stude fili alterius potius facere voluntatem, quàm tuam. Elige ſemper minus, quàm plus habere. Quære ſemper †inferiorem locum & omnibus ſubeſſe. Opta ſemper & ora, vt volũtas Dei integrè †in te fiat. Ecce *pacem & uiam

1. 2. 3. *Luc.* 14. 4.

talis

talis homo ingreditur fines pacis & quietis. Domine, ſermo tuus iſte breuis multum in ſe continet perfectionis: paruus eſt dictu, ſed plenus ſenſu & vber in fructu. Nã ſi poſſet à me fideliter cuſtodiri, non deberet tã facilis in me turbatio oriri: nam quoties me impacatum ſentio & grauatũ, ab hac doctrina me receſſiſſe inuenio. Sed tu qui omnia potes, & animæ profectum ſemper diligis, adauge maiorem gratiam, vt poſſim tuum complere ſermonem, & meam perficere ſalutem.

Oratio contra cogitationes malas.
Cap. XXVI.

Pſal. 21. 70. DOmine Deus meus, ne elongeris à me: Deus meus in auxilium meum reſpice, quoniam inſurrexerunt in me variæ cogitationes vanæ, & timores magni affligentes animam meam. Quomodo pertranſibo illæſus? Quomodo perfringã* eas? ** eos* Ego, inquit, ante te ibo, & glorioſos terræ humiliabo, aperiam ianuam carceris, & arcana ſecretorum reuelabo tibi. Fac, Domine, vt loqueris, & fugiant à facie tua omnes iniquæ cogitationes. *Pſal. 18.* Hæc † eſt ſpes & vnica cõſolatio mea, ad te in omni tribulatione confu-

confugere; tibi confidere,† te ex intimo inuocare, & patienter conſolationem tuam expectare.

Oratio pro illuminatione mentis† deuotiſsima. Cap. XXVII.

CLarifica me, bone Ieſu, claritate æterni luminis, & educ de habitaculo cordis mei tenebras vniuerſas. Cohibe euagationes multas, & elide vim faciẽtes tentationes. Pugna fortiter pro me, & expugna malas beſtias, cõcupiſcentias dico illecebroſas: vt fiat pax in virtute tua, & abũdantia laudis tuę reſonet in aula ſancta, hoc *Pſal.121.* eſt, in conſcientia pura. Impera ventis & tempeſtatibus: dic mari, quieſce, dic *Luc.8.* Aquiloni, ne flaueris, & erit trãquillitas magna. Emitte lucẽ tuã & veritatem tuã, vt luceat ſuper terram, quia terra *Pſal. 42.* ſum inanis & vacua, donec illumines me. Effunde gratiã tuam deſuper, perfunde cor meũ* gratia cœleſti, miniſtra deuotionis aquas ad irrigandũ faciem terrę, ad producendũ fructũ bonum & optimũ. Eleua mentẽ preſſam mole peccatorũ, & ad cœleſtia totum deſideriũ meum ſuſpende, vt guſtata ſuauitate ſupernę fœlicitatis pigeat de terrenis cogitare.† Rapę me,† & eripe

** rore*

me ab

me ab omni creaturarum indurabili conſolatione,quia nulla res creata appetitum meum plenariè valet quietare & conſolari. Iunge me tibi inſeparabili dilectionis vinculo,quoniam tu ſolus amanti ſuffficis, & abſq; te friuola ſunt vniuerſa.

De euocatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius uita.

Cap. XXVIII.

FIli noli eſſe curioſus, nec vacuas gere ſolicitudines. Quid hoc vel illud ad te? Tu me ſequere. Quid enim ad te, vtrum ille ſit talis, an talis, aut iſte ſic agit,vel loquitur? Tu non indiges reſpondere pro alijs, ſed pro teipſo rationem reddes. Quid ergo te implicas? Ecce ego omnes cognoſco, † & cuncta quæ ſub ſole fiunt video, & ſcio, qualiter cum vnoquoque ſit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat eius intentio. Mihi igitur committenda ſunt omnia: tu verò ſerua te in bona pace, & dimitte agitantem agitare quãtum voluerit. Veniet ſuper eum quicquid fecerit vel dixerit,quia me fallere non poteſt. Non ſit tibi curæ de magni nominis vmbra, † & non de multorum fa-

Ioan. 21.

rum fa-

rum familiaritate, nec de priuata hominum dilectione. Iſta enim generant diſtractiones & magnas in corde obſcuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum, & abſcondita reuelarem, ſi aduentum meum diligenter obſeruares, & oſtium cordis mihi aperires. Eſto prouidus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

In quibus firma pax cordis & uerus profectus conſiſtit.
Cap. XXIX.

FIli, ego loquutus ſum: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis, non quomodò mundus dat ego do vobis. *Ioan. 14.* Pacem omnes deſiderant, ſed quæ ad veram pacē pertinēt, non omnes curant. Pax mea cum humilibus & manſuetis corde. Pax tua erit in multa patientia. Si me audieris, & vocem meam ſequutus fueris, poteris multa pace frui. Quid igitur faciam? In omni re attende tibi quid facias, & quid dicas, & omnem intentionem tuam ad hoc dirige, vt mihi ſoli placeas, & extra me nihil cupias vel quæras. Sed & de aliorum dictis vel factis nihil temerè iudices, nec rebus tibi non commiſsis te implices: &

G pote-

poterit fieri , vt † parum † vel rarò turberis. Nunquam autem ſentire aliquam turbationẽ,nec pati aliquam cordis vel corporis moleſtiam,non eſt præſentis temporis , ſed ſtatus æternæ quietis.Non ergo exiſtimes,te veram pacem inueniſſe, ſi nullã ſenſeris grauitatem,nec tunc totum eſſe bonum,
** neminẽ ſenſeris* ſi *nullum pateris aduerſariũ, nec hoc eſſe perfectum, ſi cuncta *fiunt ſecundùm *tuum affectum, neq; *tunc aliquid magni reputes,aut† te ſpecialiter
**ſunt*
**cor tuũ*
**magni*
te
dilectum exiſtimes,ſi in magna fueris deuotione atq; dulcedine: quia in iſtis non cognoſcitur verus amator virtutis,nec in iſtis cõſiſtit profectus & perfectio hominis.In quo ergo,Domine? In offerendo te ex toto corde tuo voluntati diuinæ : non quęrendo quę tua ſunt,nec in paruo, nec in magno, nec in tempore,nec in æternitate:ita vt in vna ęquali facie,in gratiarum actione permaneas inter proſpera & cõtraria, omnia æqua lance penſando.Si fueris tam fortis & longaminis in ſpe,vt ſubtracta interiore conſolatione etiam ad ampliora ſuſtinenda cor tuum præparaueris, nec te iuſtificaueris, *nec vt
** &*
ſanctũ laudaueris,quaſi hæc tanta pati

non

non deberes, ſed me in omnibus diſpoſitionibus meis iuſtificaueris: tunc in vera & recta via pacis ambulabis, & ſpes indubitata erit, quòd rurſus in iubilo faciē meā ſis viſurus. Quòd ſi ad plenū tuijpſius cōtemptum perueneris, ſcito quòd tunc abundantia pacis perfrueris ſecundùm poſſibilitatē tui incolatus.

De eminentia liberæ mentis, & quod ſupplex oratio magis meretur, q̄ lectio. Cap. XXX.

Domine, hoc opus eſt perfecti viri, nunquam ab intentione cœleſtium animū relaxare, & inter multas curas quaſi ſine cura trāſire, nō more torpētis, ſed prærogatiua quadā liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhęrēdo. Obſecro te, pijſſime Deus meus, præſerua me à curis huius vitę, ne nimis impliciter à multis neceſſitatibus corporis, ne voluptate capiar ab vniuerſis animę obſtaculis, ne moleſtijs fractus deijciar: nō dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana, ſed ab illis miſerijs, quę animā ſerui tui communi maledicto mortalitatis pœnaliter grauant & retardant, ne in libertatem

ſpiritus,quotiens libuerit,valeat introire. O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinẽ omnem conſolationem carnalem ab æternorum amore me abſtrahentem, & ad ſe intuitu cuiuſdam boni delectabilis præſentis male allicientem. Non me vincat,Deus meus, non me vincat caro & ſanguis, nõ me decipiat mundus & breuis gloria eius, non me ſupplantet diabolus & aſtutia illius. Da mihi fortitudinem reſiſtendi, patientiam tolerandi, conſtantiam perſeuerandi. Da pro omnibus mundi conſolationibus ſuauiſſimam ſpiritus tui vnctionem, & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem. Ecce cibus, potus, veſtis ac cætera vtenſilia ad corporis ſuſtentaculũ pertinentia feruenti ſpiritui ſunt oneroſa. Tribue talibus fomentis temperatè vti, non deſiderio nimio implicari. Abijcere omnia non licet, quia natura ſuſtentanda eſt: requirere autem ſuperflua,& quæ magis delectant, lex ſancta prohibet: nam *alioquin caro aduerſus ſpiritum inſoleſceret. Inter hæc quæſo, manus tua me regat & doceat, ne quid nimium fiat.

* *alias*

Quod

*Quod priuatus amor à ſummo bono maximè *retardat.* **retrahat*

Cap. XXXI.

FIli, oportet te dare totum pro toto, & nihil tuijpſius eſſe. *Scito quòd amor tuijpſius magis nocet tibi, quàm aliqua res mundi. Secūdùm amorem & affectum quē geris, quęlibet res plus vel minus adhæret. Si fuerit amor tuus purus, ſimplex, & bene ordinatus, eris ſine captiuitate rerum. Noli concupiſcere, quod non licet habere. Noli habere, quod te poteſt impedire, & libertate interiore priuare. Mirum, quòd non ex toto fundo cordis teipſum mihi cōmittis, cum omnibus quæ deſiderare potes vel habere. Quare vano mœrore conſumeris? Cur ſuperfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum. Si quæris hoc vel illud, & volueris eſſe ibi vel ibi propter tuum commodum & proprium beneplacitum magis habendū: nunquam eris in quietudine, nec liber à ſolicitudine: quia in omni re reperietur aliquis defectus, & in omni loco erit qui aduerſetur. Iuuat igitur nō quęlibet res adepta, vel multiplicata exte-

** ſinito: quia amor*

* *emiſſa* rius, ſed potius contempta & *deciſa ex corde radicitus. Quod non tantùm de cenſu æris & diuitiarum intelligas, ſed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis deſiderio, quæ omnia trãſeunt cum mũdo. Munit parum locus, ſi deeſt ſpiritus feruoris: nec diu ſtabit pax illa quæſita forinſecus, ſi vacat † à †vero fundamento ſtatus cordis: hoc eſt, niſi ſteteris in me, permutare te potes, ſed non meliorare. Nam occaſione orta & accepta, inuenies quod fugiſti, & amplius.

Oratio pro purgatione cordis & cœleſti ſapientia.

Cap. XXXII.

Confirma me Deus per gratiam ſancti Spiritus, da virtutẽ corroborari in interiori homine, & cor meũ ab omni inutili ſolicitudine & *languore euacuare, nec varijs deſiderijs trahi cuiuſcunq; rei vilis, aut pretioſæ, ſed omnia inſpicere ſicut tranſeuntia, & me pariter cũ illis tranſiturũ, quia nihil permanens ſub ſole, * niſi omnia vanitas & afflictio ſpiritus. O quàm ſapiens, qui *ita conſiderat. Da mihi, Domine, cœleſtem ſapientiã, vt diſcam te ſuper omnia quærere & inueni-

[Margin: * *agone* — *Eccle.1.* *& 2.* — * *ſed ubi* — * *iſta*]

uenire, ſuper omnia ſapere & diligere, & cætera ſecũdùm ordinem ſapientiæ tuæ, prout ſunt, intelligere: da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre aduerſantem, quia hęc magna * ſapientia non moueri omni vento verborũ, nec aurem malè blandienti præbere Sireni: ſic enim incœpta pergitur via ſecurè. *uirtus ſapientiæ* Eph. 4

Contra linguas obtrectatorum.

Cap. XXXIIII.

FIli, non ægrè feras, ſi quidã de te male ſenſerint, & dixerint quod non libenter audias. Tu deteriora de teipſo ſentire debes, & neminem *infirmiorẽ te credere. Si ambulas ab intrà, non multũ ponderabis volantia verba. Eſt non parua prudentia, ſilere in tempore malo, & introrſus ad me conuerti, nec humano iudicio diſturbari. Non ſit pax tua in*corde hominum: ſiue enim bene, ſiue malè interpretati fuerint, non es propterea alter homo. Vbi eſt vera pax & vera gloria? Nõne in me? Et qui non appetit hominib' placere, nec diſplicere timet; multa perfruetur pace. Ex inordinato amore & vano timore oritur omnis inquietudo cordis & diſtractio ſenſuũ. **inferiorem* * *ore*

Qualiter inſtante tribulatione Deus inuocandus eſt & benedicendus.

Cap. XXXIIII.

SIt nomen tuum,Domine,benedictum in ſæcula, qui voluiſti hanc tentationem & tribulationem venire ſuper me.Non poſſum eam effugere, ſed neceſſe habeo ad te confugere: vt me adiuues,& in bonum mihi conuertas. Domine, modò ſum in tribulatione,& non eſt cordi meo bene, ſed multum vexor à præſenti paſſione. Et nunc,Pater dilecte,quid dicam? Deprehenſus ſum inter angu-

Ioan. 17. ſtias, ſaluifica me ex hora hac. Sed propterea veni in hanc horam, vt tu clarificeris, quum fuero valde humili-

Pſal. 39. atus,& per te liberatus. Complaceat tibi,Domine, vt eruas me: nam ego pauper quid agere poſſum,&quò ibo ſine te? Da patientiam,Domine,eti-

*Pſal.*108 am hac vice. Adiuua me Deus meus,

&. 118. & non timebo,quantumcunque grauatus fuero. Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, fiat voluntas tua: ego bene merui tribulari & grauari, oportet vtique vt ſuſtineã, & vtinam patienter, donec tranſeat tempeſtas, & melius fiat. Potens eſt autem omnipo-

nipotens manus tua etiam hanc tentationem à me auferre, & eius impetum mitigare, ne penitus ſuccumbã, quemadmodum & prius ſæpe egiſti mecum, Deus meus, miſericordia mea. Et quantò mihi difficilius, tantò tibi facilior eſt hæc mutatio dexteræ tuæ † quæ † eſt excelſi. *Pſal. 76.*

De diuino petendo auxilio & confidentia recuperandæ gratiæ.

Cap. XXXV.

FIli, ego Dominus confortans in die tribulationis. Venias ad me, quum tibi non fuerit bene. Hoc eſt quod maximè impedit conſolationem cœleſtem: quia tardius conuertis te ad orationem. Nã antequàm me *intentè roges, multa interim ſolatia quæris, & recreas te in externis. Ideoq; fit, vt parũ omnia proſint, *donec aduertas, quòd ego ſum qui eruo ſperãtes in me, nec eſt extra me valens auxiliũ, neq; vtile conſiliũ, ſed neq; durabile remediũ. Sed iam reſumpto ſpiritu, poſt tempeſtatẽ recõualeſce in luce miſerationum mearum: quia propè ſum (dicit Dominus) vt reſtaurem vniuerſa, nõ ſolũ integrè, ſed & abundãter & cumulatè. Nũquid mihi quic- *Nahum. 1.* *interroges *nec aduertis

quam eſt difficile, aut ero ſimilis dicenti & nõ facienti? Vbi eſt fides tua? Sta firmiter & perſeuerãter. Eſto longanimis,& vir fortis:veniet tibi cõſolatio† in tẽpore ſuo. Expecta me,expecta: veniam,& curabo te. Tentatio eſt quæ te vexat,& formido vana quæ te exterret. Quid importat ſolicitudo de futuris contingentibus, niſi vt triſtitiã ſuper triſtitiam habeas? Sufficit diei

Matt. 6. malitia ſua. Vanum eſt & inutile de futuris conturbari vel gratulari, quæ fortè nunquam euenient. Sed humanum eſt huiuſmodi imaginationibus

** praui* illudi,&*parui adhuc animi ſignum, tam leuiter trahi à ſuggeſtione inimici. Ipſe enim non curat,an veris an falſis illudat & decipiat: & vtrum præſentium amore, an futurorum formidine proſternat. Non ergo turbe-

Ioan. 14. tur cor tuum,neque formidet. Crede in me, & in miſericordia mea habeto fiduciam. Quando tu te elongatum exiſtimas à me, ſæpè ſum propinquior. Quando tu exiſtimas totum perditum, tunc ſæpè magis merendi inſtat lucrum. Non eſt totum perditum, quãdo res accidit in contrarium. Non debes iudicare ſecundùm præ-

ſens

ſens ſentire,nec ſic grauitati alicui vndecunq; veniēti inhęrere & *accipere, tanquam omnis ſpes ſit ablata emergendi. Noli putare te derelictum ex toto, quamuis ad tempus miſerim tibi aliquam tribulationē,vel etiā optatam ſubtraxerim conſolationem: ſic enim tranſitur ad regnū cœlorum, & hoc ſine dubio magis expedit tibi & cæteris ſeruis meis,vt *excitemini aduerſis,quàm ſi cūcta ad libitū haberetis. Ego noui cogitationes abſconditas: quia multum expedit pro ſalute tua, vt interdū ſine ſapore relinquaris, ne forrè eleueris in bono ſucceſſu, & tibijpſi placere velis in eo quod non es. Quod dedi, auferre poſſum,& reſtituere, quum mihi placuerit. Quum dedero,meum eſt: quum ſubtraxero, tuum non tuli, quia meum eſt omne datum bonum & omne donū perfectum. Si tibi *admiſero grauitatē,aut quamlibet cōtrarietatem,nō indigneris,neque concidat cor tuum, †& ego citò ſubleuare poſſum, & omne onus in gaudium tranſmutare. Verūtamen iuſtus ſum, & commendabilis multum, quum ſic facio tecum. Si rectè ſapis, & in veritate aſpicis, nunquam debes

*accedere

*exercitemini

Iacob.1.

*immiſero

debes propter aduerſa tam deiectè contriſtari,ſed magis gaudere,& gratias agere : imò hoc vnicum reputare gaudium,quòd affligens te doloribus non parco tibi . Sicut dilexit me pater,& ego diligo vos , dixi dilectis Diſcipulis meis, quos vtique non miſi ad gaudia temporalia , ſed ad magna certamina: nō ad honores,ſed ad deſpectiones : non ad otium , ſed ad labores:non ad requiem,ſed ad afferendum fructum multū in patientia.Horum memento,fili mi,verborum.

Ioan.15. *Luc.8.*

De neglectu omnis creaturæ; ut Creator poſsit inueniri. Cap. XXXVI.

Domine mi,adhuc bene indigeo maiori gratia, ſi debeam † illuc peruenire , vbi me nemo poterit nec vlla creatura impedire . Namquàm diu res aliqua me retinet, non poſſum liberè ad te volare. Cupiebat liberè volare,qui dicebat: Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ , & volabo, & requieſcam ? Quid ſimplici oculo quietius, & quid liberius nil deſiderante in terris?Oportet igitur omnem pertrāſire creaturam , & ſeipſum perfectè deſerere,ac in exceſſu mentis

Pſal.54.

ſtare,

ſtare,& videre,te omnium cōditorem cum creaturis nil commune habere. Et niſi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus,non poterit liberè intendere diuinis. Ideo enim pauci inueniuntur contemplatiui,quia pauci ſciunt ſe à perituris creaturis ad plenum ſequeſtrare. Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animum leuet, & ſupra ſeipſum rapiat. Et niſi homo ſit in ſpiritu eleuatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus vnitus: quicquid ſcit, quicquid etiam habet, non eſt magni ponderis. Diu paruus erit, & in terra iacebit, qui aliquid magni æſtimat,niſi ſolùm vnum, immenſum,ęternum bonum.Nam quicquid Deus non eſt,nihil eſt,& pro nihilo computari debet. Eſt quippe in magna differentia, ſapientia illuminati & deuoti viri, & ſcientia literati & ſtudioſi Philoſophi.Multò nobilior eſt illa doctrina,quæ de ſurſum ex diuina influentia manat, quàm quæ laborioſè humano acquiritur ingenio. Plures reperiuntur contemplationem deſiderare, ſed quæ ad eam requiruntur,non ſtudent exercere.Eſt & magnū impedimentum, quòd in ſignis & rebus

bus ſenſibilibus ſtatur,& parũ de perfecta mortificatiõe habetur. Neſcio quid eſt,& quo ſpiritu ducimur,& quid prętẽdimus,qui ſpirituales dici videmur,

*qui * quòd totum laborem & ampliorem ſolicitudinem pro tranſitorijs & vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix raro plenè recollectis ſenſibus cogitamus. Proh dolor, ſtatim poſt modicam recollectionem foras erumpimus,nec opera noſtra diſtricta examinatione trutinamus. Vbi iacent affectus noſtri,nõ attendimus:& quàm impura ſint omnia noſtra,non deplo-

Gen.6.7. ramus. Omnis quippe caro corruperat viam ſuam, & ideo ſequebatur diluuium magnum. Quum ergo interior affectus noſter corruptus ſit, neceſſe eſt,vt actio ſequens index carentiæ in-

Luc.6. terioris vigoris corrumpatur. Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ. Quantum quis fecerit, quæritur: ſed ex quanta virtute agit, non tam ſtu-

*Si diosè penſatur. * An fuerit diues,fortis, pulcher, habilis, vel bonus ſcriptor, bonus cantor, bonus laborator, inueſtigatur: quàm pauper ſit ſpiritu, quàm patiens & mitis, quàm deuotus & internus,à multis tacetur. Natura exterio-

teriora hominis reſpicit, gratia ad interiora ſe conuertit. Illa frequenter fallitur, iſta in Deo ſperat, vt non decipiatur.

De abnegatione ſui, & abdicatione omnis cupiditatis.

Cap. XXXVII.

FIli, non potes perfectè poſſidere li-
bertatem, niſi totaliter abneges
temetipſum. Compediti ſunt om-
nes proprietarij & ſuijpſius amatores,
cupidi, curioſi, gyrouagi, quærentes
ſemper mollia, non quæ Ieſu Chriſti,
ſed ſæpe hoc fingentes, & componen-
tes quod non ſtabit. Peribit enim to-
tum, quod non eſt ex Deo ortum. Te-
ne breue & conſummatum verbum.
Dimitte omnia, & inuenies omnia.
Dimitte cupiditatem, & inuenies re- *Luc.14.*
quiem. Hoc mente pertracta, & quũ
impleueris omnia, intelliges. Domi-
ne, hoc non eſt opus vnius diei, nec lu-
dus paruulorum: imò in hoc breui in-
cluditur omnis perfectio religioſorũ.
Fili, non debes auerti, nec ſtatim deij-
ci audita via perfectorum, ſed magis
ad ſublimiora prouocari, & ſaltem
ad hæc ex deſiderio ſuſpirare. Vtinam
ſic tecum eſſet, & ad hoc perueniſſes,

vt tui-

vt tuijpſius amator non eſſes : ſed ad nutum meum purè ſtares,& eius, quē tibi propoſui,Patris: tunc mihi valde

* *uia* placeres, & tota * vita tua cum gaudio & pace tranſiret. Habes adhuc multa relinquenda, quæ niſi mihi ex integro reſignaueris,nō acquires quod poſtulas. Suadeo tibi,à me emere au-

Apoc.3. rum ignitum,vt locuples fias,id eſt,ſa

**infirma* pientiam cœleſtem omnia * infima cōculcantem. Poſtpone terrenam ſapientiam, omnemque humanam & propriam complacentiam. Dixi tibi, viliora emenda pro pretioſis & altis

Mat.13. in rebus humanis. Nam valde vilis,& parua, ac penè obliuioni tradita videtur vera cœleſtis ſapientia, non ſapi-

* *alte* ens * alta de ſe,nec magnificari quærens in terra, quam multi ore tenus prædicant, ſed vita longè diſſentiunt: ipſa tamen eſt pretioſa margarita à multis abſcondita.

De inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda.

Cap. XXXVIII.

FIli, noli credere affectui tuo : qui nunc eſt,citò mutabitur in aliud. Quàmdiu † enim vixeris,mutabi-

litati

litati ſubiectus eris, etiã nolens, vt modò lætus, modò triſtis, modò pacatus, modò turbatus, nunc deuotus, nũc indeuotus, nunc ſtudioſus, nunc acedioſus, nunc grauis, nunc leuis inueniaris. Sed ſtat ſuper hæc mutabilia ſapiens & bene doctus in ſpiritu, non attendens quid in ſe ſentiat, vel qua parte flet ventus inſtabilitatis, * ſed tota intentio mentis eius ad debitum, & ad * optimum proficiat finem. Nam ſic poterit vnus & idẽ * inconcuſſus permanere, ſimplici intentionis oculo per tot varios euentus ad me imprætermiſiſſe directo. Quantò autẽ purior fuerit intentionis oculus, tantò conſtantiùs inter diuerſas itur procellas. Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: * reſpicit enim citò in aliquod delectabile quod occurrit, & rarò totus liber quis inuenitur à næuo propriæ exquiſitionis. Sic Iudæi olim venerant in Bethaniam ad Martham & Mariã, non propter Ieſum tantùm, ſed vt Lazarum viderent. Mundandus eſt ergo intentionis oculus, vt ſit ſimplex & rectus, atque vltra omnia varia * media, ad me dirigendus.

Iob. 13. — * *ſed ut* — * *optatũ perueniat* — * *inconcuſſusq;* — * *reſpicitur* — *Ioan. 12.* — *Matth. 6.* — * *quæ media ſunt,*

Quod amanti ſapit Deus ſuper omnia & in omnibus.
Cap.XXXIX.

ECce,Deus meus,& omnia. Quid volo amplius,& quid felicius deſiderare poſſum? O ſapidum & dulce verbum, ſed amanti verbũ,non
1.Ioan. 2. mundum,nec ea quæ in mundo ſunt. Deus meus,& omnia. Intelligenti ſatis dictum eſt,& ſæpe repetere iucundũ eſt amanti. Te ſiquidẽ præſente iucunda ſunt omnia, te autem abſente
* amareſcunt * faſtidioſa cuncta. Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam lætitiã́q; feſtiuam. Tu facis bene ſentire de omnibus, & in omnibus te laudare, nec poteſt aliquid ſine te diu placere: ſed ſi debet gratũ eſſe & bene ſapere, oportet gratiam tuam adeſſe,& condimẽto tuæ ſapientiæ condiri. Cui tu ſapis, quid ei rectè non ſapiet? & cui tu non ſapis, quid ei ad iucunditatem eſſe poterit? Sed deficiunt in * tua ſapientia
* ſua mundi ſapiẽtes,& qui carnem ſapiũt:
1.Cor.1. quia ibi plurima vanitas, & hic mors inuenitur. Qui autem te per cõtemptũ mundanorum & carnis mortificationem ſequuntur, verè ſapientes eſſe cognoſcuntur,quia de vanitate ad veri-

ritatem, de carne ad ſpiritum transferũtur. Iſtis ſapit Deus, & quicquid boni inuenitur in creaturis, totum referunt ad laudem ſui Conditoris. Diſſimilis tamen, & multum diſſimilis ſapor Creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ & lucis illuminatæ. O lux perpetua, cũcta creata tranſcendens lumina, fulgura coruſcationem de ſublimi penetrantem, omnia intima cordis mei purifica, lætifica, clarifica, & viuifica ſpiritũ meũ cum ſuis potentijs ad inhęrendum tibi iubiloſis exceſſibus. O quando veniet hæc beata & deſiderabilis hora, vt tua me ſaties præſentia,* vt ſis mihi omnia in omnibus. Quandiu hoc datum non fuerit, nec plenum gaudium erit. Adhuc, proh dolor, viuit in me vetus homo, non eſt totus crucifixus, non eſt perfectè mortuus. Adhuc cõcupiſcit fortiter aduerſus ſpiritũ, bella mouet inteſtina, nec regnũ animę patitur eſſe quietũ. Sed tu, qui dominaris poteſtati maris, & motũ fluctuũ eius mitigas, exurge, adiuua me. Diſſipa gentes quæ bella volunt, contere eas in virtute tua: oſtende quæſo magnalia tua, & glorificetur dextera tua,

* &

Pſal. 88. 68. 89. 90

ra tua,quia non eſt ſpes alia,nec refugium mihi, niſi in te Domine Deus meus.

Quod non eſt ſecuritas à tentatione in hac uita.

Cap. XL.

FIli, nunquam tutus es in hac vita: ſed quoad vixeris, ſemper arma ſpiritualia tibi ſunt neceſſaria. Inter hoſtes verſaris, à dexteris, & à ſiniſtris impugnaris. Si ergo non vteris vndique ſcuto * ſapientiæ,nō eris diu ſine vulnere. Inſuper ſi non ponis cor tuum fixè in me,cum mera voluntate cunćta patiendi propter me, non poteris ardorem iſtum ſuſtinere, nec ad palmam pertingere beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia pertranſire, & potenti manu vti aduerſus obiećta. Nam vincenti datur manna,& torpenti relinquitur multa miſeria. Si quæris in hac vita requiem,quomodo tunc peruenies ad æternam? Non cōponas te ad multam requiem, ſed ad magnam patientiam. Quære veram pacem,non in terris,ſed in cœlis: non in hominibus,nec in cæteris creaturis, ſed in Deo ſolo.Pro amore Dei debes omnia libenter ſubire: labores ſcilicet & do-

Iob.7. *Epheſ.6.* ** patientiæ* *Apoc.2.*

& dolores,tentationes,vexationes,anxietates, neceſſitates,infirmitates, iniurias, obloquutiones,reprehenſiones, humiliationes,confuſiones, correctiones & deſpectiones. Hæc * inuitant ad virtutes,hæc probant Chriſti tironem, hæc fabricāt cœleſtem coronam. Ego reddam ei æternam mercedem pro breui labore,& infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione. Putas quòd ſemper habebis pro tua voluntate conſolationes ſpiritales? Sancti mei nō habuerunt tales, ſed multas grauitates, & tentationes varias, magnáſque deſolationes: ſed patienter ſuſtinuerunt ſe in omnibus, & magis ſunt confiſi Deo, quàm ſibi: ſcientes, quia non ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam promerendam. Vis tu ſtatim habere, quod multi poſt lachrymas & magnos labores vix obtinuerunt? Expecta Dominum,viriliter age,& confortare: noli * diffidere, noli diſcedere, ſed corpus & animam expone conſtanter pro gloria Dei. Ego reddam pleniſſimè,ego tecum ero in † omni tribulatione.

* *iuuant*

Rom. 8

Pſal. 26.

* *deſicere*

Contra uana hominum iudicia. Cap. XLI.

FIli,iacta cor tuum firmiter in Domino,& humanum ne metuas iudicium,vbi te conſcientia piũ reddit & inſontem.Bonum eſt & beatum *taliter pati,nec hoc erit graue humili cordi, & Deo magis quàm ſibi ipſi confidenti. Multi multa loquuntur, & ideo parua fides eſt adhibenda.Sed & omnibus ſatis eſſe, non eſt poſſibile.

*totaliter

1.Cor. 9 & 4. Etſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere, & omnibus omnia factus eſt,tamen etiam pro minimo duxit,quòd ab humano die iudicatus fuerit.Egit ſatis pro aliorum ædificatione & ſalute,quantum in ſe erat & poterat: ſed ne ab alijs aliquando iudicaretur,vel non deſpiceretur,cohibere non potuit: ideo totum Deo commiſit,qui totum nouerat, & patientia & humilitate contra ora loquentium iniqua,ac vana ac mendoſa cogitantiũ, atque pro libitu ſuo quæque iactantium,ſe defendit. Reſpondit tamẽ interdum, ne infirmis ex ſua taciturnitate generaretur ſcandalum.* Quis tu † vt timeas à mortali homine † iudicari? Hodie eſt, & cras non comparet.

Act.2.26 Phil. 1.

* Quid

ret. Deum time,& hominum terrores 1.Mac.2.
non expaueſces. Quid poteſt aliquis in te verbis aut iniurijs? Sibi potius nocet,quàm tibi,nec poterit iudicium Dei effugere,quicunque eſt ille. Tu Rom.2.
habe Deum præ oculis,& noli contẽdere verbis querulofis. Quòd ſi ad 2.Tim.2.
præſens vidêris ſuccumbere,& confuſionem pati quam non meruiſti: ne indigneris ex hoc, neque per impatiẽtiã minuas coronã tuam,ſed ad me potius reſpice in cœlũ,qui potẽs ſum eripere ab omni confuſione & iniuria,& vnicuiq; reddere ſecundùm opera ſua.

De pura & integra reſignatione ſui ad obtinendam cordis libertatem.

Cap. XLII.

FIli,relinque te,& inuenies me.Sta ſine electione & omni proprietate, & ſemper lucraberis: nam & adijcietur tibi amplior gratia, ſtatim vt temet reſignaueris, nec reſumpſeris. Domine, quotiens me reſignabo, & in quibus me relinquam? Semper & in omni hora, ſicut in paruo ſic & in magno: nihil excipio, ſed in omnibus te nudatũ * inueniri volo.Alio- *inuenire
quin quomodo poteris eſſe meus, & ego tuus, niſi fueris ab omni propria volun-

voluntate intus & foris ſpoliatus? Quantò celerius hoc agis, tantò melius habebis: & quantò plenius & ſyncerius, tantò plus mihi placebis, & amplius lucraberis. Quidam ſe reſignant, ſed cum aliqua exceptione. Non enim plenè Deo confidunt: ideo prouidere ſibi ſatagunt. Quidam etiam primò totum offerunt, ſed poſteà tentatione pulſante ad propria redeunt: ideo minimè in virtute proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem, & iucundæ familiaritatis meæ gratiam non pertingent, niſi integra reſignatione, & quotidiana ſuî immolatione prius facta, ſine qua non ſtat, nec ſtabit vnio fruitiua. Dixi tibi ſæpiſſimè, & nunc iterum dico: Relinque te, reſigna te, & frueris magna interna pace. Da totum pro toto, nil require, nil repete, ſta purè & inhęſitanter in me, & habebis me. Eris liber in corde, & tenebræ non conculcabũt te. Ad hoc conare, hoc ora, hoc ſtude *deſiderare, vt ab omni proprietate poſſis expoliari, & nudus nudum Ieſum ſequi, tibi mori, & mihi æternaliter viuere. Tunc deficient omnes vanæ phantaſiæ, conturbationes iniquæ

*hoc deſidera

quæ,& curæ ſuperfluæ. Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in periculis.

Cap. XLIII.

Fili, ad iſtud diligenter tendere debes, vt in omni loco, actione, ſeu occupatione externa ſis interius liber, & tuijpſius potens, & ſint omnia ſub te, & tu nō ſub eis: vt ſis dominus actionum tuarum, & rector, non ſeruus nec emptitius, ſed magis exemptus, verúſq; Hebræus, in ſortem ac libertatem tranſiens filiorum Dei, qui ſtant ſuper præſentia, & ſpeculantur æterna, qui tranſitoria intuentur ſiniſtro oculo, & dextro cœleſtia, quos temporalia non trahunt ad inhærendum: ſed trahunt ipſi ea magis ad bene ſeruiendum, prout ordinata ſunt à Deo, & inſtituta à † Chriſto ſummo opifice, qui nil inordinatum reliquit in ſua creatura. Si etiam in omni euentu ſtas non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa vel audita, ſed mox in qualibet cauſa intres cum Moyſe in tabernaculum ad conſulen-

dum Dominum : audies nõnunquam diuinum reſponſum,& redibis eruditus de multis præſentibus & futuris.

Num. 9. Semper enim Moyſes recurſum habuit ad Tabernaculum pro dubijs & quæſtionibus ſoluendis, fugitq; ad orationis adiutorium pro periculis & improbitatibus hominum ſubleuandis. Sic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarium, diuinum intentius implorando ſuffragium. Propterea *Ioſue. 9.* namq; Ioſue & filij Iſraël à Gabaonitis leguntur decepti, quia os Domini non prius interrogauerunt, ſed nimiũ creduli dulcibus ſermonibus falſa pietate deluſi ſunt.

Quod homo non ſit importunus in negotijs. Cap. XLIIII.

FIli, committe mihi ſemper cauſam tuam, & ego bene diſponam in tempore ſuo. Expecta ordinationem meam, & ſenties inde profectum. Domine, ſatis libenter omnes res tibi committo, quia parum poteſt cogitatio mea proficere. Vtinam non multum adhærerem futuris euentibus, ſed ad beneplacitum tuum me incunctanter offerrem. Fili mi, ſæpe homo

homo rem aliquã * agitat, quam deſiderat: ſed quum ad eam peruenerit, aliter incipit ſentire: quia affectiones circa idem non ſunt durabiles, ſed magis de vno in aliud † vos impellũt. Non eſt ergo minimum etiam in minimis ſe relinquere. Verus profectus hominis eſt abnegatio ſuiipſius: & homo abnegatus valde liber eſt & ſecurus. Sed antiquus hoſtis omnibus bonis aduerſans à tentatione non ceſſat, & die noctéq; graues molitur inſidias: ſi fortè in laqueum deceptionis poſſit præcipitare incautum. Vigilate ergo & orate, dicit Dominus, vt non intretis in tentationem. *Matt. 26*

*vehemẽter cogitat

Quod homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.

Cap. XLV.

Domine, quid eſt homo, quòd memor es eius, aut filius hominis quia viſitas eum? Quid promeruit homo, vt dares illi gratiã tuã? Domine, quid poſſum cõqueri, ſi deſeris me? Aut quid iuſtè obtẽdere poſſum, ſi quod peto nõ feceris? Certè hoc in veritate cogitare poſſum, & dicere: Domine, nihil ſum, nihil poſſum, ni- *Pſal. 8.*

hil boni ex me habeo,ſed in omnibus
deficio, & ad nihil ſemper tendo. Et
niſi à te fuero adiutus & interius in-
formatus, totus efficior tepidus & diſ-
Pſal. 101. ſolutus. Tu autem,Domine, ſemper
idem ipſe es, & permanes in æternũ,
ſemper bonus, iuſtus & ſanctus,bene,
iuſtè & ſanctè agens omnia, & diſpo-
nens in ſapientia. Sed ego, qui ad
defectum magis pronus ſum quàm ad
Ioh. 14. profectum, nõ ſum ſemper in vno ſta-
* *ſeptem* tu perdurans: quia *ſemper tempora
mutantur ſuper me. Veruntamen ci-
tò melius fit, quum tibi placuerit, &
manum porrexeris adiutricem: quia
tu ſolus ſine humano ſuffragio pote-
ris auxiliari,& in tantum confirmare,
vt vultus meus amplius in diuerſa non
mutetur: ſed in te vno cor meum cõ-
uertatur & quieſcat. Vnde ſi bene ſci-
rem omnem humanam conſolatio-
nem abijcere, ſiue propter deuotio-
nem adipiſcendam, ſiue propter ne-
ceſſitatem qua compellor te quærere,
quia non eſt homo qui me cõſoletur:
tunc meritò poſſem de gratia ſperare
tua, & de dono nouæ conſolationis
exultare. Gratias tibi, vnde totum
venit,quotieſcunque mihi bene ſucce-
dit.

dit. Ego autem vanitas, & nihilum
ante te, inconſtans homo & infirmus.
Vnde *ergo poſſum gloriari: aut cur * *ego*
appeto reputari? Nunquid de nihilo?
& hoc vaniſſimum eſt. Verè inanis
gloria, mala peſtis, vanitas maxima:
quia à vera trahit gloria, & cœleſti ſpo
liat gratia. Dum enim homo com-
placet ſibi, diſplicet tibi: dum inhiat
laudibus humanis, priuatur veris vir-
tutibus. Eſt autem vera gloria & ex-
ultatio ſancta, gloriari in te, & non in
ſe: gaudere in nomine tuo, non in *Pſal. 113.*
virtute propria, nec in aliqua creatura
delectari niſi propter te. Laudetur no-
men tuum, non meum: magnifice-
tur opus tuum, non meum: benedica-
tur nomen ſanctum tuum, nihil au-
tem attribuatur mihi de laudibus ho-
minum. Tu gloria mea, tu exultatio
cordis mei. In te gloriabor & exulta-
bo tota die, pro me autem nihil niſi
in infirmitatibus meis. Quærant Iu- 2.Cor.12
dæi gloriam, quæ ab inuicem eſt: ego *Ioan. 5.*
hanc requiram, quæ à ſolo Deo eſt.
Omnis quidem gloria humana, om-
nis honor temporalis, omnis altitudo
mundana æternæ gloriæ tuæ compa-
rata, vanitas eſt & ſtultitia. O veritas

mea & miſericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi ſoli laus, virtus, honor, & gloria per infinita ſæculorum ſæcula. Amen.

De contemptu omnis temporalis honoris. Cap. XLVI.

* *noli tibi attribuere ne omnino cures,*

FIli,* ne tuâ credas referre, ſi videas alios honorari & eleuari, te autem deſpici & humiliari. Erige cor tuum ad me in cœlum, & non cõtriſtabit te cõtemptus hominis in terris. Domine in cæcitate ſumus, & vanitate citò ſeducimur. Si † rectè me inſpicio, nunquam mihi facta eſt iniuria ab aliqua creatura, vnde nec iuſtè habeo conqueri aduerſum te. Quia autem frequenter & grauiter peccaui tibi, meritò armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur iuſtè debetur confuſio & contemptus: tibi autem laus, honor & gloria. Et niſi me ad hoc præparauero, vt velim libenter ab omni creatura deſpici, & relinqui, atque penitus nihil videri: non poſſum interius pacificari & ſtabiliri, nec ſpiritualiter illuminari, neque plenè tibi vniri.

Quod pax non eſt ponenda in hominibus.
Cap. XLVII.

FIli, ſi ponis pacem tuam * cum aliqua perſona propter tuum * ſentire & * conuenire, inſtabilis eris & impacatus. Sed ſi recurſum habes ad ſemper viuentem, & manentẽ veritatem, non contriſtabit te amicus recedens aut moriens. In me debet amici dilectio ſtare, & propter me diligendus eſt, quiſquis † tibi bonus viſus eſt & multũ charus in hac vita. Sine me non valet nec durabit amicitia, nec eſt vera & munda dilectio, quam ego nõ copulo. Ita mortuus deberes eſſe talibus affectionibus dilectorum hominum, vt quantum ad te pertinet, ſine omni humano optares eſſe conſortio. Tantò † enim homo Deo magis appropinquat, quantò ab omni ſolatio terreno longius recedit. Tantò etiam altius aſcendit ad Deum, quantò profundius in ſe deſcendit, & plus ſibijpſi vileſcit. Qui autem aliquid boni ſibi attribuit, gratiam Dei in ſe * viuere impedit: quia gratia Spiritus ſancti cor humile quærit ſemper. Si ſcires te perfectè annihilare, atque ab omni

Marginal notes: * *in* — * *conſentire* — *conuiuere,* — * *uenire* — *Pſal. 17.*

humano & creato amore euacuare, tunc deberem in te cum magna gratia manere. Sed quando tu reſpicis ad creaturas, ſubtrahitur tibi aſpectus Creatoris. Diſce te in omnibus propter Creatorem vincere: tunc ad diuinam valebis cognitionem pertingere. Quãtumcunq; modicum ſit, ſi inordinatè diligitur, & reſpicitur, retardat à ſummo bono, & vitiat.

Contra uanam & ſaeculare m ſcientiam.

Cap. XLVIII.

FIli, nõ moueant te pulchra & ſubtilia dicta hominũ. Non enim eſt
1.Cor.4. regnum Dei in ſermone, ſed in virtute. Attende verba mea, quę corda accendunt, & mẽtes illuminant, inducunt compunctionem, & * veram in-
* *variam* gerunt conſolationem. Nunquam ad hoc legas verbum, vt doctior aut ſapientior poſſis videri: ſed ſtude morti-
* *hoc* ficationem vitiorum: quia * hæc amplius tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæſtionum. Quũ multa legeris, & cognoueris: ad vnum
* *redire* tamen oportet * venire principiũ. Ego ſum, qui doceo hominem ſcientiam, & clariorem intelligentiam paruulis tribuo,

tribuo, quàm ab homine poſſit doceri. Cui ego loquor, citò ſapiens erit, & multum in ſpiritu proficiet. Væ illis, qui multa curioſa ab hominibus inquirunt, & de via mihi ſeruiendi parum curant. Veniet tempus, quando apparebit Magiſter magiſtrorũ, Chriſtus Dominus Angelorum, cũctorum auditurus lectiones: hoc eſt, ſingulorum examinaturus conſcientias: & tunc ſcrutabitur Hieruſalem in lucernis, & manifeſta erunt abſcondita tenebrarum, tacebuntque argumẽta linguarum. Ego ſum, qui humilem in puncto eleuo mentem, vt plures æternæ veritatis capiat rationes, quàm ſi quis decem annis ſtuduiſſet in ſcholis. Ego doceo ſine ſtrepitu verborum, ſine confuſione opinionum, ſine faſtu honoris, ſine pugnatione argumentorum. Ego ſum, qui doceo terrena deſpicere, præſentia faſtidire, æterna quęrere, æterna ſapere, honores fugere, ſcandala ſufferre, omnem ſpem in me ponere, * extra me nihil cupere, & ſuper omnia ardenter me amare. Nã quidam amãdo me intimè didicit diuina, & loquebatur mirabilia. Plus profecit in relinquendo omnia, quàm in ſtu-

Sopho.1.

**& ultra*

in ſtudendo ſubtilia. Sed alijs loquor communia, alijs *ſpecialia, aliquibus in ſignis & figuris dulciter appareo: quibuſdam verò in multo lumine reuelo myſteria. Vna vox librorum, ſed non omnes ęquè informat: quia intus ſum doctor veritatis, cordis ſcrutator, cogitationum intellector, actionũ promotor, diſtribuens ſingulis, ſicut dignum iudicauero.

*ſpiritualia.

Pſal. 7.

De non attrahendo ſibi res exteriores. Cap. XLIX.

Fili, in multis oportet te eſſe inſciũ, † & exiſtimare te tanquam mortuum ſuper terram, & cui totus mundus crucifixus ſit. Multa etiam oportet ſurda aure pertranſire, & quæ tuę pacis ſunt, magis recogitare. Vtilius eſt oculos à rebus diſplicētibus auertere, & vnicuiq; ſuum ſentire relinquere, quàm contentioſis ſermonibus deſeruire. Si bene ſteteris cum Deo, & eius iudicium aſpexeris, facilius te victum portabis. O Domine,* quouſque veniunt? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæſtu laboratur & curritur, & ſpirituale detrimentũ in obliuionem trãſit, & vix ſerò reditur.

*quonam deuenimus?

Quod

Quod parum vel nihil prodeſt, attenditur: & quod ſummè neceſſariũ eſt, negligenter præteritur, quia totus homo ad externa defluit, & niſi citò reſipiſcat libens in exterioribus iacet.

Quod non omnibus eſt credendum, & de facili lapſu uerborum.

Cap. L.

DA mihi auxilium, Domine, de tribulatione: quia vana ſalus hominis. Quàm ſæpe ibi nõ inueni fidem, vbi me habere putaui? Quoties etiam ibi reperi, vbi minus prȩſumpſi? Vana ergo ſpes in hominibus: ſalus autem iuſtorum in te, Deus. Benedictus ſis Domine Deus in omnibus quæ nobis accidunt: infirmi ſumus & inſtabiles, citò fallimur & permutamur. Quis eſt homo, qui ita cautè & circũſpectè in omnibus ſe cuſtodire valet, vt aliquando in aliquam deceptionẽ vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te, Domine, confidit, ac ſimplici te ex corde quærit, non tam facilè labitur. Et ſi inciderit in aliquam tribulationem, quomodocunq; etiam fuerit implicatus, citius per te eruetur, aut à te conſolabitur: quia tu non deſeris in te ſpe-

Pſal. 59.
Pſal. 26.

te ſperantem vſque in finem. Rarus fidus amicus in cunctis amici perſeuerans preſſuris. Tu Domine, tu ſolus es fideliſſimus in omnibus: & præter te non eſt alter talis. O quàm bene ſapuit illa anima ſancta, quę dixit: Mens mea ſolidata eſt, & in Chriſto fundata. Si ita mecum foret, non tam facilè timor humanus me ſolicitaret, nec verborum iacula mouerent. Quis omnia præuidere, quis præcauere futura mala ſufficit? Si præuiſa etiã lædunt ſæpe, quid improuiſa niſi grauiter etiam feriunt? Sed quare mihi miſero non melius prouidi? Cur etiam tam facilè alijs credidi? Sed homines ſumus, nec aliud quàm fragiles homines ſumus, etiamſi angeli à multis exiſtimamur & dicimur. Cui credam Domine, cui credam, niſi tibi? Veritas

* qui es, * quæ nõ fallis, nec falli poteſt. † Et

Pſal. 115. rurſum. Omnis homo mendax, infirmus, inſtabilis, & labilis, maximè in verbis: ita vt ſtatim vix credi debeat, quod rectum in facie ſonare videtur: quàm prudenter præmonuiſti, cauendum ab hominibus, & quòd inimici

Matt 10. hominis domeſtici eius: nec credendũ,

Luc. 17. ſi quis dixerit, ecce hic, aut ecce illic.

Doctus

Doctus ſum damno †meo, & vtinam ad cautelam maiorem,& non ad inſipientiam mihi. Cautus eſto (quidam ait) cautus eſto, ſerua apud te quod dico. Et dum ego ſileo, & abſconditum credo, nec ille ſilere poteſt quod ſilendum petijt, ſed ſtatim prodit me & ſe, & abit. Ab huiuſmodi fabulis & incautis hominibus protege me, Domine, ne in manus eorũ incidam, nec vnquam talia committam. Verbum verum & ſtabile da in os meum *Pſal. 33.* & linguam callidam longè fac à me. Quod pati nolo, omnimodè cauere debeo. O quàm bonum & pacificum de alijs ſilere,nec indifferenter omnia credere, neque de facili vlterius effari, paucis ſeipſum reuelare, te ſemper *Eph. 4.* inſpectorem cordis quærere,nec omni vento verborum circunferri: ſed omnia intima & externa ſecundùm tuæ beneplacitum voluntatis optare perfici. Quàm tutum pro conſeruatione cœleſtis gratiæ humanam fugere apparentiam,nec appetere quæ foris admirationem videntur præbere, ſed ea tota ſedulitate ſectari,quę vitę emendationem dant & feruorem. Quàm multis nocuit virtus ſcita, & præpro-

perè

*ſanè perè laudata? Quàm*ſana profuit gra
Iob. 7. tia ſilentio ſeruata in hac fragili vita,
*militia? quæ tota tentatio fertur &*malitia?

De confidentia in Deo habenda, quando inſurgunt uerborum iacula.

Cap. LI.

FIli, ſta firmiter, & ſpera in me. Quid enim ſunt verba niſi verba? Per aërem volant, ſed * lapidem non lędũt.
* ut lapis Si reus es, cogita quòd te libenter velis emendare. Si nihil tibi conſcius es, penſa quòd velis libenter pro Deo hoc ſuſtinere. Parum ſatis eſt, vt vel verba interdum ſuſtineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales. Et quare tam parua tibi ad cor
1. Cor. 3. tranſeunt, niſi quia adhuc carnalis es, & homines magis quàm oportet attendis? Nam quia deſpici metuis, reprehendi pro exceſſibus nõ vis, & excuſationum quęris vmbracula. Sed inſpice te melius, & agnoſces, quòd viuit adhuc in te mũdus, & vanus amor placẽdi hominibus. Quũ enim*quaſ-
* uexari ſari refugis, & cõfundi pro defectibus: conſtat vtique, quòd nec verè humilis ſis, nec verè mundo mortuus, nec tibi mundus crucifixus. Sed audi verba

mea,

mea, & non curabis decem millium hominum verba. Ecce ſi cuncta cõtra te dicerentur, quæ fingi malitioſiſſimè poſſent: quid †tibi nocerent, ſi omnino tranſire permitteres, nec pluris quàm feſtucam perpenderes? Nunquid vel vnum capillum tibi extrahere poſſent? Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo mouetur vituperationis. Qui autẽ in me confidit, nec proprio iudicio ſtare appetit, abſq; humano *errore erit. Ego *terrore enim ſum iudex & cognitor omnium ſecretorum, ego ſcio qualiter res acta eſt, ego iniuriantem noui & ſuſtinentem. A me exijt verbũ iſtud, me permittente hoc accidit: vt reuelentur Luc. 2. ex multis cordibus cogitationes. Ego reum & innocentem iudicabo, ſed occulto iudicio vtrumque antè probare volui. Teſtimonium hominum ſæpe fallit: meum iudicium verum eſt, ſtabit, & non ſubuertetur, latet plerunque, & paucis ad ſingula patet, nunquam tamen errat, nec errare poteſt, etiam ſi oculis inſipientium non rectũ videatur. Ad me ergo recurrendũ eſt in omni iudicio, nec proprio innitendũ arbitrio. Iuſtus enim nõ conturba-

turbabitur, quicquid à Deo ei acciderit. Etiam ſi iniuſtè aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit: ſed nec vanè exultabit, ſi per alios rationabiliter excuſetur. Penſat
*Iere.*17. nanq; , quòd ego ſum ſcrutans corda
Apo. 2. & renes, qui non iudico ſecundùm faciem & humanam apparētiam. Nam ſæpe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur
Pſal. 7. laudabile. Domine Deus, iudex iuſte, fortis & patiens, qui hominum noſti fragilitatem & prauitatem, eſto robur meum & tota fiducia mea. Non enim mihi ſufficit conſcientia mea: tu noſti quod ego non noui: & ideo in omni reprehenſione me humiliare debui, & manſuetè ſuſtinere. Ignoſce ergo mihi propitius, quotiens ſic non egi: & dona iterum gratiam amplioris tolerantię. Melior eſt enim mihi tua copioſa miſericordia ad cōſequutionem indulgentiæ, quàm mea opinata iu-
1.*Cor.* 4. ſtitia pro defenſione latentis conſcientiæ. Et ſi nihil mihi conſcius ſum, tamen in hoc me iuſtificare nō poſſum:
Pſal. 142 quia, remota miſericordia tua, non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens.

Quod omnia grauia pro æterna uita ſunt toleranda.

Cap. LII.

FIli, non frangant te labores, quos aſſumpſiſti propter me, nec tribulationes te deijciant vſquequaque, ſed mea promiſſio in omni euẽtu te roboret & conſoletur: ego ſufficiens ſum ad reddendum ſupra omnem modum & menſuram. Non hîc diu laborabis, nec ſemper grauaberis doloribus. Expecta pauliſper, & videbis celerem finem malorum. Veniet vna hora, quando ceſſabit omnis labor & tumultus. Modicum eſt & breue omne quod tranſit cum tempore. Age ergo,*vt agis, fideliter: labora in vinea mea, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, ſuſtine viriliter contraria: digna eſt his omnibus & maioribus prælijs vita æterna. Veniet pax in die vna quæ nota eſt Domino:* & nõ erit dies* vel nox huius ſcilicet temporis, ſed lux perpetua, claritas infinita, pax firma & requies ſecura. Non dices tũc: Quis me liberabit de corpore mortis huius? nec clamabis: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt: quoniam præci-

Matt.20 *quod* *Apoc.22* *non enĩ erit dies neque* *Rom.7.* *Pſal.119.*

præcipitabitur mors,& ſalus erit indeficiens,anxietas nulla, iucunditas beata, ſocietas dulcis & decora. O ſi vidiſſes Sanctorum in cœlo coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultant gloria, qui huic mundo olim cõtemptibiles, & quaſi vita ipſa indigni putabantur, profectò te ſtatim humiliares vſque ad terram, & affectares potius omnibus ſubeſſe, quàm vni præeſſe, nec huius vitæ lætos dies concupiſceres, ſed magis pro Deo tribulari gauderes, & pro nihilo inter homines computari maximum lucrum duceres. O ſi tibi hæc ſaperent, & profundè ad cor tranſirent,quomodo auderes vel ſemel conqueri? Nónne pro vita æterna cuncta laborioſa ſunt toleranda? Non eſt paruum quid lucrari aut perdere regnum Dei. Leua igitur faciem tuam in cœlum. Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum: qui in hoc ſæculo magnum habuere certamen,modò gaudent,modò conſolantur, † & modò ſecuri ſunt, † & modò requieſcunt, & ſine fine in regno Patris mei permanebunt mecum.

De

De die æternitatis & huius uitæ anguſtiis.

Cap. LIII.

O Supernæ Ciuitatis manſio beatiſſima. O dies æternitatis clariſſima, quam nox nō obſcurat, ſed ſumma veritas ſemper irradiat: dies ſemper lęta, ſemper ſecura, & nunquā ſtatū mutans in contraria. O vtinam dies illa illuxiſſet, & cuncta hæc tēporalia finem accepiſſent. Lucet quidem Sanctis perpetua claritate ſplendida, ſed non niſi à longè * per ſpeculū peregrinantibus in terra. Nôrunt cœli ciues, quàm gaudioſa ſit illa: gemūt exules filij Euæ,* quàm amara & tędioſa ſit* iſta dies huius temporis * praui & mali, pleni doloribus & anguſtijs: vbi homo multis peccatis inquinatur, multis paſſionibus irretitur, multis timoribus ſtringitur, multis curis diſtēditur, multis curioſitatibus diſtrahitur, multis vanitatibus implicatur, multis erroribus circunfunditur, multis labotibus atteritur, tentationibus grauatur, delitijs eneruatur, egeſtate cruciatur. O quando finis horum * multorum † laborum, quando liberabor à miſera ſeruitute vitiorū? Quando memora-

Apo. 7. 21.22.

*& per 1.Cor.13

*quod

*iſta. Dies

* parui pauci

* malorū

morabor, Domine, tuî ſolius, quando ad plenum lætabor in te? Quãdo ero ſine omni impedimẽto, & in vera libertate ſine omni grauamine mentis & corporis? Quando erit pax ſolida, pax imperturbabilis & ſecura, pax intus & foris, pax ex omni parte firma? Ieſu bone, quando ſtabo ad vidẽdum te? Quando contemplabor gloriam regni tui? Quando eris mihi omnia in omnibus? O quando ero tecum in

Matt.25. regno tuo, quod præparaſti dilectis tuis ab æterno? Relictus ſum pauper, & exul in terra hoſtili, vbi bella quotidiana & infortunia maxima. Conſolare exilium meũ, mitiga dolorem meum: quia ad te ſuſpirat omne deſiderium meum. Nam onus mihi totum eſt, quicquid mundus hic offert ad ſolatium. Deſidero te intimè frui, ſed nequeo apprehẽdere. Opto inhærere cœleſtibus, ſed deprimunt res tẽporales, & immortificatæ paſſiones.

* *Mẽtem* * Mente omnibus rebus ſupereſſe volo, carni autem inuitè ſubeſſe cogor. Sic ego infœlix homo mecum pugno & factus ſum mihimetipſi grauis, dũ

Iob.7. ſpiritus ſurſum, & caro quærit eſſe de-

Rom.7.8 orſum. O quid intus patior, dum mẽte

cœle-

cœleſtia tracto, & mox carnaliũ turba occurrit orãti. Deus meus,ne elõgeris à me, neq; declines in ira à ſeruo tuo. Fulgura coruſcationẽ tuã,& diſſpa eas, emitte ſagittas tuas,& cõturbentur oẽs phantaſiæ inimici. Recollige ſenſus meos ad te. Fac me obliuiſci omniũ mundanorũ, da citô abijcere & contemnere omnia phantaſmata vitiorum. Succurre mihi,æterna veritas, vt nulla me moueat vanitas. Adueni cœleſtis ſuauitas,& fugiat à facie tua omnis impuritas. Ignoſce quoque mihi, & miſericorditer indulge, quotiens præter te aliud in oratione reuoluo. Confiteor etenim verè, quòd valdè diſtractè me habere conſueui. Nam ibi multotiens non ſum, vbi corporaliter ſto aut ſedeo: ſed ibi magis ſum,quò cogitationibus feror. Ibi ſum,vbi cogitatio mea eſt.* Vbi eſt frequẽter cogitatio mea, *ibi eſt quod amo: hoc mihi citò occurrit, quod naturaliter delectat aut ex vſu placet. Vnde tu veritas apertè dixiſti: Vbi enim eſt theſaurus tuus,ibi eſt & cor tuũ. Si cœlũ diligo,libenter de cœleſtibus penſo. Si mundũ amo,fœlicitatibus mũdi congaudeo,& de aduerſitatibꝰ eius triſtor.

Pſal. 70. 26.1 43.

** ibi *ubi id eſt*

Matth. 6.

Si car-

Si carnem diligo, quæ carnis ſunt ſæpiſſimè imaginor. Si ſpiritum amo, de ſpiritualibus cogitare delector. Quæcunq; enim diligo, de his libenter loquor & audio, atq; talium imagines ad domum mecum reporto. Sed beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis abeundi licentiam tribuit, qui naturæ vim facit, &
Matt. 11. concupiſcentias carnis feruore ſpiritus crucifigit: vt ſerenata conſcientia, puram tibi orationē offerat, dignuſq; ſit angelicis intereſſe choris, omnibus terrenis foris & intus excluſis.

De deſiderio æternæ vitæ, & quanta † ſint certantibus bona promiſſa.

Cap. LIIII.

Fili mi, quum † tibi deſiderium æternæ beatitudinis deſuper infundi ſentis, & de tabernaculo corporis exire concupiſcis, vt claritatem meam ſine viciſſitudinis vmbra contemplari poſſis: dilata cor tuum, & omni deſiderio hanc ſanctam inſpirationem ſuſcipe. Redde ampliſſimas ſupernæ bonitati gratias, quæ tecum ſic dignanter agit, clementer viſitat, ardenter excitat, potenter ſubleuat, ne pro-

proprio pōdere ad terrena labaris. Neque enim hoc cogitatu tuo, aut conatu accipis: ſed ſola dignatione ſupernæ gratiæ & diuini aſpectus, quatenus in virtutibus & maiore humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac feruenti voluntate ſtudeas deſeruire. Fili, ſæpe ignis ardet, ſed ſine fumo flamma non aſcendit. Sic & aliquorum deſideria ad cœleſtia flagrant: & tamen a tentatione carnalis affectus liberi non ſunt. Idcirco nec omnino purè pro honore Dei agunt, quod tam deſideranter ab eo petunt. Tale eſt & ſæpe tuum deſiderium, quod inſinuaſti *fore tā importunum. Non enim hoc eſt purum & perfectum, quod propria commoditate eſt infectum. Pete, non quod tibi eſt delectabile & commodum, ſed quod mihi acceptabile * atq; honorificum: quia ſi rectè iudicas, meam ordinationem tuo deſiderio & omni deſiderato præferre debes ac ſequi. Noui deſiderium tuum, & frequentes gemitus audiui. Iam velles eſſe in libertate gloriæ filiorum Dei: iam te delectat domus æterna & cœleſtis patria gaudio

*e e

*eſt atq;

dio plena, ſed nondũ venit hora iſta, ſed eſt adhuc †aliud tempus, belli videlicet, laboris & probationis : optas ſummo repleri bono, ſed non potes hoc aſſequi modò. Ego ſum, expecta
Luc. 22. me, (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei. Probãdus es adhuc in terris, & in multis exercitandus. Conſolatio tibi interdum dabitur: ſed copioſa ſatietas non cõcedetur. Confortare igitur & eſto robuſtus tam in agẽdo, quàm in patiendo naturæ contraria.
Eph. 4. *Coloſſ* 3. Oportet te nouum induere hominem & in alterum virum mutari. Oportet te ſæpe agere, quod non vis : & quod vis, oportet te relinquere. Quod alijs
**ſucceſſum* placet, *proceſſum habebit: quod tibi placet, vltrà non proficiet. Quod alij dicunt, audietur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alij, & accipient: tu petes, nec impetrabis. Erunt alij magni in ore hominum: de te autem tacebitur. Alijs hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil vtilis iudicaberis. * Propter hoc natura aliquando contriſtabitur, & magnũ
**Nam propter* certamen ſuſtinebit: ſed magnũ bonum inde conſequêris, ſi ſilens hæc portaueris. In his & ſimilibus multis probari

ſolet

ſolet fidelis Domini ſeruus, qualiter ſe abnegare & in omnibus frãgere quiuerit. Vix eſt aliquid tale, in quo *tantundem *moneri indiges: *ſicut non videri & pati, quæ voluntati tuæ aduerſa ſunt, maximè autem quãdo diſconuenientia, & quę minus vtilia tibi apparent, fieri iubentur. Et quia non audes reſiſtere altiori poteſtati ſub *Domino conſtitutus, ideo durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium ſentire omittere. Sed penſa, fili, horum †fructum laborum †& celerem finem, atq; pręmium nimis magnum, & non habebis inde grauamen, ſed fortiſſimum patientiæ tuę ſolamen. Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc ſponte deſeris, habebis ſemper voluntatem tuam in cœlis. Ibi quippe inuenies omne quod volueris, omne quod deſiderare potes. Ibi aderit tibi totius facultas boni ſine timore amittendi. Ibi voluntas tua † vna ſemper mecum nil cupiet extraneum vel priuatum. Ibi nullus reſiſtet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nil obuiabit, ſed cuncta deſiderata ſimul erunt præſentia, totumque affectum

* *tantum*
* *mori*
quãtum in non
* *dominio*

tuum reficient, & adimplebunt vſque ad ſummum. Ibi reddam gloriam pro contumelia perpeſſa, pallium laudis
Luc.14. pro mœrore, pro loco nouiſſimo ſedē regni in ſæcula. Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, & humilis ſubiectio coronabitur glorioſè. Nunc ergo te inclina humiliter ſub omnium manibus, nec ſit curæ, quis hoc dixerit vel iuſſerit: ſed hoc magnopere curato, vt ſiue Prælatus, ſiue minor aut æqualis aliquid à te expoſcerit, vel innuerit, pro bono totũ accipias, & ſyncera voluntate ſtudeas adimplere. Quærat alius hoc, alius illud, glorietur ille in illo, & iſte in iſto,
**millies in mille* laudeturq; *à millies mille: tu aũt nec in iſto nec in illo, ſed tuijpſius gaude
** mei* cõtemptu, & in *meo ſolius beneplacito ac honore. Hoc optandũ eſt tibi,
Phil.1. vt ſiue per vitam, ſiue per mortē, Deus ſemper in te glorificetur.

Qualiter homo deſolatus debeat in manus Dei ſe offerre.

Cap. LV.

DOmine Deus, ſancte Pater, ſis nunc & in æternum benedictus, quia ſicut vis, factum eſt, & quod facis, bonum eſt. Lætetur in te ſer-

uus tuus; non in ſe, nec in aliquo alio: quia tu ſolus lætitia vera, tu ſpes mea & corona mea: tu gaudium meum, & honor meus, Domine. Quid habet ſeruus tuus, niſi quod à te accepit, etiam ſine merito ſuo? Tua ſunt omnia quę dediſti, & quę feciſti. Pauper ſum, & in laboribus †meis à iuuẽtute mea, Pſal.87.
& contriſtatur anima mea, nonnunquam vſque ad lachrymas, quandoque etiam conturbatur *ad ſe propter im- *à ſe
minentes paſſiones. Deſidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine conſolationis à te paſcuntur. Si das pacem, ſi gaudium ſanctum infundis: erit anima ſerui tui plena modulatione, & deuota in laude tua. Sed ſi te ſubtraxeris, ſicut ſæpiſſimè ſoles: non poterit currere viam mandatorum tuorum, ſed ma- Pſal.118.
gis ad tundendum pectus genua incuruantur: quia non eſt illi, ſicut heri & nudiuſtertius, quãdo ſplendebat lucerna tua ſuper caput eius, & ſub vmbra alarum tuarũ protegebatur à tentationibus irruentibus. Pater iuſte, & ſemper laudande, venit hora, vt pro- Ioan.12.
betur ſeruus †tuus. Pater amande, di- 17.
gnum eſt, vt hora hac patiatur pro te

Luc.22. aliquid ſeruus tuus. Pater perpetuò venerande, venit hora, quam ab æterno præſciebas affuturam, vt ad modicum tempus ſuccumbat foris ſeruus tuus: viuat verò ſemper apud te intus, paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, paſſionibus conteratur & languoribus, vt iterum tecum in aurora nouæ lucis reſurgat, & in cœleſtibus clarificetur. Pater ſancte, tu ſic ordinaſti, & ſic voluiſti, & hoc factũ eſt quod ipſe pręcepiſti. Hęc eſt enim gratia ad amicum tuum, pati & tribulari in mundo pro amore tuo, quotieſcunque, à quocunque, & *quomodocunque id permiſeris fieri. Sine conſilio & prouidẽtia tua, & ſine cauſa nihil fit in terra. Bonum mihi Domine, quòd humiliaſti me, vt diſcam iuſtificationes tuas, & omnes elationes cordis atque præſumptiones abijciam. Vtile mihi, quòd confuſio cooperuit faciem meã, vt te potius quàm homines ad *conſolationem requiram. Didici etiam ex hoc inſcrutabile iudicium tuum expaueſcere, qui affligis iuſtum cum impio, ſed non ſine æquitate & iuſtitia. Gratias †ago tibi, quia non pepercisti malis meis: ſed attri-

* quandocunque

Pſal.118.

*conſulẽdum

attriuiſti me verberibus amaris, infligens dolores, & emittens anguſtias foris & intus. Non eſt qui me conſoletur ex omnibus qui ſub cœlo ſunt, niſi tu Domine Deus meus, cœleſtis medicus animarum, qui percutis & ſanas: deducis ad inferos, & reducis. Diſciplina tua ſuper me, & virga tua ipſa me docebit. Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis ego ſum, ſub virga correctionis tuæ me inclino, percute dorſum meum & collum meum, vt incuruem ad voluntatem tuam tortuoſitatem meam. Fac me pium & humilem diſcipulum, ſicut benefacere conſueuiſti: vt ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me & omnia mea ad corrigēdum commendo: melius eſt hic corripi, quàm in futuro. Tu ſcis omnia & ſingula, & nil te latet in humana conſcientia. Antequam fiant, nôſti ventura: & nō opus eſt tibi, vt quis te doceat, aut admoneat de his quæ geruntur in terra. Tu ſcis, quid expedit ad profectū meum, & quantum conducit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac *mecū deſideratū beneplacitum tuū: & ne deſpicias *peccaminoſam vitam

1.Re.2.
Tob.13.
Pſal.17.
Heb.4.
*me ſecūdum
*peccatricem

meam nulli melius nec clarius quàm tibi ſoli notam. Da mihi Domine, hoc ſcire quod ſciendum eſt, hoc amare quod amandum eſt, hoc laudare quod tibi ſummè placet, hoc reputare quod tibi pretioſum apparet, hoc vituperare, quod oculis tuis ſordeſcit. Non me ſinas ſecundùm viſionem oculorum exteriorum iudicare, neq; ſecundùm auditum aurium hominum imperitorum ſententiare, ſed in iudicio vero de viſibilibus & ſpiritualibus diſcernere, atq; ſuper omnia voluntatē beneplaciti tui ſemper iniquirere. Falluntur ſæpe hominum ſenſus in iudicando, falluntur & amatores ſæculi viſibilia tantummodo amando. *Quid eſt homo inde melior, quia reputatur ab homine maior? Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit, dum exaltat, & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat. Nam quantum vnuſquiſq; eſt in oculis tuis, tantum eſt & nō amplius, ait humilis Sanctus Franciſcus.

*In quo

Quod humilibus inſiſtendum eſt operibus, quum deficitur a ſummis.

Fili,

Cap. LVI.

FIli,non vales ſemper in feruentiori deſiderio virtutũ ſtare,nec in altiori gradu contēplationis cõſiſtere, ſed neceſſe habes interdum ob originalem corruptelam ad inferiora deſcendere , & onus corruptibilis vitæ *inuitus etiam *inuitè, † & cum tædio porta- cũ tædio re. Quàm diu mortale corpus geres, tædium ſenties & grauamen cordis. Oportet ergo ſæpe in carne de carnis onere gemere,eò quòd non vales ſpiritualibus ſtudijs , & diuinæ contemplationi indeſinenter inhærere . Tunc expedit tibi ad humilia & exteriora opera confugere , & in bonis te actibus recreare, aduentum meum & ſupernam viſitationem firma confidentia expectare , exilium tuum,& ariditatem mentis patienter ſufferre,donec iterum à me viſiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris.Nam faciam te laborum obliuiſci, & interna quiete perfrui . Expandam coram te prata Scripturarum , vt dilatato corde cur- Pſal.118. rere incipias viam mandatorum meorum, & dicas : Non ſunt condignæ Rom.8. paſſiones huius temporis ad futuram gloriam,quæ reuelabitur in nobis.

Quod homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis uerberibus †reum.

Cap. LVII.

DOmine, non ſum dignus conſolatione tua, nec † aliqua ſpirituali viſitatione, & ideo iuſtè mecum agis, quando me inopē & deſolatum relinquis. Si enim adinſtar maris lachrymas fundere poſſem, adhuc conſolatione tua dignus non eſſem. Vnde nihil magis dignus ſum, quàm flagellari & puniri: quia grauiter & ſæpe te offendi, & in multis
* ego valde deliqui. *Ergo vera penſata ratione, nec minima ſum dignus conſolatione: ſed tu clemens & miſericors Deus, qui non vis perire opera
Rom. 9. tua, ad oſtendendum diuitias bonitatis tuæ in vaſa miſericordiæ tuæ etiā præter omne proprium meritum dignaris conſolari ſeruum tuum ſupra humanum modum. Tuæ enim conſolationes nō ſunt ſicut humanæ confabulationes. Quid egi, Domine, vt mihi cōferres aliquam cœleſtem conſolationem? Ego nihil boni me egiſſe recolo, ſed ſemper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuiſſe.

Verum eſt,& negare non poſſum. Si aliter dicerē,tu ſtares cōtra me,& non eſſet qui defenderet. Quid merui pro peccatis meis,niſi infernum & ignem æternū? In veritate cōfiteor,quoniam dignus ſum omni ludibrio & cōtemptu, nec decet me inter deuotos tuos cōmorari.Et licet hoc ægrè audiā: tamen aduerſum me pro veritate peccata mea arguam, vt facilius miſericordiam tuā merear impetrare. Quid dicam reus & omni cōfuſione plenus? Non habeo os loquēdi,niſi hoc tātùm verbū: Peccaui Domine,peccaui: miſerere mei,ignoſce mihi.Sine me paululū,vt plangam dolorem meū, antequam vadā ad terram tenebroſam, & opertam mortis caligine.Et quid tam maximè à reo & miſero peccatore requiris,niſi vt cōteratur, & humiliet ſe pro delictis ſuis? In vera cōtritione & cordis humiliatione naſcitur ſpes veniæ, reconciliatur perturbata conſcientia, reparatur gratia perdita, tutus fit homo à futura ira, & occurrunt ſibi mutuò in oſculo ſancto Deus & pœnitens anima.Humilis peccatorū contritio, acceptabile tibi eſt, Domine, ſacrificium,longè ſuauius*odorans in

Iob.9. *Luc.15.* *Iob.7.9. & 10.* *fragrās

conſpectu tuo, quàm thuris incenſum. Hoc eſt gratũ etiam vnguentũ, quod

Luc. 7. ſacris pedibus tuis infundi voluiſti,

P.ſal. 50. quia cor contritum & humiliatũ nunquam deſpexiſti. Ibi eſt locus refugij à facie iræ inimici. Ibi emendatur, & abluitur, quicquid aliunde cõtractum eſt & inquinatum.

De gratia Dei quæ non miſcetur terrena ſapientibus.

Cap. LVIII.

Filli, pretioſa eſt gratia mea: non patitur ſe miſceri extraneis rebus, nec conſolationibus terrenis. Abijcere ergo oportet omnia impedimenta gratię, ſi optas eius infuſionem ſuſcipere. Pete ſecretum tibi, ama ſolus habitare tecũ, nullius require confabulationem, ſed magis ad Deum deuotam effunde precem, vt compunctam teneas mentem, & puram conſcientiam. Totum mundum nihil æ-

*Deo vacare ſtima. *Dei vocationem omnibus exterioribus antepone. Non enim poteris mihi vacare, & in tranſitorijs pariter delectari. A notis & † à charis amicis oportet elongari, & ab omni temporali ſolatio mentem tenere priuatã. Sic obſecrat beatus Apoſtolus Petrus, vt tan-

vt tanquam aduenas & peregrinos in hoc mũdo ſe contineant Chriſti fideles. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo. Sed ſic ſegregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animus, nec animalis homo nouit interni hominis libertatem. Attamen ſi verè velit eſſe ſpiritualis, oportet eum renunciare tam remotis quàm propinquis, & à nemine magis cauere quàm à ſeipſo. Si temetipſum perfectè viceris, cætera facilius ſubiugabis. Perfecta nanque victoria eſt, de ſemetipſo triumphare: qui enim ſemetipſum ſubiectũ tenet, vt ſenſualitas rationi, & ratio in cũctis obediat mihi, hic verè victor eſt ſuî, & dominus mundi. Si ad hunc apicem ſcandere gliſcis, oportet viriliter incipere, & ſecurim ad radicem ponere, vt euellas & deſtruas occultam & inordinatã inclinationem ad teipſum, & ad omne priuatum & *materiale bonũ. Ex hoc vitio, quòd homo ſemetipſum nimis inordinatè diligit, penè totum pendet, quicquid radicaliter vincendum eſt. Quo deuicto & ſubacto malo, pax magna, & tranquillitas erit * continua. Sed quia

1. Pet. 2.

*male

*cõtinuo

pauci

pauci ſibijpſis perfectè mori laborant, nec plenè extra ſe tendunt: propterea in ſe implicati remanent, nec ſupra ſe in ſpiritu eleuari poſſunt. Qui autem liberè mecũ ambulare deſiderat, neceſſe eſt, vt omnes prauas & inordinatas affectiones ſuas mortificet, atque nulli creaturæ priuato amore cõcupiſcenter inhæreat.

De diuerſis motibus naturæ & gratiæ. Cap. LIX.

FIli, diligenter aduerte motus naturæ & gratię, quia valdè cõtrariè & ſubtiliter mouẽtur, & vix niſi à ſpirituali & intimè illuminato homine diſcernũtur. Omnes quidẽ bonum appetunt, & aliquid boni in ſuis dictis vel factis prætendunt: ideo ſub ſpecie boni multi fallũtur. Natura callida eſt, & multos trahit, illaqueat & decipit, & ſe ſemper pro fine habet. Sed gratia

Theſſ. 5. ſimpliciter ambulat, & ab omni ſpecie

**mali* *mala declinat: fallacias non prætendit, & omnia purè propter Deum agit, in quo† & finaliter requieſcit. Na-

** enim non vult* tura* inuitè vult mori, nec premi, nec ſuperari, nec ſubeſſe, nec ſpõte ſubiugari. Gratia verò ſtudet mortificationi

**, propriæ re-* *propriæ, reſiſtit ſenſualitati: quærit ſubijci,

ſubijci,appetit vinci, nec propria vult libertate fungi:ſed diſciplina amat teneri,nec alicui cupit dominari,ſed ſub Deo ſemper viuere,ſtare, & eſſe, atq; propter Deum omni humanæ creaturæ humiliter paráta eſt inclinari. Natura pro ſuo cōmodo laborat, & quid lucri ex alio ſibi proueniat, attendit. Gratia autem non quid ſibi vtile & commodum ſit, ſed quod multis proficiat,magis conſiderat. Natura libenter honorem & reuerentiam accipit. Gratia verò omnem honorem & gloriam Deo fideliter attribuit. Natura confuſionem timet & contemptum. Gratia autem gaudet pro nomine Ieſu contumeliam pati. Nātura otium amat,& quietem corporalem. Gratia autem vacua eſſe non poteſt, ſed libenter amplectitur laborem. Natura quærit curioſa habere & pulchra, & abhorret vilia & groſſa. Gratia verò ſimplicibus delectatur & humilibus, aſpera non aſpernatur,nec vetuſtis refugit indui pannis. Natura reſpicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, triſtatur de damno,irritatur leui iniuriæ verbo. Sed gratia attendit æterna,non inhæret temporalibus, nec in Act.5.

per-

perditione rerum turbatur,neq; verbis durioribus acerbatur : quia theſaurũ
Mar.6. ſuum & gaudium in cœlo, vbi nil pe-
Luc.12. rit,conſtituit. Natura cupida eſt, & libẽtius accipit quàm donat: amat propria & priuata.Gratia autem pia eſt & communis,vitat ſingularia, contentatur paucis, beatius iudicat dare quàm accipere . Natura inclinat ad creaturas,ad carnem propriam , ad vanitatẽ & diſcurſus . Sed gratia trahit ad Deũ & ad virtutes,renunciat creaturis , fugit mundum,odit carnis deſideria,reſtringit euagationes,erubeſcit in publico apparere . Natura libenter aliquod ſolatium habet externum , in quo delectetur ad ſenſum . Sed gratia in ſolo Deo quærit conſolari, & in ſummo bono ſuper omnia viſibilia delectari . Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium, nihil gratis facere poteſt,ſed aut æquale, aut melius, aut laudem vel fauorẽ pro benefactis conſequi ſperat , & multũ ponderari ſua geſta & dona concupiſcit. Gratia verò nil temporale quęrit , nec aliud præmium quàm Deum ſolum pro mercede poſtulat, nec amplius de temporalibus neceſſarijs deſiderat,

derat, niſi quantum hæc ſibi ad aſſequutionem æternorum valeant deſeruire. Natura gaudet de amicis multis: & propinquis, gloriatur de nobili loco & ortu generis, arridet potentibus, blãditur diuitibus, applaudit † ſibi ſimilibus. Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur: nec locum, nec ortum natalium reputat, niſi virtus maior ibi fuerit. Fauet magis pauperi quàm diuiti, compatitur plus innocenti quàm potenti, congaudet veraci, non fallaci: exhortatur ſemper bonos meliora chariſmata æmulari, & Filio Dei per virtutes aſſimilari. Natura de defectu & moleſtia citò conqueritur. Gratia conſtanter fert inopiam. Natura omnia ad ſe reflectit, pro ſe certat & arguit. Gratia autem ad Deum cuncta reducit, vnde originaliter emanant: nihil boni ſibi adſcribit, * nil arroganter præſumit, non contendit, nec ſuam ſententiam alijs præfert: ſed in omni ſenſu & intellectu, æternæ ſapientiæ ac diuino examini ſe ſubmittit. Natura appetit ſcire, & noua & ſecreta audire: vult exterius apparere, & multa per ſenſus experiri: deſiderat

1. Cor. 12
Eph. 5.
* nec

agno-

agnoſci & * agere,vnde laus & admiratio procedit. Sed gratia non curat noua nec curioſa percipere: quia totũ hoc de vetuſtate corruptionis eſt ortum, quum nihil nouum ac durabile ſit ſuper terram. Docet itaque ſenſus reſtringere,vanam complacentiam & oſtentationem deuitare; laudanda & dignè miranda humiliter abſcondere, & de omni re & de omni ſcientia vtilitatis fructum, atque Dei laudem & honorem quærere. Non vult ſe nec ſua prædicari: ſed Deum in donis ſuis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur. Hæc gratia ſupernaturale lumen,& quoddã Dei * ſpeciale donum eſt, & propriè electorum ſignaculum, & pignus ſalutis æternæ,quæ hominem de terrenis ad cœleſtia amando ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem efficit. Quantò igitur natura amplius premitur & vincitur, tãtò maior gratia infunditur, & quotidie nouis viſitationibus interior homo ſecundùm imaginem Dei reformatur.

*ſapere

Eccl. 1.

*ſpiritale

De corrũptione naturæ,& efficacia gratiæ diuinæ.

Cap.LX.

Domi-

DOmine Deus meus, qui me creaſti ad imaginem & ſimilitudinẽ tuam, concede mihi hanc gratiam, quam oſtendiſti mihi tam magnam & neceſſariam ad ſalutem: vt vincam peſſimam naturam meã trahentem ad peccata & in perditionem. Sentio enim in carne mea legem peccati contradicentem legi mentis meę, & captiuum me ducentem ad obediendum ſenſualitati in multis, nec poſſum reſiſtere paſſionibus eius, niſi aſſiſtat tua ſanctiſſima gratia cordi meo * ardenter infuſa. Opus eſt gratia tua, & magna gratia, vt vincatur natura ad malum ſemper prona ab adoleſcentia ſua. Nam per primum hominẽ Adam lapſa & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna huius maculæ deſcendit, vt ipſa natura, quę bona & recta à te condita fuit, pro vitio iam & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eò quòd motus eius ſibi relictus ad malum & inferiora trahat. Nã modica vis quæ remanſit, eſt tãquam ſcintilla quædam latens in cinere. Hęc eſt ipſa ratio naturalis circunfuſa magna caligine, adhuc iudicium habens boni & mali, veri falſiq; diſtantiam, li-

Gen. 1.

Rom. 7.

* *ardenti*

Gen. 8.

eet impotẽs ſit adimplere omne quod approbat,nec pleno iam lumine veritatis,nec ſanitate affectionum ſuarum potiatur. Hinc eſt,Deus meus, quòd condelector legi tuæ ſecundùm interiorem hominem, ſciens mandatum tuum eſſe bonum,iuſtum & ſanctum, arguens etiam omne malum & peccatum fugiendũ. Carne autem ſeruio legi peccati, dum magis ſenſualitati obedio, quàm rationi. Hinc eſt,quòd velle bonum mihi adiacet, perficere autem non inuenio. Hinc ſæpe multa bona propono:ſed quia gratia deeſt ad adiuuandum infirmitatem meam, ex leui reſiſtentia reſilio & deficio. Hinc accidit,quòd viam perfectionis agnoſco,& qualiter agere debeam,clarè ſatis video: ſed propriæ corruptionis pondere preſſus ad perfectiora non aſſurgo. O quàm* maximè eſt mihi neceſſaria,Domine,gratia tua,ad inchoandum bonum,ad* proficiendum, & ad perficiendum. Nam ſine ea nihil poſſum facere: omnia autem poſſum in te confortãte me gratia.O verè cœleſtis gratia,ſine qua nulla ſunt propria merita,nulla quoque dona naturæ põderanda. Nihil artes,nihil diuitiæ,nihil

Rom. 7.

**ualde*

**perſeuerandum*

Philip. 4

hil pulchritudo vel fortitudo, nihil ingenium vel eloquentia valent apud te, Domine, ſine gratia. Nam dona naturæ bonis & malis ſunt communia: electorum autem proprium donũ eſt gratia ſiue dilectio, qua inſigniti digni habentur vita æterna. Tantum eminet hæc gratia, vt nec donũ prophetiæ, nec ſignorum operatio, nec quantumlibet alta ſpeculatio aliquid æſtimetur ſine ea. Sed neq; fides, neq; ſpes, neque aliæ virtutes tibi acceptæ ſunt ſine charitate & gratia. O beatiſſima gratia, quæ pauperem ſpiritu virtutibus diuitem facis, & diuitem multis bonis humilem corde reddis. Veni, deſcende ad me, reple me manè cõſolatione tua: ne deficiat præ laſſitudine & ariditate mentis anima mea. Obſecro, Domine, vt inueniam gratiam in oculis tuis: ſufficit enim mihi gratia tua, cæteris non obtentis, quę deſiderat natura. Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua. Ipſa fortitudo mea, ipſa conſilium confert & auxilium. Cunctis hoſtibus potentior eſt, & ſapientior vniuerſis ſapientibus. Magiſtra eſt veritatis, do-

1. Cor. 13. *2. Cor. 12.* *Pſal. 22.*

tis, doctrix diſciplinæ, lumen cordis, ſolamẽ preſſuræ, fugatrix triſtitiæ, ablatrix timoris, nutrix deuotionis, productrix lachrymarum. Quid ſum ſine ea, niſi aridum lignũ, & * ſtirps inutilis ad eijciendum? Tua ergo me, Domine, gratia ſemper præueniat, & ſequatur, ac bonis operibus iugiter præſtet eſſe intentum, per Ieſum Chriſtũ Filium tuum. Amen.

* *ſtips ſtipes*

Quod nos ipſos abnegare, & Chriſtum imitari debemus per Crucem.

Cap. LXI.

Fili, quantum à te vales exire, tantũ
in me poteris tranſire. Sicut nihil
foris concupiſcere, internam pacẽ
facit: ſic ſe interius relinquere, Deo
coniungit. Volo te addiſcere perfectã
abnegationem tuî in voluntate mea,
ſine contradictione & querela. Seque-
Ioan. 14. re me: ego ſum via, veritas, & vita. Si-
ne via non itur: ſine veritate non co-
gnoſcitur: ſine vita non viuitur. Ego
ſum via quam ſequi debes, veritas cui
credere debes, vita quã ſperare debes.
Ego ſum via inuiolabilis, veritas infal-
libilis, vita interminabilis. Ego ſum via
rectiſſima, veritas ſuprema, vita vera,
vita beata, vita increata. Si manſeris

in

in * via mea, cognoſces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam. Si vis ad vitam ingredi, ſerua mandata. Si vis veritatem cognoſcere, crede mihi. Si vis perfectus eſſe, vende omnia. Si vis eſſe diſcipulus meus, abnega temetipſum. Si vis beatam vitam poſſidere, præſentẽ vitam contemne. Si vis exaltari in cœlo, humilia te in mũdo. Si vis regnare mecum, porta crucem * mecum. Soli enim ſerui crucis inueniunt viam beatitudinis & veræ lucis. Domine Ieſu Chriſte, quia arcta eſt via tua & mundo deſpecta, dona mihi tecum mundi deſpectum imitari. Non enim maior eſt ſeruus Domino, nec diſcipulus ſupra magiſtrum. Exerceatur ſeruus tuus in * via tua: quia ibi eſt ſalus mea & ſanctitas vera. Quicquid extra eam lego vel audio, non me recreat, nec delectat plene. Fili, quia hæc ſcis & legiſti omnia, beatus eris, ſi feceris ea. Qui habet mandata mea & ſeruat ea, ipſe eſt qui diligit me: & ego diligam eũ, & manifeſtabo ei meipſum: & faciam eum ſedere mecum in regno Patris mei. Domine, igitur ſicut dixiſti, & promiſiſti: ſic vtique mihi pro-

Marginalia: * *vita* — *Ioan.* 8. — *Matt.*19. — *Matt.*19. — *Luc.* 9. — *Ioan.* 12. — *Lucæ.*18. — † *tecum* — *Rom.*8. — 2. *Tim.*2 — *Matt.*10. — * *vita* — *Ioan.*13. & 14.

perdamus coronam. Suſcepi de manu tua crucem, portabo eam vſque ad mortem, ſicut impoſuiſti mihi. Verè vita boni monachi crux eſt, ſed dux paradiſi. Inceptum eſt, retrò abire non licet, nec relinquere oportet. Eia, Fratres pergamus ſimul. Ieſus erit nobiſcum: propter Ieſum ſuſcepimus hanc crucem, propter Ieſum perſeueremus in cruce. Erit adiutor noſter, qui eſt dux noſter & præceſſor. Ecce Rex noſter ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores. Simus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ noſtræ fugiendo à cruce.

Quod homo non ſit nimis deiectus, quando in aliquos labitur defectus.

Cap. LVII.

Fili, magis placent mihi patientia & humilitas in aduerſis, quàm multa conſolatio & deuotio in proſperis. Vt quid te contriſtat paruum factum contra te dictum? Si amplius fuiſſet, commoueri non debuiſſes: ſed nunc dimitte tranſire. Nō eſt primum, nec nouum, nec vltimum erit, ſi diu vixeris. Satis virilis es, quãdiu nil obuiat

niat aduerſi:bene etiā conſulis,& alios nôſti roborare verbis: ſed quum ad ianuam tuam venit repentina tribulatio,deficis conſilio & robore.Attende magnā fragilitatē tuam, quā ſæpius experiris in modicis obiectis. Tamen pro ſalute tua iſta fiunt. Quum autem hæc & ſimilia contingunt,propone, vt optimè nôſti,ex corde ea compeſcere: & ſi te tetigerit aduerſitas,non tamen deijciat,nec diu implicet. * Ad minus ſuſtinè patienter, ſi non potes gaudēter. Etiamſi minus libenter audis, & indignationem ſentis:reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, vnde paruuli ſcandalizentur. Citò conquieſcit commotio excitata, & dolor internus reuertente gratia dulcorabitur. Adhuc viuo ego (dicit Dominus) iuuare te paratus & ſolitò amplius conſolari, ſi confiſus fueris mihi, & deuotè inuocaueris. * Anima quietior eſto, & ad maiorem ſuſtinentiam accingere. Non eſt totum fruſtratum, ſi te ſæpius percipis tribulatum, vel grauiter tentatū. Homo es, & non Deus: caro es, & non Angelus. Quomodo tu poſſes ſemper in eodem ſtatu virtutis permanere,

** Saltem*

Matt. 18.

Iſa. 49.

**anima quior*

nere, quãdo hoc defuit Angelo in cœlo, & primo homini in Paradiſo;
Gen. 3. qui non diu ſteterunt? Ego ſum qui mœrentes erigo ſoſpitate, & ſuam cognoſcentes infirmitatem ad meã proueho Diuinitatem. Domine, benedictum ſit verbum tuum dulce ſuper
Pſal. 18. mel & fauum ori meo. Quid facerem in tantis tribulationibus & anguſtijs meis, niſi me confortares tuis ſanctis ſermonibus? Dummodo tandem ad portum ſalutis perueniam, quid curæ eſt, quæ & quanta paſſus fuero? Da finem bonum, da felicem ex hoc mundo tranſitum. Memento mei, Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

De altioribus rebus & occultis iudicijs Dei non ſcrutandis.

Cap. LXIII.

FIli, caueas diſputare de altis materijs & occultis Dei iudicijs. Cur iſte ſic relinquitur, & ille ad tantã gratiam aſſumitur? Cur etiam iſte tãtum affligitur, & ille tam eximiè ex-
Iſa. 40. altatur? Iſta omnem humanam facul-
Rom. 11. tatem excedunt, nec ad inueſtigãdum iudicium diuinum vlla ratio præua-

lec

let vel diſputatio. Quando ergo hæc tibi ſuggerit inimicus, vel etiam quidam curioſi inquirunt homines, reſponde illud Prophetæ: iuſtus es Domine, & rectum iudicium tuum. Et illud: Iudicia Domini vera, iuſtificata in ſemetipſa. Iudicia * mea metuenda ſunt, non diſcutienda: quia humano intellectui ſunt incomprehenſibilia. Noli etiam inquirere vel diſputare de meritis Sanctorum, quis alio ſanctior, aut † quis maior † fuerit in regno cœlorum. Talia generant ſæpe lites & contentiones inutiles, nutriunt quoque ſuperbiam & vanam gloriam, vnde oriuntur inuidiæ & diſſenſiones, dum iſte illum ſanctum, & alius aliũ conatur ſuperbè præferre. Talia autem velle ſcire & inueſtigare, nullum fructum affert, ſed magis Sanctis diſplicet: quia non ſum Deus diſſenſionis, ſed pacis, quæ pax magis in humilitate vera, quàm in propria exaltatione conſiſtit. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, ſed humano potius quàm diuino. Ego ſum qui cunctos condidi Sanctos, ego donaui gratiam, ego præſtiti gloriam, ego noui ſingu-

*Pſal.*118.
*Pſal.*18.
* *Dei*
1.*Cor.*14

Pſal.20. lorum merita,ego præueni eos in benedictionibus dulcedinis meæ, ego præſciui dilectos ante ſæcula, ego eos
Ioan.15. elegi de mundo, non ipſi me præelerunt: ego vocaui per gratiam, attraxi per miſericordiam, ego perduxi eos
Pſal.106. per tentationes varias, ego infudi cōſolationes magnificas, ego dedi perſeuerantiam, ego coronaui eorum patientiam: ego primum & nouiſſimū
Apoe.2. agnoſco, ego omnes inęſtimabili dilectione amplector, ego laudādus ſum
Pſal.150. in omnibus Sanctis meis, ego ſuper omnia benedicendus ſum & honorandus in ſingulis, quos ſic glorioſè ma-
Eph.1. gnificaui, & prædeſtinaui ſine vllis præcedentibus proprijs meritis. Qui ergo vnum de minimis meis cōtem-
Sap.6. pſerit, nec magnum honorat: quia puſillum & magnum ego feci. Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat mihi, & cæteris omnibus in regno cœlorū.
Rom. 12. Omnes vnum ſunt per charitatis vinculum, idem ſentiunt, idem volunt, & omnes in vnum ſe diligūt. Adhuc autem (quod multò altius eſt) plus me, quàm ſe & ſua merita diligunt. Nam ſupra ſe rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei per-

pergũt,in quo & fruitiuè quieſcũt.Nihil eſt quod eos auertere poſſit, aut deprimere: quippe qui æterna veritate pleni,igne ardeſcunt inextinguibili charitatis. * Taceant igitur carnales & animales homines de Sanctorum ſtatu diſſerere, qui nõ nôrunt niſi priuata gaudia diligere. Demunt & addunt pro ſua inclinatione,non prout placet æternæ veritati.In multis eſt ignorantia * eorum, maximè qui parum illuminati,rarò aliquem perfecta dilectione ſpirituali diligere nôrunt. Multi adhuc naturali affectu & humana amicitia ad hos vel ad illos trahũtur: & ſicut in inferioribus ſe habent, ita & de cœleſtibus imaginantur. Sed eſt diſtantia incomparabilis, inter ea quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per reuelationẽ ſupernam ſpeculantur.Caue ergo,fili,de iſtis curioſè tractare,quæ tuam ſcientiam excedunt: ſed hoc magis ſatage & intende, vt vel minimus in regno Dei queas inueniri. Et ſi quiſpiam ſciret, quis alio ſanctior eſſet vel maior haberetur in regno cœlorum:quid ei hęc notitia prodeſſet, niſi ſe ex hac cognitione corã me humiliaret,& in maiorẽ

*Deſunt

*eorum maxime, in ijs maxime.

Eccli.3.

Matt.5. & 11.

nominis mei laudem exurgeret? Multò acceptius Deo facit,qui de peccatorum ſuorum magnitudine, & virtutũ ſuarum paruitate cogitat, & quàm lõgè à Sanctorũ perfectione diſtat:quàm is qui de eorum maioritate vel paruitate diſputat. Melius eſt Sanctos deuotis precibus & lachrymis exorare, & eorum glorioſa ſuffragia humili mente implorare, quàm eorum ſecreta vana inquiſitione perſcrutari. Illi bene & optimè contentantur,ſi homines ſcirent contentari, & vaniloquia ſua compeſcere. Non enim gloriantur de proprijs meritis: quippe qui ſibi nil bonitatis adſcribunt, ſed totum mihi: quoniam ipſis cuncta ex infinita charitate mea donaui. Tanto amore diuinitatis & gaudio ſupereffluenti replentur, vt nihil eis deſit gloriæ,nihilque poſſit deeſſe felicitatis. Omnes Sancti quantò altiores in gloria, tantò humiliores in ſeipſis, & mihi viciniores & dilectiores exiſtunt. Ideoque
Apoc.4. habes ſcriptum, quia mittebant coronas ſuas ante Deũ,& ceciderunt in facies ſuas coram Agno, & adorauerũt viuentem in ſæcula ſæculorum. Multi quidem quærunt, quis maior ſit in

regno

regno Dei, qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari: magnũ eſt, vel minimum eſſe in cœlo, vbi omnes magni ſunt: quia omnes filij Dei vocabuntur, & erunt. Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. Quum enim quærerent Diſcipuli, quis maior eſſet in regno cælorum, tale audiêrunt reſponſum: Niſi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli, nõ intrabitis in regnum cœlorum. Quicunque ergo humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte, hic maior eſt in regno cœlorum. Væ eis, qui cum paruulis humiliare ſe ſponte dedignantur: quoniam humilis ianua regni cœleſtis eos non * admittet intrare. Væ etiam diuitibus, qui habent hîc conſolationes ſuas: quia pauperibus intrantibus in regnum Dei, ipſi ſtabunt * foras eiulantes. Gaudete humiles, & exultate pauperes: quia veſtrum eſt regnum Dei, ſi tamen in veritate ambulatis.

Matt. 5. 13. 25. Iſai. 60. & 65. Matt. 18.

** permittet*

Luc. 6.

** fòris*

Matt. 5.

Quod omnis ſpes & fiducia in ſolo Deo eſt figenda.
Cap. LXIIII.

DOmine, quæ eſt fiducia mea, quam in hac vita habeo: aut

ſapere agnoſci & * agere, vnde laus & admiratio procedit. Sed gratia non curat noua nec curioſa percipere: quia totũ hoc de vetuſtate corruptionis eſt ortum, quum nihil nouum ac durabile ſit ſuper terram. *Eccl.* 1. Docet itaque ſenſus reſtringere, vanam complacentiam & oſtentationem deuitare; laudanda & dignè miranda humiliter abſcondere, & de omni re & de omni ſcientia vtilitatis fructum, atque Dei laudem & honorem quærere. Non vult ſe nec ſua prædicari: ſed Deum in donis ſuis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur. Hæc gratia ſupernaturale lumen, & quoddã Dei * ſpeciale donum eſt, & propriè electorum ſignaculum, & pignus ſalutis æternæ, quæ hominem de terrenis ad cœleſtia amando ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem efficit. Quantò igitur natura amplius premitur & vincitur, tãtò maior gratia infunditur, & quotidie nouis viſitationibus interior homo ſecundùm imaginem Dei reformatur.

ſpirituale

De corrũptione naturæ, & efficacia gratiæ diuinæ. Cap. LX.

Domi-

DOmine Deus meus, qui me creaſti ad imaginem & ſimilitudinē Gen.1. tuam, concede mihi hanc gratiam, quam oſtendiſti mihi tam magnam & neceſſariam ad ſalutem: vt vincam peſſimam naturam meā trahentem ad peccata & in perditionem. Sentio enim in carne mea legem peccati contradicentem legi mentis meę, Rom.7. & captiuum me ducentem ad obediendum ſenſualitati in multis, nec poſſum reſiſtere paſſionibus eius, niſi aſſiſtat tua ſanctiſſima gratia cordi meo * ardenter infuſa. Opus eſt gratia tua, * ardenti & magna gratia, vt vincatur natura ad malum ſemper prona ab adoleſcentia ſua. Gen.8. Nam per primum hominē Adam lapſa & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna huius maculæ deſcendit, vt ipſa natura, quę bona & recta à te condita fuit, pro vitio iam & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eò quòd motus eius ſibi relictus ad malum & inferiora trahat. Nā modica vis quæ remanſit, eſt tāquam ſcintilla quædam latens in cinere. Hęc eſt ipſa ratio naturalis circunfuſa magna caligine, adhuc iudicium habens boni & mali, veri falſiq; diſtantiam, li-

cet

eet impotẽs ſit adimplere omne quod approbat,nec pleno iam lumine veritatis,nec ſanitate affectionum ſuarum potiatur. Hinc eſt,Deus meus, quòd
Rom.7. condelector legi tuæ ſecundùm interiorem hominem, ſciens mandatum tuum eſſe bonum,iuſtum & ſanctum, arguens etiam omne malum & peccatum fugiendũ. Carne autem ſeruio legi peccati, dum magis ſenſualitati obedio, quàm rationi. Hinc eſt,quòd velle bonum mihi adiacet, perficere autem non inuenio. Hinc ſæpe multa bona propono:ſed quia gratia deeſt ad adiuuandum infirmitatem meam, ex leui reſiſtentia reſilio & deficio. Hinc accidit,quòd viam perfectionis agnoſco,& qualiter agere debeam,clarè ſatis video: ſed propriæ corruptionis pondere preſſus ad perfectiora non aſ-
**ualde* ſurgo. O quàm* maximè eſt mihi neceſſaria,Domine,gratia tua,ad incho-
**perſeue randum* andum bonum,ad* proficiendum, & ad perficiendum. Nam ſine ea nihil
Philip. 4 poſſum facere: omnia autem poſſum in te confortãte me gratia.O verè cœleſtis gratia,ſine qua nulla ſunt propria merita,nulla quoque dona naturæ põderanda. Nihil artes,nihil diuitiæ,nihil

hil pulchritudo vel fortitudo,nihil ingenium vel eloquentia valent apud te,Domine,ſine gratia. Nam dona naturæ bonis & malis ſunt communia: electorum autem proprium donũ eſt gratia ſiue dilectio, qua inſigniti digni habentur vita æterna. Tantum eminet hæc gratia, vt nec donũ prophetiæ, nec ſignorum operatio, nec quantumlibet alta ſpeculatio aliquid æſtimetur ſine ea. Sed neq; fides,neq; ſpes, neque aliæ virtutes tibi acceptæ ſunt ſine charitate & gratia. O beatiſſima gratia,quæ pauperem ſpiritu virtutibus diuitem facis,& diuitem multis bonis humilem corde reddis. Veni,deſcende ad me,reple me manè cõſolatione tua: ne deficiat præ laſſitudine & ariditate mentis anima mea. Obſecro, Domine, vt inueniam gratiam in oculis tuis: ſufficit enim mihi gratia tua,cæteris non obtentis,quę deſiderat natura. Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis,non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua. Ipſa fortitudo mea, ipſa conſilium confert & auxilium.Cunctis hoſtibus potentior eſt, & ſapientior vniuerſis ſapientibus.Magiſtra eſt verita-

1.Cor.13.

2.Cor.12

Pſal.22.

tis,do-

tis, doctrix diſciplinæ , lumen cordis, ſolamẽ preſſuræ, fugatrix triſtitiæ, ablatrix timoris, nutrix deuotionis , productrix lachrymarum. Quid ſum ſine ea, niſi aridum lignũ, & * ſtirps inutilis ad eijciendum? Tua ergo me, Domine, gratia ſemper præueniat , & ſequatur, ac bonis operibus iugiter præſtet eſſe intentum, per Ieſum Chriſtũ Filium tuum. Amen.

* *ſtips* *ſtipes*

Quod nos ipſos abnegare, & Chriſtum imitari debemus per Crucem.

Cap. LXI.

FIli, quantum à te vales exire, tantũ in me poteris tranſire . Sicut nihil foris concupiſcere , internam pacẽ facit: ſic ſe interius relinquere , Deo coniungit . Volo te addiſcere perfectã abnegationem tuî in voluntate mea, ſine contradictione & querela. Sequere me: ego ſum via, veritas, & vita. Sine via non itur : ſine veritate non cognoſcitur: ſine vita non viuitur. Ego ſum via quam ſequi debes, veritas cui credere debes, vita quã ſperare debes. Ego ſum via inuiolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis. Ego ſum via rectiſſima, veritas ſuprema , vita verá, vita beata, vita increata. Si manſeris

Ioan. 14.

in

in * via mea,cognoſces veritatem, & * *vita*
veritas liberabit te, & apprehendes *Ioan.* 8.
vitam æternam.Si vis ad vitam ingre- *Matt.*19.
di,ſerua mandata.Si vis veritatem co-
gnoſcere,crede mihi. Si vis perfectus *Matt.*19.
eſſe,vende omnia. Si vis eſſe diſcipu- *Luc.* 9.
lus meus,abnega temetipſum. Si vis *Ioan.* 12.
beatam vitam poſſidere, præſentẽ vi-
tam contemne. Si vis exaltari in cœ- *Lucæ.*18.
lo,humilia te in mũdo. Si vis regnare
mecum,porta crucem * mecum. Soli † *tecum*
enim ſerui crucis inueniunt viam bea- *Rom.*8.
titudinis & veræ lucis. Domine Ieſu 2. *Tim.*2
Chriſte,quia arcta eſt via tua & mun-
do deſpecta, dona mihi tecum mun-
di deſpectum imitari. Non enim ma- *Matt.*10.
ior eſt ſeruus Domino, nec diſcipulus
ſupra magiſtrum. Exerceatur ſeruus
tuus in * via tua: quia ibi eſt ſalus * *vita*
mea & ſanctitas vera. Quicquid extra
eam lego vel audio,non me recreat,
nec delectat plene. Fili, quia hæc ſcis
& legiſti omnia, beatus eris, ſi feceris
ea. Qui habet mandata mea & ſeruat *Ioan.*13.
ea,ipſe eſt qui diligit me: & ego dili- *&*.14.
gam eũ, & manifeſtabo ei meipſum:
& faciam eum ſedere mecum in re-
gno Patris mei. Domine, igitur ſicut
dixiſti, & promiſiſti: ſic vtique mihi
pro-

promereri contingat. Suſcepi de manu tua crucem,portabo eam vſque ad mortē ſicut impoſuiſti mihi. Verè vita boni monachi crux eſt, ſed dux paradiſi. Inceptum eſt: retrò abire non licet,nec relinquere oportet. Eia, Fratres pergamus ſimul. Ieſus erit nobiſcum: propter Ieſum ſuſcepimus hanc crucē,propter Ieſum perſeueremus in cruce. Erit adiutor noſter,qui eſt dux noſter,& præceſſor. En, Rex noſter ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores: ſimus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ noſtræ,vt fugiamus à cruce.

Quod homo non ſit nimis deiectus, quando in aliquos labitur defectus.

Cap. LXII.

FIlli, magis placent mihi patientia & humilitas in aduerſis,quàm multa conſolatio & deuotio in proſperis. Vt quid te contriſtat paruum factum contra te dictū? Si amplius fuiſſet, commoueri non debuiſſes: ſed nunc dimitte tranſire. Nō eſt primum, nec nouum, nec vltimum erit, ſi diu vixeris. Satis virilis es,quādiu nil ob-

uiat aduerſi:bene etiã conſulis,& alios nôſti roborare verbis: ſed quum ad ianuam tuam venit repentina tribulatio,deficis conſilio & robore. Attende magnã fragilitatẽ tuam, quã ſępius experiris in modicis obiectis. Tamen pro ſalute tua iſta fiunt. Quum autem hæc & ſimilia contingunt,propone, vt optimè nôſti,ex corde ea compeſcere: & ſi te tetigerit aduerſitas,non tamen deijciat,nec diu implicet. * Ad minus ſuſtinè patienter, ſi non potes gaudẽter. Etiamſi minus libenter audis, & indignationem ſentis: reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, vnde paruuli ſcandalizentur. Citò conquieſcit commotio excitata, & dolor internus reuertente gratia dulcorabitur. Adhuc viuo ego (dicit Dominus) iuuare te paratus & ſolitò amplius conſolari, ſi confiſus fueris mihi, & deuotè inuocaueris. * Anima quiętior eſto, & ad maiorem ſuſtinentiam accingere. Non eſt totum fruſtratum, ſi te ſæpius percipis tribulatum, vel grauiter tentatũ. Homo es, & non Deus: caro es, & non Angelus. Quomodo tu poſſes ſemper in eodem ſtatu virtutis permanere,

* *Saltem*

Matt.18.

Iſa.49.

**animæquior*

nere, quãdo hoc defuit Angelo in cœlo, & primo homini in Paradiſo; Gen.3. qui non diu ſteterunt? Ego ſum qui mœrentes erigo ſoſpitate, & ſuam cognoſcentes infirmitatem ad meã proueho Diuinitatem. Domine, benedictum ſit verbum tuum dulce ſuper Pſal.18. mel & fauum ori meo. Quid facerem in tantis tribulationibus & anguſtijs meis, niſi tu me confortares tuis ſanctis ſermonibus? Dummodo tandem ad portum ſalutis perueniam, quid curæ eſt, quæ & quanta paſſus fuero? Da finem bonum, da felicem ex hoc mundo tranſitum. Memento mei, Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen.

De altioribus rebus & occultis iudicijs Dei non ſcrutandis.

Cap. LXIII.

Filli, caueas diſputare de altis materijs & occultis Dei iudicijs. Cur iſte ſic relinquitur, & ille ad tantã gratiam aſſumitur? Cur etiam iſte tãtum affligitur, & ille tam eximie ex- Iſa. 40. altatur? Iſta omnem humanam facul- Rom.11. tatem excedunt, nec ad inueſtigãdum iudicium diuinum vlla ratio præua-

let

let vel diſputatio. Quando ergo hæc tibi ſuggerit inimicus, vel etiam quidam curioſi inquirunt homines, reſponde illud Prophetæ: Iuſtus es Domine,& rectum iudicium tuum. Et illud: Iudicia Domini vera, iuſtificata in ſemetipſa. Iudicia * mea metuenda ſunt, non diſcutienda: quia humano intellectui ſunt incomprehenſibilia. Noli etiam inquirere vel diſputare de meritis Sanctorum, quis alio ſanctior, aut † quis maior † fuerit in regno cœlorum. Talia generant ſæpe lites & contentiones inutiles, nutriunt quoque ſuperbiam & vanam gloriam, vnde oriuntur inuidiæ & diſſenſiones, dum iſte illum ſanctum, & alius aliũ conatur ſuperbè preferre. Talia autem velle ſcire & inueſtigare, nullum fructum affert, ſed magis Sanctis diſplicet: quia non ſum Deus diſſenſionis, ſed pacis, quæ pax magis in humilitate vera, quàm in propria exaltatione conſiſtit. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, ſed humano potius quàm diuino. Ego ſum qui cunctos condidi Sanctos, ego donaui gratiam, ego præſtiti gloriam, ego noui ſingu-

Pſal.118. *Pſal.18.* * *Dei* 1.*Cor.14*

Pſal.20. lorum merita, ego præueni eos in benedictionibus dulcedinis meæ, ego præſciui dilectos ante ſæcula, ego eos Ioan.15. elegi de mundo, non ipſi me prælegerunt: ego vocaui per gratiam, attraxi per miſericordiam, ego perduxi eos Pſal.106. per tentationes varias, ego infudi cōſolationes magnificas, ego dedi perſeuerantiam, ego coronaui eorum patientiam: ego primum & nouiſſimū Apoc.2. agnoſco, ego omnes inęſtimabili dilectione amplector, ego laudādus ſum Pſal.150. in omnibus Sanctis meis, ego ſuper omnia benedicendus ſum & honorandus in ſingulis, quos ſic glorioſè magnificaui, & prædeſtinaui ſine vllis Eph.1. præcedentibus proprijs meritis. Qui ergo vnum de minimis meis cōtemſerit, nec magnum honorat: quia puSap.6. ſillum & magnum ego feci. Et qui derogat alicui Sanctorum, derogat mihi, & cæteris omnibus in regno cœlorū. Rom. 12. Omnes vnum ſunt per charitatis vinculum, idem ſentiunt, idem volunt, & omnes in vnum ſe diligūt. Adhuc autem (quod multò altius eſt) plus me, quàm ſe & ſua merita diligunt. Nam ſupra ſe rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei

per-

pergũt,in quo & fruitiuè quieſcũt. Nihil eſt quod eos auertere poſſit, aut deprimere: quippe qui æterna veritate pleni,igne ardeſcunt inextinguibili charitatis. * Taceant igitur carnales & animales homines de Sanctorum ſtatu diſſerere, qui nõ nôrunt niſi priuata gaudia diligere, Demunt & addunt pro ſua inclinatione,non prout placet æternæ veritati. In multis eſt ignorantia * eorum, maximè qui parum illuminati,rarò aliquem perfecta dilectione ſpirituali diligere nôrunt. Multi adhuc naturali affectu & humana amicitia ad hos vel ad illos trahũtur: & ſicut in inferioribus ſe habent, ita & de cœleſtibus imaginantur. Sed eſt diſtantia incomparabilis, inter ea quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per reuelationẽ ſupernam ſpeculantur. Caue ergo, fili, de iſtis curioſè tractare, quæ tuam ſcientiam excedunt: ſed hoc magis ſatage & intende, vt vel minimus in regno Dei queas inueniri. Et ſi quiſpiam ſciret, quis alio ſanctior eſſet vel maior haberetur in regno cœlorum: quid ei hęc notitia prodeſſet, niſi ſe ex hac cognitione corã me humiliaret,& in maiorẽ

*Deſinũt

*eorum maxime, in ijs maxime.

Eccli.3.

Matt.5. & 11.

nominis mei laudem exurgeret? Multò acceptius Deo facit, qui de peccatorum ſuorum magnitudine, & virtutũ ſuarum paruitate cogitat, & quàm lõgè à Sanctorũ perfectione diſtat: quàm is qui de eorum maioritate vel paruitate diſputat. Melius eſt Sanctos deuotis precibus & lachrymis exorare, & eorum glorioſa ſuffragia humili mente implorare, quàm eorum ſecreta vana inquiſitione perſcrutari. Illi bene & optimè contentantur, ſi homines ſcirent contentari, & vaniloquia ſua compeſcere. Non enim gloriantur de proprijs meritis: quippe qui ſibi nil bonitatis adſcribunt, ſed totum mihi: quoniam ipſis cuncta ex infinita charitate mea donaui. Tanto amore diuinitatis & gaudio ſupereffluenti replentur, vt nihil eis deſit gloriæ, nihilque poſſit deeſſe felicitatis. Omnes Sancti quantò altiores in gloria, tantò humiliores in ſeipſis, & mihi viciniores & dilectiores exiſtunt. Ideoque
Apoc. 4. habes ſcriptum, quia mittebant coronas ſuas ante Deũ, & ceciderunt in facies ſuas coram Agno, & adorauerũt viuentem in ſæcula ſæculorum. Multi quidem quærunt, quis maior ſit in

regno Dei, qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari: magnũ eſt, vel minimum eſſe in cœlo, vbi omnes magni ſunt: quia omnes filij Dei vocabuntur, & erunt. Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. Quum enim quærerent Diſcipuli, quis maior eſſet in regno cælorum, tale audierunt reſponſum: Niſi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli, nõ intrabitis in regnum cœlorum. Quicunque ergo humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte, hic maior eſt in regno cœlorum. Væ eis, qui cum paruulis humiliare ſe ſponte dedignantur: quoniam humilis ianua regni cœleſtis eos non * admittet intrare. Væ etiam diuitibus, qui habent hic conſolationes ſuas: quia pauperibus intrantibus in regnum Dei, ipſi ſtabunt * foras eiulantes. Gaudete humiles, & exultare pauperes: quia veſtrum eſt regnum Dei, ſi tamen in veritate ambulatis.

Matt.5. 13.25. Iſai.60. & 65. Matt. 18.

*permittet

Luc.6.

*foris

Matt.5.

Quod omnis ſpes & fiducia in ſolo Deo eſt figenda.

Cap. LXIIII.

DOmine, quæ eſt fiducia mea, quam in hac vita habeo: aut

quod maius ſolatium meum ex omnibus apparentibus ſub cœlo? Nónne tu, Domine Deus meus, cuius miſericordiæ nõ eſt numerus? Vbi mihi benè fuit ſine te, aut quando malè eſſe potuit præſente te? Malo pauper eſſe propter te, quàm diues ſine te. Eligo potius tecum in * terra peregrinari, quàm ſine te cœlum poſſidere. Vbi tu, ibi cœlum: atq; ibi mors & infernus, vbi tu non es. Tu mihi in deſiderio es, & ideo poſt te gemere, & clamare, & exorare neceſſe eſt. In nullo denique poſſum plenè confidere, qui in neceſſitatibus auxilietur oportunius, niſi in te ſolo Deo meo: tu † es ſpes mea, & fiducia mea: tu conſolator meus, & fideliſſimus in omnibus. Omnes quæ ſua ſunt, quærunt: tu ſalutem meã & profectum meum ſolummodò prætendis, & omnia in bonum mihi conuertis. Etiamſi me variis tẽtationibus & aduerſitatibus exponas, hoc totum ad vtilitatem meã ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſueuiſti. In qua probatione non minus diligi debes & laudari, quàm ſi cœleſtibus conſolationibus me repleres. In te ergo, Domine Deus, pono totam ſpem

* vita

† Pſal. 9. & 141. Phil. 2.

ſpem meam & refugium, in te omnẽ tribulationem & anguſtiam meã cõſtituo : quia totum infirmum & inſtabile inuenio, quicquid extra te cõſpicio. Non enim proderunt multi amici, neq; fortes auxiliarij adiuuare poterunt, neque prudentes cõſiliarij reſpõſum vtile dare, neque libri doctorum conſolari, nec aliqua pretioſa ſubſtantia liberare, nec locus aliquis ſecretus contutari: ſi tu ipſe non aſſiſtas, iuues, confortes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias. Omnia namque, quæ ad pacem videntur eſſe, & felicitatem habendam, te abſente nihil ſunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt. Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas † omnium eloquiorum tu es, & in te ſuper omnia ſperare fortiſſimum ſolatium ſeruorum tuorum. Ad te ſunt oculi mei, in te confido, Deus meus, miſericordiarum Pater. Benedic, & ſanctifica animam meam benedictione cœleſti, vt fiat habitatio tua ſancta, & ſedes æternæ gloriæ tuæ, nihilq; in templo * tuo indignitatis inueniatur, quod oculos tuæ Maieſtatis offendat. Secundùm magnitudidem bonitatis tuę

*Pſal.*122. *&*. 140. 2.Cor. 1. *&*.6.

*tuæ dignitatis

& multitudinem miſerationum tuarum reſpice in me, & exaudi orationem pauperis ſerui tui longè exulantis in regione vmbræ mortis. Protege & conſerua animam ſeruuli tui inter tot diſcrimina vitæ corruptibilis: ac * comitante gratia tua, dirige per viam pacis ad patriam perpetuæ claritatis.

Pſal.12.

** communicante*

FINIS.

LIBER

LIBER QVARTVS.

Deuota exhortatio ad * ſanctam corporis Chriſti Communionem. ** ſacram*

Vox Chriſti.

VEnite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiā vos, dicit Dominus. Panis quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita. Accipite, & comedite: hoc eſt corpus meum, quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meam commemorationem. Qui mā-ducat carnem meam, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in illo. Verba, quæ ego loquutus ſum vobis, ſpiritus & vita ſunt.

Matt. 11. *Ioan. 6.* *Luc. 22.* *Ioan. 6.*

Cum quanta reuerentia Chriſti corpus ſit ſuſcipiendum.

Cap. I.

HÆC ſunt verba tua, Chriſte veritas æterna: quamuis non vno tempore prolata, nec vno in loco conſcripta. Quia ergo tua ſunt verba, gratanter mihi & fideliter* cuncta ſunt accipienda. Tua ſunt, & tu ea **cunctis*

protuliſti: & mea quoq; ſunt, quia pro ſalute mea edidiſti. Libenter ſuſcipio ea ex ore tuo, vt arctius inſerantur cordi meo. Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis & dilectionis: ſed terrent me delicta propria, & ad capienda tanta Myſteria me reuerberat impura conſcientia. Prouocat me dulcedo verborum tuorum, ſed onerat me multitudo vitiorum meorum. Iubes vt fiducialiter ad te accedam, ſi
Ioan.13. tecum velim habere partem: vt immortalitatis accipiam alimoniam, ſi æternam cupiam obtinere vitam &
Matt. 11. gloriam. Venite, inquis, ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. O dulce & amicabile verbum in * aure peccatoris, quo tu Domine Deus meus egenum & pauperem inuitas ad cōmunionem tui ſanctiſſimi corporis. Sed quis ego ſum, Domine, vt ad te præſumam accedere? Ecce cœli cœlorum te non capiūt, & tu dicis? venite ad me omnes. Quid ſibi vult iſta pijſſima dignatio, & tam amicabilis inuitatio? Quomodo auſus ero venire, qui * nihil boni mihi conſcius ſum? Vnde poſſum præſumere? Quomodo te introducam in do-

* *ore*

* *nullius*

domum meam, qui ſępius offendi benigniſſimam faciem tuam? Reuerentur Angeli & Archangeli, metuũt Sãcti & iuſti, & tu dicis? venite ad me omnes. Niſi tu, Domine, hoc diceres, quis verum eſſe crederet? & niſi tu iuberes, quis accedere attentaret? Ecce Noë vir iuſtus in Archæ fabrica centũ *Gen. 6.*
annis laborauit, vt cum paucis ſaluaretur: & ego quomodo me potero vna hora præparare, vt mundi fabricatorem cum reuerentia ſumam? Moyſes famulus tuus, magnus & ſpecialis amicus tuus Archam ex lignis imputribilibus fecit, quam & mũdiſ- *Exod.*
ſimo veſtiuit auro, vt tabulas Legis in *25 26.*
*ea reponeret: & ego putrida creatura ** cis*
audebo te conditorem legis, ac vitæ datorem tam facilè ſuſcipere† in corpore meo peccatis ſubdito? Salomon *3 Reg. 6.*
ſapientiſſimus Regum Iſraël, magni- *7.8.*
ficum templum ſeptem annis in laudem nominis tui ædificauit, & octo diebus feſtum dedicationis eius celebrauit, mille hoſtias pacificas obtulit, & Archam fœderis clangore buccinæ & iubilo, in locum ſibi præparatum ſolenniter collocauit: & ego infelix & pauperrimus hominum, quomodo

modo te in domum meam introducam, qui vix mediã expendere deuotè noui horam? & vtinã vel ſemel dignè ferè mediam. O mi Deus, quantum illi ad placendum tibi agere ſtuduerũt? Heu quàm puſillũ eſt quod ago, quàm breue expleo tempus, quum me ad cõmunicandum diſpono, rarò totus collectus, rariſſimè ab omni diſtractione purgatus. Et certè in tua ſalutari Deitatis præſentia nulla deberet occurrere indecẽs cogitatio, nulla etiam occupare creatura: quia non Angelum, ſed Angelorum Dominum ſuſcepturus ſum hoſpitio. Eſt tamen valde magna diſtantia inter Archam fœderis cum ſuis reliquijs, & mundiſſimum corpus tuum cum ſuis ineffabilibus virtutibus, inter legalia illa ſacrificia futurorum præfiguratiua, & veram tui Corporis hoſtiam omnium antiquorum ſacrificiorum completiuam. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardeſco præſentiam? Cur non maiore me præparo ſolicitudine ad tua Sancta ſumẽda, quando illi antiqui ſancti Patriarchæ & Prophetæ, Reges quoque & Principes cum vniuerſo populo tantum de
uotio-

uotionis demonſtrarunt affectum erga cultum diuinum? Saltauit deuotiſſimus Rex Dauid corã archa Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus, fecit diuerſi generis organa, Pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia, cecinit & ipſe frequenter in cithara, Spiritus ſancti afflatus gratia, docuit populum Iſraël toto corde Deum laudare, & ore conſono diebus ſingulis benedicere & prædicare. Si tanta agebatur tunc deuotio, ac diuinæ laudis extitit recordatio coram Archa teſtamenti: quanta nunc mihi & omni populo Chriſtiano habenda eſt reuerentia & deuotio in præſentia Sacramenti, in ſumptione excellentiſſimi Corporis Chriſti? Currunt multi ad diuerſa loca pro viſitandis reliquijs Sãctorum, & mirantur auditis geſtis eorum, ampla ædificia templorum inſpiciunt, & oſculantur ſericis & auro inuoluta ſacra oſſa ipſorum. Et ecce tu præſens es hîc apud me in altari, Deus meus, Sanctus Sanctorum, Creator omnium & Dominus Angelorum. Sæpe in talibus videndis eſt curioſitas hominum, & nouitas inuiſorum: & modicus re-

2. Reg. 6
1. Paral. 15. 13. 23.
Pſal. 32. 42. 56. 70. 91. 97. 246. 150.

por-

portatur emendationis fructus, maximè vbi eſt tã leuis ſine vera cõtritione diſcurſus. Hic autem in Sacramento altaris totus pręſens es, Deus meus, homo Chriſtus Ieſus: vbi & copioſus percipitur æternæ ſalutis fructus, quotieſcunq; fueris dignè ac deuotè ſuſceptus. Ad iſtud verò non trahit leuitas aliqua, nec curioſitas aut ſenſualitas, ſed firma fides, deuota ſpes, & ſyncera charitas. O inuiſibilis Conditor mundi Deus, quàm mirabiliter agis nobiſcum, quàm ſuauiter & gratiosè cum electis tuis diſponis, quibus temetipſum in Sacramento ſumendum proponis? Hoc nanque omnem intellectum ſuperat, hoc ſpecialiter deuotorum corda trahit, & accendit affectum. Ipſi enim veri fideles tui, qui totam vitam ſuam ad emendationem diſponunt, ex hoc digniſſimo Sacramento magnam deuotionis gratiam, & virtutis amorem frequenter recipiunt. O admirabilis & abſcondita gratia Sacramenti, quam nôrunt tantùm Chriſti fideles: infideles autẽ, & peccatis ſeruientes experiri non poſſunt. In hoc Sacramento confertur ſpiritualis gratia, & reparatur in anima virtus

tus amiſſa, & per peccatum deformata redit pulchritudo. Tanta eſt aliquando hæc gratia, vt ex plenitudine collatę deuotionis non tantùm mens, ſed & debile & caducum corpus vires ſibi præſtitas ſentiat ampliores. Dolendum tamen valdè, & miſerandum ſuper tepiditate & negligentia noſtra, quòd non maiori affectu trahimur ad Chriſtum ſumendum, in quo tota ſpes ſaluandorum conſiſtit & meritum. Ipſe enim eſt ſanctificatio noſtra & redemptio, ipſe conſolatio viatorum, & Sanctorum æterna fruitio. Dolendum itaque valde, quòd multi tam parum hoc ſalutare Myſterium aduertunt, quod & cœlum lætificat, & mundum conſeruat vniuerſum. Heu cæcitas, & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendens, & ex quotidiano vſu etiam ad inaduertentiã diffluens. Si enim hoc ſanctiſſimum Sacramentum in vno tantùm celebraretur loco, & ab vno tantùm conſecraretur Sacerdote in mundo: quanto putas deſiderio ad illum locum, & talem Dei Sacerdotem homines afficerentur, vt Diuina Myſteria celebrari audirent? Nunc

autem

autem multi facti ſunt ſacerdotes, & in multis locis offertur Chriſtus, vt tātò maior appareat gratia & dilectio

ad homi nem Dei & *hominum, quantò latius eſt ſacra communio diffuſa per orbem.

tibi ago Gratias *tibi, bone Ieſu Paſtor æterne, qui nos pauperes & exules dignatus es pretioſo Corpore & Sanguine tuo reficere: & ad hæc Myſteria percipienda etiam proprij oris tui allo-

Matt. 11. quio inuitare, dicendo: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.

Quod magna bonitas & charitas Dei in hoc Sacramento exhibetur homini.

Cap. II.

SVper bonitate tua, & magna miſericordia tua, Domine, confiſus, accedo æger ad †medicum, & Saluatorem, eſuriens & ſitiens ad fontem vitæ, egenus ad Regem cœli, ſeruus ad Dominū, creatura ad Creatorem, deſolatus ad meum pium conſolato-

Luc. 1. rem. Sed vnde mihi hoc, vt venias ad me? Quis ego ſum, vt præſtes mihi teipſum? Quomodo audet peccator coram te apparere, & quomodo tu dignaris ad peccatorē venire? Tu noſti

ſeruum

ſeruum tuum,& ſcis quia nil boni in ſe habet,vnde hoc illi præſtes.Confiteor igitur vilitatem meam , agnoſco bonitatem tuam,laudo pietatem,& gratias ago propter nimiam charitatem. Propter temetipſum enim hoc facis, non propter mea merita : vt bonitas tua mihi magis innoteſcat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectius commendetur. Quia ergò tibi hoc placet,& ſic fieri iuſſiſti : placet & mihi dignatio tua, & vtinam iniquitas mea non obſiſtat. O dulciſſime & benigniſſie Ieſu, quanta tibi reuerentia & gratiarum actio cum perpetua laude pro ſuſceptione ſacri Corporis tui debetur, cuius dignitatem nullus hominum explicare potẽs inuenitur. Sed quid cogitabo in hac cõmunione, in acceſſu ad Dominum meũ , quem debitè venerari nequeo,&tamẽ deuotè ſuſcipere deſidero ? Quid cogitabo melius & ſalubrius, niſi meipſum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando ſupra me? Laudo te Deus meus,& exalto in æternum.Deſpicio me,& ſubijcio tibi in profundum vilitatis meæ. Ecce tu Sanctus Sanctorum,& ego ſordes peccatorum

catorum : & tu inclinas te ad me,qui non ſum dignus ad te reſpicere? Ecce tu venis ad me, tu vis eſſe mecum, tu inuitas ad conuiuium tuum, & tu mihi dare vis cœleſtem cibum & panem Angelorum ad manducandum,

** & non aliud*
Ioan.6.

*non alium ſanè, quàm teipſum panem viuum, qui de cœlo deſcendiſti, & das vitam mundo. Ecce vnde dilectio procedit, qualis dignatio illuceſſit, quàm magnæ gratiarum actiones & laudes tibi pro his debentur! O quàm ſalutare & vtile conſilium tuum, quum iſtud inſtituiſti! Quàm ſuaue & iucundum conuiuium,quum teipſum in cibum donaſti! O quàm admirabilis operatio tua,Domine, quàm potens virtus tua, quàm

**infallibilis.*
Gen.1.
Pſal.148.

*ineffabilis veritas tua! Dixiſti enim & facta ſunt omnia, & hoc factum eſt quod ipſe iuſſiſti. Mira res & fide digna, ac humanum vincens intellectum : quòd tu Domine Deus meus verus Deus & homo, ſub modica ſpecie panis & vini integer contineris, & ſine conſumptione à ſumente manducaris. Tu, Domine vniuerſorum, qui nullius habens indigentiam, & qui voluiſti per Sacramentum tuum

habitare in nobis, conſerua cor meum, & corpus meum immaculatum, vt læta & pura conſcientia ſæpius valeam tua celebrare Myſteria, & ad meam perpetuam accipere ſalutem, quæ ad tuum præcipuè honorem & memoriale perenne ſanxiſti & instituiſti. Lætare, anima mea, & gratias age Deo pro tam nobili munere & ſolatio ſingulari in hac lachrymarum valle tibi relicto. Nam quoties hoc Myſterium recolis, & Chriſti corpus accipis, toties tuæ redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Chriſti efficeris. Charitas etenim Chriſti nunquam minuitur, † & magnitudo propitiationis eius nunquam exhauritur. Ideo noua ſemper mentis renouatione ad hoc diſponere te debes, & magnum ſalutis Myſterium attenta conſideratione penſare. Ita magnum, nouum, & iucundum tibi videri debet, quum celebras, aut Miſſam audis, ac ſi eodem die Chriſtus primùm in vterum Virginis deſcendens homo factus eſſet, aut in Cruce pendens pro ſalute hominum pateretur & moreretur. 1. Cor. 11.

Quod

Quod utile ſit ſæpe communicare. Cap. III.

ECce ego venio ad te, Domine, vt bene mihi ſit ex munere tuo, & lætificer in conuiuio ſancto tuo, quod paraſti in dulcedine tua pauperi Deus. Ecce in te eſt totũ quod deſiderare poſſum & debeo, tu ſalus mea & redemptio, ſpes & fortitudo, decus & gloria. Lætifica ergo hodie animã ſerui tui, quoniam ad te, Domine Ieſu, animam meam leuaui. Deſidero te nunc deuotè ac reuerenter ſuſcipere, cupio te in domũ meam introducere, quatenus cũ Zachæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahę cõputari. Anima mea corpus tuum concupiſcit, cor meum tecum vniri deſiderat. Trade te mihi, & ſufficit. Nam pręter te nulla conſolatio valet, ſine te eſſe nequeo, & ſine viſitatione tua viuere non valeo. Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, & in *remedium ſalutis meæ recipere, ne fortè deficiam in via, ſi fuero cœleſti fraudatus alimonia. Sic enim tu, miſericordiſſimè Ieſu, prædicans populis, & varios curans languores, aliquando dixiſti: Nolo eos ieiunos dimittere in do-

Pſal. 67. *Pſal.* 85. *Luc.* 19. **viaticũ* *Matt.* 15. *Marc.* 8.

domum ſuam, ne deficiant in via. Age igitur hoc modo mecum, qui te pro Fidelium conſolatione in Sacramento reliquiſti. Tu es enim ſuauis refectio animæ, & qui te dignè manducauerit, particeps & hęres erit æternæ gloriæ. Neceſſarium mihi quidem eſt, qui tam ſæpe laboro & pecco, tam citò torpeſco, & deficio: vt per frequentes orationes & confeſſiones, & ſacram tui Corporis perceptionē me renouem, mundem, & accendam, ne fortè diutius abſtinendo, à ſancto propoſito defluam. Proni enim ſunt ſenſus hominis ad malũ ab adoleſcētia ſua, & niſi ſuccurrat diuina medicina, labitur homo mox ad peiora. Retrahit ergo ſancta Communio à malo, & confortat in bono. Si enim modò †tā ſæpe negligens ſum, & tepidus, quādo communico aut celebro: quid fieret, ſi medelam non ſumerem, & tā grande iuuamen non quærerem? Et licet omni die non ſim aptus, nec ad celebrandum bene diſpoſitus: dabo tamen operam, congruis temporibus diuina percipere Myſteria, ac tantæ gratiæ participem me exhibere. Nam hęc eſt vna principalis fidelis animæ conſolatio-

Gen. 8.

ſolatio, quàm diu peregrinatur à te in mortali corpore, vt† ſit ſæpius memor Dei ſui, dilectũ ſuũ deuota ſuſcipiat mente. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quòd tu, Domine Deus, creator & viuificator omnium ſpirituũ, ad pauperculã dignaris venire animam, & cũ tota Deitate tua ac humanitate eius impinguare eſuriem. O fœlix mens, & beata anima, quæ te Dominum Deũ ſuum meretur deuotè ſuſcipere, & in tua ſuſceptione ſpirituali gaudio repleri. O quàm magnũ ſuſcipit Dominum, quàm dilectũ inducit hoſpitẽ, quàm iucundũ recipit ſociũ, quàm fidelem acceptat amicũ, quàm ſpecioſum & nobilẽ amplectitur ſponſum præ omnibus * dilectis, & ſuper omnia deſiderabilia amandũ. Sileant à facie tua, dulciſſime dilecte mi, cœlum & terra, & omnis ornatus eorũ: quoniam quicquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuæ eſt largitatis, nec ad decorem tui peruenient nominis, cuius ſapientiæ non eſt numerus.

* *dilectũ*

Pſal. 146

Quod multa bona præſtantur deuo- uote & digne communicantibus. Cap. IIII.

Domine

DOmine Deus meus, præueni ſeruum tuũ in benedictionibus dulcedinis tuæ, vt ad tuum magnificum Sacramentũ dignè ac deuotè merear accedere. Excita cor meum in te, & à graui * torpôre * exue me. Viſita me in ſalutari tuo, ad guſtandũ in ſpiritu tuã ſuauitatẽ, quę in hoc Sacramẽto, tanquam in fonte plenariè latet. Illumina quoq; oculos meos ad intuendum tantum Myſterium: & ad credendum illud, indubitata fide me robora. Eſt enim operatio tua nõ humana potentia, tua ſacra inſtitutio nõ hominis adinuentio. Non enim ad hæc capienda & intelligenda aliquis idoneus per ſe reperitur, quæ Angelicam etiam ſubtilitatem tranſcẽdunt. Quid ergo † ego peccator indignus, terra & cinis, de tam alto ſacro ſecreto potero inueſtigare, & capere? Domine, in ſimplicitate cordis, in bona & firma fide, & in tua iuſſione ad te cum ſpe & reuerentia accedo, & verè credo quòd tu præſens es hic in Sacramento Deus & homo. Vis ergo, vt te ſuſcipiam, & meipſum tibi in charitate vniam. Vnde tuam precor clemẽtiam, & * ſpecialẽ ad hoc imploro mihi donari.

Pſal. 20. *corpore *erue *Pſal. 105.* *ſpiritalem

nari gratiã, vt totus in te liqueſiam, & amore perflúam,atq; de nulla aliena cõſolatione amplius me intromittam. Eſt enim hoc altſſimum & digniſſimum Sacramentum ſalus animæ & corporis, medicina omnis ſpiritualis languoris, in quo vitia mea curantur,paſſiones frenantur,tentationes vincuntur ac minuntur,gratia maior infunditur, virtus incœpta augetur, firmatur fides, ſpes roboratur, & charitas igneſcit ac dilatatur. Multa nanque bona largitus es, & adhuc ſępius largiris in Sacramento dilectis tuis deuotè communicantibus, Deus meus, ſuſceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator conſolationis internæ. Nam multam ipſis conſolationem aduerſus varias tribulationes infundis, & de imo deiectionis propriæ ad ſpem tuę protectionis erigis, atque noua quadam gratia eos intus recreas & illuſtras: vt qui anxij primùm fuerant,& ſine affectione ſe ante Communionem ſenſerant, poſteà refecti cibo potuq; cœleſti, in melius ſe mutatos inueniant. Quod idcirço cum electis tuis ita diſpenſanter agis,vt veraciter agnoſcãt,

&pa-

& patenter experiantur, quòd nihil ex ſemetipſis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ ex te conſequantur: quia ex ſemetipſis frigidi, duri ac indeuoti: ex te autem ferueтes, alacres, & deuoti eſſe merentur. Quis enim ad fontem ſuauitatis humiliter accedens, non modicum ſuauitatis inde reportat? Aut quis iuxta ignem copioſum ſtans, non parũ caloris inde percipit? Et tu fons es ſemper plenus & ſuperabundans: ignis iugiter ardens, & nunquam deficiens. Vnde ſi mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec vſque ad ſatietatem potare: apponam tamen os meum ad foramen cœleſtis fiſtulæ, vt ſaltem inde guttulam modicam capiam ad refocillandum ſitim meam, vt non penitus exareſcam. Et ſi necdũ totus cœleſtis, & tam ignitus, vt Seraphim & Cherubim, eſſe poſſim: conabor tamen deuotioni inſiſtere, & cor meũ præparare, vt vel modicam diuini incendij flammã ex humili ſumptione viuifici Sacramẽti conquiram. Quicquid aũt mihi deeſt, bone Ieſu, Saluator ſanctiſſime, tu pro me ſupple benignè ac gratioſè, qui oẽs ad te digna- *Ioan. 13.* *Iſai. 12.* *Leuit. 6.*

L tus

*Matt.*11. tus es vocare, dicens: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Ego quidem la-
*Gen.*3. boro in ſudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis paſſionibus implicor & premor: & non eſt qui adiuuet, non eſt qui liberet, &
*Pſal.*21.7 ſaluum faciat, niſi tu Domine Deus,
24. 61. Saluator meus, cui committo me & omnia mea, vt me cuſtodias & perducas in vitam æternam. Suſcipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui corpus tuum & Sanguinem in cibum & potum mihi paraſti. Præſta, Domine Deus ſalutaris meus, vt cum frequētatione Myſterij tui creſcat meę deuotionis affectus.

*De dignitate huius Sacramenti, & *ſtatu Sacerdotali.*

** ſtatus*

Cap. V.

SI haberes Angelicam puritatem, & ſancti Ioannis Baptiſtæ ſanctitatem, non eſſes dignus hoc Sacramentum accipere, nec tractare. Non enim hoc meritis debetur hominum, quòd homo conſecret & tractet Chriſti Sacramentum, & ſumat in cibum pa-
*Pſal.*77. nem Angelorum. Grande Myſterium,

& magna dignitas Sacerdotum, quibus datum eſt, quod Angelis non eſt conceſſum. Soli nanq; Sacerdotes in Eccleſia ritè ordinati poteſtatẽ habent celebrandi, & corpus Chriſti cõſecrandi. Sacerdos quidẽ Miniſter eſt Dei, vtens verbo Dei, per iuſſionẽ & inſtitutionẽ Dei. Deus aũt ibi principalis eſt auctor & inuiſibilis operator, cui ſubeſt omne quod voluerit, & paret omne quod iuſſerit. Plus ergo credere debes Deo Omnipotẽti in hoc excellentiſſimo Sacramento, quàm proprio ſenſui, aut alicui ſigno viſibili. Ideóque cum timore & reuerentia ad hoc opus eſt accedendum. Attende igitur, & vide cuius miniſterium tibi traditum eſt per impoſitionem manus Epiſcopi. Ecce Sacerdos factus es, & ad celebrandum conſecratus: vide nunc, vt fideliter & deuotè in ſuo tempore Deo Sacrificium offeras, & teipſum irreprehenſibilem exhibeas. Non alleuiaſti onus tuum, ſed arctiori iam alligatus es vinculo diſciplinæ, & ad maiorem teneris perfectionem ſanctitatis. Sacerdos omnibus virtutibus debet eſſe ornatus, & alijs bonæ vitæ exemplum præbere. Eius conuerſa-

Pſal. 134.

1. *Tim.* 4.

2. *Tim.* 3. 5. & 6.

 tio non

tio non cum popularibus & communibus hominum vijs, ſed cum Angelis in cœlo, aut cum perfectis viris in terra. Sacerdos ſacris veſtibus indutus, Chriſti vices gerit, vt Deum pro ſe & pro omni populo ſuppliciter & humiliter roget. Habet namque ante ſe & pòſt Dominicæ Crucis ſignũ ad memorandum iugiter Chriſti Paſſionem. Ante ſe Crucem in caſula portat, vt Chriſti veſtigia diligenter inſpiciat, & ſequi feruenter ſtudeat. Poſt ſe Cruce ſignatus eſt, vt aduerſa quælibet illata ab alijs, clementer pro Deo toleret. Ante ſe Crucem gerit, vt propria peccata lugeat: poſt ſe, vt aliorum etiam commiſſa per compaſſionem defleat, & ſe medium inter Deum & peccatorem conſtitutum eſſe ſciat: nec ab oratione ſancta torpeſcat, donec gratiam & miſericordiam impetrare mereatur. Quando Sacerdos deuotè celebrat, Deum honorat, Angelos lætificat, Eccleſiam ædificat, viuos adiuuat, defunctis requiem præſtat, & ſeſe omnium bonorum participem efficit.

Interrogatio de exercitio faciendo ante hanc ſacram Communionem.

Cap. VI.

QVum tuam dignitatem, Domine, & meam vtilitatem penſo: valde contremiſco, & in meipſo confundor. Si enim non accedo, vitam fugio: & ſi indignè me ingeſſero, offenſam incurro. Quid ergo faciam, Deus meus, auxiliator meus, & * conſiliator †meus in neceſſitatibus? *conſolator.* Tu doce me viam rectã: propone breue aliquod exercitiũ ſacrę Cõmunioni congruũ. Vtile eſt enim ſcire, qualiter ſcilicet deuotè ac reuerẽter tibi præparare debeam cor meum, ad recipiendum ſalubriter tuum Sacramentum, ſeu etiam celebrandum tam magnum & diuinum Sacrificium.

De diſcuſsione propriæ conſcientiæ & emendationis propoſito.

Cap. VII.

SVper omnia cum ſumma humilitate cordis & ſupplici reuerentia, cum plena fide & pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, & ſumendum, oportet Dei accedere Sacerdotem. Diligenter examina conſcientiã

tuam, & pro poſſe tuo vera contritione & humili confeſſione eam *mūda & clarifica, ita vt nil graue habeas aut ſcias, quod te remordeat, & liberum acceſſum impediat. Habeas diſplicentiam omnium peccatorum †tuorum in generali, & pro quotidianis exceſſibus magis in ſpeciali doleas, & gemas, & ſi tēpus patitur, Deo in ſecreto cordis cunctas confitere paſsionū tuarum miſerias. Ingemiſce & dole, quòd adhuc ita carnalis ſis & mundanus, tam immortificatus à paſsionibus, tam plenus concupiſcentiarum motibus, tam incuſtoditus in ſenſibus exterioribus, tā ſæpe multis vanis phantaſijs implicatus, tam multum inclinatus ad exteriora, tam negligens ad interiora, tam leuis ad riſum & diſſolutionem, tam durus ad fletum & compunctionem, tam promptus ad laxiora & carnis commoda, tam ſegnis ad * rigorem & feruorem, tam curioſus ad noua audienda & pulchra intuenda, tam remiſſus ad humilia & abiecta amplectenda, tam cupidus ad multa habenda, & tam parcus ad dandum, tam tenax ad retinendum, tam inconſideratus in loquendo, tam inconti-

*nuda

*vigorē

continens ad tacendum, tam incompoſitus in moribus, tam importunus in actibus, tam effuſus ſuper cibum, tam ſurdus ad Dei verbum, tam velox ad quietem, tam tardus ad laborem, tam vigilans ad fabulas, tam ſomnolentus ad vigilias ſacras, tam feſtinus ad finem, tam vagus ad attēdendum, tam negligens in horis perſoluendis, tam tepidus in celebrando, tam aridus in communicādo, tam citò diſtractus, tam rarò tibi bene collectus, tam ſubitò commotus ad iram, tam facilis ad alterius diſplicentiam, tam pronus ad iudicandum, tam rigidus ad arguendum, tam lætus ad proſpera, tam debilis in aduerſis, tam ſępe multa bona proponens, & modicum ad effectum perducens. His & alijs defectibus tuis cum dolore & magna diſplicentia propriæ infirmitatis confeſſis ac deploratis, firmum ſtatue propoſitum ſemper emēdandi vitam tuam, & in melius proficiendi. Deinde cum plena reſignatione & integra voluntate, offer teipſum in honorem nominis mei in ara cordis tui holocauſtum perpetuum, corpus tuum ſcilicet & animam mihi fideliter com-

mittendo, quatenus ſic dignè merearis ad offerendum Deo Sacrificiũ accedere, & Sacramentum corporis mei ſalubriter ſuſcipere. Non eſt enim oblatio dignior & ſatisfactio maior pro peccatis diluẽdis, quàm ſeipſum purè & integrè cum oblatione Corporis Chriſti in Miſſa & cõmunione Deo offerre. Si homo fecerit quod in ſe eſt, & verè pœnituerit: quotieſcunq; pro venia & gratia ad me acceſſerit, viuo ego, dicit Dominus, quia nolo mortẽ peccatoris, ſed magis vt cõuertatur & viuat, quoniã peccatorum eius non recordabor amplius: ſed cuncta * ipſi indulta erunt.

Ezech. 18 & 33. *Heb.* 10. *ſibi remiſſa

De oblatione Chriſti in Cruce, & propria cuiuſque eidem reſignatione. Cap. VIII.

SIcut ego meipſum, expanſis in cruce manibus & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri ſponte obtuli; ita vt nihil in me remaneret, quin totum in Sacrificium Diuinæ placationis tranſierit: ita debes & tu temetipſum mihi voluntariè in oblationem puram & ſanctam quotidie in Miſſa *cum omnibus viribus & affectibus tuis, quantò intimius vales, offerre.

Heb. 9.

*ex

Quid

Quid magis à te requiro, quàm vt te ſtudeas mihi ex integro reſignare? Quicquid præter teipſum das, nihil curo: quia non quæro datum tuum, ſed te. Sicut non ſufficeret tibi, omnibus habitis præter me: ita nec mihi placere poterit quicquid dederis, te non oblato. Offer te mihi, & da totum pro Deo, & erit accepta oblatio. Ecce ego me totum obtuli Patri pro te: dedi etiam totum corpus meum & ſanguinem in cibum, vt totus tuus eſſem, & tu meus permaneres. Si autem in teipſo ſteteris, nec ſponte te ad voluntatem meam obtuleris: non eſt plena oblatio, nec integra inter nos erit vnio. Ideo omnia opera tua præcedere debet ſpontanea tuiipſius in manus Dei oblatio, ſi libertatem conſequi vis & gratiam. Ideo tam pauci illuminati & liberi intus efficiuntur, quia ſeipſos ex toto abnegare neſciunt. Eſt firma ſententia mea: niſi quis renunciauerit omnibus, non poteſt meus eſſe Diſcipulus. Tu ergo ſi optas meus eſſe Diſcipulus, offer teipſum mihi, cum omnibus affectibus tuis.

Ioan.6.

Luc.14.

90 *Quod nos & omnia noſtra Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.*

Cap. IX.

1. Par. 19. DOmine, omnia tua ſunt, quæ in cœlo ſunt & in terra. Deſidero meipſum tibi in ſpontaneā oblationē offerre, & tuus perpetuò permanere. Domine, in ſimplicitate cordis mei offero meipſum tibi hodie in ſeruum ſempiternum, in obſequium & ſacrificium laudis perpetuæ. Suſcipe me cum hac ſancta oblatione tui pretioſi Corporis, quam tibi hodie in præſentia Angelorum inuiſibiliter aſſiſtentium offero: vt ſit pro me, & pro cuncto populo tuo in ſalutē. Domine, offerro tibi omnia peccata & delicta mea, quæ commiſi coram te & ſanctis Angelis tuis, à die quo primùm peccare potui vſq; ad diem hāc, ſuper placabili Altari tuo: vt †tu omnia pariter incendas & cōburas igne charitatis tuę, & deleas vniuerſas maculas peccatorum meorū, & conſcientiam meam ab omni delicto emundes, & reſtituas mihi gratiā tuā, quam peccando amiſi, omnia mihi plenè indulgendo, & in oſculū pacis me miſeri-

ſericorditer aſſumendo. Quid poſſum agere pro peccatis meis,niſi humiliter ea confitendo & lamentando,& tuam propitiationem inceſſanter deprecando? Deprecor te, exaudi me propitius, vbi adſto coram te, Deus meus. Omnia peccata mea mihi maximè diſplicēt.Nolo ea vnquā amplius perpetrare: ſed pro eis doleo, & dolebo quàm diu vixero, paratus pœnitētiam agere, & pro poſſe ſatisfacere. Dimitte mihi, Deus, dimitte mihi peccata mea propter nomen ſanctum tuum: ſalua animam meam, quam pretioſo ſanguine tuo redemiſti. Ecce committo me miſericordiæ tuæ: reſigno me †in manibus tuis. Age mecum ſecundum bonitatem tuam,non ſecundum meam malitiam & iniquitatem. Offero †etiam tibi omnia bona mea, quamuis valde pauca & imperfecta: vt tu ea emendes & ſanctifices, vt ea grata habeas, & accepta tibi facias,& ſemper ad meliora trahas,nec non ad beatum & laudabilem finem me pigrum & inutilem homuncionem perducas. Offero quoque tibi omnia deſideria deuotorum, neceſſitates parentum, amicorum, fratrum, ſororum,

1.Pet 1.

1.Tim. 2.

rum,omniumque charorum meorum
& eorum, qui mihi vel alijs propter
*tui amorem *tuum benefecerunt: & qui
orationes & Miſſas pro ſe ſuisq; omnibus dici à me deſiderauerunt & petierunt,ſiue in carne adhuc viuāt,ſiue iam ſæculo defuncti ſint:vt omnes ſibi auxilium gratiæ tuę,opem cōſolationis, protectionem à periculis, liberationem à pœnis aduenire ſentiant: & vt ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti perſoluant. Offero etiam tibi preces & hoſtias placationis pro illis ſpecialiter, qui me in
Matt. 5. aliquo læſerunt, contriſtauerunt, aut
Luc 6. vituperauerunt, vel aliquod damnum vel grauamen intulerunt:pro his quoque omnibus, quos aliquando contriſtaui, conturbaui, grauaui, & ſcandalizaui,verbis,factis,ſcienter,& ignoranter: vt nobis omnibus pariter indulgeas peccata noſtra, & mutuas offenſiones. Aufer, Domine, à cordibus noſtris omnem ſuſpicionem, indignationem, iram, & diſceptationem, & quicquid poteſt charitatem lædere,& fraternam dilectionem minuere. Miſerere, † miſerere Domine miſericordiam tuam poſcentibus, da

gratiam

gratiam indigentibus, & fac nos tales exiſtere, vt ſimus digni gratia tua perfrui, & ad vitam proficiamus ęternam. Amen.

Quod ſacra Communio de facili non eſt relinquenda ſeu prætermittenda.

Cap. X.

FRequenter recurrendũ eſt ad fontem gratiæ & Diuinæ miſericordiæ, ad fontem bonitatis & totius * puritatis, quatenus à paſſionibus tuis & vitijs curari valeas, & contra vniuerſas tentationes & fallacias diaboli fortior atque vigilantior effici merearis. Inimicus ſciens fructum & remedium maximum in ſacra Communione poſitum, omni modo & occaſione nititur fideles & deuotos, quãtum præualet, retrahere & impedire. Quum enim quidam ſacræ Communioni ſe aptare diſponunt, peiores Satanæ immiſſiones patiuntur. Ipſe enim nequam ſpiritus (vt in Iob ſcribitur) venit inter filios Dei, vt ſolita * ſua nequitia perturbet, aut timidos nimium reddat & perplexos: quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat, ſi fortè aut omnino

*pietatis

Iob. 2.

* *eos*

no Communionem relinquant, aut cum torpôre accedant. Sed non eſt quicquam curandum de verſutijs & phantaſijs illius, quantumlibet turpibus & horrendis, ſed cuncta phantaſmata in caput eius ſunt retorquenda. Contemnendus eſt miſer & deridendus, nec propter inſultus eius & commotiones, quas ſuſcitat, ſacra eſt omittenda Communio. Sæpe etiam impedit nimia ſolicitudo pro deuotione habenda, & anxietates quędam de cõfeſſione facienda. Age ſecundùm conſilium ſapientum, & depone anxietatem & ſcrupulum: quia gratiam Dei impedit, & deuotionē mentis deſtruit. Propter aliquam paruam tribulationem vel grauitatem, ſacram ne dimittas Communionem: ſed vade citius confiteri, & omnes offenſiones alijs libenter indulge. Si verò † tu aliquē offendiſti, veniam humiliter precare, & Deus libenter indulgebit tibi. Quid prodeſt diu tardare Confeſſionem, aut ſacram differre Communionem? Expurga te cumprimis, expue velociter venenum, feſtina accipere remedium, & ſenties melius, quàm ſi diu diſtuleris. Si hodie propter iſtud dimittis, cras

forſitan

forſitan illud magis eueniet: & ſic diu poſſes à Cõmunione impediri, & magis ineptus fieri. Quantò ergo citius vales, à præſenti grauitate & inertia te excutias: quia nihil importat diu anxiari, diu cum turbatione trãſire, & ob quotidiana obſtacula ſe à Diuinis ſequeſtrare: imò plurimum nocet, diu Communionem protelare. Nam & grauem torporem conſueuit inducere. Proh dolor, quidam tepidi & diſſoluti moras confitendi libenter accipiunt, & Communionem ſacram idcirco differre cupiunt, ne ad maiorem ſui cuſtodiam ſe dare teneantur. Heu, quàm modicam charitatem & debilem deuotionem habent, qui ſacram Communionem tam faciliter poſtponunt? Quàm felix ille & Deo acceptus habetur, qui ſic viuit, & tali puritate conſcientiam ſuam cuſtodit, vt etiam omni die communicare paratus & bene affectus eſſet, ſi ei liceret, & ſine nota agere poſſet? Si quis interdum abſtinet humilitatis gratia, aut legitima impediente cauſa, laudandus eſt de reuerentia. Si autem torpor obrepſerit, ſeipſum excitare debet, & facere quod in ſe eſt, & Domi-

minus aderit deſiderio ipſius pro bona voluntate, quam ſpecialiter reſpicit. Quum verò legitimè præpeditus eſt, habebit ſemper bonam voluntatem & piam intentionem communicandi, & ſic non carebit fructu Sacramenti. Poteſt enim quilibet deuotus omni die & omni hora ad ſpiritualem Chriſti Communionem ſalubriter & ſine prohibitione accedere, & tamen certis diebus & ſtatuto tempore corpus ſui Redemptoris cum affectuoſa reuerentia ſacramentaliter debet ſuſcipere, & magis laudem Dei & honorem prætendere, quàm ſuam conſolationem quærere. Nam toties myſticè communicat & inuiſibiliter reficitur, quoties incarnationis Chriſti Myſterium paſſionemque deuotè recolit, & in amore eius accenditur. Qui aliter ſe non præparat, niſi inſtante Feſto, vel conſuetudine compellente, ſæpius imparatus erit Beatus qui ſe Domino in holocauſtũ offert, quoties celebrat aut communicat. Non ſis in celebrãdo nimis prolixus aut feſtinus: ſed ſerua bonum cõmunem modum cum quibus viuis. Non debes alijs generare moleſtiam & tædium, ſed com-

munem ſeruare viam ſecundùm Maiorum inſtitutionem, & potius aliorum ſeruire vtilitati, quàm proprię deuotioni vel affectui.

Quod Corpus Chriſti & ſacra Scriptura maxime ſint animæ fideli neceſſaria.

Cap. XI.

O Dulciſſime Domine Ieſu, quanta eſt dulcedo deuotę animę tecum epulantis in conuiuio tuo, vbi ei non alius cibus manducandus proponitur, niſi tu vnicus dilectus eius ſuper omnia deſideria cordis eius deſiderabilis! Et mihi quidem dulce foret in præſentia tua ex intimo affectu lachrymas fundere, & cum pia Magdalena pedes tuos lachrymis irrigare. *Luc.7.* Sed vbi eſt hæc deuotio? Vbi lachrymarum ſanctarũ copioſa effuſio? Certè in conſpectu tuo & ſanctorum Angelorum tuorum totum cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere. Habeo enim te in Sacramento verè præſentem, quamuis aliena ſpecie occultatum. Nam in propria & diuina claritate te conſpicere oculi mei ferre nõ poſſent, ſed neque totus mũdus in fulgore gloriæ Maieſtatis tuæ ſubſiſtere.

In

In hoc ergo imbecillitati meæ conſulis, quòd te ſub Sacramento abſcõdis. Habeo verè & adoro, quem Angeli adorant in cœlo: ſed ego adhuc interim in fide, illi autem in ſpecie & ſine velamine. Me oportet contentum eſſe † in lumine veræ fidei, & in ea ambulare, donec aſpiret dies æternæ claritatis, & vmbræ figurarum inclinentur. Quum autem venerit quod

1.Cor.13. perfectum eſt, ceſſabit vſus Sacramentorum: quia beati in gloria cœleſti nõ egent medicamine ſacramentali: gaudent enim ſine fine in præſentia Dei, facie ad faciem gloriam eius ſpeculantes, & de claritate in claritatem abyſſalis Deitatis transformati guſtant

** carnem verbum Dei etc.* * verbum Dei carnem factum, ſicut fuit ab initio, & manet in æternum. Memor horum mirabiliũ, graue mihi fit tædium etiam quodlibet ſpirituale ſolatium: quia quàm diu Dominum meum apertè in ſua gloria non video, pro nihilo duco omne quod in mundo cõſpicio & audio. Teſtis tu es mihi, Deus, quòd nulla poteſt me res conſolari, nulla creatura quietare, niſi † tu Deus meus, quem deſidero æternaliter contemplari. Sed non eſt hoc

poſſi-

poſſibile, durante me in hac mortalitate. Ideo oportet, vt me ponam ad magnam patientiam, & me ipſum in omni deſiderio tibi ſubmittam. Nam & Sancti tui, Domine, qui tecum iam in regno cœlorum exultant, in fide & patientia magna, dum viuerent, aduentum gloriæ tuæ expectabāt. Quod illi crediderunt, ego credo: quod illi ſperauerunt, ego ſpero: quò illi perueuerunt per gratiam tuam, me venturum confido. Ambulabo interim in fide exemplis confortatus Sanctorum. Habeo etiam libros ſanctos pro ſolatio & vitæ ſpeculo, atq; ſuper hæc omnia ſanctiſſimum Corpus tuum pro ſingulari remedio & refugio. Duo namque mihi neceſſaria quàmmaximè ſentio in hac vita, ſine quibus mihi importabilis foret iſta miſerabilis vita. In carcere corporis huius detentus duobus me egere fateor, cibo ſcilicet, & lumine. Dediſti itaque mihi infirmo ſacrum Corpus tuum ad refectionem mentis & corporis, & poſuiſti lucernam pedibus meis verbum tuum. Sine his duobus bene viuere non poſſem. Nam verbū Dei lux eſt animæ † meæ, & Sacrametum tuū

Tit. 2. *Heb. 10. 11. 12.* *Iohan. 6.* *Pſal. 118.* *Heb. 13.*

panis

panis vitæ. Hæc poſſunt etiam dici menſæ duæ, hinc & inde in gazophylacio ſanctæ Eccleſiæ poſitæ. Vna mẽſa eſt ſacri Altaris, habens panem ſan-

Heb. 13. ctum, id eſt, Corpus Chriſti pretioſum. Altera eſt diuinæ legis, continens do-

*in fide recta ctrinam ſanctam, erudiens * fidem rectam, & firmiter vſq; ad interiora velaminis, vbi ſunt Sancta Sanctorũ, perducens. Gratias tibi, Domine Ieſu Chriſte, lux lucis æternæ, pro Doctrinæ ſacræ menſa, quam nobis per ſer-

1. Cor. 12 uos tuos Prophetas & Apoſtolos, alioſque Doctores miniſtraſti. Gratias tibi Creator & Redemptor hominum, qui ad declarandum toti mundo charitatem tuam, cœnam paraſti magnã,

Apoc. 19 in qua non agnum typicum, ſed tuum ſanctiſſimum corpus & ſanguinẽ propoſuiſti manducandum & bibendum, lætificans omnes Fideles conuiuio ſacro, & calice inebrians ſalutari, in quo ſunt omnes delitiæ Paradiſi, & epulãtur nobiſcum Angeli ſancti, ſed ſuauitate fœliciori. O quàm magnum & honorabile eſt officium Sacerdotum, quibus datum eſt Dominum maieſtatis verbis ſacris conſecrare, labijs benedicere, manibus tenere, ore proprio ſume-

ſumere,& cæteris miniſtrare? O quàm mundæ debent eſſe manus illæ,quàm purum os,quàm ſanctũ Corpus, quàm immaculatum erit cor Sacerdotis, ad quem toties ingreditur auctor puritatis? Ex ore ſacerdotis nihil niſi ſanctũ, † nihil niſi honeſtum & vtile procedere debet verbum, qui tam ſæpe Chriſti accipit Sacramentum. Oculi eius ſimplices & pudici, qui Chriſti Corpus ſolent intueri. Manus puræ & in cœlum eleuatæ, quæ Creatorem cœli & terræ ſolent contrectare. Sacerdotibus ſpecialiter in lege dicitur: Sancti eſtote, quoniam ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter. Adiuuet nos gratia tua, omnipotens Deus, vt qui officium ſacerdotale ſuſcepimus: dignè ac deuotè tibi in omni puritate & in conſcientia bona famulari valeamus. Et ſi non poſſumus in tanta innocentia vitæ conuerſari,vt debemus: concede nobis tamen dignè flere mala quæ geſſimus, vt in ſpiritu humilitatis, ac bonæ voluntatis propoſito, tibi feruentius de cętero deſeruire valeamus.

Leuit.19. & 20.

Quod

Quod magna diligentia ſe debeat communicaturus Chriſto præparare.
Cap.XII.

EGo ſum puritatis amator, & dator omnis ſanctitatis. Ego cor purum quæro, & ibi eſt locus requi-
Mar. 14. etionis meæ. Para mihi cœnaculum
Luc. 22. grãde ſtratum, & faciã apud te Paſcha cum Diſcipulis meis. Si vis vt veniam
1. *Cor.* 5. ad te, & apud te maneam, expurga vetus fermentum, & munda cordis tui habitaculum. Exclude totum ſęculũ,
Pſal. 101. & omnem vitiorum tumultum: ſede tanquam paſſer ſolitarius in tecto, & cogita exceſſus tuos in amaritudine
Iſai. 38. animæ tuæ. Omnis namque amans ſuo dilecto † amatori optimum & pulcherrimum præparat locum: quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum. Scito tamen, te non poſſe ſatisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiam ſi per integrũ annũ te præparares, & nihil aliud in mente haberes. Sed ex ſola pietate & gratia mea permittêris ad menſam meam accedere, ac ſi mendicus ad prandium vocaretur diuitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum benefi-

beneficijs eius, niſi ſe humiliando & regratiando. Fac quod in te eſt,& diligenter facito, non ex conſuetudine, non ex neceſſitate,ſed cum timore, & reuerentia, & affectu accipe Corpus dilecti Domini Dei tui dignantis ad te venire. Ego ſum qui vocaui, ego iuſſi fieri, ego ſupplebq quod tibi deeſt:veni,& ſuſcipe me Quum gratiam deuotionis tribuo, gratias age Deo tuo,non quia dignus es, ſed quia tuî miſertus ſum. Si non habes, ſed magis aridum te ſentis: inſiſte orationi, ingemiſce,& pulſa,nec deſiſtas, donec *Matt. 7.* mercaris micam aut guttam gratiæ *Luc. 11.* ſalutaris accipere. Tu meì indiges,nō *Pſal. 15.* ego tui indigeo.Nec tu me ſanctificare venis,ſed ego te ſanctificare & meliorare venio. Tu venis,vt ex me ſanctificeris,& mihi vniaris,vt nouā gratiam recipias, & de nouo ad emendationem accendaris. Noli negligere hanc gratiam, ſed præpara cū omni diligentia cor tuum, & introduc ad *Pro. 4.* te dilectum tuum. Oportet autem vt non ſolùm te præpares ad deuotionem ante Communionem, ſed vt etiam te ſollicitè conſerues in ea poſt Sacramenti perceptionem:nec minor

cuſto-

cuſtodia pòſt exigitur, quàm deuota prçparatio prius. Nam bona poſtmodũ cuſtodia, optima iterum eſt præparatio ad maiorem gratiam conſequendam. Ex eo quippe valdè indiſpoſitus quis redditur, ſi ſtatim fuerit nimis effuſus ad exteriora ſolatia Caue à multiloquio, mane in ſecreto, & fruere Deo tuo. Ipſum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non poteſt. Ego ſum, cui tetotũ dare debes, ita vt iam vltrà non in te, ſed in me abſque omni ſolicitudine viuas.

Quod toto corde anima deuota Chriſti unionem in Sacramento affectare debet.

Cap. XIII.

QVis mihi det, Domine, vt inueniam te ſolum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te ſicut deſiderat anima mea, & iam me nemo deſpiciat, nec vlla creatura me moueat vel reſpiciat: ſed tu ſolus mihi loquaris, & ego tibi, ſicut ſolet di-
Exod. 33. lectus ad dilectum loqui, & amicus cũ amico conuiuari? Hoc oro, hoc deſidero, vt tibi totus vniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abſtraham, magiſq; per ſacram Communionem

ac frequentem celebrationem, cœleſtia & æterna ſapere diſcam. Ah Domine Deus, quando ero tecum totus vnitus & abſorptus, meiq́; totaliter oblitus? * Tu in me, & * ego in te, & ſic nos pariter in vnum manere concede. Verè tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ ſuæ. Verè tu pacificus meus, in quo pax ſumma, & requies vera: extra quē labor & dolor, & infinita miſeria. Verè tu es Deus abſconditus, & conſiliū tuum non eſt cum impijs, ſed cū humilibus & ſimplicibus ſermo tuus. O quàm ſuauis eſt, Domine, ſpiritus tuus, qui vt dulcedinem tuam in filios demonſtrares, pane ſuauiſſimo de cœlo deſcendēte illos reficere dignaris. Verè non eſt alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes ſibi, ſicut tu Deus noſter ades vniuerſis fidelibus tuis, quibus ob *quotidianum ſolatium, & cor erigendum in cœlū, te tribuis ad edendum & fruendū. Quæ eſt enim alia gēs tā inclyta, ſicut plebs Chriſtiana? Aut quæ creatura ſub cœlo † tam dilecta, vt anima deuota, ad quam ingreditur Deus, vt paſcat eam

Ioan. 15. *Te *me *Cant.* 5. *Pro.* 3 *Sapi.* 7. 12. 15. *Neem.* 9. *Ioan.* 6. *Pſal.* 77. 104. *Deut.* 4. * internū

carne ſua glorioſa? O ineffabilis gratia, ô admirabilis dignatio, ô amor immenſus homini ſingulariter impēſus! Sed quid retribuam Domino pro
Pſal 115. gratia iſta, pro charitate tam eximia?
* aliquid Non eſt * aliud quod gratius donare queā, quàm vt cor meum Deo meo totaliter tribuā & intimè coniungam. Tunc exultabūt omnia interiora mea, quū perfectè fuerit vnita Deo anima mea. Tunc dicet mihi: Si tu vis eſſe mecum, ego volo eſſe tecum. Et ego reſpōdebo illi: Dignare, Domine, manere mecum, ego volo libenter eſſe tecum. Hoc eſt totum deſideriū meū, vt cor meum tibi ſit vnitum.

De quorundam deuotorum ardenti deſiderio ad Corpus Chriſti.

Cap. XIIII.

Pſal. 30 O Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abſcondiſti timentibus te? Quando recordor deuotorū aliquorū ad Sacramentum tuum, Domine, cum maxima deuotione & affectu accedentium: tunc ſæpius in meipſo confundor & erubeſco, quòd ad Altare tuum & ſacræ Communionis menſam tam tepi-

tepidè & frigidè accedo, quòd ita aridus & ſine affectione cordis maneo, & quòd non ſum totaliter accenſus coram te Deo meo, nec ita vehementer attractus & affectus, ſicut multi deuoti fuerunt, qui præ nimio deſiderio Communionis, & ſenſibili cordis amore à fletu ſe non potuerunt continere, ſed ore cordis & corporis pariter ad te Deũ fontem viuum medullitus inhiabant, ſuam eſuriem nõ valentes aliter temperare, nec ſatiare, niſi Corpus tuum cum omni iucunditate & ſpirituali auiditate accepiſſent. O vera ardens fides eorum, probabile exiſtens argumentum ſacræ præſentiæ tuæ. Iſti enim veraciter cognoſcunt Dominum ſuum in fractione panis, quorum cor tam validè ardet in eis de IESV ambulante cum eis. Longè eſt à me ſæpe talis affectus & deuotio, tam vehemens ardor & amor. Eſto mihi propitius, Ieſu bone, dulcis & benigne, & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in ſacra Communione ſentire: vt fides mea magis conualeſcat, ſpes in bonitate tua proficiat, & cha- Luc. 24.

ritas ſemel perfectè accenſa,& cœleſte manna experta,nunquam deficiat.Potēs eſt autem miſericordia tua, etiam gratiam deſideratam mihi præſtare, & in ſpiritu ardoris, quum dies beneplaciti tui aduenerit, me clementiſſimè viſitare.Etenim licet tanto deſiderio tam * ſpiritualium deuotorū tuorum non ardeo : tamen de gratia tua illius magni inflammati deſiderij deſiderium habeo , orans & deſiderans, omnium talium feruidorum amatorū tuorum participem me fieri,ac eorum ſancto conſortio annumerari.

* *ſpecialium*

Quod gratia deuotionis humilitate & ſuiipſius abnegatione acquiritur.

Cap.XV.

OPortet te deuotionis gratiā inſtanter quærere,indeſinenter petere, patienter & fiducialiter expectare,gratanter recipere , humiliter conſeruare , ſtudiosè cum ea operari, ac Deo tempus & modum ſupernę viſitationis,donec veniat , committere. Humiliare præcipuè te debes , quum parùm aut nihil deuotionis interiùs ſentis,ſed non nimium deijci, nec inordinatè contriſtari.Dat ſæpe Deus in

vno

vno breui momento, quod longo negauit tempore. Dat etiam quandoque in fine, quod in principio orationis largiri diſtulit. Si ſemper citò gratia daretur & pro voto adeſſet, non eſſet infirmo homini bene portabile. Propterea in bona ſpe & humili patientia expectanda eſt deuotionis gratia. Tibi tamen & peccatis tuis imputa, quum non datur, vel etiam occultè tollitur. Modicum quandoque eſt quod gratiam impedit & abſcondit, ſi tamen modicum & non potius grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et ſi hoc ipſum modicum vel grande amoueris & perfectè viceris, erit quod petiſti. Statim namque vt te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu ſeu velle quæſieris, ſed integrè te in ipſo poſueris: vnitum te inuenies & pacatum, quia nil ita bene ſapiet & placebit, ſicut beneplacitum diuinæ voluntatis. Quiſquis ergo intentionem ſuam ſimplici corde ſurſum ad Deum leuauerit, ſeq; ab omni inordinato amore ſeu diſplicentia cuiuſlibet rei creatæ euacuauerit: aptiſſimus gratiæ percipiendæ, ac dignus deuo-

tionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem ſuam, vbi vaſa vacua inuenerit. Et quantò perfectiùs quis infirmis renunciauerit, & magis ſibijpſi per contemptum ſui moritur: tantò gratia celeriùs venit, copioſiùs intrat, & altiùs liberum cor eleuat.

Iſa.60. Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor eius in ipſo, quia manus Domini cum eo: & ipſe ſe poſuit totaliter in manu eius vſque in ſeculum. Ecce ſic benedicetur homo,

Pſal.127. & 23. qui quærit Deum in toto corde ſuo, nec in vanum accipit animam ſuam. Hic in accipiendo ſacram Euchariſtiã magnam promeretur diuinæ vnionis gratiam: quia non reſpicit ad propriam deuotionem & conſolationem, ſed ad Dei gloriam & honorem.

Quod neceſsitates noſtras Chriſto aperire, & eius gratiam poſtulare debemus.

Cap. XVI.

** amabiliſsime*

O Dulciſſime atq; * amantiſſime Domine, quem nunc deuotè deſidero ſuſcipere, tu ſcis infirmitatem meam & neceſſitatem quã patior, in quantis malis & vitijs iaceo,

quàm

quàm ſępe ſum grauatus, tentatus, turbatus, & inquinatus. Pro remedio ad te venio: pro conſolatione & ſubleuamine te deprecor. Ad omnia ſcientem loquor, cui manifeſta ſunt omnia interiora mea, & qui ſolus poteſt me perfectè conſolari & adiuuare. Tu ſcis quibus † bonis indigeo prę omnibus, & q̃ pauper ſum in virtutibus. Ecce ſto ante te, pauper & nudus, gratiam poſtulans, & miſericordiam implorans. Refice eſurientē mendicū tuum, accende frigiditatem meā igne amoris tui, illumina cæcitatē meam claritate præſentiæ tuæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia grauia & contraria in patientiā, omnia infima & creata in contemptū, & obliuionem. Erige cor meū ad te in cœlum, & ne dimittas me vagari ſuper terram. Tu ſolus mihi ex hoc iam dulceſcas vſq; in ſæculū, quia tu ſolus cibus & potus meus, amor meus, & gaudiū meū, dulcedo mea & totum bonū meum. Vtinam me totaliter ex tua præſentia accendas, comburas & in te tranſmutes, vt vnus tecum efficiar ſpiritus per gratiam internæ vnionis & liquefactionem ardentis amoris. Ne patiaris me

ieiunum & aridum à te recedere, ſed operare mecum miſericorditer, ſicut ſæpius operatus es cũ Sanctis tuis mirabiliter. Quid mirum, ſi totus ex te igneſcerem, & in meipſo deficerem:
Leuit. 6. quum tu ſis ignis ſemper ardens, & nunquam deficiens, amor corda purificans, & intellectum illuminans.

De ardenti amore & uehementi affectu ſuſcipiendi Christum, uox diſcipuli.

Cap. XVII.

CVm ſumma deuotione & ardẽti amore, tùm toto cordis affectu & feruore deſidero te, Domine, ſuſcipere, quemadmodum multi Sancti & deuotæ perſonæ in communicando te deſiderauerunt, qui tibi maximè in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardentiſſima deuotione fuerunt. O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, fœlicitas interminabilis, cupio te ſuſcipere cum vehementiſſimo deſiderio & digniſſima reuerentia, quam aliquis Sanctorum vnquam habuit & ſentire potuit. Et licet indignus ſum omnia illa ſentimenta deuotionis habere: tamen offero tibi totum cordis mei affectum.

ac ſi omnia illa gratiſſimè inflammata deſideria ſolus haberem. Sed † & quæcunque poteſt pia mens concipere & deſiderare, hæc omnia tibi cum ſumma reuerentia, veneratione, * ac intimo feruore prębeo & offero. Nihil opto mihi reſeruare, ſed me & omnia mea tibi ſpontè & libẽtiſſimè immolare. Domine Deus meus, Creator meus, & Redemptor meus, cum tali affectu, reuerentia, laude, & honore, cũ tali gratitudine, dignitate, & amore, cum tali fide, ſpe, & puritate te affecto hodie ſuſcipere, ſicut te ſuſcepit & deſiderauit ſanctiſſima mater tua glorioſa virgo Maria, quando Angelo euangelizanti ſibi incarnationis myſterium, humiliter & deuotè reſpondit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundùm verbum tuum. Et ſicut beatus Præcurſor tuus excellẽtiſſimus ſanctorum Ioannes Baptiſta in præſentia tua lætabundus exultauit in gaudio Spiritus ſancti, dum adhuc maternis clauderetur viſceribus: & poſtmodũ cernens inter homines Ieſum ambulãtem, valde ſe humilians, † deuoto cum affectu, dicebat: Ecce agnus Dei. Amicus autem Sponſi, qui ſtat & audit,

intima, ac

Luc. 1.

Ibidem.

Ioan. 1.

 * cum

** cum, &c. Ioan.3.* * cum gaudio gaudet propter vocem Sponſi: ſic & ego magnis & ſacris deſiderijs opto inflammari, & tibi ex toto corde meipſum præſentare. Vnde & omnium deuotorum cordium iubilationes, ardentes affectus, mentales exceſſus, ac ** ſupernales* * ſpirituales illuminationes, ac cœlicas viſiones tibi offero, & exhibeo cum omnibus virtutibus & laudibus ab omni creatura in cœlo & in terra celebratis & celebrandis, pro me & omnibus mihi in oratione cōmēdatis: quatenus ab omnibus dignè lauderis, & in perpetuum glorificeris. Accipe vota mea, Domine Deus meus, & deſideria infinitæ laudationis & immenſæ benedictionis, quæ tibi ſecūdùm multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ iure debentur. Hęc tibi reddo, & reddere deſidero per ſingulos dies & momenta temporum, atq; ad reddendum mecum tibi gratias & laudes, omnes cœleſtes ſpiritus, & cunctos fideles tuos precibus & affectibus inuito & exoro. Laudent te vniuerſi populi, tribus, & linguæ, & ſanctum ac mellifluum nomē tuum cum ſumma iubilatione & ardenti deuotione magnificent. Et quicunquę reuerenter ac de-

Pſal.112. 116.134. 148.149 150.

ac deuotè altiſſimum Sacramentum tuum celebrant,& plena fide recipiũt, gratiam & miſericordiam apud te inuenire mereantur,& pro me peccatore ſuppliciter exorent. Quumq; optata deuotione ac fruibili vnione potiti fuerint, & bene conſolati, ac mirificè refecti, & de ſacra menſa cœleſti abſceſſerint, mei pauperis recordari dignentur.

Quod homo non ſit curioſus ſcrutator huius Sacramenti, ſed humilis imitator Chriſti, ſubdẽdo ſenſum ſuum ſacræ fidei.

Cap. XVIII.

CAuendũ eſt tibi à curioſa & inutili perſcrutatione huius profundiſſimi Sacramenti, ſi non vis in dubitationis profundũ demergi. Qui ſcrutator eſt Maieſtatis, opprimetur à gloria. Pro. 25. Plus valet De⁹ operari, q̃ homo intelligere poteſt. Tolerabilis, pia, & humilis inqſitio veritatiſ: parata ſemper doceri,& per ſanas Patrũ ſentẽtias ſtudens ambulare. Beata ſimplicitas, quę difficiles quęſtionũ relinquit vias, & in plana ac firma pergit ſemita mandatorum Dei. Multi deuotionem perdiderunt, dum altiora ſcrutari volue-

voluerunt. Fides à te exigitur & ſyncera vita, non altitudo intellectus, neque profunditas Myſteriorum Dei. Si non intelligis, nec capis quæ infra te ſunt: quomodo comprehendes ea, quæ ſupra te ſunt? Subde te Deo, & humilia ſenſum tuum fidei, & dabitur tibi ſcientiæ lumen, prout tibi fuerit vtile ac neceſſarium. Quidam grauiter tentantur de fide & Sacramento: ſed non eſt hoc ipſis imputandum, ſed potius inimico. Noli curare, noli diſputare cum cogitationibus tuis, nec ad immiſſas à diabolo dubitationes reſponde: ſed crede verbis Dei, crede Sãctis eius, & Prophetis, & fugiet à te nequam inimicus. Sæpe multùm prodeſt, quòd talia ſuſtinet Dei ſeruus. Nã infideles & peccatores nõ tentat, quos ſecurè iam poſſidet: fideles autem & deuotos varijs modis tentat & vexat. Perge ergo cum ſimplici & indubitata fide, & cum ſimplici reuerentia ad Sacramentum accede. Quicquid intelligere non vales, Deo omnipotenti ſecurè committe. Non fallit te Deus: fallitur, qui ſibi nimium credit. Graditur Deus cum ſimplicibus, reuelat ſe
Pſal. 18. & 118. humilibus, dat intellectum paruulis, aperit

aperit ſenſum puris mentibus, & abſcondit gratiam curioſis & ſuperbis. Ratio humana debilis eſt, & falli poteſt: fides autem vera falli non poteſt. Omnis ratio & naturalis inueſtigatio fidem ſequi debet, non præcedere, nec infringere. Nam fides & amor ibi maximè præcellunt, & occultis modis in hoc ſanctiſſimo & ſuperexcellentiſſimo Sacramento operantur. Deus æternus & immenſus, infinitæque potentiæ facit magna & inſcrutabilia in cœlo & in terra: nec eſt inueſtigatio mirabiliũ operum eius. Si talia eſſent opera Dei, vt facilè ab humana ratione caperentur, non eſſent mirabilia, nec ineffabilia dicenda. *Iob. 5.*

FINIS.

DE MEDITATIONE LI-bellus M. Ioannis Gerſonis Cancellarij Pariſienſis.

Quid ſit Meditatio, & de triplici oculo.

Cap. I.

Pſal. 18. MEditatio cordis mei in cõſpectu tuo ſemper. Fœlix certè, qui cũ Propheta poteſt ex ſententia dicere verbum iſtud Deo. Sed videamus inprimis, quid ſit meditatio cordis, non pro carnali ſolo, ſed ſpirituali corde.

Eſt autem meditatio, vehemens cordis applicatio ad aliquid inueſtigandum & inueniendum. Et hęc applicatio fortis habet difficultatẽ, quæ quandoque maior eſt, quandoq; minor. Quod vt intelligatur, præſupponatur ex creditis, & ab experientia, cor noſtrum conditum eſſe; & tres habere ſpecies oculorum, mentales oculos, rationales oculos, & ſenſuales. Et ex illis eſt vtrobique vnus oculus in cognitione, alius in affectione.

Funda-

Fundatur hæc diſtinctio in altera,qua dicimus hominem habere portionem ſeu faciem rationis duplicem: quarum ſuperior vertitur ad leges æternas, altera ad temporales. Neutra tamen in affectu ſuo,dependet ab organo corporeo. Sub iſtis eſt ratio demerſa corporis, quæ ſenſualitas appellatur. Primus oculorum vocatur ab alijs oculus mentis, alter oculus rationis, tertius oculus carnis.

Iſte triplex oculus per peccatum conturbatus eſt.

Cap. II.

FVuerat ab initio bene conditæ rationalis naturæ talis ordo ordiniſque tranquillitas, quòd ad nutum & merum imperium ſenſualitas rationi inferiori, & inferior ratiò ſuperiori ſeruiebat: & erat ab inferioribus ad ſuperna pronus & facilis aſcenſus, faciente hoc leuitate originalis iuſtitiæ ſubleuantis ſurſum corda, quemadmodum naturaliter ignis ſua leuitate ſurſum fertur. At verò poſtquam aduerſus Dominum ſupremum ingrata proditio demeruit Gen. 3. auferri iuſtitiam hāc originalem, ſubintroiuit pondus grauiſſimum concomi-

comitans peccatum,quod miſeram & captiuam animam trahere non ceſſat ad infima, tanquam circumligata ſit
Pſal. 106. funibus, catenis & compedibus vincta, in mendicitate & ferro. Sicq; mirabili,imò miſerabili confuſione facta eſt ordinis prioris peruerſio: quòd in homine ſic merſo tenebris & carcere cæco, conturbatus eſt in ira triplex vtrinque oculus, per imperfectionem in ſenſualitate,per obnubilationem in inferiori rationis perfectione, & per quandam excæcationem in ſuperiori rationis portione.

Meditandi difficultas prouenit ex pœna peccati principaliter.

Cap. III.

HAbemus ecce cauſſam primam difficultatis,quàm in meditatione ſentimus, quam in habendis ſemper ad Dominum oculis experimur Facit hoc pœnalis illa grauedo deorſum iugiter impellens, quemadmodū videre eſt ſenſibiliter in aquæductu, quæ tota facilitate defluit in ima. Continetur autem vel ſurſum leuatur non niſi cum violentia. Non aliter cor ad infima pronum leuiter effluit hàc illacque veluti ſine retina-

culo

culo vel labore, quoniam

Facilis deſcenſus Auerni (ait Poeta) *Sed reuocare gradum, ſuperaſq; euadere ad auras, Hoc opus,hic labor eſt.* *Virgil. Æneid.6.*

Meditatio non ſolum ſit in potentia cognitiua,ſed etiam in affectiua. Cap. IIII.

PErſcrutemur cõſequenter ex prædictis naturam, ſeu proprietatem meditationis : quoniam ex hoc ipſo,quàm neceſſaria nobis ad Deum tendentibus exiſtat,videbimus. Diximus autem & repetimus,quòd meditatio eſt vehemens applicatio vel attentio animi ad aliquid inueſtigãdum vel inueniendum fructuosè. Addimus fructuosè, ne meditatio vergat aut in ſuperſtionẽ,aut in curioſitatem,aut in melancholicã ſtoliditatẽ. Dicamus ergo cõplentes,quòd meditatio eſt vehemens & ſalubris animi applicatio ad aliquid inueſtigandũ vel experimẽtaliter cognoſcendũ. Ponimus hoc vltimum,propter naturam ipſius affectionis,quæ diuerſa ſortitur nomina proportionaliter ad conditionem cognitionis. Non poteſt aliter affectio cognoſci, quàm experimentaliter ab eo qui

qui per eam afficitur. Quam experimentalem affectionis cognitionẽ non poteſt eam habens in alterum verbis quibuſlibet infundere, niſi ſimiliter affectus ſit alter ille. Quoniã ſolus nouit
Apoc.2. (prout in Apocal ſcribitur) qui accipit. Propterea vocatur manna abſconditum. Exemplũ eſt perſpicuũ in illo, qui nouit dulcedinẽ mellis ſolùm per doctrinam, ſicut medicus ſanus infirmitatis dolorem Hæc autem dulcedo à guſtante, hic dolor ab ægrotãte aliter & longè aliter cognoſcuntur.

Meditanti neceſſaria eſt longanimitas, ut ignis deuotionis ardeat.

Cap. V.

PErpendamus ex his, quàm profundè ſenſerit Propheta naturam meditationis, dum ait:
Pſal.38. In meditatione mea exardeſcit ignis. Vtrunque enim complexus eſt, lumen in intellectu, & ardorem in effectu. Quàm verò ſit difficile, quòd ignis deuotionis ſpiritualis exardeſcat flatu meditationis, fiet notum conſiderantibus ignem materialem, dum quæritur à lignis aquoſis viridibus luto reſperſis elici. Suffla quantum potes, iterum atque

que iterum multo conatu reſuffla, emerget plurimus ab initio fumus cõturbans oculos. Vix emicabit ſcintilla quæ mox euaneſcet. Diſperges forſitã iratus congeſta prius ligna, ſi non in longanimitate perſtiteris. Quam longanimitatẽ appellamus hic meditationẽ, aut meditationi coniungẽdam.

Difficile ualde eſt, dare regulam certam de modo meditandi.
Cap. VI.

MEminim[9] aliquas nos ſcripſiſſe doctrinas vel induſtrias, nedũ Latino, ſed Gallico ſermone ſuper habenda meditatione tali, licet fortaſſis vteremur alijs terminis in Tractatulo de myſtica Theologia parte ſecunda, quæ praxim eius docet, & in altero de Monte cõtẽplationis edito: in altero rurſum de mẽdicitate ſpirituali compilato. Denique tanta reperitur difficultas, tanta pro diuerſitate hominum varietas in practicando doctrinam veræ ſanctæque meditationis, quòd an ſilere, vel aliquid ſcribere conſultius ſit, videor egomet mihijpſi quandoque ſub dubio fluctuans.

Medi-

Meditatio est utilis ad contemplationem, & periculoſa propter indiſcretionem.

Cap. VII.

QVum enim recogito, quòd abſque meditationis exercitio nullus, ſecluſo Dei miraculo ſpeciali, ad perfectionem contemplationis dirigitur aut peruenit, nullus ad rectiſſimam Chriſtianæ religionis normam vix ſe componit: audeo zelans, ardeoq; ſtudium ſanctæ meditationis ſuadere. At verò dum toties expertus pericula ſedulus recogito difficultatem & arduam raritatem perueniendi, quò trahere meditatio nititur, ego quaſi torpens & ſtupidus efficior. Quæſierit aliquis, quo pacto ſic venit? Quia nimium frequenter expertum eſt, ſtudium meditationis conuerti dilabique in morbum melancholicæ paſſionis propter immoderationem, vel propter ſuperbiam dari in reprobum ſenſum diabolicæ illuſionis.

Abuſus meditationis comparatur abuſui uini, reſpectu febricitantium.

Cap. VIII.

MAndemus exemplis quod dicimus: Scimus vinum in iucunditatem

ditatē & hominis ſalutē conditū eſſe. Pſal. 103.
Sic enim Scriptura, ſic ratio loquitur.
Videmus tamen ex abuſu potantiū,
præſertim dum febriū diſcratia laborāt, quòd potus vini alioquin ſalubris
cauſat vel ægritudinis augmentū, vel
maniā & furorem, aut quandoq; mortem. Nos aūt filios omnes Adam quis
ægrotos, quis febricitātes eſſe peſſimis
animæ febribus negauerit, quib⁹ vertūtur in nauſeam & amaritudinē optima Diuinorū eloquiorū verba, quibus in fel conuertitur ſuauiſſimus diuini verbi panis? Heu miſeros nos, heu
quā ex intima cōſideratione talis miſeriæ conclamauit Apoſtolus: Infœlix
ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Subiungit: Gratia Rom. 7.
Dei per Ieſum Chriſtum.

In meditatione adſit diſcretio, quam parat experti & boni uiri conſultatio.

Cap. IX.

QVid agimus ergo? Quid dicimus? Ibimúſne præcipites per abrupta vitiorū? Ibimúſne poſt deſideria cordis noſtri, & in adinuentionibus noſtris peſſimis deſperati ſine Pſal. 80.
lege, ſine freno, ſine ordine? Nunquid

quid ſufficient nobis cogitationes inſtabiles, ſordidæ, fluxæ, ſomnioq; ſimillimæ, quæ non conſolationem vel ædificationem allaturæ ſunt, ſed deſolationem, mæſtitiam, & ruinam: oblectantibus ſe in ijſdem? Reſpondebimus, nequaquã id fieri debere: ſed adſit diſcretio moderatrix in omnibus, quam non ſecurius habere poſt diuinam gratiam poterimus, quàm per ſedulum & ſecurum alterius experti noſque diligentis & agnoſcentis conſilium. Clamat Ariſtoteles voce experientiæ loquens: quòd ars & virtus ſunt circa difficilia, vt ars pingendi, ars ſcribendi, ars citharizandi, virtus caſtitatis, virtus fortitudinis, virtus ſobrietatis. Hoc verò ſic intelligendum eſt, quòd ab initio virtus & ars multas in acquiſitione ſua patiuntur difficultates: dum verò fuerint conquiſitæ, facilia ſunt eis omnia. Pingit faciliter pictor exercitatus in arte: ſic de ſcriptore, ſic de citharizante videmus: ita vt dixerit idem Ariſtoteles, quòd ars perfecta non deliberat: tam ſibi facilis eſt actus ſuus.

Com-

☞ *Comparatio meditantis ad ſcribentem, &c. ſtudioſe, uel inaduertenter.*
Cap. X.

VTamur iſta cōparatione, dum de meditatione loquimur. Attendamus quòd in trahendo paſſim lineas picturę vel ſcripturę difficultas nulla eſt: ſicut nec etiā diſcurſionis digitorùm per citharæ chordas. Inuenimus ſimiliter in cogitatione. Non enim difficulter aut laborioſè nunc hoc, nunc illud, prout occurrerit, cogitatur: ſed quòd nullus inde reſultet fructus, vides in ſic pingēte, ſic ſcribente, & ſic citharizāte. Ita neq; prorſus in ſic cogitante: imò quum ſe talibus cogitationibus vagis oblectauerit, vt dicit Seneca, triſtis remanebit. Porrò laborioſe, ſtudioſè, & attentiſſimè cum mira tarditate pingendo, ſcribendo & citharizando, fit quandoque vt bene & celeriter iſta fiant.

☞ Ex *uana cogitatione non ſurgit meditatio, ſed de meditatione bene fit contemplatio.* Cap. XI.

QVorſum iſta? Nimirū vt oſtendamus, quemadmodum de cogitatione nulla vnquam proficiet,

eiet, aut emerget in meditationem: quantò minus in contemplationem? Ex meditatione verò, quæ ſummam habet difficultatem, ſi bona fide, ſimplici & diſcreta diligenter exerceatur: perueniemus ad hanc perfectionē, quòd abſque vlla difficultate fiet apud nos fructuosè, quod ſummo meditationis ſtudio conquirere voluimus. Ita denique tranſibit meditatio in contemplationem. Non enim differt cōtemplatio à meditatione, niſi penes facile & difficile, quoniam vtrobique eſt fructus alter, quàm in cogitatione.

Contemplatio tam quoad affectum, quam quoad intellectum deſcribitur.

Cap. XII.

DEſcribitur autem contemplatio, quòd eſt liber & expeditus mētis intuitus in res perſpiciendas vſquequaq; diffuſus. Et hoc quoad cōtemplationem quæ reſpicit intellectū. Porrò quoad contemplationem, quæ conſiſtit in affectu & in praxi, deſcribit eam Hugo, quòd eſt per ſubleuatæ mentis iubilum, mors quædam carnalium deſideriorum. Hoc eſt: Guſtate
Pſal. 33. quàm ſuauis eſt Dominus. quem guſtum

ſtum ſequitur alia longè cognitio,quã fuerit intellectualis ſolũ viſio,vel quędam auditio per fidẽ aut ſcripturam.

Meditatio in principio difficilis,per exercitium fit facilis.

Cap. XIII.

MEditabitur ecce aliquis gemẽs & ſuſpirãs vt colũba,dicetq; cũ Propheta:Meditatus ſum nocte cũ corde meo: * excitabar,& ſcopebã ſpiritum meũ. Faciet hoc anxiè,difficulter,laborioſè, recogitãdo nũc omnes annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ,nũc iudicia Dei quæ ſunt abyſſus multa in cœlo ſurſum,& in abyſſis deorſum,& ita de reliquis circa quę verſatur meditantis attẽtio vehemens: vt ea, quę meditatur vel cogitat, limpidius vel firmius in affectũ ſuũ trahat. Efficiet tãdem,vt hæc omnia tanta facilitate recogitet & ſapiat, quàm facilis eſt ipſa cogitatio. Docent nos exempla prædicta, ſi dubitamus. Non enim plus laboris habent ſcriptor,pictor,cithariſta,bene agẽdo quod optimè didicerint, quàm vagus & vanus aliquis ab initio diſcurrens ſine arte & ordine per lineas picturę vel ſcripturę, aut per citharæ chordas.

Iſai.38. *59.* *Pſal.76.* * *& exercitabar* *Iſai 38.* *Pſal.35.*

Meditans, quantumque expertus, laborem neceſſe eſt ut ſemper ſentiat.

Cap. XIIII.

ADdendum eſt ad præmiſſa nihilominus, quòd vix eſt aliquis ita perfectus in arte ſua, quin aſſiduè poſſit ad aliqua vel cognoſcēda, vel agenda proficere, qualia neceſſe eſt vt habeat cum labore. Multò magis hoc verum eſt in ipſa de qua loquimur meditatione, quę nouos veritatis aut deuotionis fœtus iugiter parere ſtudet: ſed non deeſt parturitionis dolor, propter illud maledictum ſpiritualiter intellectū: In dolore paries filios tuos. Non meminit tamen preſſuræ propter gaudium, quia natus eſt ſibi nou⁹ cognitionis, aut affectionis ſanctę fœtus in animi ſui mundū.

Gen.3.
Ioan.16.

Nondum purgati, habent loco meditationis graues cogitationum tentationes, quibus timor Dei eſt neceſſarius.

Cap. XV.

EVenit autem ab initio frequentius, vt dum aliquis nondum purgatus à vitijs, ſatagit meditari vt columba, meditatur quaſi vetus ſimia

dolos

dolos & odia. Meditatur ſicut canis, rabioſa ſilentia rodens, iuxta verbum Satyrici. Meditatur quaſi ſordida ſus, dum fœdiſſimas in animo verſat reuerſatq; cogitationes. Quid porrò de blaſphemiæ ſpiritu? Quàm abominabilis, quàm horridus? Nonnũquam reſurgit territans meditantem, loquēs aduerſus Deum, Sanctos Sanctasque ingentia, quæ nec fari licet. Iaciuntur infidelitatis iacula, barathrum deſperationis aperitur. Experimentũ quoq; manifeſtat, quàm rectè iuſſerit Sapiens: Fili, accedens ad ſeruitutem Dei, prępara animam tuam ad tentationem. Sequitur præſidium certiſſimum: Sta in timore: Beatus enim vir, qui ſemper eſt pauidus. *Eccli. 2.* *Prou. 28.*

Nouus meditans debet credere ſuo directori, & de uiſibilibus ad inuiſibilia conari.

Cap. XVI.

PAuidus verò ſemper, quomodo beatus? quæret aliquis, dum timor additur timori, ſcrupulus ſcrupulo, puſillanimitas puſillanimitati: præſertim quũ non adeſt aſſiduè conſiliator, dux & præmonſtrator itineris arcti & recti? Si verò talis (qui ra-

rus eſt habens artẽ pariter & pietatẽ) inuentus fortè fuerit cum otio nouum meditantem inſtruendi quantũ libuerit: fœlix quidem erit ipſe nouus tyro, ſi tamen protinus abſq; vlla trepidatione paratus eſt credere conſilio. Sed ô quoties, bone Ieſu, quoties hæſitabit,& idem repetet iterum, iterumq́;, quaſi falli reformidans? Deniq; non vtetur erga dantem ſibi conſilium do-

Iacob.1. ctrina Iacobi, quæ eſt, vt poſtulet in fide nihil hæſitans.Scripſi quædã ſuper huiuſmodi ſcrupulis in Tractatulo de Præparatione ad Miſſam: aliqua ſimiliter de cautelis contra ſpiritũ blaſphemiæ diriſſimũ. Aduerſus quæ remedium optimũ eſt, contemnere,nec curare,quin potius irridere, non ſuper his ſolicitè cõfiteri,niſi forſan in principio pro cautela ad habendũ conſiliũ.

De ſcrupulis verò teneatur hęc regula,quòd aduerſus eos agendum eſt ita, ſicut prudens aliquis & expertus cõſiliator dictauerit,mãdauerit, aut iuſſerit,nec aget in hoc contra conſcientiam ſuam demeritoriè,dum illam ad conſilium ſapientioris per rationis libertatem ab animo ſuo mutat & diſponit, quamuis aſſiduè ſenſualitatis

remur-

remurmuratio fortè ſentiatur. Alioquin nunquam fiet in pace Deo locus cordis. Rurſus aduertendum, quoniam ſicut, docente Ariſtotele, omnis noſtra cognitio venit à ſenſu: & iterũ, quòd neceſſe eſt, omnem intelligentẽ phantaſmata ſpeculari: ſic originatur meditatio noſtri cordis à ſenſibilibus, quę figurata ſunt, quæ colorata, & cæteris accidentibus temporis & loci circumuoluta. Hinc ſunt meditationes conſcriptæ, hinc imagines pictæ vel ſculptæ, hinc generaliter fit illud Pſalmiſtæ: Meditatus ſum in omnibus operibus tuis, in factis manuum tuarum meditabar. *Pſal. 76. & 142.* Quæ vtiq; facta & opera ſunt corporalia. Nihilominus debet aſſurgere meditans, & vltrà progredi, veluti per ſcalã aliquam ex viſibilibus ad inuiſibilia, ſicut dicit Apoſtolus: quoniã inuiſibilia Dei, ex his quę facta ſunt intellecta conſpiciuntur, ſempiterna quoque virtus eius & Diuinitas. *Rom. 1.* Propterea docens nos à corporalibus ad ſpiritualia migrare, dicebat: Et ſi Chriſtum ſecundùm carnem cognouimus: non tamen ſecundùm carnem cognoſcimus. *2. Cor. 5.*

Pericula & inſidiæ quæ tenduntur meditantibus.

Cap.XVII.

ADuertendum verò, quòd meditaturis duplices inter cæteras tenduntur inſidiæ. Vna, dum petunt conſiliũ ſuper occurrẽtibus ſcrupulis in meditatione ſua, prę̨ſertim mulier à viro. Altera, dum ſunt in actu meditationis. Fit in primo caſu crebrius & leuius, quàm à multis credi poteſt, agglutinatio quædam animorum velata pallio ſanctę deuotæq́; dilectionis: quæ primò confabulationibus ſub typo quę̨rẽdi conſilij quæritur, dehinc anima veluti cõfricata caleſcit, & ſenſim igne cæco carnalis amoris capitur & vritur: nec intelligitur primò, donec tandem ad riſus leues, ad facetos blãdosq́; geſtus peruentũ eſt. Auertat Deus à ſeruis ſuis id quod reliquũ ſilemus. Timeo, inquit Apoſtolus, ne dum

Gal.3. ſpiritu cœperitis, carne cõſummemini. Scripſi iam pluries talia conſequenter ad Auguſtinũ, nominatim in Tractatulo de Probatione ſpirituum. Incurrunt aliud periculum meditãtes, dum in ſolis phantaſijs, aut ſolis imaginibus corporeis ſe tradunt, & toto corde ve-

hementer

hemẽter incũbunt. Fit proinde vt meditans, dum tranſire ſatagit in cõtemplationẽ, collabatur ad melancholiam ſeu phantaſticã læſionem, ita tandem vt imagines iterũ verſatas in imaginatiua virtute pro rebus ipſis exterioribus accipiat. Et ſicut euenit in ſomniantibus dum dormiũt, nõ aliter iſtis in vigilia contingit, quorum verba & opera nullam inter ſe connexionem, nullum ordinem ſeruant, vbi neque eſt principium, neque finis, vbi (ſicut vulgò dicitur) neque eſt caput neq; cauda, ſed de gallo fit ſaltus ad cignum, ita vt vigilantes ſomniare videantur. De quibus dicunt vulgares:

Ilz reſuent, ou ſont en reſuerie.

Porrò timent nõ timenda, ſperant non ſperanda. Nunc gaudio diſſoluuntur, nunc ſubito mœrore tabeſcunt, quales egent amplius fomento ſacrantis, quàm monitione ſapientis.

Fœlix proinde, qui in lege Domini meditabitur die ac nocte, ſi tamen comes fuerit diſcretio, quam ſolam parat humilitas, captiuans omnem intellectum in obſequium fidei, 2.Cor.10 & ſemper alieno magis, quàm proprio credens iudicio.

DE VITA SOLITARIA.

VT tibi ſolitudo dulceſcat, & in conſpectu pro te mitiſſimè Crucifixi ingratus nequeas inueniri: illam ſemper apprehenſam non omnino poſtponas, ne illam alius tanquam gratus apprehendens occupet locum tuum, & tu eijciaris tanquam fœtidũ morticinium. Conſidera, inquam, quantũ es obnoxius vero Agno, qui pro te patienter ductus eſt ad victimam, & opprobria ac flagella ab ijs duriſſima fuit paſſus, quibus ſic compaſſionali-
Luc.19. ter eſt compaſſus, vt lachrymas effunderet ſuper eos. Ergo ad hæc obtinenda deuotis precibus ipſum pijſſimum inuoca Ieſum Chriſtum, obſecrans vt ei poſſis tanquam vero capiti per opera virtuoſa, & ipſius membrum veridicè nuncupari. Sed hoc ſine ipſius gratia præcedenti & ſubſequenti non poteris impetrare: quia ſine ea omnis conatus tuus erit inutilis, friuolus & inanis, quum fruſtrà vi-
Pſal.126. gilat credens cuſtodire ſine Domino ciuitatem. Et ideo ſi vis eius gratiam inuenire, & eſſe verus ſolitarius: duo ſunt

ſunt tibi neceſſaria. Primum, vt ſic te abſtrahas ab omnibus tranſitorijs, vt nihil magis de eis cures ac ſi nō eſſent, & ſic omnibus modis te vilifica, nihil eſſe te putando. Credas omnes meliores te eſſe, & magis placere Deo. Quæcunque audis aut vides de Religioſis perſonis, puta bona intentione facere, etiamſi contraria videantur. Nam ſæpe humana fallitur ſuſpitio: & ideo nihil iudices. Nihil vnquam de te loquaris, quod laudem importet: imò plus labora celare virtutes, quàm vitia. De nullo ſiniſtrè prorſus loquaris, quantumcunque ſit verum & manifeſtum: libentius accommoda aurem tuam cum aliquis laudatur, quàm quum vituperatur.

Quando loqueris cum aliquo, verba tua ſint vera, rara, apta, & ponderoſa de Deo. Sæcularis ſi tecum loquitur, & varias proponit quæſtiones: quantò citius poſſis, abſcinde ſermonem, & trāsfer te ad ea quę Dei ſunt. Quicquid tibi contigerit, vel alteri quantumcunque charo, non cures: ſi eſt proſperum, non læteris: ſi eſt aduerſum, non triſteris: ſed totum nihil reputa, & Deum lauda. Solitudinem

quære

quære quantum potes, vt vtilitati tuæ ſedulus intēdas. Fuge colloquia quantum potes: tutius eſt enim ſilere, quàm loqui. Poſt Completorium nō loquaris, niſi fini ta ſit Miſſa ſequentis diei, vel niſi maxima cauſſa interueniat.

Quum vides aliquid quod tibi diſplicet, conſidera ſi hoc eſt in te, & abſcinde. Si verò vides aut audis quod tibi placet, conſidera ſi hoc eſt in te, & tene: & ſi non eſt, aſſume: & ſic erit tibi in ſpeculū. De nulla re murmures cum aliquo, niſi quum credis prodeſſe poſſe. Quantumcunque ſit graue quod habes, nunquam aliquid pertinaciter affirmes, vel neges, ſed ſint tuæ negationes affirmationeſque ſale conditæ. A cachinnis ſemper abſtineas te, & à riſibus leuiter. In omnibus dictis tuis ſic te habeas, vt dictorum & factorum certitudinem habeas, quòd ſint ita. Quæ autem dubia ſunt, quaſi mala dimittantur. Secundum eſt tibi neceſſarium, vt ſic te offeras Deo, vt nihil dicas, neque facias, niſi quod credis ei firmiter placere. Et ideo officio cum magna deuotione intendas, vt quod dicitur ore, deuotè verſetur in corde.

Iſta

Iſta tria ſemper in memoria habeas, quid fuiſti, quid es, & quid eris. Quid fuiſti, quia ſperma fœtidũ: quid es, quia vas ſtercorum: quid eris, quia eſca vermium. Similiter cogita pœnas eorũ qui ſunt in inferno, & quòd nunquàm finientur, & pro quàm modica delectatione talia patiuntur, & tanta mala ſuſtinent. Similiter cogita gloriam regni cœlorum, quæ nunquã finietur, & quòd leuiter & in breui acquiritur: & quantus dolor & luctus erit illis, qui pro tam parua re tantam gloriam amiſerunt. Sed quum habeas aliquid quod tibi diſplicet, cogita ſi eris in inferno: quòd & illud, & omne, quod times, malum habebis.

Quando aliquod Feſtum celebratur, cogita de illo Sancto qualia ſuſtinuit propter Chriſtũ, quia breuia: & qualia adeptus eſt, quia ęterna. Item ſimiliter cogita, quia tranſierunt bonorum tormenta, & malorum gaudia: & tamen iſti ex tormẽtis æternã gloriã, & illi ex ipſis ſuis videlicet gaudijs æternã perceperũt pœnã. Quantumcũq; te vicit acedia, accipias hoc ſcriptum, & imagineris hęc omnia diligẽter. Ad minus cogita de tempore quod ſic perdis: Sap. 5.

& quo-

& quomodo illi qui ſunt in inferno, darent totum mundum pro eo. Quũ habeas aliquas tribulationes, cogita quòd illi, qui ſunt in cœlo, carent eis: & illi qui ſunt in inferno, multò habent maiores.

Omni die vel ſerò quum vadis iacêre, examina diligenter quid cogitaſti, quid feciſti, ac etiam quid dixiſti, & quàm vtiliter pretioſum tẽpus, quod datũ eſt àd acquirendã vitã æternam, diſpenſaſti: & ſi bene trãſiuiſti, lauda Deum, ſi malè vel negligẽter, defleas, & ſequenti die non differas confiteri. Iſtud in fine pono, vt diligenter imagineris duas Ciuitates, & quaſi ad oculũ videas: vnam plenã tormẽtis omnibus, vt eſt Infernus: alteram verò plenam omni conſolatione, vt eſt regnũ cœlorũ: & ad vnã illarum te oportet intrare & peruenire. Vide ergo, quid te nolẽtem poſſet trahere ad malam, vel quid poſſet te impedire ad bonam. Credo quòd nihil inuenies, ſi remota negligẽtia te toto corde ad Deũ conuertere volueris, eius gratiã humiliter implorãdo: quã nobis largiri dignetur ſuper omnia benedictus in ſæcula.

AMEN.

BEATI ANSELMI ARCHIEPISCOPI Cantuarienſis Libellus, qui Speculum Euangelici ſermonis, ſeu Stimulus amoris inſcribitur.

Quod ſalubre ſit Chriſtiano venerari & amplecti infirma Saluatoris.

CAP. I.

IESVM Nazarenũ à Iudæis innocenter condemnatũ, à Gentibus Cruci affixum, nos Chriſtiani diuinis honoremus obſequijs. Saluatoris noſtri infirma, nos qui Chriſtiani ſumus, reuerenter venerari, amanter amplecti, fortiter imitari, dignum eſt, & ſalubre, & honorificum. Hæc enim ſunt inſtrumenta fortiſſima, quibus omnipotens virtus & inueſtigabilis ſapientia Dei reſtaurationem mundi potenter &

ter & mirificè operata eſt, & vſq; modò operatur. Chriſtus Dominus minoratus eſt ab Angelis, vt nos æquaret angelis: & quis propter Chriſtum ſe nõ humiliet? Chriſtus Dominus pro peccatis noſtris cruci affixus eſt, & crucis amara ſuis amatorib⁹ dulcorauit. Mortuus eſt, & mortem enecauit, vt viueremus per illum. Et quis non amet Chriſtum Dominum? Quis non patiatur pro ipſo? Chriſtus ꝑ crucis ignominiam ad ſupernę claritatis gloriam tranſiuit, & data eſt ei pro ſua reuerẽ-
Matt.28. tia à Deo Patre omnis poteſtas in cœ-
Phil.2 lo & in terra. Vt adorent eum omnes Angeli Dei, & in nomine Ieſu omne genu flectatur cœleſtium, terreſtrium, & infernorum.

80 *Quod gloriatio Chriſtiani debeat eſſe in nomine Crucifixi.* Cap. II.

VBi eſt ergo gloriatio tua, Chriſtiane, niſi in nomine crucifixi Domini tui Ieſu Chiſti? In nomine quod eſt ſuper omne nomen, in quo qui benedictus eſt ſuper terrã, benedicetur in cœlis? Gloriamini in nomine ſancto eius, filij Redemptoris: date honorẽ Saluatori veſtro, qui ma-

gna

gna fecit in vobis, & magnificate nomen eius, mecũ dicentes: Adoramus te, Ieſu Chriſte Rex Iſraël, lux Gentiũ, Princeps Regum terræ, Domine Sabaoth, virtus Dei omnipotentis fortiſſima. Adoramus te pretioſum Redẽptionis noſtræ pretium, hoſtia pacifica, quę ſola odoris tui inęſtimabili ſuauitate Patrem, qui in altis habitat, ad reſpiciendum humilia inclinaſti, & filijs iræ placabilem reddidiſti. Tuas, Ieſu Chriſte, miſerationes prædicamus: tuæ ſuauitatis memoriam cum abũdantia eructamus: tibi, Chriſte, ſacrificium laudis immolamus pro multitudine bonitatis tuæ, quam oſtendiſti nobis ſemini nequam, filijs ſceleratis & perditis.

De magna miſericordia, quã Deus habuit ad genus humanum.

Cap. III.

CVm enim adhuc eſſemus inimici tui, Domine, & mors antiqua in omnem carnem iniquum exerceret dominium, cui omne ſemen Adam lege primordialis culpæ obnoxium erat: recordatus es vberrimę miſericordiæ tuæ, & proſpexiſti de ſublimi habitatione tua in hanc vallem plo-

plorationis & miſeriæ. Vidiſti, Domine, afflictionem populi tui, & tactus dulcore charitatis intrinſecus, appoſuiſti cogitare ſuper nos cogitationes pacis & redemptionis. Et quidē cùm eſſes filius Dei, verus Deus, Deoq; Patri, Sanctoq; Spiritui coæternus & cōſubſtantialis, lucem habitans inacceſ-
1.Tim.6. ſibilem, portanſque omnia verbo virtutis tuæ: non deſpexiſti in hoc noſtræ mortalitatis ergaſtulum altitudinem tuam inclinare, vbi noſtram & guſtares & abſorberes miſeriam, noſque reparares ad gloriam. Parum enim fuit charitati tuæ, ad conſummandum opus noſtræ ſalutis, Cherubim, aut Seraphim, aut vnū ex Angelis deſtinare: ipſe ad nos venire dignatus es per mandatum Patris, cuius nimiam charitatem experti ſumus in te. Veniſti, inquam, non locum mutando, ſed pręſentiam tuam nobis per carnem exhibendo. Deſcēdiſti à regali ſolio ſublimis gloriæ tuæ in humilem & abiectam in oculis ſuis puellā primo virginalis continentiæ voto ſigillatam. In cuius ſacroſancto vtero ſola Spiri-
Luc.1. tus ſancti inenarrabilis virtus & te cōcipi fecit, & naſci in vera humanitatis natura:

natura: ita vt nec Maieſtatem Diuinitatis in te, nec integritatem Virginitatis in Matre violaret natiuitatis occaſio.

De miſerijs, quas Deus accepit pro homine.
Cap. IIII.

O Amanda, ô admiranda dignatio! Deus immenſæ gloriç, vermis contemptibilis fieri nõ deſpexiſti: Dominus omnium, conſeruus ſeruorum apparere voluiſti. Parum tibi viſum eſt, Patrem te nobis eſſe: etiã Domine, frater noſter eſſe dignatus es. Et tu, Domine vniuerſorum, qui nullam habes indigentiam, inter ipſa natiuitatis tuæ initia nõ horruiſti abiectiſſimæ paupertatis deguſtare incõmoda. Vt enim ait Scriptura: Tibi, *Luc. 2.* cùm naſcereris, nõ erat locus in diuerſorio, neque cunabula, quæ teneritudinem tuam exciperent, habuiſti: ſed tu in vili præſepio ſordentis ſtabuli, tu qui terram palmo concludis, inuolutus panniculis reclinatus es: & hoc ipſum à brutis animalib⁹ mater tua mutuò accepit. Conſolamini, conſolamini, qui in ſordibus paupertatis enutrimini: quia vobiſcum eſt Deus in pauperta-

pertate. Non cubat in delicijs ſplendidi cubilis. Nec enim inuenitur in terra ſuauiter viuentium. Quid vltrà gloriaris, ô diues, in re lutea, in volutabro lecti picti & delicati, cùm Rex regum ſuo recubitu ſtramenta pauperum honeſtare maluerit? Quid dura ſtrata deteſtatis, cùm tener infantulus, in cuius manu ſunt omnia, tuis ſericis, tuis plumis, duras iumentorum ſtipulas prælegerit? Sed & tenella hæc tua, Chriſte, infantia à perſecutorũ gladijs tuta non fuit. Adhuc enim inter dulcia Matris vbera ſugens dependebas, quando apparuit angelus in

Matt.2. ſomnis Ioſeph, dicens: Surge, & accipe puerum & matrem eius, & fuge in Ægyptum, & eſto ibi vſque dum dicam tibi. Futurum eſt enim, vt Herodes quærat puerum ad perdendũ eum. Iam extunc, bone Ieſu, pati cœpiſti. Non ſolùm autem illam infantiæ tuæ vexationem in teipſo pertuliſti, ſed & mortem in puſillis tuis, quorum multa millia inter mamillas matrum pro te Herodis trucidauit immanitas.

De geſtis Chriſti ab infantia. Cap. V.

INfantia verò teneriori decurſa, diſcendę humilitatis nobis exemplum præbuiſti. Non enim ſediſti cū concilio vanitatis, ſed in medio Doctorū interrogans & audiens illos: cùm tamē Dominus ſcientiarū tu eſſes, atq; ipſa Dei Patris ſapientia. Sed & obedientiæ nobis formā præſtitiſti, dū parentū imperio tu Imperator mundi humiliter ſubditus extitiſti. At verò vbi robuſtioris ętatis plenitudo aduenit, miſſurus manus ad fortia, egreſſus es in ſalutē populi tui, vt gigas fortis ad currendam viam totius noſtræ miſeriæ. *Luc 2.*
Et primùm quidem, vt per omnia te fratribus aſſimilares, ſeruum tuum baptizantem peccatores in pœnitentiam, tanquam peccator adijſti, baptizari te quoque poſtulaſti, innocens agne Dei, quem nulla peccati ſtilla vel contagio vnquā maculauit. Baptizatus es, non te in aquis, ſed aquas in te ſanctificās, vt per eas ſanctificares nos. *Matt. 3.* *Mar. 1.*
De baptiſmo in deſertū in ſpiritu fortitudinis egreſſus es, vt & vitę ſolitarię in te non deeſſet exemplū. Solitudinē ac ieiunium quadraginta dierū, famis *Luc. 4.*

mis

mis acerbitatem, tentamenta illuſoris ſpiritus æquanimiter toleraſti, vt omnia hęc nobis tolerabilia efficeres. Demum veniſti ad oues quæ perierant domus Iſraël, diuini Verbi lampadem palàm extollens ad illuminationem orbis terræ, & regnum Dei annũcians cunctis obtemperantibus verbo tuo, ſermonem ſequentibus ſignis confir-
Matt. 4. maſti, virtutem Diuinitatis tuæ oſten
Luc. 6. diſti, in cunctis male habentibus omnia omnibus gratis exhibens, quæ ſaluti eorum congruerent, vt omnes lucrifaceres. Sed obſcuratum eſt inſipiẽs
Rom. 1. cor eorum, Domine, & proieceiũt ſer-
Pſal. 49. mones tuos retrorſum, neq; attenderunt ad omnia mirabilia quæ operatus es in eis, exceptis perpaucis nobilibus athletis, quos inter infirma & abiecta mũdi elegiſti, vt per ipſos alta & fortia mirificè expugnares. Nec ſolùm ingrati gratuitis tuis beneficijs extiterunt, ſed & contumeliis affecerunt te Dominum dominantium, & fecerunt in te quæcunque voluerunt. Te enim faciente in eis opera Dei, quæ nemo alius fecit, illi dixerunt: Nõ eſt hic ho
Matt. 12. mo à Deo: in Principe Dæmoniorum
Ioan. 7. eiicit dæmonia, dæmonium habet, ſe-

ducit turbas,vorax eſt & potator vini, *Matt.* 11.
amicus publicanorũ & peccatorum. *Luc.*7.

De Cœna cum Diſcipulis, & Iuda traditore.

Cap. VI.

QVid fles? quid ſuſpiras, ò homo Dei,dum ſuſtines verborum iniurias? Nõ audis,quanta propter te in Dominum Ieſum acciderunt opprobria? Si patremfamiliâs Beelzebub vocauerunt,quantò magis domeſticos eius? Et hæc quidem & ſimilia blaſphemantes, & aliquoties te lapidibus impetentes, Ieſu bone, patienter ſuſtinuiſti, & factus es coram eis quaſi homo non audiens, & non habens in ore ſuo redargutiones. Nouiſſimè au- *Pſal* 37.
tem & iuſtum ſanguinem tuum, bo- *Matt.*26
ne Ieſu,à Diſcipulo tuo filio perditionis triginta argenteis appretiati ſunt, vt præcipitarent animam tuã in mortem ſine cauſa. Et te quidem perditiſſimi traditoris tui perfidia non latebat,quando in Cœna ablutionis etiam *Ioan.* 13.
coram ipſo genu flexo procumbens, maledictos pedes veloces ad effundẽdum ſanguinem tuum, ſanctiſſimis manibus tuis attrectare, lauare & extergere dignatus es. Et extento collo adhuc

adhuc ambulas? O terra & cinis, adhuc ſuperbia te ſupra te eleuat? Adhuc impatientia te exagitat? Intuêre humilitatis & manſuetudinis ſpeculū Dominum Ieſum Chriſtum, vniuerſæ creaturæ factorem, tremendum iudicem viuorum atque mortuorum ante pedes hominis traditoris ſui genua in-

Matt. 11. curuantem. Diſce, quia mitis eſt & humilis corde: & confundere in ſuperbia tua, erubeſce impatiētiam tuam. Hoc quoque erat manſuetudinis tuæ, Domine Ieſu, quòd perfidum illū in cœtu fratrum palàm detegere & confundere noluiſti, ſed leniter admonitum

Ioan. 13. accelerare iuſſiſti quod parabat. In omnibus his non eſt auerſus furor eius à te, ſed egreſſus foras ſatagebat circa

Iſai. 14. frequens maleficium. Quomodo cecidiſti de cœlo, Lucifer, qui mane oriebaris in delicijs Paradiſi? Glorioſus apparuiſti ciuium cœli ſocius, & verbi diuini conuiua. Quomodo ergo reputatus es inter filios tenebrarū? Qui nutriebaris in croceis, quomodo amplexatus es ſtercora? Tunc clarificata eſt familia tua, Chriſte, in modum ſocietatis Angelicæ, tunc demū diuiniſſimi eloquij vbertima inundatione felix

lix conuentus ille ſacer ex ore tuo potatus eſt. Siquidem corruptus ille vter foras miſſus fuerat, quem huius limpidiſſimi liquoris infuſione ſciebas indignum.

De diuerſione Domini Ieſu ad locum traditionis, & triſtitia ibidem habita.

Cap. VII.

DAto autem charitatis & patientiæ ſalutari mandato, & diſpoſito fratribus regno Patris tui, ad locum traditori tuo notum cum illis diuertiſti, ſciens omnia quæ futura erant ſuper te. Ibi animæ tuæ triſtitiam, quam ex imminente paſſione ſponte aſſumpſiſti, ſicut & cætera quę paſſus es, in auribus fratrum profiteri non erubuiſti, dicens: Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem. Poſitis itaque genibus procidiſti in faciem tuam, orans in agonia & dicens: Abba Pater, mi Pater, ſi poſſibile eſt, trãſeat à me calix iſte. Et anguſtias quidem cordis tui certiſſime indicabat ſudor ille ſanguineus, qui orationis tẽpore de ſanctiſſima carne tua guttatim decurrebat in terram. Dominator Domine Ieſu Chriſte, vnde animæ tuæ

Ioan. 13. 14. 18. *Matt. 26* *Mar. 14.* *Luc. 22.*

tuæ hæc tam vehemens triſtitia? Vnde tanta ſudoris anxietas,& tam anxia ſupplicatio? Nónne voluntarium omnino Patri ſacrificium obtuliſti,& nihil inuitus pertuliſti? Vtique Domine. Arbitramur autem, quòd & hoc quoque ad conſolationem infirmorū mẽbrorum tuorum aſſumpſiſti, ne fortè deſperet quis, ſi caro infirma remurmuret, vbi ad paſſionem promptus eſt ſpiritus. Nimirum & vt maioris erga te amoris & gratitudinis ſtimulos haberemus, naturalem carnis infirmitatem huiuſmodi indicijs in te expreſſiſti: quibus doceremur, quia
Iſai.53. verè languores noſtros portaſti, & non abſque ſenſu doloris paſſionum ſentes percurriſti. Vox enim illa vox carnis fuiſſe videtur, non ſpiritus, ex eo quod ſubiunxiſti: Spiritus qui-
Marc.14 dem promptus eſt, caro autem in-
Matt.26 firma. Quàm promptus enim fuerit ſpiritus tuus, bone Ieſu, ad paſſionem, euidenter oſtendiſti, quando venientibus vnà cum proditore tuo viris ſanguinum, & quærentibus animam tuã
Ioan.18. cum laternis, facibus & armis per noctem, vltrò occurriſti, & ſigno dato, quod acceperant à duce flagitij, teipſum

ſum manifeſtaſti. Nam accedentem ad oſculum ſanctiſſimi oris tui, cruẽtam beſtiam aduerſatus non es: ſed os, in quo dolus inuentus non eſt, ori quod abundauit malitia, dulciter applicuiſti. *Mar. 14.*

De *traditione* Ieſu. Cap. VIII.

O Innocens Agne Dei, quid tibi & lupo illi? Quæ conuentio Chriſti ad Belial? Sed & hoc benignitatis tuæ erat, Domine, vt omnia illi exhiberes, quæ praui cordis pertinaciã emollire potuiſſent. Nam & veteris amicitiæ illum commonuiſti, dicens: Amice, ad quid veniſti? Et horrore ſceleris ſui cor impij ferire voluiſti, cùm dicebas: Iuda, oſculo filium hominis tradis? Et ecce Philiſtijm ſuper te, Sãſon. Non illos abs te terruit, quòd in hora comprehenſionis tuæ omnipotenti brachio terræ eos alliſiſti, non quidem defenſionis cauſa, ſed vt cognoſceret humana præſumptio, nihil ſe poſſe aduerſum te, niſi quantũ permitteretur à te. Et quis audiat ſine gemitu, qualiter in illa hora homicidas manus tibi iniecerunt, & innocentes manus tuas, bone Ieſu, vinculis conſtringentes, te Agnum manſuetiſſimum *2. Cor. 6.* *Matt. 26.* *Luc. 22.* *Iudic. 16.*

mum nihil chloquentem ad modum latronis contumelioſè traxerunt ad victimã. Sed nec tunc miſericordiã tuã ſuper inimicos tuos diſtillare fauus dulcedinis tuæ, Chriſte, ceſſauit. Nam
Luc. 22 & mutilatam à Diſcipulo tuo auriculam inimici tangens ſanaſti, ac defenſoris tui zelum à læſione trahẽtium te compeſcuiſti. Maledictus furor eorum quàm pertinax, quem nec maieſtas miraculi, nec pietas beneficij confringere potuit?

De colaphis, ſputis & flagellis.
Cap. IX.

CONcilio malignantium aduerſus te Pontificum præſentatus, & veritatem, prout docuiſti, confeſſus, quaſi de blaſphemia adiudicatus es morti. Amantiſſime Domine Ieſu, quanta illic indigna opprobria à propria gente pertuliſti? Vultum tuũ honorabilem, in quem deſiderãt Angeli proſpicere, qui omnes cœlos adimplet
Pſal. 44. lætitia, quem deprecãtur omnes diuites plebis, polluti labri ſui ſputis inquinauerunt, ſacrilegis manibus ceciderunt, velo operuerũt in deriſionem, & te Dominũ vniuerſæ creaturæ tanquam ſeruũ contemptibilẽ colaphizaue-

uerunt Adhuc autẽ animam tuam incircunciſo cani deglutiendam tradiderunt. Vinctũ ſiquidem ante faciem Pilati Præſidis te perduxerunt, poſtulantes ſupplicio crucis interimi te, qui peccatũ non noueras,& virum homicidã donari ſibi, agnũ lupo, aurũ luto poſtponentes. O indignũ & infœlix cõcambium! Et quidem non ignorabat impius ille, per inuidiam hoc fieri in te: nec tamen abſtinuit temeraria à te manus, ſed repleuit amaritudine animam tuam ſine cauſa. Illudendũ Herodi te miſit, illuſum recepit, nudũ in conſpectu irriſorum adſtare te iuſſit, nec pepercit amariſſimis verberibus virgineã carnem tuã diuellere, plagas plagis, liuores liuoribus crudeliter infligens.

De *illuſione Ieſu.* Cap. X.

O Electe puer Domini Dei mei, quid tanta amaritudine, quid tãta cõfuſione dignum commiſeras? Prorſus nihil. Ego homo perditus, totius contritionis, totius confuſionis tuæ tibi cauſa extiti. Ego vuam acerbam comedi,& dẽtes tui obſtupuerũt, *Hier.* 31. quia quæ non rapuiſti, tũc exoluebas. *Pſal.* 68. In omnibus his non eſt perfidorũ Iu-

dæorum ſanata impietas. Nouiſſimè autem in manus incircunciſorũ militum deuolutus es, morte turpiſſima conſumendus. Parum erat ſacrilegis illis crucifigere te, niſi prius & ipſi repleuiſſent illuſionibus animam tuam. Quid enim de illis ait Scriptura? Et

Matt.26. congregauerunt ad eũ vniuerſam cohortem in Prætorium, & exuentes eũ veſtimentis ſuis, induunt eum tunica purpurea, & chlamidem coccineã circundederunt ei, & plectentes coronã de ſpinis impoſuerunt capiti eius, & arundinem in dextrã eius, & genu flexo illudebant ei, dicentes: Aue Rex Iudæorum. Et dabant ei alapas, & expuentes in eum, accipiebant arundinem, & percutiebant caput eius.

De crucifixione Ieſu.
Cap. XI.

ET poſtquam illuſerunt ei, induerunt eum veſtimentis ſuis, & duxerunt vt crucifigerent, baiulantem ſibi crucem. Et perduxerunt illũ in Golgatha, & dabant ei vinum myrrhatum cum felle mixtum bibere: & cùm guſtaſſet, noluit bibere. Tũc cru-

Luc.23. cifixerunt eũ, & duos latrones cũ eo, hinc & hinc: medium autẽ Ieſum. Ieſus au-

ſus autem dicebat: Pater,dimitte illis, *Ioan.19.*
quia neſciunt quid faciunt. Poſteà ſci-
ens Ieſus,quia omnia conſummata e-
rant,vt Scriptura conſummaretur, di-
xit:Sitio.Et currens vnus ex eis, acce-
ptam ſpongiam impleuit aceto,& im-
poſuit arūdini,& dabat ei bibere.Cùm
ergo accepiſſet acetum,dixit:Cōſum-
matum eſt.Et clamauit magna voce,
& dixit: Pater, in manus tuas cōmen-
do ſpiritum meum:& inclinato capi-
te,emiſit ſpiritum . Tunc vnus militū
lancea latus eius aperuit, & continuò
exiuit ſanguis & aqua.

Incentiuum amoris.

Cap. XII.

Expergiſcere nunc,anima mea,&
excutere de puluere, & contem-
plare attentius virum hunc me-
morabilem, quem ecce in ſpeculo E-
uangelici ſermonis quaſi præſentē in-
tueris.Attēde,anima mea,quis eſt iſte,
qui ingreditur habens imaginē quaſi
Regis, & nihilominus ſerui deſpectiſ-
ſimi cōfuſione repletus. Coronatus in-
cedit,ſed ipſa eius corona cruciatus eſt
illi,& mille punćturis ſpecioſum eius
verticē diuulnerat.Regali purpura in-
duitur,ſed potius in ea deſpicitur , quā

honoratur. Sceptrū in manu geſtat, ſed eo ipſo caput eius reuerendū feritur. Adorāt coram ipſo poſitis in terra genubus, & Regem conclamant: & continuò ad conſpuendum amabiles genas eius ſubſiliūt, maxillas palmis cōcutiunt, & honorabile collū exhonorant. Vide, anima mea, quomodo per omnia vir iſte coarctatur & ſpernitur. Sub crucis onere dorſum incuruare iubetur, & ſuam ipſius portare ignominiam Ad locum deductus ſupplicij myrrha potatur & felle. In crucē ſubleuatur, & dicit: Pater, dimitte illis, quia neſciunt quid faciunt. Qualis eſt hic, qui in omnibus preſſuris ſuis nec ſemel os ſuum aperuit, vt aut querelæ, aut excuſationis, aut cōminationis, aut maledictionis verbū aduerſus maledictos canes illos proferret? Et nouiſſimè verbum benedictionis, quale à ſæculo nō eſt auditū, ſuper inimicos ſuos effudit. Quid hoc viro manſuetius, quid benigni⁹, anima mea, vidiſti? Adhuc autem attētius illum intuēre, quia & grandi admiratione, & tenerrima compaſſione dignus apparet. Vide nudum & verberibus laceratū, in medio latronū cruci ignominiosè ferreis cla-

uis affixum, aceto in cruce potatum, & poſt mortem lancea in latere vulneratum, & copioſos ſanguinis riuos ex quinque vulneribus manuum, pedum & lateris effundentem. Fletum deducite, oculi mei, & liqueſce, anima mea, igne compaſſionis ſuper contritione amabilis viri illius, quem in tāta manſuetudine tātis vides afflictum doloribus.

De glorificatione in morte. Cap. XIII.

ETiam quidē infirma eius, anima mea, vidiſti, & miſerta es. Nunc & Maieſtatem eius attende, & amplius miraberis. Quid enī ait Scriptura? A ſexta autē hora tenebræ factæ ſunt ſuper vniuerſam terram vſque ad horā nonā, & obſcuratus eſt Sol, & velū templi ſciſſum eſt à ſummo vſque deorſum, & terra mota eſt, & petræ ſciſſæ ſunt, & monumenta aperta ſunt, & multa corpora ſanctorū, qui dormierant, ſurrexerunt. Qualis eſt hic? quia cœlum & terra compatiuntur ei, cuius mors mortuos viuificat. Cognoſce, anima mea, cognoſce: hic eſt Dominus Ieſus Chriſtus Saluator tuus, vnigenitus Dei Filius, verus Deus, ve- *Luc.23.*

rus homo, qui ſolus ſub Sole ſine macula inuentus eſt. Et ecce quomodo
Iſa.53. cum ſceleratis reputatus eſt, & quaſi vir leproſus, & nouiſſimus virorũ æſtimatus eſt. Et tanquam abortiuũ, quod proijcitur à vulua, ſic proiectus eſt ab vtero matris ſuæ infœlicis Synagogæ.
Pſal.44. Iſte formoſus præ filijs hominũ, quàm deformis præ filijs hominum factus eſt? Siquidem vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, & attritus eſt propter ſcelera noſtra, & factus eſt holocauſtum ſuauiſſimi odoris in conſpe-
Eph.2. ctu tuo, Pater æternæ gloriæ, vt auerteret indignationem tuam à nobis, & conſedére nos ſibi faceret in cœleſtibus.

Deprecatio ad Patrem. Cap. XIIII.

RESpice, Domine ſancte Pater, de Sanctuario tuo, & de excelſo cœlorum habitaculo, & intuêre
Heb.2. 3.4.9. hanc ſacroſanctam hoſtiam, quã tibi offert magnus Pontifex noſter, ſanctus puer tuus Dominus Ieſus Chriſtus, pro peccatis fratrũ ſuorum, & eſto placabi-
Exod.3. lis ſuper multitudinẽ malitiæ noſtræ. Ecce, vox ſanguinis fratris noſtri Ieſu
Gen.4. clamat ad te de Cruce. Quid eſt e-

nim

nim,Domine,quod pendet in ea? Pē-
det,inquam,quia præterita quaſi præ-
ſentia coram te ſunt.Cognoſce,Pater,
tunica filij tui veri Ioſeph hæc eſt, *Gen.* 37.
fera peſſima deuorauit eum,& cōcul-
cauit in furore ſuo veſtimentum eius,
& omnē decorem illius reliquijs cruo-
ris inquinauit. Et ecce quinq; ſciſſuras
lamentabiles in eo dereliquit. Vide,
Domine,pallium quod in manu adul-
terę generationis,id eſt,Ægyptię mere *Gen.* 39.
tricis, pudicus ille adoleſcens reliquit,
meliorem exiſtimans iacturam veſti-
menti,quàm innocentiæ ſanctæ, ma-
giſque eligens ſpoliatus à carnis pal-
lio in carcerē mortis deſcēdere, quàm
pro mundi gloria adulterinæ voci ac-
quieſcere. Illi,inquā, voci qua dictum
eſt:Hæc omnia tibi dabo, ſi procidens *Matt.* 4.
adoraueris me:quod vtiq; eſſet dormi-
re cum adultera.Et nunc,Domine Pa
ter,ſcimus quia viuit filius tuus, & ip-
ſe dominatur in tota terra Ægypti, *Gen.* 45.
imò in omni loco dominationis tuæ.
Eductus enim ad imperium tuum de
carcere mortis & Inferorum,& atton-
ſus mortalitatis comam,mutata veſte
carnis,in immortalitatis decore reflo-
ruit,& cum gloria ſuſcepiſti eum.Sub-

neruauit diri Pharaonis imperium,& cum triumpho nobili virtute propria cœlos penetrauit. Et ecce gloria & honore coronatus, in dextera Maieſtatis tuæ aſſiſtit vultui tuo pro nobis. Frater enim & caro noſtra eſt.

Quod Filius pro nobis debitũ ſoluit. Cap. XV.

Pſal.83. RESpice, Domine, in faciẽ Chriſti tui, qui tibi vſq; ad mortẽ obediens factus eſt: nec recedãt ab oculis tuis cicatrices vulnerum eius in perpetuum, vt memineris quantam ſatisfactionem pro peccatis noſtris ab eo ſuſceperis. Vtinam, Domine, appẽdas in ſtatera peccata noſtra, quibus iram meruimus, & calamitatem quã paſſus eſt pro nobis innocẽs Filius tuus. Certè, Domine, hæc grauior apparebit, & magis digna, vt per ipſam effundas miſericordiã tuam ſuper nos, quàm ſint illa, vt pro peccatis noſtris contineas in ira miſericordias tuas. Gratias tibi, Domine Pater, referat omnis lingua de ſuperabundantia pietatis tuæ, qui vnico Filio cordis tui non pepercisti,
Rom.8. ſed pro nobis illum tradidiſti in mor-
Heb.2. tẽ, vt tantũ tamq; fidelem Aduocatũ
1.Ioan.2. haberemus in cœlis coram te.

Quod pro tanta paſsione diligendus ſit Filius.
Cap. XVI.

ET tibi, Domine Ieſu, fortiſſime zelotes, quid gratiarũ, quid retributionis dignè retribuã ego homo, puluis & cinis, & vile figmentũ? Quid enim pro mea ſalute facere debuiſti, & nõ fęciſti? Ab imo pedis vſq; ad ſummũ verticis totũ in aquas paſſionũ te diuertiſti, vt me totũ de illis extraheres, & intrauerunt aquę vſq; ad animã tuã. Nam & animam tuam in mortẽ perdidiſti, vt animam meã perditam mihi redderes. Et ecce duplici debito me obligaſti. Nã pro eo quod dediſti, & pro eo quod mei cauſa perdidiſti, debitor tibi ſum. Et pro mea quidem vita bis à te mihi data, ſemel in creatione, ſemel in redẽptione, quid magis iuſtè tibi reddã, q̃ ipſam quam habeo? Pro tua autem pretioſa anima ita cõtribulata quid ab homine dignè rependi poſſit, non inuenio. Nam & ſi cœlũ, & terrã, & omnẽ ornatum eorum pro ea rependere poſſem, certè nec ſic vſq; ad menſuram debiti vllatenus attingerẽ. Vt autem idipſum & quod debeo, & mihi poſſibile eſt, tibi, Do-

Iſa 5.

Pſal. 68.

bi, Domine, retribuam, mei muneris eſt. Diligendus mihi es toto corde, tota anima, tota mente, tota virtute, & tua mihi ſequenda veſtigia, qui mori dignatus es pro me: & quomodo fiet

Pſal.61. iſtud in me, niſi per te? Adhæreat anima mea poſt te, quia tota virtus eius dependet ex te.

Humilis petitio ad Filium.
Cap. XVII.

ET nunc, Domine Ieſu, Redēptor meus, te vt verum Deum adoro, in te credo, in te ſpero, & quibus poſſum deſiderijs ad te ſuſpiro. Adiuua imperfectionem meam, ad tuę paſſionis glorioſa inſignia, in quibus ſalutem meā operatus es, totum me inclino. Tuę victorioſę Crucis regale vexillum in nomine tuo, Chriſte, adoro, tuū ſpineum diadema, tuo rubentes ſanguine clauos, tuo ſancto lateri impreſſam immenſam lanceam, tua vulnera, tuum ſanguinem, tuam mortem, tuam ſepulturam, tuā victorioſam reſurrectionem, & glorificationē, Chriſte, ſupplex adoro & glorifico. Odor

2.Cor. 2. enim vitę mihi ſpirat in omnibus his. Horum viuifico odore ſpiritum meū, Domine, à peccati morte reſuſcita.

Horum

Horum virtute ab aſtutijs Sathanę me cuſtodi, meq́; conforta, vt & iugum mandatorũ tuorũ ſuaue mihi fiat, & onus Crucis,quod poſt te baiulare me iubes,humeris animæ meæ leue ſit atque portabile. Quæ eſt enim fortitudo mea, vt iuxta præceptum tuum mundi preſſuras tam multiplices animo inuicto ſuſtineam? Nunquid pedes mei tanquam ceruorum, vt te velociter currẽtem per ſpinas, & confragra paſſionum conſequi valeam? Sed audi, quæſo, vocem meam,& inclina ſuper me famulum tuum ſuauem illam Crucem, quæ lignum vitæ eſt ijs qui apprehenderint eam, vt & ſpiritu curram alacriter. Portabo infatigabiliter eam, quæ ab inimicis eſt, Crucem poſt te. Illam, inquam, diuiniſſimam Crucem humeris meis impone,cuius latitudo eſt charitas ſuper omnem creaturam ſe extendens, cuius longitudo æternitas, cuius ſublimitas omnipotentia, cuius profunditas inſcrutabilis ſapientia eſt. Confige illi manus meas & pedes meos, & totam formam Paſſionis tuæ me famulum tuum indue. Da, obſecro, mihi cõtinere ab operibus carnis quę

odiſti,

odiſti, & facere iuſtitiam quam dilexiſti: & in vtroque tuam quærens gloriam, & ſiniſtram quidem meam clauo temperantiæ, dexterā verò clauo iuſtitiæ in illa ſublimi cruce confixam arbitrabor. Da menti meæ iugiter meditari in lege tua, & omnem cogitatum meū iactare in te, & dextrū pedem meū eidem ligno vitę prudentiæ clauo adfigi. Da, vt miniſtram ſpiritus mei ſenſualitatē nec eneruet pręſentis vitæ infœlix fœlicitas, nec conturbet perennis vitæ præmia fœlix infœlicitas: & ſiniſter quoque pes meus, fortitudinis clauo in cruce tenebitur. Vt aūt & ſpinarum capitis tui aliqua in me ſimilitudo appareat: detur, obſecro, menti meæ & ſalubris pœnitentiæ cōpunctio, & alienæ miſerię compaſſio, & ſtimulus zeli ęmulātis quod rectum eſt coram te, & ad te cōuertar
Pſal.31. in ærumna mea, dū triplex mihi configitur ſpina. Libet vt & ſpongiam per arundinem ori meo porrigas, & aceti amaritudinem guſtui meo adhibeas. Libet vt & per Scripturas tuas rationi meæ conferas guſtare & videre, quo-
1.Ioan.2. modo florens hic mundus tanquam ſpongia inanis eſt, & omnis concupiſcentia

centia eius aceto amarior. Ita, Pater, in me fiat, vt calix iſte Babylonis aureus inebrians omnem terrã, nec inani me ſplendore ſeducat, nec falſa dulcedine inebriet, quẽadmodũ eos qui tenebras lucem, & lucem tenebras, amarum dulce, dulce amarum, arbitrãtur. Vinum mirrhatum cum felle mixtum ſuſpectum eſt mihi, pro eo quòd tu ex eo bibere noluiſti: fortè quia nimiam acerbitatem inuidiæ & nequitiæ crucifixorum tuorũ indicabat. Tuę quoq; viuificæ morti famulum tuum configura, faciens in me, vt moriar quidem peccato ſecundùm carnem, viuam autem iuſtitiæ ſecundùm ſpiritum. Vt autem integram Crucifixi imaginem portare me glorier, illud quoq;, quod poſt mortem tuam infatigabilis malitia Iudęorũ impiorũ in te exercuit, hanc in me ſimilitudinem exprime. Vulneret cor meum viuus & efficax ſermo tuus, & penetrabilior omni lancea acutiſſima, & pertingens vſque ad interiora animę meæ: producat ex ea, tanquã à dextro latere meo vice ſanguinis & aquæ amorẽ tuì, Domine, & fratrũ meorũ. Poſtremò & mũda ſindone primæ ſtolæ ſpiritum meum inuolue

Hier. 51. *Iſai. 5.* *Heb. 4.*

uolue, in qua requieſcam ingrediens ad te in locum tabernaculi admirabilis, & abſcondas me donec pertran-
Pſal. 41. *Iob*. 14. ſeat furor tuus.

De Reſurrectione. Cap. XVIII.

DIe autem tertio poſt diem laboris, poſt diem ſimplicis gloriæ, mane prima ſabbati perpetui, inter filios tuos me indignum reſuſcita, vt in carne mea videam claritatem tuam, & implear lætitia vultus tui. O Saluator meus, & Deus meus, veniat, veniat, oro, tempus: vt quod nunc credo, reuelatis tandem oculis aſpiciam: quod nunc ſpero & à longè ſaluto, apprehendam: quod nunc pro viribus meis deſidero, vlnis animæ meæ amplectar ac deoſculer, & in amoris tui abyſſo totus abſorbear, O Saluator meus, & Deus meus. Sed
Pſal. 15. nunc interim benedic, anima mea, Saluatorem tuum, & magnifica nomen eius, quod eſt ſanctum, & ſanctiſſimis delicijs plenum.

Oratio ad Patrem, & Filium & Spiritum Sanctum. Cap. XIX.

O Quàm

O Quàm bonus & ſuauis es, Domine Ieſu, animæ quærenti te? Sap.12.
Ieſu Redēptor captiuorū, Saluator perditorum, ſpes exulum, laborantium fortitudo, anguſtiati ſpiritus latitudo, animæ lachrymoſæ & poſt te in ſudore currentis dulce ſolatium & ſuaue refrigerium, corona triumphantiū, vnica merces & lætitia omnium ſupernorum ciuium, vberrime fons omnium gratiarum, inclyta proles ſummi Dei. Summe Deus, te benedicant omnia, quę in cœlo ſunt ſurſum, & quæ in terra deorſum, quia magnus es tu, & magnū nomen tuū. O immarceſſibilis decor Dei excelſi, & puriſſima claritas lucis æternæ, vita omnem vitam viuificans, lux omne lumen illuminās & cōſeruans in perpetuo ſplendore, mille millena millia luminum fulgētia ante thronum Diuinitatis tuæ à primæuo diluculo. O æternum & inceſſabile, clarum & dulce profluuiū fontis abſconditi ab oculis noſtris, qui ſolus ortum neſcit, fundo caret, circumſcriptionis terminum non habet, nihil perturbationis admittit. Eructauit te cor Dei altiſſimi de ſuę profunditatis impenetrabili abyſſo,

vita vitam, lux lucem, Deus Deũ, ęternus æternum, immenſus immenſum, ac per omnia ſibi coæqualem: & de
Ioan. 1. plenitudine tua omnes accepimus. Te enim, largiſſime fons omnis boni, ſeptemplicis gratiæ pretioſum lumen, te inquam, pijſſime Spiritus deprecor, vt ſi qua pro fragilitate mea in veritate Maieſtatis tuæ minus intellexi, & in præceptis dominicis intellecta per laſciuiam carnis neglexi, tua me viſitatione illuſtrare digneris: quibus ea decenter & mihi neceſſariè corrigam, meiq́ue erroris per te miſericordiam conſequar: vt per te, quem in periculoſo huius vitæ pelago in auxiliũ aduocaui, ſine naufragio ad optatũ perennis requiei littus perducar. Te itaq; Pater clementiſſime, peto, vt qui me primitus creaſti, & per paſſionẽ Vnigeniti tui recreaſti: quicquid ad laudem tuam pertinet, me cogitare facias & amare. Sed quia fragilis ſum, nec poſſum perficere, ſedula tamen deuotione concedas me ſtudere, vt redemptionis & ſaluationis tuæ gratiã conſequar. Et quicquid deinceps operis agam, ex tua, & per tuam, & in tua gratia ad laudem tuam totum perue-

nire

nire facias, meq́; deinceps tuêre à peccatis, & in bonis operibus validiorem eſſe præcipias, & vt, quàm diu in hoc corpuſculo viuam, aliquid ſeruitij tibi ſemper exhibeam. Poſt exitum verò animæ meæ à corpore, veniam omnium peccatorum conſequi, & vitam æternam me percipere concedas, per eum qui tecũ viuit & regnat per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.

Beati Anſelmi libri, qui Speculum Euangelici ſermonis inſcribitur, Finis.

Eiuſ-

EIVSDEM QVÆDAM Meditationes de Redemptione generis humani.

De quo gaudendum ſit circa Paſſionem Chriſti.

ECce, anima Chriſtiana, hęc eſt virtus ſaluationis tuæ, hæc eſt cauſa libertatis tuę, hoc eſt pretium redemptionis tuæ. Captiua eras, & ſic es liberata. Sic es exul redacta, perdita reſtituta, & mortua reſuſcitata Hoc mandet homo, hoc ruminet, hoc ſugat, hoc glutiat cor tuum, cum eiuſdem Redemptoris tui carnem & ſanguinem accipit os tuum. Hoc fac in hac vita quotidianum panem, & victũ, & viaticum tuum: quia per hoc, & non niſi per hoc, & tu manebis in Chriſto, & Chriſtus in te, & in futura vita erit plenum gaudium tuum. Sed ô tu Domine, tu qui vt ego viuerẽ, mortẽ ſuſcepiſti, quomodo lætabor de libertate mea, quę non eſt niſi de vinculis tuis? Qualiter gratulabor de ſalute mea, quum non ſit niſi de doloribus tuis? Quomodo gaudebo de vita mea, quę non eſt niſi de morte tua? An gaudebo

Ioan.6.

debo de his quæ paſſus es, & de crudelitate illorum qui ea tibi fecerunt? Quoniã niſi illi feciſſent,tu paſſus non eſſes:& ſi paſſ᾽ nõ eſſes,hęc mea bona nõ eſſent. Aut ſi de illis dolebo: quomodo de iſtis, ꝓpter quę illa fuerũt, & quæ nõ eſſent niſi illa fuiſſent, gaudebo? Sed certè illorũ nequitia nihil facere potuit,niſi quia tu ſpõte permiſiſti: nec tu paſſus eſſes, niſi quia piè voluiſti. Illorum itaq; debeo crudelitatem execrari, mortẽ & labores tuos compatiendo imitari,piam volũtatem tuã gratias agendo amare,ac ſic ſecurè de bonis mihi collatis exultare. *Ioan 10.* *Iſai.53.* *Luc.22.*

De beneficijs homini à Chriſto exhibito.

ERgo, homuncio, illorum crudelitatem dimitte Dei iudicio, & tracta de ijs,quę debes Saluatori tuo. Conſidera quid tibi erat, & quid tibi factũ ſit: & penſa,qui hoc tibi fecit,quo amore dignus ſit. Intuêre neceſſitatem tuam, & benignitatẽ eius, & vide quas gratias reddas, & quantum debeas amori eius. In tenebris, in lubrico, in deſcenſu ſubter irremeabile chaos Inferni eras immerſus, & quaſi plumbeum pondus pendens à

collo tuo deorſum te trahebat, onus importabile deſuper te premebat, hoſtes inuiſibiles te toto conatu impellebant: ſic eras ſine omni auxilio, & neſciebas, quia ſic conceptus eras & natus. O quid tibi tunc erat, & quò te iſta rapiebant! Expaueſce memorando, contremiſce cogitando. O bone Domine Ieſu Chriſte, ſic poſito, nec potenti, nec opinanti, vt Sol mihi illuxiſti, & quomodo eram, oſtendiſti. Abieciſti plumbū quod deorſum me trahebat, & remouiſti onus quod deſuper me premebat: impellētes me repuliſti, ac illis te pro me oppoſuiſti.
Iſai. 43. & 62. Vocaſti me nomine nouo, quod mihi de nomine tuo dediſti, & incuruatum ad aſpectū tuum erexiſti, dicens: Confide, ego te redemi, animam meam pro te dedi. Si adhæres mihi: & mala in quibus eras, euades, & in profundum, quò properabas, non cades: ſed perducam te ad regnum meum, & faciam te hæredem Dei, & cohęredem meum. *Rom.* 8. Exinde accepiſti me in tuitionem tuā, vt nihil noceret animæ meę contra voluntatem tuam. Et ecce licet adhuc non adhæſerim tibi, ſicut conſuluiſti: nondum tamen in infernum

me cadere permiſiſti, ſed adhuc expectas vt adhæreã, & facias quod promiſiſti. Certè, Domine, ſic erã, & hoc feciſti mihi. In tenebras eram: quia nihil nec meipſum ſciebã. In lubrico: quia imbecillis & fragilis ad lapſum peccati eram. In deſcenſu ſuper chaos Inferni: quia in primis parentibus deſcenderam de iuſtitia ad iniuſtitiam, per quam deſcenditur ad Infernum, & de beatitudine ad temporalem miſeriam, de qua caditur ad æternã miſeriam. Pondus originalis peccati deorſum me trahebat, & onus importabile judicij Dei me premebat, & inimici mei dæmones, vt me alijs peccatis damnabiliorem facerent, quantum in ipſis erat, vehementer inſiſtebant. Sic deſtituto omni auxilio illuxiſti mihi, & quomodo eram, oſtendiſti: quia & quum ego nondũ hoc noſcere poterã, alios qui pro me eſſent, & poſtea meipſum antequàm poſtularẽ, hęc omnia docuiſti. Plumbũ trahens; & onus grauans, & hoſtes impellentes reieciſti: quia peccatum, in quo natus & conceptus eram, & damnationem eius amouiſti, & malignos ſpiritus, ne vim animæ meæ facerent, prohibuiſti.

Chri-

Chriſtianum me feciſti vocari de nomine tuo, per quod & ego te confiteor, & tu cognoſcis me inter redemptos tuos, & erexiſti & leuaſti me ad notitiam & amorem tuî, feciſti me confidere de ſalute animæ meæ, pro qua dediſti animam tuam, & mihi, ſi te ſequerer, promiſiſti gloriam tuam. Et ecce quum nondum ſequar te, ſicut conſuluiſti, ſed inſuper multa peccata fecerim quæ tu prohibuiſti: adhuc expectas vt te ſequar, & dones quod promiſiſti.

De gratijs agendis.

Conſidera, anima mea, intendite omnia intima mea, quantū illi debeat tota ſubſtantia mea. Certè, Domine, quia me feciſti, debeo amori tuo meipſum totum: quia me redemiſti, debeo meipſum totū: quia tanta promittis, debeo meipſum totum, imò tantum debeo amori tuo pluſquam meipſum, quantò tu es maior me, pro quo dediſti teipſum. Fac precor, Domine, me guſtare per amorem, quod guſto per cognitionem. Sentiam per affectum, quod ſentio per intellectum: plus debeo, quàm meipſum totum, ſed nec plus habeo, nec

hoc ipſum poſſum per me reddere totum. Trahe me, Domine, in amorem tui, & hoc ipſum totum. Totum quod ſum, tuum eſt conditione: fac totum tuũ dilectione. Ecce, Domine, coram te eſt cor meum: conatur, ſed per ſe non poteſt: fac tu, quod ipſum non poteſt. Admitte me intra cubiculum amoris tui: peto, quæro, pulſo. Qui me facis petere, fac & accipere. Das quærere, da inuenire. Doces pulſare, aperi pulſanti. Cui das, ſi negas petẽti? Quis inuenit, ſi quærẽs fruſtratur? Cui aperis, ſi pulſanti claudis? Quid das non oranti, ſi amorẽ tuũ negas oranti? A te habeo deſiderare, à te habeam impetrare. Adhære illi, adhære importunè, anima mea. Bone Domine, pie Domine, ne reijcias eam: fame amoris tuî languet, refocilla eam. Satiet eam dilectio tuî, impinguet eam affectus tui, impleat eam amor tuî: occupet me totũ, & poſſideat me totum: quia tu es cum Patre & Spiritu Sancto Deus ſolus, benedictus in ſecula ſæculorum. Amen. *Matth.7.* *Luc.11.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

INDEX LIBELLI DE CHRISTI IMITATIONE.

Capita & Contenta Libri Primi.

Caput. 1. De contemptu omnium vanitatum mundi. Folio.2. a

cap. 2. De cõtemptu & humili ſentire ſuijpſius. 3.a

cap.3. De doctrina veritatis. Ibid. b

cap.4. De prudentia in agendis. 5. b

cap. 5. De lectione ſanctarũ Scripturarũ. 6.a

cap.6. De inordinatis affectionibus. Ibid. b

cap.7. De vana ſpe & elatione fugiẽda. 7.a

cap. 8. De cauenda nimia familiaritate. Ibid. b

cap. 9. De obedientia & ſubiectione. 8. a

cap.10. De cauenda ſuperfluitate verborum. Ibid. b

cap.11. De pace acquirenda, & zelo proficiendi. 9. a

cap.12. De vtilitate aduerſitatis. 10. a

cap.13. De tentationibus reſiſtendis. Ibid. b

cap.14. De temerario iudicio vitando. 12.b

cap 15. De operibus ex charitate factis. 13. a

cap.16. De defectuũ aliorũ tolerantia. 14. a

cap.17. De monaſtica vita. Ibid. b

cap.18. De exemplis ſanctorum Patrum. 15.a

cap.19. De exercitijs boni religioſi. 16. b

De

cap. 20. De amore ſolitudinis & ſilentij. 18. b
cap. 21. De compunctione cordis. 20. b
cap. 22. De conſideratione humanæ miſeriæ. Fol. 21. b
cap. 23. De meditatione mortis. 23. b
cap. 24 De Iudicio & pœnis peccatorũ. 25. b
cap. 25. De feruenti emendatione totius vitæ noſtræ. 27. b

CONTENTA LIBRI Secundi.

Caput. 1. De interna conuerſatione. 30. b
cap. 2. De humili ſubmiſſione. 32. b
cap. 3. De bono & pacifico homine. 33. a
cap. 4. De pura mente, & ſimplici intẽtione. Fol. 34. a
cap. 5. De propria ſuijpſi⁹ cõſideratione. Ib. b
cap. 6. De lętitia bonæ conſcientiæ. 35. a
cap. 7. De amore Ieſu ſuper omnia. 36. a
cap. 8. De familiari amicitia Ieſu. 37. a
cap. 9. De carentia omnis ſolatij. 38. b
cap. 10. De gratitudine pro gratia Dei. 40. b
cap. 11. De paucitate amatorũ crucis Ieſu. 41. b
cap. 12 De regia via ſanctæ Crucis. 43. a

TERTII LIBRI Capita.

Caput. 1. De interna Chriſti loquutionę ad animam fidelem. 46. b

cap.2. Quòd veritas intus loquatur ſine ſtrepitu verborum. 47. a
cap.3. Quòd verba Dei cũ humilitate ſunt audienda, & quòd multi ea non ponderant. 48. a
cap.4 Oratio ad implorandam deuotionis gratiam. 49. a
cap.5 Quòd in veritate & humilitate corã Deo conuerſandum eſt. Ibid. b
cap.6 De mirabili effectu diuini amoris. 51. a
cap.7 De probatione veri amatoris. 52. b
cap.8 De occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia. 54. a
cap.9 De vili æſtimatione ſuijpſius in oculis Dei. 55. b
cap.10 Quòd omnia ad Deũ ſicut ad finem vltimum ſunt referenda. 56. b
cap.11 Quòd ſpreto mundo, dulce eſt ſeruire Deo. 57. a
cap.12 Quòd deſideria cordis examinanda ſunt & moderanda. 58. b
cap.13 De informatione patiẽtię, & luctamine aduerſus concupiſcentias. 59. a
cap.14 De obedientia humilis ſubditi ad exemplum Ieſu Chriſti. 60. b
cap.15. De occultis Dei iudicijs conſiderandis, ne extollamur in nobis. 61. b
cap.16 Qualiter ſtandum ſit ac dicendum in omni re deſiderabili. 62. a

Oratio

*cap.*17 Oratio pro beneplacito Dei perficiendo. 63. a
*cap.*18 Quòd verum ſolatium in ſolo Deo quærendum. Ibid. a
*cap.*19 Quòd omnis ſolicitudo in Deo ponenda ſi. 64. a
*cap.*20 Quod temporales miſerię, Chriſti exemplo ęquanimiter ſunt ferēdę. Ib. b
*cap.*21 De tolerantia iniuriarum, & quis verus patiens probetur. 65. b
*cap.*22 De confeſſione proprię infirmitatis, & de huius vitæ miſerijs. 66. b
*cap.*23 Quòd in Deo ſuper omnia bona & dona requieſcendum eſt. 68. a
*cap.*24 De recordatione beneficiorum Dei multiplicium. 69. b
*cap.*25 De quatuor, magnam importantibus pacem. 71. a
*cap.*26 Oratio cōtra cogitationes malas. Ib. b
*cap.*27. Oratio pro illuminatione mentis deuotiſſima. 72. a
*cap.*28. De euitatione curioſę inquiſitionis ſuper alterius vita. Ibid. b
*cap.*29. In quibus firma pax cordis & verus profectus conſiſtit. 73. a
*cap.*30. De eminentia liberæ mentis, & quòd ſupplex oratio magis meretur, quàm lectio. 74. a
*cap.*31. Quòd priuatus amor à ſummo bono

 maxi-

maximè retardat. 75.a
*cap.*32. Oratio pro purgatione cordis & cœleſti ſapientia. Ibid. b
*cap.*33. Contra linguas obtrectatorum. 76.a
*cap.*34. Qualiter inſtante tribulatione Deus inuocãdus eſt & benedicẽdus. Ib.b
*cap.*35. De diuino petendo auxilio & confidentia recuperãdæ gratię. 77.a
*cap.*36. De neglectu omnis creaturæ, vt Creator poſſit inueniri. 78.b
*cap.*37. De abnegatione ſuî, & abdicatione omnis cupiditatis. 80 a
*cap.*38. De inſtabilitate cordis, & de intẽtione finali ad Deum habenda. Ib. b
*cap.*39. Quòd amanti ſapit Deus ſuper omnia & in omnibus. 81. b
*cap.*40 Quòd non eſt ſecuritas à tentatione in hac vita. 82. b
*cap.*41 Contra vana hominum iudicia. 83.b
*cap.*42 De pura & integra reſignatione ſuî ad obtinendam cordis libertatẽ. 84.a
*cap.*43. De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in periculis. 85. a
*cap.*44 Quòd homo non ſit importunus in negotijs. Ibid. b
*cap.*45. Quòd homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt. 86. a
cap. 46. De contemptu omnis temporalis honoris. 87.b

Quòd

cap. 47. Quòd pax non eſt ponenda in hominibus. 88.a
cap. 48. Contra vanam & ſæcularem ſcientiã. Ibid.b.
cap. 49. De non attrahendo ſibi res exteriores. Fol. 89.b.
cap. 50. Quòd non omnibus eſt credendum, & de facili lapſu verborum. 90.a.
cap. 51. De confidentia in Deo habenda, quãdo inſurgunt verborũ iacula. 91.b.
cap. 52. Quòd omnia grauia pro æterna vita ſunt toleranda. 93.a
cap. 53 De die æternitatis, & huius vitę anguſtijs. 94.a.
cap. 54. De deſiderio æternæ vitæ, & quanta ſint certãtibus bona promiſſa. 95 b.
cap. 55 Qualiter homo deſolatus debeat in manus Dei ſe offerre. 97.b.
cap. 56 Quòd humilibus inſiſtendum eſt operibus, quũ deficitur à ſummis. 100.a
cap. 57 Vt homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis verberibus reũ. Ibid.b.
cap. 58 De gratia Dei, quæ non miſcetur terrena ſapientibus. 101.b.
cap. 59 De diuerſis motibus naturæ & gratiæ. Fol. 102 b.
cap. 60. De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ diuinæ. 105.a.

cap.61 Quòd noſipſos abnegare, & Chriſtũ imitari debemus per Crucẽ.106.b.
cap.62. Vt homo non ſit nimis deiectus, quãdo in aliquos labitur defectus.107.b
cap.63 De altioribus rebus & occultis iudicijs Dei non ſcrutandis. 108.b.
cap.64. Quòd omnis ſpes & fiducia in ſolo Deo eſt figenda. 111.a.

ELENCHVS LIBRI Quarti.

Cap.1. CVM quanta reuerentia Chriſti Corpus ſit ſuſcipiendum. 113.a
cap.2. Quòd magna bonitas & charitas Dei in Sacramento exhibetur homini. 116.b.
cap.3. Quod vtile ſit ſæpè cõmunicare.118.b
cap.4. Quòd multa bona præſtantur deuotè communicantibus. 120.a
cap.5. De dignitate huius Sacramenti,& ſtatu ſacerdotali. 121.b.
cap.6. Interrogatio de exercitio ante Communionem. 123.a.
cap.7. De diſcuſſione propriæ conſcientiæ & emendationis propoſito. Ibid.a
cap.8. De oblatione Chriſti in cruce,& propria reſignatione. 124.b.
cap.9. Quòd nos & oĩa noſtra Deo debemus offerre,& pro oĩbus orare.125.b

Quòd

*cap.*10. Quòd ſacra communio de facili non eſt relinquenda. 127.a.

*cap.*11. Quòd corpus Chriſti & ſacra Scriptura maximè ſint animæ fideli neceſſaria. 129.a.

*cap.*12. Quòd magna diligentia ſe debeat communicaturus Chriſto præparare. 131.b.

*cap.*13. Quòd toto corde anima deuota Chriſti vnionem in ſacramento affectare debeat. 132.b.

*cap.*14. De quorundam deuotorum ardenti deſiderio ad corpus Chriſti. 133.b

*cap.*15. Quòd gratia deuotionis humilitate & ſuijpſius abnegatione acquiritur. 134.b

*cap.*16. Quòd neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & eius gratiam poſtulare debemus. 135.b.

*cap.*17. De ardenti amore & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum. 136.b.

*cap.*18. Quòd homo non ſit curioſus ſcrutator Sacramenti, ſed humilis imitator Chriſti, ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei. 138.a.

IOAN-

IOANNES *Tritthemius Abbas Span*heimenſis de Scriptoribus Eccleſiaſticis.

T*Homas de Kempis, natione Teutonicus, ordinis Canonicorum regulariū ſancti Auguſtini, montis Diuæ martyris & virginis Agnetis apud Zwollam in diocæſi Traiectenſi, vir in Scripturis Diuinis ſtudioſus & eruditus, vita & conuerſatione deuotus, & beatæ Mariæ ſemper virginis amator præcipuus, ſcripſit pro inſtructione ſimplicium fratrum non ſpernenda opuſcula, de quibus feruntur ſubiecta.*

DE

DE contemptu mundi. lib. 4.
Sermones ad Nouitios. lib. 3.
Sermones ad Fratres. lib. 1.
Dalogus Nouitiorum. lib. 1.
De vita ſolitaria. lib. 1.
De tribus tabernaculis. lib. 1.
De vera compunctione. lib. 1.
Hortulus roſarum. lib. 1.
Vallis liliorum. lib. 1.
Alphabetum Monachi. lib. 1.
Conſolatio pauperum. lib. 1.
Epitaphium Monachi. lib. 1.
Qualis debeat eſſe Monachus. lib. 1.
Manuale paruulorum. lib. 1.
Doctrinale iuuenum. lib. 1.
De contemptu mundi alius. lib. 1.
Epiſtolarum ad diuerſos. lib. 1.
Et quędam alia.

Claruit temporibus Ruperti Bauari
Regis Romanorum, & Gregorij
Papæ 12. Anno Domini.
1410.
*

ERRA.

ERRATA SIC corrigito.

Fol.	Lin.	Erratum.	Correct.
4.a.	26.	vnitus ſibi	*forte legendũ*: tibi
13.a	15.	virtute ſubiect.	virtuti ſubiect.
15 b.	21.	*edominationẽ	*edomationem
17.a.	9.	bene perficere	bene *proficere
18.b	1	*ſolicitudinis*	*ſolitudinis*
22.b	4.	in tantũ quidẽ	*forte*: quidam
41.b	4.	poſſent eſſe	poſſunt eſſe
48.a	vlt.	à diebmusalis	à diebus malis
62.b	19.	cum proprio	cum propria
65.b	1.	ambulamos:ad te	ambulamus ad te:
65.b	4.	tepiſcimus	tepeſcimus
72.a	vlt.	terrennis	terrenis
Ibid b		De *euocatione*	De *euitatione*
109.b	4.	prælerunt:	prælegerunt:
135.b	4.	infirmis renunc.	infimis renuuc.

FINIS.